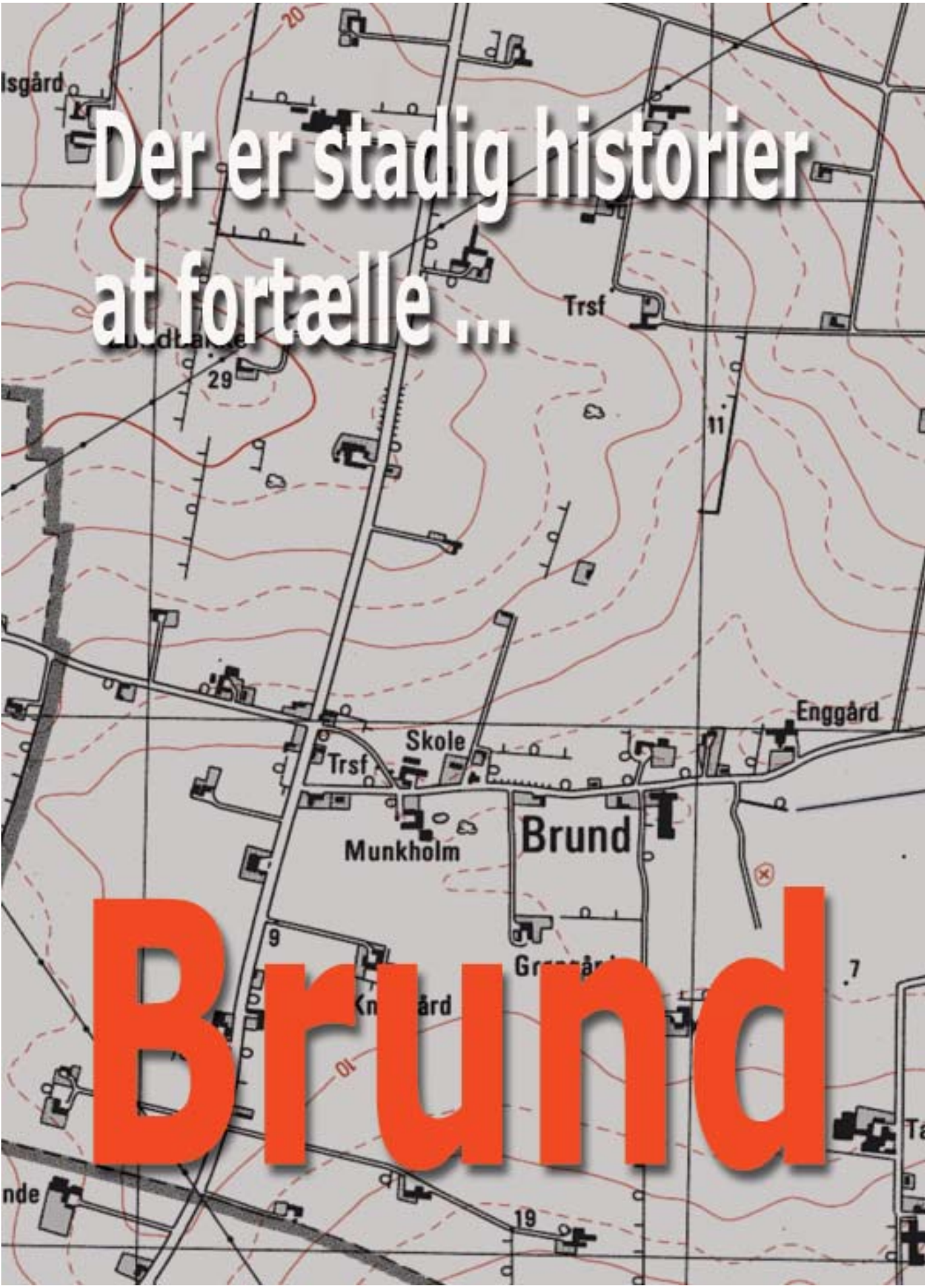

A topographic map of a rural area, likely in Denmark, showing contour lines, roads, and buildings. The map includes labels for 'Isgård', 'Trsf', 'Skole', 'Munkholm', 'Brund', 'Enggård', and 'Grønård'. A large red 'X' is marked on the right side. The word 'Brund' is prominently displayed in large orange letters at the bottom. The text 'Der er stadig historier at fortælle ...' is overlaid in white at the top.

Der er stadig historier
at fortælle ...

Brund

Brund - der er stadig historier at fortælle...

Udgivet af arbejdsgruppen bag fortællingen af Brunds historie i samarbejde med Forlaget Knakken, julen 1999.

Det fjerde skrift om Brund i serien „Lokalhistoriske skrifter for Hillerslev sogn.

*Tryk: Thy Bogtryk og Offset A/S, Industrivej 3, 7790 Thyholm.
ISBN NR. 87-88797-42-2.*

**Der er stadig historier
at fortælle ...**

Brund

1999

Indhold

Forord	7
1. Nedlagt.....	9
2. Ballerumvej 63	10
3. Ballerumvej 61, „Brund Mølle“	10
3A.Ballerumvej 124.....	12
4. Tovsgårdvej 9.....	13
5. Tovsgårdvej 11	14
6. Tovsgårdvej 13.....	15
7. Tovsgårdvej 15.....	15
8. Tovsgårdvej 6, „Sandkassen“	19
9. Nedlagt.....	19
10. Ballerumvej 57	20
11. Tovsgårdvej 6, sløjfet (Poul Oddershede).....	21
12. Ballerumvej 53	22
13. Ballerumvej 51	23
14. Ballerumvej 49	28
15. Ballerumvej 47	37
16. Ballerumvej 45	40
17. Nedlagt, matr. nr. 8 g.	42
18. Ballerumvej 122	43
19. Brundvej 5	44
20. Matr. 10a, nedlagt, „Æ sted“	46
21. Ballerumvej 11, „Brund Smedje“	47
22. Brundvej 1, „Vestergaard“	49
23. Brundvej 3, „Brund Skole“	50
24. Brundvej 9	56
25. Brundvej 7, „Brund Forsamlingshus“	57
26. Brundvej 11, „Brund Central“	59
27. Brundvej 15, „Vilholm“	61
28 Brundvej 17	63
29. Brundvej 19	64
30. Brundvej 21, „Enggaard“	64
31. Bellisvej 7	65
32. Brundvej 23, „Østergaard“	66
33. Den gamle smedje, sløjfet	69
34. Ballerumvej 116.....	71
35. Brundvej 2	73
36. Brundvej 4	74
37. Brundvej 6, „Munkholm“	74

38. Brundvej 10	81
39. Brundvej 12	81
40. Brundvej 16	83
41. Brundvej 8 A og B, „Grønlund“	84
42. Brundvej 14	87
43. Ballerumvej 112, „Knøsgaard“	90
44. Ballerumvej 110	94
44. Ballerumvej 110 (fortsat)	98
45. Ballerumvej 108	99
46. Ballerumvej 106	100
47. Ballerumvej 102	102
48. Ballerumvej 104	103
49. Ballerumvej 100	105
50. Østerengvej 1	106
51. Østerengvej 3	107
52. Østerengvej 7, ubeboet	108
53. Østerengvej 9	110
54. Østerengvej 2, sløjfet	111
55. Østerengvej 11	113
56. Østerengvej 4, „Tangesminde“	113
Skradekær 4, Ballerum	115
57. Østerengvej 13, „Søndergård“	115
58. Østerengvej 5	119
Udlændinge	121
Landsbyen	122
Husmandskonen	124
Fremmede på egnen	126

Forord

Af Tom Kirk

I disse forandringstider,
hvor vort folke-styre er truet af rationelle experters formynderi,
hvor hele den brogede verden kommer ind til os i stuen,
og hvor der allerede er oplagret større viden på internettet, end nogen
kan forholde sig til, da kan der være brug for at stille spørgsmålet: hvem er jeg - og hvad er meningen?
Vi kan starte som thyboen, der så sig omkring og konstaterede:
Her står æ. Der er nae. Å der er mi madpues.
Et godt udgangspunkt - men vi vil måske gerne lidt længere.

Vi har brug for at „høre til“ i en overskuelig verden.
Hvad var det for et liv, der blev levet på vore forældres og
bedsteforældres tid ? Og af mennesker før dem ?
Interessen for lokalhistorie er voksende.
Den ene erindring kalder tre nye frem.

Efter salgssuccesen med det første hæfte fra Brund og Kjelstrup - der
er solgt mere end 225 ex. - kom der mange opfordringer til at følge op.
Nogle savnede flere oplysninger om, og billeder af ejendommene.
Andre efterlyste personlige barndomserindringer fra de halvt hundrede
hjem, der udgjorde det gamle Brund, - og fra de fælles aktiviteter. Denne gang blev materialet så
omfattende, at hæfte 2 alene handler om Brund. Kjelstrup-folkene har udgivet deres eget hæfte.

Det har været som at samle et puslespil. Mange brikker mangler.
Men alt i alt giver det dog væsentlige brudstykker til et billede af Brund
i en brydningstid. Af det pulserende landsby-liv og hjem-liv, der er en
del af vores historie.

Maja har holdt os rimeligt til ilden. Tage har renskrevet. Og Thastum
har givet råd. Ved opsætning og udgivelse har vi fået hjælp fra Orla
Poulsen, Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune.
Økonomisk støtte har vi fået fra Sparekassen Thy og de 3 Brund-virksomheder:
Brund Smedie, Brund Vognmandsforretning og Thy Container Service.
Det har bevirket, at prisen for hæftet kan holdes på 100 kr.
Mange har fortalt og samlet og skrevet.
Det har været en spændende sag, at få dette hæfte samlet og udgivet.

- Men der er stadig historier at fortælle!

Initiativgruppen

Marie Kielsgård, Dorte og Niels Gravesen, Theodor Ton Christensen, Inga og Tom Kirk, Kathrine og Tage Jensen og Maja Spangsgård.

Hjem

Mel.: Her rejses en skole...

Historiens hjem er som træ med rod,
der dybt i jorden får kraft fra det dunkle.
Og solen, som grenene higer mod,
gi'r længselslys, der i løvet kan funkle.
Småfugle lette
i frø sig mætte,
men ingen ved, hvad de kan udrette,
når vinger bæ'r.

Et hjem sætter grænser - og lukker op,
når livet mødes med undren og sansen.
Her tingenes tale i sjæl og krop
gi'r vanen fylde - langt mere end glansen.
At hjemmets stemme
og duft fornemme
er trygheds fred ved at høre hjemme,
i lyst og nød.

Den daglige higen og dvale-ro,
sig selv at være trods mismod og smerte,
bag travlhed og træthed i fælles bo
vi aner hjemmets pulserende hjerte.
En skæbne-ramme
om samlivs flamme,
i håb og minde vi kan annamme
dets evighed.

Befriende latter og kærligt blik
kan smelte alt, hvad der knuger og nager,
når hjemmenes kræfter som stærk musik
kan virke ud på vort folkelivs ager.
Da nat må vige.
Nu sol må stige
som nådelys for det folkelige,
i fælles sag.

Tom Kirk.

Brund

(forreste tal svarer til numrene på byskitsen - tallene i () henviser til tilknytningsforhold).

Ved Marie Kilsgaard (55) - Maja Spanggaard (58) - Theodor Ton Kristensen (30) - Tom Kirk (8) - Dorte og Niels E. Gravesen (14) - Tage Jensen (45).

Tingbogsoplysningerne er foretaget af Sigrød Brandt, Kjelstrup.

1. Nedlagt

Matr. no 24c, 24e st. Hillerslev 5h Brund.

24c 0.4.0.3/4 - udgår af matr. 1969. 24e 0.1.1.1 1/4 (fra s. 155)*, udg. matr. 1969, (24m solgt s.315).

Brund 5h 0.0.3.2. (fra s. 155). skr. 1951 i forening m. 5e.

1872 9.1. skøde Anders Chr. Krog til Anders Vilsbøl 24c St. Hill. m. bygn.

1901 16.12. skøde ASV til Peder Jensen, sm. ej

1907 29.1 skøde PJ til Mads Dahl Jensen, sm. ej.

1922 20.10. skifte, adkomst for MDJs enke Karoline Marie f. Sørensen, 24c.

1926 17.9. KMJ f. Sørensen til søn Karl M. Jensen, 24c St. Hill + 5h Brund.

1950 5.4. skøde KMJ til vognm. Jesper J. Østergaard.

1950 26.5. do. til Kristen J. S. Østergaard.

1959 23.5. do. til Henry Pedersen 24c, 24e, 10b Kåstrup.

1961 8.11. do. til Elin Birketoft, sm..

1968 5.12. do. til Jens Kirk, 24c, 24e.

24e 0,1,1,1 1/4, overført s. 153 - 5h Brund 0.1.3.1½. 1930, nu 0.0.3.2. overf. s. 153, solgt s.704.

1874 4.2. skøde Chr. Andersen til Chr. Bojesen, 24e.

1877 22.6. skøde CB til Jens Chr. Andersen 24e m. bygn.

1895 23.12. skøde JCA til Mads Dahl Jensen, sm. ej.

1896 20.6. skøde Kirstine Christensen Kjær til do, 5h i Brund.

1. Else og Karl Dahl, Nedlagt ejendom på Ballerumvej. Billedet er fra 1940'erne.

1922 20.10. skifte, adk. f. enke Karoline Marie Jensen f. Sørensen, 24e, 5h.

1926 17.9. skøde KMJ til søn Karl M. Jensen, sm. ej.

Overf. s. 153.

sk.p.p. s. 315 St. Hill. no 24m 0.0.2.2½.

1943 30.4. skøde Karl M. Jensen til Jens Kirk - se blad 3b, Skinnerup 1954.

Else og Karl Dahl Jensen (mælkekusk).

Børn: Emil - Eva (Thisted) - Elly - Herman (Sjørring) - Evald - Kamma - Lise og Poul (tvillinger) - Grethe.

Kristian Østergaard (51).

Jens Kirk „Thousgaard“ (bygningerne sløjfet og jorden tillagt „Thousgaard“).

Ejendommen lå højt med udsigt til både Brund og Hillerslev. Vestfor lå „æ hyw, æ skov og æ grusgraw“ - gode legesteder. Nordfor var en stor lavning, hvor der tidligere blev gravet mergel - (ler og kridt til markerne).

Mads Dahl havde købt to ejendomme sammen. Bygningerne til den vestlige, der lå nord for Tovsgårdvej 7, blev sløjfet.

Ved Mads Dahls død først i tyverne overtog sønnen Karl ejendommen på 26 tds. hvoraf 10 tds. solgtes til Tovsgård omkring 1940. I 1925 blev han gift med Else Malmberg, der var husholder i

Ræhr. Hun stammede fra Lolland, hvortil hendes forældre var flyttet fra Sverrig.

Karls mor Line blev boende til sin død. Det blev lidt af en sensation, da familien gav hende en trehjulet cykel i voksen model.

I kriseårene i tyverne og trediverne levedes et nøjsomt liv. Besætningen var: 6-8 køer + opdræt, et par søer, hvor grisene blev fedet op, og ca 50 høns. 2 gode heste var nødvendige til den mælkekørsel, som Karl praktiserede i 27 år, til Thisted eller Hillerslev. Det gav lidt kontanter og kontakter. En mælkekusk var budbringer, både af varer og af nyheder.

Bygningerne var snævre og gamle, men der var altid „liv i hytten“ med de 9 børn og livlig nabokomsammen. Efter tidens skik lavede man det meste selv. Der bagtes i den store ovn, der hvælvede sig ind i sovekammeret og med brændkammer ud i køkkenet. Når der havde været ild i ovnen, var der i lang tid lunt i sovekammeret, hvor der lå 3-4 børn i hver seng.

I 1949 solgte de ejendommen til Kr. Østergaard. Jorden blev lejet ud, og i -52 solgt og tillagt Tovsgard. Bygningerne blev sløjfet og den dybe brønd fyldt op, men hvert forår kan der i marken ses spor af det sted, hvor livet har udfoldet sig.

(Tom Kirk)

2. Ballerumvej 63

Matr. 55a, 18(st. Hillerslev) sk.p.p. s. 211,hk 0.7.0.0.

1880 11.3 skøde Lars Sørensen Grobgaard til plejesøn Martinus Larsen, huset 55a.

1937 1. 14.9. skifte som adkomst for enken Ingeborg Larsen, f. Christensen, 55a st. Hill. 12p,12q Kaastrup.

1939 1. 12.8. skøde IL til frk. Ottomine Larsen, 55a + Kåstrup.

1942 1. 11.2. skøde Ottomine Sønderg. f. Larsen til Aage Søndergaard (bodel), sm ej.

Ingeborg og Martinus Larsen (ombygg. efter flytning i ca. 1890 - 17 t. sæde).

2. Nanna Hvelplund/Mine og Åge Søndergaard, Ballerumvej 63 i 1999.

Mine (1898 -) og Aage Søndergaard (1897 -), overtog gården 1939 - flyt. t. Thisted.

Jeppes Kloster Larsen købte gården , og jorden blev tillagt „Brund Mølle“.

Nanna Hvelplund.

Ejendommen blev ombygget i 1890 af Martinus Larsen. Datteren Mine blev gift med Aage Søndergaard, der stammede fra Mors. Han var tømrer, og arbejdede for møllebygger Hejde, bl.a. ved opførelse af Brund Mølle.

Der var ingen børn i ægteskabet. De overtog stedet i -39, og drev det som traditionelt landbrug indtil 1965, hvor Jeppes Kloster købte ejendommen og tillagde jorden til Brund Mølle. Mine og Aage flyttede til Thisted.

Huset blev sidst i 70'erne købt af Nanna Hvelplund, og bruges til fritidshus. Nanna er datter af Else og Harald Hvelplund, og arbejder som freelance-tolk i Strasbourg og Bryssel.

(Tom Kirk)

3. Ballerumvej 61, „Brund Mølle“

Matr. 7.1, sk.p.p. s. 649 hk. 0.1.1.½. (fra 7a), 5.1 hk. 1/4 alb.

1914 14.8. skøde fra Jens Larsen m. fl, til Jeppes Kloster Larsen, 7.1 m. fl..

1920 25.3. skøde Frederik Pedersen til do, par-

cel no 5.l.

„Overført til s. 658“, som gengives nedenfor
no 8c, gl. reg. f. 446.

(ejer fra f.4l parcel, matr. no 8c hk 1.0.3.2½)

1863 31.12. skøde fra Chr. Knudsgaard til Anders Enevoldsen 8c.

1877 16.7. skøde AE til Jens Pedersen 8c m. bygning og mølle.

1879 16.6. skøde Jens Pedersen til Jens Boisen no 8c m. tiende, bygn., Mølle.

Folketælling 1880 en gård.

Jens Boisen 37 år f. Hill. gårde., møller.

Kirstine Jeppesen 38 - do. hans hustru.

Jeppe Larsen Kloster 81 - f. Sennels aftægtsmand, hustruens forældre.

Kirsten Marie Sørensd. 69 - f. Hill.

Niels Jeppesen Kloster 22 - ug. do. tjenestekarl.

Else Jeppesen Kloster 27 - ug do. sypige (FT 1890 g. Kr.Nielsen Larsen).

Peder Anders Pedersen 22 - ug f. Hjardemål, møllersvend.

Ved folketæll. 1890 bor parret med svigermor - en plejesøn 6 år, Jeppe Larsen og 2 møllersv., 1 pige.

1910 4.3. testamente, adk. for JB's enke Kirstine Boisen, f. Jeppesen, samme ejendom.

1910 4.3. skøde Kirstine Boisen til Jeppe Kloster Larsen, sm. ej.

1917 14.12. skøde Niels Nielsen Gravesen til do. 10k af st. Hillerslev.

1917 9.1. skøde Chr. Neergaard Jensen til do. 20b st. Hillerslev.

ps. Det ser ikke ud til, at der har været ejerskifte indtil 1972, hvor den overføres til ny tingl.bog som no7.l.

Jens Boisen (fik næringsbevis som møller 1879).

Mine (1890-1955) (13) og Jeppe Kloster Larsen (1884-1971) (mølleri og foderstof - overtog han efter farbroderen 1907 - nuværende bygning opført 1915).

Børn: Else (32).

Else (1912 -) og Harald Hvelplund (32) (1912 -1996).

3b. Brund Mølle, Ballerumvej 61. Ca. 1968.

Brund Mølle

Uddrag af artikel i Thisted Amts Tidende - jul 1966:

„I 1866 ophævedes monopolet for „Kgl. Privilegerede Møller“. Der fandtes her på egnen af privilegerede møller: Mellemmølle, Klatmølle og Bromølle. Det var Klatmøllens ejer, Anders Møller (Enevoldsen), der i 1866 byggede Brund Mølle.

Jeppe Kloster Larsen kom som halvandetårig purk „i pleje“ hos onklen Jens Boisen, der købte Brund Mølle i 1880. Jeppe Kloster overtog møllen 1910. I 1915 opførtes nye bygninger, og i 1926 afløstes den hollandske vindmølle af en moderne motormølle med fundament på taget.

Det var en „Klapsejlsmotor“. 40 fods vingefang, 23 hk, 3 kværne, valseværk, 2 sigter, triære, skellemaskine m.m. Endvidere en slags generator, der lavede strøm til belysning (lidt ujævn, eftersom vinden blæste).

Fra 1920 til -60 drev Jeppe Kloster et meget anerkendt svineavlscenter - Dansk Landrace.

Jeppe Kloster blev boende og drev landbrug og mølleri til sin død i 1971. Arvingerne omdannede gården til I/S. Else og Harald Hvelplund flyttede ind i stuehuset fra Brundvej 23. Besætningen blev sat ud og jorden blev forpagtet af Jørga og Ebbe Hvelplund, der købte Brundvej 32 i 1985.

Ved møllens 100 års „jubilæum“ i 1966 fortæller Jeppe Kloster til Thisted Amts Tidende om 56 år som møller og om sine barndomserindringer

hos onkelen Jens Bojsen i Brund Mølle:

„Dengang var der jo en livlig skudehandel fra Thykysten til Sydnorge, og min onkel sendte mange skibsladninger byggryn til Norge ude fra Vigsø. Det var de kæmpestore byggryn, der skulle koge flere timer til grød, og som man ikke kender i dag. Denne export måtte imidlertid indstilles, længe inden jeg overtog møllen. Det skyldtes først og fremmest, at risengrynene kom på markedet og slog de gode, gamle byggryn aldeles ud. Jeg kan huske, hvor ærgerlig min onkel var på disse nymodens risengryn, for det var jo ikke blot de norske husmødre, som begyndte at foretrække dem frem for byggryn, også her i den stedlige kundekreds fik konerne smag for dem, og det huede bestemt ikke Jens Bojsen.

Nu (i 1966) kommer der stadig 20-30 familier og får en tønde korn malet nu og da - på samme måde, som de gjorde i møllens barndom - og det koster i dag et par kroner, mens det kostede 25 øre, da jeg startede. Når man så tager i betragtning, at en møllersvend i dag får det samme i ugeløn, som datidens møllersvend fik i årsløn, skal der ingen højere uddannelse til at regne ud, at det ikke er den slags forretninger, møllen skal basere sin økonomi på. Det er handelen, som i dag er den bærende kraft, det andet er nærmest at betragte som en slags service. I gamle dage kom bønderne kørende til møllen med deres korn, som de enten fik malet, mens de ventede, eller fik byttet med færdigmalet korn. En del brødkorn blev naturligvis også malet til mel, ikke mindst op til højtiderne, men perioden, fra kreaturerne kom på græs, og indtil høst var en stille tid for møllen. Svineholdet var ubetydelig den gang, sammenlignet med i dag. Det var kreaturerne, som spillede den helt store rolle, og derfor var aktiviteten afhængig af, om de skulle fodres, eller var på græs.

I dag er der travlhed i møllen året rundt. Størst er travlheden i høstens tid, hvor hovedparten af kunderne afleverer deres avl, som de så i mange tilfælde først genser, når den som færdigblandet svinefoder afhentes, efterhånden som der er brug for den.

Der er kun få møller tilbage på egnen sammenlignet med, hvad der var i slutningen af sidste århundrede. „Møllendøden“ begyndte, da man rundt på gårdene fik elektricitet. Bønderne kunne nu selv

formale deres korn i en kværn derhjemme, og ingen havde drømt om, at udviklingen skulle slå en regulær kolbøtte, så vi nu i dag har brug for mange flere møller. Der er nemlig sket det, at bønderne ikke mere kan eller vil selv, - dels er det et spørgsmål om arbejdskraft, og dels en erkendelse af, at arbejdet gøres mere effektivt i en slaglemølle.

Der er mere end nok at lave for os møllere, der er tilbage. Det synes uoverkommeligt, at få bygget tilstrækkelig kapacitet til at rumme alt det korn, som landmanden skal have tørret og opbevaret, når det er mejetærsket.

En møller er i dag ikke afhængig af vind og vejr som tidligere, men jeg er vokset op i en tid, da det sidste man gjorde, når dagen var omme, var at stikke hovedet udenfor, for at tage bestik af, hvordan vejret ville blive næste dag. Det med vejret ligger en i blodet, selvom man ved, at den nye tids hjælpemidler nok skal få kværnen til at snurre“.

Læs også i hæfte nr. 1 - side 20 om Brund Mølle.
(Tom Kirk)

3A. Ballerumvej 124

Matr. 8 m.

Huset ejedes af Jeppe Kloster Larsen, „Brund Mølle“ og blev bygget i 1933 på en grund, som er solgt fra 8 g. Det fungerede i mange år som bestyrerbolig.

Astrid Gregersen og Karsten Andersen (købt fra „Brund Mølle“)

Emma Nygaard Jensen

Børn: Hanne f. 1951 - Berit f. 1957 - Niels Erik f. 1958

Jens Brandi Larsen solgte i 1997

Rikke og Rolf Kirk købte af Tom Kirk, Tovsgård (8) i 1999

Matr. nr. 8 m er udstykket fra Chr. Frandsen Klosters ejendom til Jeppe Kloster „Brund Mølle“. Det sker i 1933, og der bliver bygget fodermesterbolig her. Har tilhørt „Brund Mølle“ frem til 1972.

Den bliver nu solgt til Carsten Andersen f. 1941 i Sennels. Hans forældre Kathrine og Harald An-

3a. Rolf Kirk, "Fodermesterhuset", Ballerumvej 124. Ca. 1999.

dersen flytter senere til Kjelstrup. Carsten Andersen er sømand og sejler med et uddybningsskib v. Golfen. Han bliver gift med Astrid Gregersen f. 1945 i Tved. Hun har datteren f. 1968 med hertil. Ægteparret får drengen Poul f. 1977. Astrid arbejder på Oticon. Boligen gennemgår en større renovering, bl.a. bad, køkken, tag og kvist.

I 1982 bliver den solgt til Emma Nygaard Jensen f. Nielsen i Brande. Emma Nielsen er blevet alene og flytter hertil for at være i nærheden af sine børn døtrene Berit og Hanne og svigersønnen Ejvind Thomsen (leder af Brund Friskole), der bor i uldhandler Martin Larsens ejendom (19).

Der bliver i denne ejers tid lavet garage og skur. Emma Jensen arbejder på Nors plejehjem som sygehjælper. I 1992 flytter hun efter familien Thomsen til Mors og bosætter sig i Vester Jølby.

Køber er nu Jens Brandt Larsen. Han arbejder på slagteriet i Thisted.

I 1997 sælger ovennævnte til Tom Kirk, Thousgaard, der i 1999 sælger til sin søn Rolf Kirk f. 1972 og hans kone Rikke Riis. Hun er uddan-

3a. Den gamle Brund Mølle før 1915. Nedrevet og flyttet til Ballerumvej 61. Efter maleri ca. 1900.

net pædagog og arbejder ved en børneinstitution i Hillerslev. Rolf Kirk er uddannet elektriker.

(Dorte Gravesen)

4. Tovsgårdvej 9

Matr. 5e hk. 0.5.0.2½. no 5h hk. 0.0.3.2. skøde og pantereg. s. 625.

1873 16.6. skøde fra Jens Ibsen til Christen Kortegaard Nielsen, huset 5e m. tiende.

Folketælling 1880, en gård.

Kristen Kortegaard Nielsen 41 år f. Hillerslev sogn gårdejer.

Mette Marie Jensen 45 - do. hans hustru.

Kirstine Andersen 20 - do. dt.

Anders Thøgersen Kristensen 11 - do. søn.

Anne Marie Kristensen 9 do. dt..

Ane Katrine Kristensen 7 do. do.

Folketælling 1890.

Kr. Kortegaard Nielsen 51 Hillerslev gårdejer.

Mette Marie Jensen 55 do. hans hustru.

Anders Thøgersen Kristensen 21 do. søn.

Ane Marie Kristensen 19 do. do..

1895 4.12. do. fra enken Mette Marie Jensen til slagter Peder Jensen, samme ejendom.

1901 16.12. do. PJ til Niels Pedersen, 5e.

1905 24.6. do. NP til Jens Christensen, sm. ej..

1910 15.12. do. JC til Christen Larsen, sm. ej..

1918 14.6. do. CL til Lars Chr. Nielsen Sunesen, sm. ej..

1934 22.3. skifte læst som adkomst for enken Marie Nielsen Sunesen f. Jensen, i uskiftet bo.

1934 læst sm. dato skøde MNS til Aksel Nielsen Sunesen.

1951 12.4. , „Samme v. do. af K.H.Jensen på 5h“.

Sigrid og Aksel Sunesen (1906-1986) (mælkekusk). Overtog eft. Aksels forældre.

Børn: Jørn (Thisted) - Birgit.

Hanne og Erik Rasmussen.

Børn: Mia - Emil.

Aksel Sunesens forældre købte ejendommen på 15 tds. omkring 1918. Før var de bestyrere på "Fattiggården" i Kjelstrup. Ved faderens død i 1934 overtog Aksel ejendommen, og giftede sig med Sigrid (Andersen), der stammer fra Hov. Der var

4a. Aksel Sunesen, Tousgårdsvej 9. I forgrunden Jens Madsens tærskværk i funktion. Ca. 1948.

4b. Erik Rasmussen, Tousgårdsvej 9. Ca. 1960.

4c. Erik Rasmussen, Tousgårdsvej 9. Tegning fra 1988 af det nyrestaurede hus.

plads til 3 køer, 2 søer og en halv snes grise + 50 høns og 2 islændere. Ved om- og tilbygning og køb af tillægsjord blev produktionen gradvis øget en

del. I en lang periode var Aksel en stabil mælkekusk til Thisted Andelsmejeri.

Billedet - fra omkring 1940 - viser Jens Madsens tærskværk i funktion. Der skulle mange hænder til at holde tærskningen i gang - naboer og faste folk. Bemærk cyklerne ved ladegavlen. Det er Aksel og Jens Lyn, der står og ser betydningsfulde ud.

I -78 - 8 år før Aksels død - blev ejendommen købt af Hanne og Erik Rasmussen, der har solgt det meste af jorden til Preben Dahl (nr. 8) og moderniseret stuehuset.

(Tom Kirk)

5. Tovsgårdvej 11

Matr.no 8k m.fl. Sk.p.p. s.704. (1967 = 5d, 8k, 9r.) (8k fra s. 611 0. 1. 3. 2½, 5k fra s.155 0.0.3.21½, 5d fra s. 621 0.2.1.2 1/4) skr. 1967 5d 0.3.1.1 3/4. - 5d,8k,9r = lbr.

1903 22.6. skøde fra Jens Nikolaj Hansen til Jens Hyldgaard Petersen, parsel 8k.(se Brundv. 15).

1910 16.11. skøde Mads Dahl Jensen til do., parsel 5k..

1918 15.5. skøde Jeppe Chr. Andersen til do. 5d m. bygninger.

1935 1. 24. 1. skøde JHP til Alfred Kanstrup 5d,5k,8k..

1951 l. 16.3. skøde til Chr. Johan Jensen.

1958 l. 29.7. skøde til Christen Blach Poulsen 8k,5d,5k..

1966 l. 23.4. skøde til Chr. M. Christensen.

1966 l. 20.5. skøde fra Chr. Rægaard Jensen til do., 9r.

? og Hyldgaard Pedersen.

Børn: Svenning

Lilly og Alfred Kanstrup.

Børn: Kristian (Kaastrup) - Per (Thisted) - Mogens (Faartoft) - Anne Grete.

Magda og Johan Jensen.

Børn: Egon - Inga - Ella.

Johanne og Christen Blach Poulsen (købte 1958 - solgte 1967).

Børn: Benny - Tove.

5. Alfred Kanstrup, Tousgårdvej 11. Ca. 1948.

Karen og Kristian Christensen.
Børn: Knud -Elly - Per.

Ejendommens jord - ca. 22 tds. - er delt i to områder med ejendom nr. 4 skudt ind imellem. Det har været en daglig besværighed, især med køernes daglige ture på græs i vestermarken.

Lilly og Alfred Kanstrup købte gården i 1934 af Hyldgaard Pedersen. De forbedrede indretningen af stalden, så der blev plads til 8 køer, 4 grisesøer + fedesvin og lidt høns.

I 1950 solgte de til Magda og Johan Jensen, og flyttede til Eshøjgård i Fårtoft.

I 1958 købte Johanne og Kr. Blak stedet, som de drev til -67, hvor Karen og Kr. Kristensen tog over.

Der er i hele forløbet sket mindre renoveringer og tilbygninger med stigende produktion til følge. Nu står staldene tomme, jorden er lejet ud, og bonden er på efterløn.

(Tom Kirk)

6. Tovsgårdvej 13

Thea og Jørgen Jensen (byggede da de flyttede fra 22 i 1965) (udstykket fra 5).

Ragna Gregersen og Carl Møbius.

Huset blev bygget i 1965, da Thea og Jørgen Jensen solgte ejendommen nr. 22.

6. Thea og Jørgen Jensen, Tousgårdsvej 13. Ca. 1965.

Efter Jørgens død i -67 boede Thea i huset, hvor hun omsorgsfuldt tog sig af sønnen Erling til kort før sin død i -94, hvorefter huset blev solgt til Ragna Gregersen og Carl Møbius.

(Tom Kirk)

7. Tovsgårdvej 15

Matr. no 8h., 6k. sk.p.p. s. 663, hk. 8h 0.0.2.1 3/4., 6k af Jensbygrd. tilkøbes og sælges igen.

1867 23.12. skøde fra Mikkelt Ton Christensen til Niels Jensen 8h m. bygn. og tiende.

1875 30.3. skøde Jens Thomsen Østergaard til do., no 6b.

Folketælling 1880, et hus.

Niels Jensen 65 år f. Hill. jordbruger.

Peter Nielsen 26 - f. Hjørdemål svigersøn.

Ane Nielsen 38 - f. Hill. husmor.

1890 16.6. skøde NJ til Niels Peter Nielsen, 8h. Folketælling 1890.

Niels Peter Nielsen 41 f. Øsløs husejer.

Maren Kirstine Kristensen 28 do. husmoder.

Peder Nielsen Pedersen 7 do. søn.

Anton Marius Pedersen 2 do. do.

Johanne Anine M. Pedersen 1 f. Hill. dt..

1925 25.6. skøde NPN til Anders Jensen, 8h, 6k.

Maren og Niels Peter Nielsen (Palle).

Marie (1902-1983) og Anders Jensen (murer) (1896-1970).

Børn: Anna (Als) - Jens (Struer) - Dora (Søn-

7a. Anders Jensen, Tousgårdsvej 15. Huset måtte vige for en vejomlægning i 1960'erne. Købmandshandelen, der også er med på billedet, måtte vige ved samme lejlighed. Ca. 1948.

derjylland).

Karin og Tage Hove.
Børn: Marianne - Lisbeth.

Jette og Gert Riis.
Børn: Søren - Lise.

„Mine barndomserindringer“

For 70 år siden, da jeg blev født i Brund, var det med rødderne dybt plantet på dette sted, ja, det var næsten en selvfølge, at der boede vores familie, og de mennesker, der ikke var i familie med os, blev betragtet som hørende til.

Det var fars familie på mødrene side, der boede i Brund. Det var oldefar Frands, oldemor Ane og deres 5 børn, hvoraf min farmor Ane Marie var den ene. Hun blev tidlig enke efter farfar Jens Frederik Jensen. De boede dengang i en nu forlængst nedlagt ejendom nord for Brund Mølle. Bedstemor blev alene med 7 børn, hvoraf far, Anders Jensen, var den ældste - 16 år - og farbror Bojsen var den yngste - 2 år -. Der boede flere af fars fætre og kusiner.

Mors forældre Dorthea og Kristian Oddershede (49) med moster Mariane og morbror Peter var længe før jeg blev født også flyttet til Brund fra Hjardal v. Øster Vandet. Kun morbror Peter gik

nogle år i Brund skole, mor og moster gik kun i skole i Ø. Vandet. Med så mange familiemedlemmer samlet i så lille et samfund, havde vi et netværk, som det hedder i moderne sprog, der nok var enestående.

Nu må jeg prøve at komme til mit emne: Livet på „æ hjørn“.

På „æ hjørn“ kom der til at bo 3 søskende og deres familier. Bedstemor var flyttet fra den gamle ejendom til et gammelt hus med alle sine børn. Far var blevet udlært murer, og han byggede et nyt hus til bedstemor. Der kom faster Else og hendes mand Chr. Rægaard (10) til at bo, da de blev gift i 1927. De fik døtrene Gerda og Elly. Bedstemor flyttede til „Enggård“, hvor hun blev husbestyrerinde for Chr. Møller. De flyttede senere til Heltborg. Bedstemor fik et godt liv. Hun døde i 1943. - Nord for fasters boede købmandens (9). Det var Søren, Laura og deres 3 børn Søster (Lilly), Gudrun og Verner, og i det tredje hus boede vi. Far og mor havde købt en gammel fældefærdig ejendom af en mand, der hed Niels Peter. Jeg husker kun dette navn, og det er nok mest, fordi de gamle træer og hyldebuske i den gamle have, hvor vi senere fik bygget hønsehus, blev ved med at hedde N.P.'s træer. Far byggede det nye hus i 1925. Far og mor blev gift i nov. 1925. Far er født 1. marts 1896 - mor: Agnes Marie Oddershede er født 6. okt. 1902. Vi blev 3 børn. Jeg er født den 20. april 1927 - Jens den 12. aug. 1929 og Dora den 30. januar 1938.

Øst for Hillerslev/Thistedvejen var den nye smedie og stuehus (21). Jeg kan huske smed Thomsens og deres børn, som vi legede med. Da de flyttede, var det meget spændende, at det var farbror Bojsen, der købte smedjen. Ham holdt vi meget af, han var en del af vores hjem. Han spiste hos os, brugte telefonen og gik ud og ind mange gange daglig. Da Dagny og senere de fire børn kom til (er nævnt i 1. hefte) var det endnu mere spændende. Bojsen kom ikke mere til spisning, men til snak, mens vi spiste til middag om aftenen, det var livseleksir at høre på ham. I begyndelsen var det tit pengesager far og Bojsen diskuterede, far var både en slags far og storebror, det var far for alle sine søskende. Jeg spurgte engang bedstemor, hun var det bedste menneske for mig, hvorfor far var mere alvorlig end hendes andre

børn. Hun svarede: „for Ajs blev alt for tidlig ansvarlig for os allesammen“, og det må nok være en naturlig forklaring. De var fattige og 2 af fars brødre døde helt unge af tuberkulose, som også deres far var død af.

Syd for den nye smedie var endnu den gamle smedie på sin plads (33). Der boede smed Søren og Line i deres meget spartanske hjem. Jeg syntes, det var mærkeligt, at smeden altid lå i sengen. Han hostede og harkede og spyttede i spytbakke, en tingest, jeg ikke forstod skulle være derinde. Far satte den sag på plads ved at sige: „Det er Sørenes møbel, og den ska' vær dær“. Da smeden var død, spiste Line hos os om søndagen og når vi fik suppe. Når det var dårligt føre, skulle vi børn hente og bringe Line sikkert hjem igen. Line var fin om søndagen, da havde hun sort silketørklæde på hovedet. Når man tænker på de få primitive ting, der var i det hus, er det svært at forstå, hvordan Line kunne blive fin.

Ved siden af Line boede „æ Munkes“ (34). De var 3 personer: Jørgen og Louise var søskende, og Louise havde sin søn Martin. De havde boet i „Munkholm“. Jeg kan huske, da far skulle tegne og bygge deres nye hus, var det svært at få anbragt samme antal skorstene på det noget mindre hus, som der var i „Munkholm“, og Louise var ikke meget for, at statussymbolerne skulle nedskrives. Martin var et specielt menneske, der satte sit præg både på hjemmet og på byen. I Brund var der plads til Martin, i dag ville Martin nok have fået et vanskeligere liv end han fik.

Hjemme hos far og mor var hverdagene i sommertiden præget af, at far og den murersvend, der boede hos os skulle have en kæmpemadpakke og mælk og kaffe med til flere måltider. Det var lange arbejdsdage, fra de startede tidlig om morgenen på cykel, til de kom hjem igen om aftenen. Og mor var foruden at være husmor også den egentlige landmand. Vi havde altid 2 køer, 1 so og dens grise. Det var mor, der malkede og røgtede. Far mugged og lavede det grove arbejde. Bedstefar lavede arbejdet i marken, når der skulle bruges hestekraft, ellers var det mor, der tog fat med roehakning, skokning o.s.v. Bedstefar kom også i hver uge, når han skulle til „møller“, så fik han en sæk korn med af vores til grutning. Det var godt at komme med på den tur til møllen, der vankede

7b. Murer Anders Jensen, Tousgårdsvej 15. Huset blev opført i 1961 efter omlægning af vejen. Ca. 1970.

der altid noget godt til os børn. Ofte kom jeg med Bedstefar hjem, det var dejligt, bare ikke at skulle gå hjem om aftenen, det var sjovere at køre med hestevogn. Da Jens og jeg blev store nok, skulle vi hjælpe mor med landbruget. Jens var dygtig, han fik endda lært at malke - og blev betroet til det. Jeg duede ikke til det og kan endnu høre mors fortvivlede stemme, når hun sagde: „vend di hender ret“. Dette ønske gik aldrig i opfyldelse for mor.

Om vinteren var livet helt anderledes. Når efteråret satte ind, standsede alt arbejde for udenørs aktiviteter for murere. Der fandtes ikke skurvogne, termotøj eller andre hjælpemidler. Når vi nåede til jul, var der helt stilstand, og det var forårsvejret, der bestemte, hvornår arbejdet gik igang igen. I vintermånederne var det småt med indtjeningen, og da levede vi af mors erhverv. Der blev leveret mælk til mejeriet, solgt svin til slagteriet, og vi havde alle landbrugsvarer selv. I kriseårene i trediverne var det svært at få pengene ind for det byggeri, der var lavet om sommeren, og så kunne det knibe at betale de regninger, der kom fra materialeleverandørerne. I sådanne stunder var far ikke glad. I vintermånederne læste far bøger, spillede på harmonika. Farbror Bojsen og farbror Anton kom med violiner. Thorvald Kloster, vor murersvend og fars fætter, havde noget så fint som en grammofon - og så må vi ikke glemme, at der blev spillet kort - især om søndagen.

Far skrev på mange selvangivelser, næsten for

alle mennesker i Brund, og der skulle tegnes og laves beregninger til næste sæsons byggeri. Det betød, at der kom mange mennesker hjemme - forhandlerne fra Thisted d.v.s. tømmerhdl., støbegodshdl., de der solgte mursten, tag, sand og grus. senere kom så de andre slags håndværkere: tømrer, snedker, smed, maler, elektriker m.fl., for at give deres tilbud. Far havde tegnebrættet på spisebordet og alle papirer i skrivebordet. Der var ingen kontorudgifter, og værktøjet fyldte ikke meget - kun et par gode linialer, et passersæt, gode spidse blyanter og 1 fyldepen, ting jeg gerne ville låne, men det var forbudt. Jeg var glad for de store konvolutter, der kom. Af dem klippede mor pæne stykker papir, som jeg fik til tegnepapir, til påklædningsdukker og gækkebreve. Far brugte også gamle konvolutter og bagsider af breve til udregninger og kladde, det var kun færdige resultater, der blev brugt nyt papir til.

I de perioder, jeg husker ikke hvor mange, far var i sogneråd, var spisebordet også „kommunekontor“, alt kommunalt blev ordnet der. Folk kom efter deres aldersrente o.lign., alle skemaer f.eks. vedrørende optælling af arealer, husdyr og hvad der ellers skulle holdes styr på blev ordnet. Far var også i skolekommissionen, et arbejde der vist mest bestod af at overvære den såkaldte „eksamen“ i de 5 skoler, der var i kommunen. Alle disse bestillinger var ulønnede, tillidshverv blev det kaldt. Det omtalte spisebord skulle have mæle, det ville i så fald kunne fortælle mangt og meget. Bordet „lever“ stadig og fungerer som køkken-spisebord i min datters gård her i Sønderjylland, så det kan fremdeles være med til at fortælle historie.

Brund skole var et sted, jeg gerne ville være. De første 3 år var det lærer Pedersen, der var i gang med sine sidste år som lærer efter 42 år i Brund. Pedersen var uddannet på Askov højskole, hvor man dengang kunne være i tre år, så var man lærer. Far og alle hans søskende havde gået i skole hos Pedersen. Far havde en „høj“ stjerne hos ham, og jeg følte ikke, at min indsats blev lige så meget værdsat som fars. Men trods det var jeg glad for Pedersen, vi lærte bl. andet mange flere sange og salmer, end de gjorde i andre skoler. Pedersen kunne ikke selv synge og nok heller ikke spille særlig godt, men han brugte flittigt „æ orgel“.

Pedersen var også en god fortæller af bibel- og danmarkshistorie. Han kom meget hjemme, og far byggede ny gård for ham i Malle (Røgildgård), hvortil han flyttede efter de 42 år i Brund. Det var spændende, da vi fik en ny lærer - og anderledes. Lærer Christensen var der i 2 år og derefter lærer Andersen i mange år, ham gik jeg i skole hos i 2 år. De to var helt unge og kom direkte fra seminariet, så der var mange forandringer. Der var ingen sportsplads. Legepladsen blev brugt til alle former for boldspil og gymnastik om sommeren. Jeg kan huske, at Pedersens „orgel“ blev båret ud på legepladsen, så leverede Pedersen musik til gymnastikken. Han fik øvelsesprogr. og noder enten fra Ollerup eller Snoghøj gymnastikhøjskoler. At Brund Skole senere blev til friskole, tror jeg ville have glædet Pedersen. Om vinteren blev de omliggende vådarealer i frost og sne hurtig til isbaner og kælkebakke, og de blev inddraget til „de olympiske leges“ afholdelse. Når vi legede hjemme, foregik det på vejen - i krydset mellem husene. Der blev de „store“ sportstævner afviklet. Vi måtte altid holde øje med trafikken og standse legen, når noget kørende nærmede sig.

At vi boede tre familier så tæt sammen var af stor værdi. Vi stod hinanden bi i alle situationer, og til den del af livet hørte også købmandsfamilien. Når en af konerne bagte boller, løb vi børn rundt med boller til de andre. Når en slagtede, skulle alle smage, så løb vi rundt med ben til suppe, fars til frikadeller og fremfor alt var det vigtigt med en blodpølse. Når en var syg, kom de andre med godbidder og tog del i sygdommens forløb. Vi tre familier fejrede også alle juleaftener sammen, og det foregik altid hos faster. En stærk tradition, der var svær at undvære, da vi senere skulle fejre jul andre steder. Resten af juletiden gik med besøg hos hinanden. Der skulle danses om alle juletræer og smages på alle lækkerier. Om formiddagen i juletiden kom der tit nogle mænd fra nabolaget til en snak, så fik de hjemmebrygget øl, klejner og såkaldte „skjænkager“. Omkring Helligtrekongers dag skulle juletræerne ud, så rendte vi børn rundt hos hinanden, der blev brændt de sidste lystumper og vi sang „Dejlig er den himmel blå“, fik pebernødder og tog pynten af juletræet. Vi havde mange julegilder at gå til, fordi vi også skulle til Bedstefars fødselsdag nytårsdag. Dette

gilde var særlig højtideligt, for da holdt Kong Kristian den X sin nytårstale. Tiden var afpasset, så talen kom på det rigtige tidspunkt under middagen, vi skulle være musestille - Bedstefar havde været soldat og var kongetro. Vi kunne ikke se kongen, som man kan i dag. Bedstefars havde ikke elektricitet, kun en gammel svag radio, trods det kan jeg „se“ Kongen for mig, når han talte for Bedstefar.

Nu må jeg holde op med at fortælle. Når man kommer i gang, vælger minderne frem. Nogen af os fik udlængsel og har levet vort liv uden for Thy - måske en uorden, når vi tænker på forrige generationer, der bestandig holdt sig til det sted, hvor de havde rod. Jeg vil slutte med at sige, at jeg trods 50 år på Als, nok føler mig som Thybo, men også som en slags Alsinger, en kombination, der „et æ så reng endda“

Anna La Cour Møller (Anna Jensen)

8. Tovsgårdvej 6, „Sandkassen“

Ingrid og Thorvald Kloster (murer) (1912-) (Købte 11 og byggede her i 1939).

Børn: Jeppe Johannes - Frida.

Anne og Kr. Steffensen (købt 1949).

Børn: Kurt (Herning).

Inga og Tom Kirk (købt 1954).

Børn: Jens (Skinnerup) - Uffe (Sjørring) - Ejner (Hillerslev) - Lene (Viborg) - Hanne - Ida - Rolf (Brund).

Asta og Peter Gasbjerg (købt 1964).

Børn: Ella - Svend - Ingrid - Mogens.

Karen og Preben Dahl.

Børn: Michael - Jesper - Allan.

Luftfotoet er fra omkring 1943. Ejendommens bygninger lå oprindeligt ved sydskelet, men blev - sidst i 30erne - opgivet, da Jeppe Kloster overtog ejendommen. I 1939 købte murersvend Thorvald Kloster og Ingrid (Frost) de 7,5 tds. god muldjord for ca. 6000 kr.

Bygningerne i statshusmandsbrugsstil med sammenbygning mellem stuehus og stald/lade blev

8. Ingrid og Thorvald Kloster, Thousgårdvej 6. Ca. 1948.

opført i -39 af Thorvald + et par medhjælpere. De startede med 3 køer, 1 so og ca. 80 høns ved siden af murerhåndværket. Bemærk det nyplantede læbælt og haveanlæg og hullet i staldtaget, der stammer fra et vildfarende projektil fra en af modstandsbevægelsens øvelsesskydninger.

Fra 1949 til -54 havde Anna og Kr. Steffensen ejendommen, hvor Inga og Tom Kirk købte den og gav den navnet Sandkassen. Der blev indrettet rugeri og bygget nyt hønsehus til sydenden af stalden, og der blev dyrket frilandsgroensager (kål og løg). Dette har de nuværende ejere, Karen og Preben Dahl, udvidet med jordbæravl og tidlige kartofler. I mellemtiden fra 1964 til -77 var stedet ejet af Asta og Peter Gasberg, der drev på med fjerkræ, og gik en del ud som alsidig håndværker.

(Tom Kirk)

9. Nedlagt

(ad no 9q s. 715 = no 9n og no 9p fra s. 668 og 9q fra s. 703).

(no 9n, 9p udgår af matr. til of. vej, no 9q overført 1973 til blad 9q. (nyt register)).

1923, skøde Ane Marie Jensen f. Frandsen Kloster til Ejnar Christensen 9n.

1929, skøde EC til Søren Chr. Jensen Dige, sm. ej.

1941, skøde Chr. Rægaard Jensen til do. 9p.

1962, skøde Lars Munk Gravesen do. 9q.

Ejnar Christensen (købmand).

Laura (1903-1989) og Søren Dige (1905-1987)

9. Søren Diges købmandshandel på Ballerumvej.
Nedlagt Ca. 1948.

(købmand) (huset sløjfet) (flyttet til 35).

Børn: Lilly (Skjoldborg) - Gudrun (Thisted) -
Verner (Tønder).

Købmænd i Brund

I 1923 Køber Ejnar Christensen jord af Ane Marie Jensen, der har 9e. Her på hjørnet af Tovsgårdvej og Hillerslevvej opføres nu på 9n den første købmandshandel overhovedet i Brund by.

Det sker ud fra, at nogle handelsrestriktioner ophæves på det tidspunkt. Man får nu lov til at etablere sig som købmand inden for en vis km. afstand fra de større købmansgårde, såsom Thisted og Hovsør. Før den tid er det kun tilladt at have høkerhandel i et vist omfang, og der måtte da kun handles med visse varer.

I 1929 sælger Ejnar Christensen sin købmandshandel til Søren Dige f. 1905 i Aarup s.a. Kirstine og Jens Dige, senere Thisted Mark. Hustruen Laura Larsen f. 1903 i Knudsbjerg. Børnene: Lilly f. 1928 i Knudsbjerg (død 1998), gift med Kr. Østergaard. Gudrun f. 1930 i Brund, gift med Kristian Søgaard, Thisted. Verner f. 1932 i Brund, bor i Tønder og er elektriker.

Søren Dige har stået i lære ved købmand Dige, Thisted. Bestyrede derefter købmand Diges filialbutik i Sennels. Her blev Søren og Laura gift. I 1929 bliver de så selvstændige købmændsfolk her i Brund by. Her har for det meste været pige i huset, for Laura skulle også stå i butik. I de 40 år, de har stået her bag disken, er der vejet adskillige poser mel, gryn, rosiner, sukker, salt m.m. op i de hvide papirposer i forskellige størrelser. Brun

sæbe og vaskepulver måtte også over vægten i løs vægt. Her var krydret duft af alskens ting, og så endte varerne i de brune papirspakker med et solidt sejl garn om og klar til at blive sat på cyklen. Større ting som sukker og mel kom ofte ud i store sække. Petroleum i store spande var også med på vognen ud til kunderne en gang om ugen.

Mangen et par barneøjne har fulgt den store bolchedåse, når den fik et stød på kanten af disken, inden låget kom af, og det hjemmelavede kræmmerhus blev fyldt op. Den store forkromede kaffemølle stod ved vinduet og sendte sin duft af kaffe ud i butikken.

Købmandsbutikken lå med facaden ud til den grusbelagte Hillerslevvej. Stedet her har ligesom smedien været et godt mødested i det lokale samfund og ikke mindst før bilernes tid.

I 1962 måtte købmandsbutikken flytte til et nyt hjørne i byen, Brundvej 2. (35) ved den nye tilkørsel til Kjelstrupvej.

Efter godt 40 år som købmændsfolk her flyttede de til Thisted og sælger til Johannes Vestergaard, Thisted i 1973.

(Dorte Gravesen)

10. Ballerumvej 57

Matr. 9e. side 668, gl. 306, består af 9e hk 0.2.0.1 ½ - > 0.1.0.3/4. (fraselgt 9n ½ alb solgt s. 715, 9r solgt s. 704.) + 8b, der senere udgår af matr. 0.0.3.2 3/4.

1879, 16.6..skøde fra Carl Andersen til Jens Chr. Poulsen.

Folketælling 1880, et hus.

Jens Kr. Poulsen, 26 år ugift, f. Sennels, husejer, væver.

Ellen Katrine Sørensen, 60 år, enke, do. hans stedmor.

Folketælling 1890.

Jens Kr. Poulsen 36 f. Sennels husejer.

Martha Johanne Jensen 34 f. Hill. husmor.

Ellen Katrine Sørensen 70 f. Sennels aftægt.

1903 10.12 skøde fra J.C.P. til Vilhelm Thomsen.

1913 18.6 do. fra V.T. til Ane Marie Jensen f. Frandsen Kloster.

1919 28.2. no 8b til do..

1928 10.2 skøde fra Ane Marie Jensen til svigersøn Chr. Rægaard.

10a. Ballerumvej. Foto fra 1950'erne. Den gamle købmandsforretning og murer Anders Jensens hus der endnu. I forgrunden Else og Kristian Ræhgårds hus.

Else (1902-1985) og Kristian Rægaard (1901-1982).

Børn: Gerda (Randers) - Elly (Thisted).

Jens Holm købt 1-3-1978.

Marie Frost og Bjarne Bak købt 3-8-1979.

Gurli og Knud Lynggaard købt 24-1-1980.

Helle Fuglsang og Leif Frostholt købt 13-12-1982.

Else og Per Hvidberg købt 1-8-1984.

Børn: Jacob - Tine - Lisbeth.

Else og Chr. Rægaard drev „det krumme sted“ (billedet) som lidt landbrug - foruden at Chr. Rægaard var det, man kalder murerarbejdsmand hos sine 2 svogre Anton og Anders Jensen. Landbruget bestod af, hest - grise - køer og høns, som Else Rægaard måtte deltage i pasningen af + en stor køkkenhave, hvorfra hun solgte afgrøderne for at få en ekstra skilling.

Else og Chr. Rægaard boede i ejendommen i ca 50 år - de senere år dog uden landbrug.
(Elly Rægaard)

Den 1-8-1984 sælger Leif Frostholt ejendom no 9e til Per Hvidberg f. 1953 i Thisted, s.a. Svend

10b. Else og P. Hvidbjerg, Ballerumvej 57 i 1998.

Hvidberg og Karen Hjortshøj, Thisted. Hustru Else Yde f. 1953 i Skinnerup, d.a. Martin Yde, Skinnerup og Eline Kristiansen, Rær. Børn: Jacob f. 1979 i Nors, handelsstudent. Tine f. 1981 i Nors, gymnasieelev. Lisbeth f. 1985 i Brund.

Efter at have boet 7 år i Nors flytter familien her til Brund, da det ældste barn skal begynde i skolen. De kommer så til at gå i Brund Friskole. Per er forretningsfører for D.G.I - Nordvest i Nykøbing. Else er udd. pædagog og er daglig leder af børneinstitutionen „Kridthuset“ i Hillerslev.

Efter 1978, i en af de forrige ejeres tid, har huset fået nyt tag, køkken og bad m.v. Else og Per Hvidberg har siden hen nyrenoveret beboelsen endnu en gang bl. a. med nyt køkken og bad. Huset har skiftet farve fra hvidt til skagengult, ligesom der er beplantet en del omkring ejendommen. Fåreholdet afgræsser nu den jord, der fortsat er til ejendommen. Det hele fremstår som skøn idyl her i midten af vor by.

(Dorte Gravesen)

11. Tovsgårdvej 6, sløjfet (Poul Oddershede)

Jens Poulsen (smed) købt 1854 - tilkøbt en parcel.

Niels Jensen (købt 1895).

Christen Larsen (købt 1898).

Jens Chr. Nielsen (købt 1919).

Jeppe Frandsen Kloster (købt 1919) (13).

Ivar Chr. Ivarsen (købt 1919).

Ejnar Georg Kristensen (købt 1932).

(overtaget efter fogedudlæggelse af Jeppe Kloster Larsen, „Brund Mølle“ i 1932).

Thorvald Kloster (købt 1939, sløjfede bygningerne og byggede 8).

Smed i Brund

I henhold til skøde matr. 9g sælger Poul Oddershedes enke Maren Kirstine Christensdt. d. 31-3-1854 parcel 9g, et jordstykke, der ligger på Tovsgårdvej 6 til smed Jens Poulsen f. i Østerild. Af folketælling ses, at han er omkring de 25 år på det tidspunkt. Hans hustru Sidsel Andersdt. er f. i sognet og er et par år ældre end sin mand. De har børnene Niels og Poul Jensen og senere plejedd. Dorth. - Folketæll. 1860.

Jens Poulsen bygger beboelse og udehus til dyrene. Af en hæftelse her ved ejendommen ses, at han får udstedt en obligation d. 8-12-1853 med pant i et hus, der er opført på et stykke jord, Jens Poulsen har til leje af Brund bys Fælle, samt med indbo m. besætning og smederedskaber. Skal nok have gjort lån til den nye ejendom. Der er tegnet brandforsikring straks efter.

Da der intet står om smedje, men kun om smederedskaber må muligheden stå åbent, om der har ligget smedje på Fælleden, og fortsat har været brugt her en tid. Beliggenheden for en smedje kan tale for det, eftersom der har været gadekær med vand i året rundt. Smeden skulle bruge vand til sit arbejde og bøndergårdene lå i en klynge her langs Kjelstrupvej. Her har gadekæret også været i brug til vanding af deres dyr.

Jens Poulsen har været smed i Brund sikkert i mere end 30 år. Han og hustruen er først i 60erne i folketæll. i 1890. Men han er ikke nået de 70 år, før enken sælger ejendommen 9-4-1895 til Niels Jensen, der ikke har den i mere end 2 år. Senere er bygningerne forsvundet, og 9g bliver lagt sammen med 9k, som da er bebygget.

Hundrede år efter

Da Ebbe Hvelplund i Østergård her i 1999 bliver bekendt med, at der har været en smed Jens Poul-

sen her i Brund, får han opklaret, hvorfor hans morfar i Møllen ofte bad ham om at tage ham „Jens Poulsen“. Det var en speciel hammer, hans for-gænger der havde arvet efter denne smed.

Hvad der herefter sker med en smed i Brund by kan ses under „Den gamle smedje“ i Brund by (33).

(Dorte Gravesen)

12. Ballerumvej 53

Matr. no. 9d, 0.2.0.0.9f. 0.1.3.2. side 667, 669, gl. 287.

1874 1.8. skøde fra Lars Salmonsens til Jens Larsen Hove.

Folketælling 1880.

Jens Larsen Hove 73 år g. f. Sjørring jordbruger Karen Marie Nielsdt. 63 år g. Hillerslev hus-mor.

Kristian Marius Johansen 5 f. Thisted plejesøn 1889 7.9. skøde Karen Marie Nielsdatter til Martin Nielsen, huset 9d..

Folketælling 1890.

Martin Nielsen 34 f. Hørdum husejer.

Ane Sofie Sørensen 27 do. husmor.

Karen Marie Nielsen 74 e Hillerslev aftægts-kone.

Poul Mortensen 66 e. Heltborg fattiglem.

1942 18.3. læst do. MN. til Harald Henry Jen-sen 9d, 9f.

1944 14.6. læst do. HHJ. til Jens Chr. Jensen

1946 14.6. læst do. JC. til Thomas Søndergaard Thomsen, 9d, 9f.

1947 2.7. læst do. TST til Jens Neesgaard 9d,9f

1948 13.2. læst do. JN til Poul Kr. Andersen Fisker.

Ane og Martin Nielsen (Hove).

Børn: Harald Henry Jensen (Thisted).

Mette (1902 -) og Jens Chr. Jensen (15) (1903).

Børn: Grethe (Thisted) - Martin (Nors) (45).

Ane og Poul Kr. Andersen Fisker (solgte i 1972).

Børn: Marianne f. 1919 - Else f. 1920 - Anders f. 1923 (Østerild) - Kirstine f. 1926 - Sigrid f. 1931 - Herdis f. 1933.

Ellen Margit Kristensen.

12a. Ane og Poul Fisker, Ballerumvej 53. Ca. 1948.

Kristian Svendsen f. 1949 i Bjerget og hustruen Gerda Ørgård f. 1949 i Thisted - „Thy Container Service“ - købt 1973.

I 1948 overtager Poul Kr. Andersen Fisker f. 1885 - 1978, Kløv Kær og hustruen Ane f. Jensen Dahl 1896 - 1972 i Hovsør. De kom hertil fra deres gård i Lønnerup, som er overdraget til sønnen Anders. I ægteskabet er der 6 børn. Det er så en slags otium, de får her. De to yngste børn Sigrød og Herdis er med hertil. De 8 tdr. sæde jord dyrkes fortsat med en hest. Der er 4 køer og nogle grisesøer. Ud over sit landbrug har Poul Fisker op til 10-12 bistader. Fik sig en knallert og kørte meget karakteristisk med sin honningkasse bagpå ud og solgte herfra til naboer og forretningsforbindelser. Drev sit landbrug til langt op i årene.

I nabolaget verserer endnu denne anekdote. En forårsdag Poul Fisker var ude at tromle med hesten og stod på tromlen, falder han bag ned heraf, og da han rejser sig op igen, ser han sig straks om i det åbne landskab for at se, om der var nogen, der kunne have set det. Næste dag kommer Poul Fisker hen i smedien, og da siger så Bojsen til ham: „Nå, Poul du er nok ikke sådan tabt bag af en vogn“, hvortil Poul straks replicerer: „Nej, men af en tromle“. Smeden havde set episoden, så der var ikke noget at gøre, hvor ærefuldt Poul end måtte være.

Da køerne sættes ud, er der ikke senere landbrug på stedet. Efter hustruens død i 1972 flytter Poul Fisker til Østerild plejehjem.

I 1972 sælges der til en ejendomsm. E. Pedersen, der videresælger til Ellen Margit Christensen

12b. Gerda og Kristian Svendsen, Ballerumvej 53 i 1999.

og mand. Hun stammede fra Thisted. Denne har den kun et år.

I 1973 købes den af Kristian Svendsen for 160.000 kr. Jorden hører fortsat til. Kristian Svendsen f. i Bjerget 1949 og hustruen Gerda f. 1949 Ørgård i Thisted. Kom fra Thisted og hertil. Den ældre ejendom gennemgår i tidens løb omfattende restaurering indvendig, hvor stort set alt bliver fornyet samt nyt tag og kviste. Staldbygning er ligeledes restaureret med gildesal m.m. En nybygning til lastbil m.m er opført.

I 1981 opretter Kr. Svendsen sammen med sin kones bror Kurt Ørgård, Nors, firmaet „Thy Container Service“ med 3 lastbiler og en ansat chauffør. Hustruen Gerda ordner alt det kontormæssige. Bebyggelsen her har altid ligget smukt i det åbne landskab både før og nu.

(Dorte Gravesen)

13. Ballerumvej 51

Matr. 9c mfl. 9c hk 0.5.1.1. > 0.4.3.1 1/4, 9m 0.0.1.2.3/4, s.666, gl. f. 359.

1878 18.1 skøde Niels Christensen Degn til Frands Jepsen Kloster, 9c.

Folketælling 1890.

Frands Jeppesen Kloster 40 år f. Brønd gård-ejer.

Ane Kristensen 34 - f. Sundby husmor.

Niels Frandsen Kloster 14 - f. Brønd søn.

Ane Marie - - 12 - do. dt..

Kristen - - 11 - do. søn.

Ane Margrethe Fr. Kloster 8 - do. dt..

Jeppe Fr. Kloster 6 - do. søn.

13a. Johanne og Chr. Pedersen/Inga og Mads Fuglsang, Ballerumvej 51. Ca. 1948.

Kirstine Marie Fr. Kloster 3 - do. dt.
 Nikoline Fr. Kloster 1 - do. dt..
 Ane Marie Kristensen 64 - do. aftægt.
 1935 læst 14.9. skifte adkomst for FJKs enke
 Ane Kloster, f. Vestergaard, 9c, 9m.9l.
 1935 læst 14.9. skøde Ane Kloster til Kristian Frandsen.
 1938 læst 16.6. skøde K.F. til Kristian Frank Frandsen 9b, 9c, 9m.
 Sammenhold med nedenst. no 9c overført fra 9b:
 F. 665 9b, 8f. gl. f. 123.
 1845 14.1. skøde Chr. Christensen til Niels Frandsen 9b med et hus.
 1846 12.3. skøde fra Anders Pedersen Ravn til Niels Jepsen også kl. Niels Frandsen, 8f..
 1876 21.7. testamente adkomst for Niels Frandsens enke Ane Marie Christensdt. 9b, 8f..
 1896 15.2. skøde A.M.C. til Frands Jeppesen
 1917 29.10. skøde Frands Jepsen Kloster til do, 6f, 6g.
 1935 læst 14.9. skifte, adkomst for enken Ane Kloster f. Vestergaard 9b, 9l..
 1935 læst 14.9. skøde A.K. til Kristian Frandsen
 1938 læst 16.6. skøde Christian Frandsen til Kr. Frank Frandsen, 9b, 9c, 9l, 9 m.
 1947 læst 27.6. skøde KFK til gdr. Poul Sønder-skov 9b, 9c, 9l, 9 m.
 1947 læst 11.8. skøde PS til Chr. Pedersen sm. ej.
 1957 læst 1.10 skøde til Alfred Nielsen 9b, 9c.
 Ane (1855-1946) og Frands Jeppesen Kloster

(spillemand) (1849-1934).

Børn: Grethe (13) - Mine (3) - Line - Anne Marie
 - Kresten (18) - Kirstine (50) - Jeppe (11).

Grethe og Christian Frandsen (afhændet til søn 1938) (ombygget 1935 - 15 t. sæde).

Børn: Frenk (13) - Anton (Thisted) - Frands - Dora.

Dagmar (53) (1917 - 1995) og Frank Frandsen (1916 -) (flyttet til Funder v. Silkeborg)

Børn: Henny - John - Knud.

Johanne og Kristian Pedersen (flyttet til Thisted)
 Børn: Grethe - Kaj.

Kristine og Alfred Nielsen (flyttet til Østerild).

Inga (1945 -) og Mads Fuglsang.
 Børn: Janne - John - Henrik - Jette.

Der må her gøres en tilføjelse til skøde-oversigten.

I 1845 sælger Christian Christensen Kåstrup til Niels Frandsen. Han er f. 1808 i Brond som søn af Frendsen Pedersen og hustru Anne Kirstine Jensdatter og er således broder til Kirstine Marie Friendsd. f. 1810 i Brond og gift med Jeppe Larsen Kloster.

Niels Frandsen bliver gift i 1845 med Ane Marie Christensd. f. 1826 i Brond. Det menes at være hendes hjem, de her overtager. Der er ingen børn i ægteskabet, men der figurerer at par plejebørn i folketælling.

Niels Frandsens enke Ane Marie Christensd. sælger i 1896 stedet til sin mands søstersøn Frands Jeppesen Kloster. Der forekommer nogen uklarhed omkring matriklerne, da de forekommer under et. Der er måske noget af det lagt sammen.

I 1817-1838 er der en Frendsen Pedersen på gården „Knøsgaard“ (43). Det fremgår ikke helt klart af skødeoversigten, hvornår han afhænder gården. Har skøde på ejendommen her (13) omkring 1828. - se (43). Måske har det været hans kones hjem her i (13).

Lang slægtsforløb på samme sted

Det efterfølgende er hentet fra Klosterslægtens

bog. Navnet Kloster stammer fra Sennels. Efterkommerne her i landsdelen med klosternavn har helt sikkert aner hertil.

Lars Jepsen Kloster er f. 1766 -1835 i Sennels og har en fæstegård under Ullerupgaard. Bliver gift 1791, og det er herfra sønnen Jeppe Larsen Kloster f. 1798 -1882 kommer til Brund. Her gifter han sig i 1838 med Kirstine Marie Frandsdatter f. 1810 - 1904 i Brond, datter af husmand Frendsen Pedersen og hustru Anne Kirstine Jensdatter. De overtager nu hustruens hjem, og det udstedte skøde har følgende ordlyd:

Jeg underskrevne Frendsen Pedersen af Brond hermed vitterliggør at have solgt og afhændet til min kiære Svigersøn Jeppe Larsen Kloster fra Sennels og hans Arvinger den mig efter Skøde af 26 Januar 1828 eiende Parcel nr. 1, som iflg. Rentekammerets Tilladelse er ansat til Hartkorn 5 Skpr., hvorpå af ny er opført husbygning, samt al den i Huset Inden- og Udenbo og Besætning af levende og dødt, intet derfra undtagen i nogen Måde, alt for den Kjøbesum 150 tdr. Skriver Eet Hundrede og femti Rigsdaler rede Sølv. Og da nu Kjøberen har fyldestgjort mig Kjøbesummen derved, at han indfrier min Pantegæld til Kancelliraad Toft iflg. til samme udstedte Panteforskrivning, så skjøder og overdrager jeg herved forbemeldte Hus med Ejendommen, der er beliggende i Brond Bye - og således at samme skal tilhøre ham og Arvinger med de samme Herligheder, Rettigheder og Pligter, som jeg selv har ejet og står inde for Vanhjemmel m.v. Til bekræftelse under mit Navn og Segl i Vidners Overværelse. Brond d. 30te December 1838.

Det bemærkes i samme Skøde, at den Aftægtskontrakt, som samme Dags Dato imellem os er blevet oprettet, skal Kjøberen holde sig efterrettelig i alle dens Ord, Puncter og Clausuler.

Af aftægtskontrakten fremgår det, at de gamle skulle have fælles husly og værelser med de unge samt nyde deres gode kost sammen med dem. Skulle de imod forventning ønske at flytte for sig selv, skulle svigersønnen Jeppe L. Kloster indrette dem et aftægtsrum i enden af huset med 2 stole, 1 kakkellovn, 1 seng med tilhørende sengetøj og iøvrigt fri adgang til husets fælles køkken og bryggerhus. Til deres årlige underhold skulle svigersønnen levere dem 2½ tdr. rug, 2½ tdr byg,

13b. Ane og Frands Jeppesen Kloster ("Frands spillemand"), Ballerumvej 51. Ca. 1900.

12 pund smør, 1 lispund ost, 8 pund flæsk, 8 pund tør torsk, 4 pund sild, 4 pund hør, 8 pund kandis og 4 pund tobak samt 2 fede nøgne får til slagting og 1 får på fri foder. Til brændsel skulle leveres 2 læs skudtørv, 2 læs fladtørv og endelig skulle de gamle daglig have 4 pletter sødmælk.

Iflg. folketællingen 1845 betegnes Jeppe L. Kloster også som hjulmand. Kirkebogen fortæller, at svigerfaderen Frendsen Pedersen døde 92 år gammel.

Jeppe Larsen Kloster og Kirsten Marie Fr. får i deres ægteskab 7 børn født i en årrække over 19 år fra 1838-57. I Sophie Marie f. 1838 - II Kirstine 1841 - III Maren 1843-1925 - IV Lars f. 1846-1933 - V Frands 1849 - VI Else 1852 - VII Niels 1857.

Her skal redegøres for, hvor de 7 børn bosatte sig, idet flere af dem kom til at bosætte sig her i Brund.

I. Sophie Marie f. 1838-1923. Hun blev gift med Peder Oddershede Bertelsen Munk f. 1838-1918 som søn af gårdmand Bertel Pedersen Munk og hustru Else Jensdatter, „Enggård“, Brund (30)

II. Kirstine f. 1841-1931. Hun blev gift i 1867 med Jens Bojesen f. 1842-1909 som søn af Boje Pedersen og hustru Anne Marie Nielsdatter, Hillerslev. J. Bojesen bliver ejer af „Brund Mølle“, og det er her Jeppe Kloster Larsen kommer til sin moster som plejesøn 1½ år gammel.

III. Maren f. 1843-1925 blev gift med Anders Kloster Jensen f. 1843-1908 i Malle og får gård i Fårtoft.

IV. Lars f. 1846-1933 blev gift med Johanne Dorthea Henriksen f. 1856 i Malle og var skipperdatter bosat i Malle og Tingstrup.

V. Frands f. 1849-1934 (spillemand) blev gift 1875 m. Ane Christensen f. 1855-1946, datter af gårdmand Christen Mogensen Jensen i Sundby Thy.

VI. Else f. 1852-1941. Hun blev gift i 1881 med Kristen Nielsen Larsen f. 1854-1914 i „Munkholm“ (37), var murer og bliver bosat i (17), som nu er nedlagt. Er møller Jeppe Kloster Larsens forældre.

VII. Niels f. 1857-1926 blev gift 1883 med Maren Kathrine Larsen f. 1859-1943 i Brund, datter af gårdmand Laurits Christensen og hustru Mette Søndergaard Pedersen, Brund. Niels Jeppesen Kloster blev møller i Nytorp, Rær og var spillemand ligesom broderen Frands.

Frands Jeppesen Kloster er f. 1849-1934 her på ejendommen og bliver gift i 1875 med Ane Vestergaard Christensen d. a. gårdmand Christen Mogensen Jensen og hustru Ane Margrethe Mogensdatter, Sundby Thy. De får nu overdraget hans hjem i 1878 iflg. skøde og får en stor børneflokk.

Frands spillemands børn

V.A. Niels f. 1875 er murer og bor hos forældrene til sin død. Blev ikke ret gammel.

V.B. Ane Marie f. 1877-1943 blev gift med Jens Frederik Jensen f. 1866-1912 i Øster Vandet. De får et husmandssted nord for Brund Mølle og han er møllekarl her. Han dør i 1912 kun 46 år gl. Ejendommen bliver nedlagt. Sønnen Anders bygger hus til sin mor i (10). De har børnene Anders (murer), Jens Bojesen (smed), Niels på Nordsjælland og Else gift Rægaard, som senere overtager ejendommen efter moderen, da hun bliver husholder hos Kristen Møller, „Enggaard“ (30).

V.C. Kristen Frandsen 1878-1962, tømrer gift med Ane Kathrine Gravesen f. 1886-1957 d. a.

Niels Nielsen Gravesen, Brund og Ane Marie Larsen f. i „Munkholm“ (37). De bliver bosat i (18), senere Jens Frandsen Klosters ejendom.

V.D. Anne Margrethe 1881-1941 d. i Skaarup, gift med Kristian Frandsen f. 1886 i Brund som søn af indsidder Frands Christensen og hustru Dorthe Thøgersen Christensen, Brund.

V.E. Jeppe Frandsen Kloster 1883-1920, tømrer og boede i den nedlagte (11) senere (8), var Thorvald Klosters far. Blev gift med Johanne Grønkjær, Snejstrup. Blev gift 2 gange.

V.F. Kirstine Marie f. 1886-1964. Blev gift med Kristian Andersen f. i Tingstrup. Var en tid bosat i København og arbejdede v. Carlsberg, indtil de overtager „Østergaard“ (32) i Brund. Solgte den og flyttede til naboejendommen (50) - det er Carl Andersen (Moustsens) forældre.

V.G. Nicoline f. 1888-1973 blev gift med Jens Hedegaard „Østergaard“, Hundborg.

V.H. Ottomine f. 1890-1955 blev gift med sin fætter Jeppe Kloster Larsen „Brund Mølle“ i 1912.

V.I. Jens Frandsen Kloster f. 1892. Døde 1 dg. gammel i 1893. Endnu et barn-dødfødt.

De her 10 børn er født i løbet af 18 år. Seks af dem blev bosat i Brund. Der har været mange munde at mætte, holde tøj om og soveplads til. Her må kårerne ikke have været store. Givetvis har drengene været ude at tjene.

Frands spillemand

Ud over at drive landbruget er Frands Jeppesen Kloster også musiker. Da han var ung passede det ikke faderen, at han gerne ville lære at spille på violin, da han ville, at børnene skulle lære et ordentligt håndværk. Men Frands's storesøster Else, der var syerske betalte så for, at han fik undervisning i at spille violin og horn. Han gik til Thisted og Vester Vandet for at få undervisning.

Da han var udlært, spillede han til fester i gårdenes storstuer og til „bette fester“ for børnene. Senere i de nye forsamlingshuse og ved markeder. Spillede violin og horn ved bryllupper og begravelser. Gik eller kørte foran følget og spillede. I nogle år var han med i Thisted byorkester. Han var ikke begejstret for den moderne musik og dans og forhørte de unge i næste generation, om de havde danset moderne i forsamlingshuset og blev

i så fald strengt irettesat. Den moderne musik gjorde ham overflødig og krævede efter hans mening ikke kunnen og dygtighed, hverken af musikere eller dansere.

Familien Kristian Frandsen

Anne Margrethe Frandsen Kloster er f. 1881-1941 datter af Frands Jeppesen Kloster og Ane Vestergaard Christensen. Bliver gift i 1909 med Kristian Frandsen f. 1886-1953 i Brund som søn af indsidder Frands Christensen og hustru Dorte Thøgersen Christensen og bosiddende i Brund.

Det unge par blev gift i North Dakota i Amerika, hvortil de emigrerede i 1909. Her arbejdede Kristian Frandsen på en farm.

I ægteskabet er der børnene: Frands 1910-1976 d. i Amerika. Niels Anton 1912. Gudrun Dora Marie 1914- i Skårup. Christian Frank 1916.

Familien Frandsen vender hjem til Danmark efter 10 år i North Dakota og køber kort tid efter i 1919 „Kjølbygaard“ i Hunstrup, som de driver frem til 1932. Herefter overtager de „Munkholm“ i Brund (37) fra 1932-36. Så overtager familien Frandsen hendes fødehjem her i (13).

Kristian Frandsen rev nu de gamle stråtekte bygninger ned, som har været omkring 100 år gl., da de benævnes som nye i midten af 1830'erne. De nye bygninger kom til at ligge lige syd for de gamle. Årstallet 1936 står stadig på staldbygningen, se foto, det viser hvorledes de så ud. Hustruen Grethe Frandsen led af sclerose i mange år og sad i femten år i rullestol.

Da de besluttede at overdrage ejendommen til sønnen Frank 1938, flyttede moderen til en datter i Skårup og faderen Kristian Frandsen flytter først et par år som bestyrer hen til sin nabo Thyra Gravesen i (14). Derpå flytter han til Thisted, hvorefter han her drev en minkfarm. Han har været omkring 54 år, da han flytter fra Brund. Det blev et meget omfangsrigt og vidstrakt livsforløb familien Frandsen her fik.

Det er året 1938, at sønnen Frank Frandsen tager over efter forældrene og gifter sig med Dagmar Østergaard f. 1917, Villerslev som datter af gdr. Jens Østergaard og hustru Anna Frustýck. Jens Østergaard kommer senere til at bo i (53), Østerengvej 9.

De får børnene: Henny 1940, John 1942 og Knud 1944.

I 1947 flytter familien til „Damholtgaard“ i Ellinge v. Funder.

Det bliver skelsættende for slægten Frandsen her på det sted, som har været i familiens eje siden fra før 1800 antagelig.

Samme år overtager Poul Sønderkov (57) landbruget og videresælger den igen til Kristian Pedersen, Kronborgvej, Lerpøtter, der har et landbrug der.

Ved et tilfælde flytter deres naboer der Birgitte og Carl Gravesen samme år også til Brund og bliver naboer med dem her.

Kristian Pedersen f. 1889-1977 havde der før igen gården „Grønvang“ i Hørsted, hvortil hustruen Johanne Saugbjerg f. 1906-1981 i Tilsted flytter som husholderske. De har børnene: Grethe f. 1939 og bor i Åbenrå. Kaj f. 1941 på Lerpøtter og er arkitekt v. et ejendomsfirma nede i landet. Da de sælger her, flytter de til et hus på Kronborgvej og nyder deres otium der.

Det er året 1957 og stedet købes nu af Alfred Nielsen. Han er født 1912 i Jungshoved, Præstø og hustruen Kirstine f. Nielsen 1917 i Øsløs. De har boet bl. a. på Sjælland og flere steder i Jylland. Kom hertil fra Lækærvej i Nors. Der var 7-8 køer + opdræt. 2-3 grisesøer og smågrisene blev solgt + lidt fjerkræ. De to islænderheste, der var ved overtagelsen, blev hurtigt skiftet ud med bare een stor hest. Islænderne kunne Alfred ikke køre med, de var ham for umulige.

I deres tid blev der lagt vand ind til bad og toilet. Centralvarmen kom til, det var en stor forbedring. Der var ingen børn i ægteskabet. Bortset fra enkelte dage på dagleje levede de af landbruget med de 15 tdr. sæde.

Ved afståelse af ejendommen i 1968 flytter de til et hus i Østerild. Her bor Kirstine Nielsen fortsat.

Ny køber er Mads Badstue Fuglsang f. 1938 i „Nørre“ klit v. Bulbjerg og hustruen Inga Irene Grøndahl f. 1945 i Øster Vandet, hvor forældrene havde „Sandgård“.

Alle dyr var solgt fra ejendommen, og prisen var da 130.000 kr. Med tiden er stuehuset renoveret med nyt tag, kvist og øverste etage indrettet til

værelser. Køkken, bad og toilet er fornyet. Ny svi-
nestald med plads til 30 søer blev bygget i 1978.
Har gennem alle årene fornøjet sig med at drive
de 6.0 ha. jord og høstet med en mindre selvkø-
rende mejetærsker. Man fik glæden af at høste selv.

Mads Fuglsang er udlært mekaniker og har en
lang årrække arbejdet ved smed Hundahls traktor-
firma i Thisted og senere v. Vilsgaard
Traktorcompagni i Skjoldborg. Mads er en solid
håndværker og går ikke mange forgæves skridt i
sit daglige arbejde. Hustruen Inga er udlært syer-
ske og har i en del år drevet „Irenes Systue“ fra
hjemmet og er ferm med nålen.

I ægteskabet er der børnene: Janne f. 1971, bor
i Katterød, Fyn. John f. 1974, er cykelrytter og
udlært mekaniker. Tvillingerne Henrik, udl. tøm-
rer og Jette f. 1978. Navnet Fuglsang stammer i
øvrigt fra gården „Fuglsang“ i Glæde. Faderen
Jens Badstue blev døbt Fuglsang som den eneste
af de søskende.

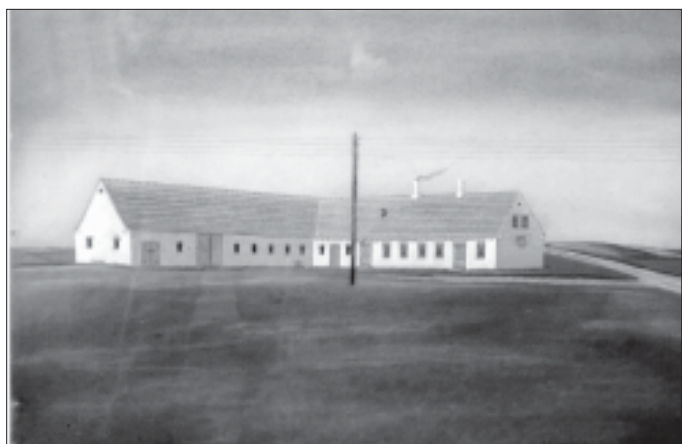
Her blev åremålene spændt ud fra midten af
1800 til 1999.

(Dorte Gravesen)

14. Ballerumvej 49

Matr. no 7c, 7h, 7s. Realregister f. 712. No. 7c
hk. 0.5.0.1½ (ændret) udgør i forening m. 7a en
hovedparcel.

- 7h - 0.5.0.3/4 - udg. af matriklen 28.12.1925
- 7s - 1.0.0.1/4 - - - - -
- 7a - 2.2.2.1/4 - - - - 24.10.68, under 7c.
kommer fra f. 639.

14a. Carl og Peder H. Gravesen, "Pedersgaard",
Ballerumvej 49. Ca. 1920.

7f 28.11.1967 7d 0.7.3.2½ - udg. af matr. 1968.
7g 28.11.1967 7v 0.3.3.1/4 2 ha 6106 m2.

Skrivelse 24.10.1968 matr. no. 7c,7v = land-
brugsejendom.

No. 7c hk. 5.4.2.2 1/4, heri indr. 7a,7d,7h,7s -
1972 overført til 7c (nyt register).

Adkomster:

1. 1917 10.11. Skøde fra Jens Larsen m fl. til
Peder Hundahl Gravesen og Carl Gravesen
7c,7h,7sbemærk 1924 1.4. udslettet den ejendom
no 7c,7h,7s tilkommende vejret over 7g.

2. 1924 31.3. skøde Carl Gravesen til Peder
Hundahl Gravesen på sælgers medejendomsret til
sm 3. 1925 16.4. skøde fra Simon, Jørgen, Søren
og Louise Larsen til Peder Hundahl Gravesen på
no 7a i Brønd.

4. Skifteudskrift som adkomst for fru Thyra
Eleonora Egholm Gravesen f. Kingo, mat. no 7a,
7c, 7h, 7s 1942 29.6.

5. 1947 30.12 skøde fra ovennævnte til Carl
Gravesen no 7a, 7c, 7h, 7s.

6a. 1962 18.10. skøde til Niels Evald Gravesen
no 7c, 7h, 7s, 7a.

6b. 1967 20.3. skøde fra Klara Langhof Jensen
til sm. no 7d.

6c. 1968 18.11. skøde fra Chr. Skaarup Villad-
sen, no 7v.

Carl og Peder Gravesen (tvillinger - købte og
byggede 1919).

Thyra (1905 - 1995) og Peder Gravesen (1891 -
1937) (købt i 1923) (Thyra flyttede til Brabrand
1947 - Nyborg).

Birgitte (1895 - 1958) og Carl Gravesen (1891 -
1965) (fra Hunstrup - Lerpytte - købte 1947).

Børn: Niels (14) - Jens (Snedsted) - Kathrine
(Nykøbing M.).

Dorte (1929 -) og Niels E. Gravesen (1925 -)
(købte 1962).

Børn: Birgitte (København) - Solveig (Aarhus)
- Ellen (Aarhus) - Kirsten (Aarhus) - Inge Marie
(Aarhus).

En gård bliver til i 1917: „Pedersgård“

Tvillingbrødrene Carl Gravesen og Peder Hundahl

Gravesen er f. 25.12.1891 som sønner af Niels Nielsen Gravesen og hustru Ane Marie Larsen f. i „Munkholm“. Deres hjem lå lige nord for Brund Mølle, Ballerumvej 165.

Carl og Peder købte i 1917 25 tdr.s. (10 hk.) jord af deres morbrødre i „Munkholm“ til en pris på 18.000 kr. De købte da det halve af vestermarken, der lå vest for Ballerumvejen. Byggede herpå i 1918 den gård, som ses på billedet. Peder var uddannet murer og Anders Jensen var murermesteren. Deres bror Otto var tømrer og stod for det arbejde. Da det var lige efter verdenskrigen 1914-18, var der mangel på byggematerialer. Tømreret til gården var således nedrivningstømmer fra F.D.B.s lagerbygning i Thisted, hvilket stadig kan ses af bjælkernes dimensioner i laden.

På billedet af gården ses en vinkelbygning. Fra venstre i udbygningen ses først en port til stadskøretøjet, her en jumbé. Den store port var ind til laden og med kørelo ud til vestsiden. Så kom kostalden med plads til 8 køer i østsiden og fodergang til disse. I vestsiden til kvier og kalve uden fodergang og et par grisestier. Mælkerum var der i nordenden.

I stuehusets længe var der først hestestald med plads til fire heste. Brønden med håndpumpe stod her i sydsiden. Et praktisk sted nær stalden, hestene og ind til husholdningen. Så kom bryggeret m. dør. De næste to vinduer var til soveværelset, så stue, gang og gæstekammer. Til nord var der dør ind til en stue fra forgangen. Midt i huset til nord spisekammer og dernæst køkken med brændekomfur. Spisebord og fast bænk stod der også her. Bag gavlvindue var der pigekammer med kakkelovn. Karlekammeret var over hestestalden, uden opvarmning, og det øvrige åbne loft brugtes til opbevaringsplads til f. eks. korn m.v.

Carl og Peder havde deres søster Maren til at styre huset og senere søsteren Elna. Den sidste var Marie Kristensen fra Hunstrup. Hun giftede sig senere med Carl A. Jensen på nabogården lige overfor.

Til daglig var det Carl, der tog sig af landbruget. Peder var ude med Anders Jensen at mure hver dag.

Det siges, at de to brødre lignede hinanden så meget, at folk havde svært ved at se, hvem de stod over for. Det havde ofte det til følge, at Carl blev

spurgt om, hvornår han kom at mure og måtte til sidst love spørgeren at komme, når han ikke kunne overbevise denne om, at han ikke var Peder.

I 1924 ville Carl gerne have sit eget, og da det var ham, der var landmand, var det egentlig ham, der skulle have gården. Men Peder var ked af at flytte herfra, så efter 6 års fællesskab gør de op. Carl sælger sin part, flytter til en gård i Hundstrup og har søsteren Maren med hertil.

En tid efter i 1924 bliver Carl gift med Birgitte Jensen f. 1895 på Djursland, d.a. Jens Chr. Jensen og hustru Maren Kjær f. i Thisted. Forældrene har boet flere steder i Thy: Østerild, Æ Sted (20) og „Kronborg“, senere i Ry. Deres to drenge Niels Evald f. 1.-8.-1925 og Jens Kristian f. 2.-7.-1927 bliver født i Hundstrup.

Efter fire år i Hunstrup flytter familien i 1928 tilbage i nærheden af Brund og bosætter sig på en gård på Lerpøttervej 51. Her bliver deres datter Kathrine f. 11.-6.-1930.

Så er vi tilbage ved gården.

Elektriciteten blev indlagt her på gården i 1919-20. Da kommer el-masterne for første gang her igennem Brund og til Hillerslev. Det var kun få husstande, der da tilsluttede sig. Telefonen kom senere hertil.

Efter overtagelsen af Carls part i gården i 1924 køber Peder H. Gravesen samme år anden halvdel af vestermarken af morbrødrene Munk Larsen, Munkholm.

I 1925 bygges der ny lade med svinestald i sydvestsiden af denne, og gården er nu trelænget. Den første lade bliver lagt til kostalden, hvor der

14b. Dorthe og Niels E. Gravesen, Ballerumvej 49. Ca. 1962.

14c. Ballerumvej 49. Tjenestepiger hos Peder gravesen. Til venstre Anna Bunk, senere g.m. Aksel Jensen, Brund. Ca. 1933.

nu kan udvides fra 8 til 16 køer. Det var ikke så lille en udvidelse efter datiden. Omkring det tidspunkt rejser Peder Gravesen som en af de første her på egnen til Fyn og køber kælværkvier ind af rød dansk malkerace. Det bliver nu grundstammen i den avlsbesætning, der skulle komme til at høre gården til i 2 generationer.

Siden foretager de fire brødre Peder, Carl, Jeppe og Lars flere gange indkøb på Fyn af R.D.M. kvier og tyre til deres besætninger. Kvæget blev sendt med jernbane til Thisted, og så gik det til fods ud på gårdene. Kvægtuberkulosen forsøgte man her ved at udrydde og skiftede så samtidig korthornskvæget ud, som på den tid var det, der stod overalt på brugene. En foreningstyr kom der også til at stå her.

Børnemælk

Omkring 1930 begyndte man at tappe og levere børnemælk herfra til mejeriet „Pasteur“ i Thisted.

Seks transportspande med i alt 250 l. sødmælk blev tappet på flasker hver dag. Det foregik ved at hælde mælken op i en tappespand på et bord. Så trykkede man på et håndtag og satte en slange ned i flasken, der så lukkede, når flasken var fuld. En papkapsel blev sat på med en tang, og så blev de ½ og 1 l. flasker sendt ind til mejeriet og solgt på gaden herfra. Returflaskerne blev rengjorte i hånden hos svigerinden Astrid Gravesen, Nørre Allé. Hun havde to svogre til, der byttede flasker her. Dyrslægen kom en gang i ugen og kontrollerede mælken hos hver enkelt ko. Aftapning af børnemælk på gårdene holdt sig frem til en tid efter krigen i 1945, så overtog mejeriet aftapningen.

I 1931 bliver Peder H. Gravesen gift med Thyra Eleonora Kingo Egholm, der er f. 28.-6.-1905 i Hårby, Fyn, d.a. Kirstine Mathilde Egholm, Hjallelse. Thyra Egholm kom til Brund som nyudd. lærerinde. Der var på det tidspunkt overkapacitet af lærere, men mangel herpå i udkantsområder som Thy. Hun blev ansat hos lærer Pedersen i Brund skole som timelærerinde og ved siden af at føre husholdningen. Få år senere bliver hun så gift hertil. I deres ægteskab blev der ingen børn.

Der var til hjælp på gården 1-2 piger og 2 karle. Pigerne skulle den gang også hjælpe til med malkningen op til tre gange om dagen. Sidste malkning var gerne efter spisetid om aftenen. I roe- og høsttiden var pigerne også med ude at hjælpe til, og der var have, der skulle holdes. En af de første piger, der var her, var Dagny nu Bojesen (21) og Anna Bunk, der blev gift med Aksel Jensen (38).

Ulykken

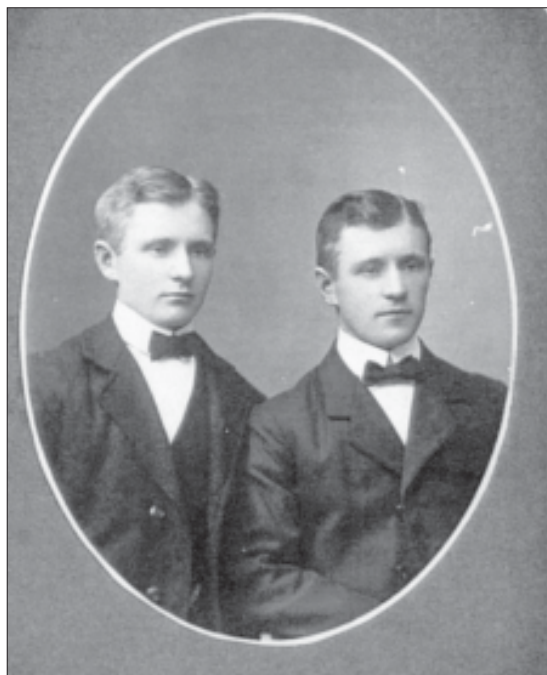
En junidag i 1937, en søndag eftermiddag er min farbror Peder gået en tur op over marken til sin nabo Holger Jensen. Da han går hjemad herfra går naboen med for at se 3 følhopper, der går med føl. De to naboer hilser af og Peder går over for at tage sin tyr med hjem. Den virkede urolig og Holger havde spurgt, om ikke han skulle gå med, det afviste han, for hunden var med. Få øjeblikke efter ser Holger, at tyren kaster rundt med sin ejer på marken. Holger, der har sin kone og børn stående derhjemme på gårdspladsen, må nu tage sig sammen til at gå derover til trods for, at han var

uhyrlig bange for den. Min bror Jens og jeg var lige cyklet en tur herved for at se til deres københavnerdreng Carlo, og vi står alle tre ved gården og iagttager det hele. Vi blev hurtigt sendt efter hjælp og får fat i naboen Carl Jensen. De får tyren trukket hjem, og det sker heldigvis uden dramatik. Tante Thyra var lige gået over i Knøsgård på visit. Min farbror Peder bliver indlagt med indre kvæstelser og døde heraf 2 dage senere d. 29-6-1937 kun 46 år gl. Det var et hårdt slag for min tante og os alle. Begivenheden rystede hele egnen og huskes stadig her et halvt århundrede efter. De to naboer Holger Jensen og Carl Jensen får senere af Carnegiesbelønningsfond tildelt en belønning på hver 400 og 300 kr.

Herefter kom jeg til at køre herved på gården hver morgen inden jeg skulle i skole for at hjælpe til med at tappe mælken på flasker. Jeg var da 12 år. Ud over skoletiden var jeg meget af tiden her for at hjælpe til. Tante Thyra havde ofte familiedømmer boende her fra tid til anden. En søsterdatter Lis boede her i flere år og gik i Brund skole.

Min fader Carl rådgiver hende i tiden efter med driften af gården. Det var ikke altid så lige til, for hun kunne godt ændre holdning senere, hvilket også skete den gang i 1940, da krigen brød ud, og bønderne fik kunstgødningen rationeret. Far havde sagt, hvor meget hun skulle opgive mængden til, men det ændrede hun på og satte det til mindre. Og det stod det så til under hele krigen, der kom til at vare i fem år. Det kunne ses på marken, og det huede ikke min far lige så lidt som Thyra selv. Men ellers var hun god til at styre sagerne. Stod selv for al handel med dyrene. Hun var i øvrigt ret respekteret af sine omgivelser og i bøndernes lag og huskes gerne for sin meget karakteristiske form for fynsk humor, hvilket stadig går igen i de historier, der huskes om hende fra den tid.

I 1941 byggede Thyra det nuværende stuehus. Man kunne den gang søge tilskud til materialer til byggeri. En ordning, som staten havde iværksat for at tyskerne under krigen ikke skulle føre alt ud af landet. Der blev nu lavet badeværelse med WC og håndvask med koldt vand i hannerne. Det varme vand i hannerne kom først 20 år senere. Vinduerne var f. eks. lavet af strandingstømmer, det var noget særdeles fint træ. Stuehuset er både teg-

14d. Tvillingerne Peder og Carl Gravesen, Ballerumvej 49. Ca. 1920.

net og bygget af murermester Anders Jensen, Brund. Tømreren var Otto Gravesen, Thisted.

I 1947 efter 18 år besluttede Thyra sig for at sælge gården til sin svoger Carl Gravesen på Lerpøtter. Min tante Thyra ville overtage en gård i True v. Aarhus efter sin bror Ernst. Tre år derefter bosætter hun sig i Nyborg og vender her tilbage til lærerindegerningen. Thyra døde her i 1995, 90 år gammel. Hun bevarede igennem alle årene nær forbindelse til sin mands familie i Thy.

Efter 19 år på Lerpøtter overtager Birgitte og Carl Gravesen nu den gård, som han selv havde været med til at grundlægge i 1917. Skæbnen havde således ført ham tilbage hertil. Mine forældre var da 52 og 56 år. Jeg var 22, Jens 20 år og Kathrine 17 år. Jens og jeg skiftedes til at være karl derhjemme, og her var tillige en yngre karl og pige. Kathrine har været på Haslev udv. Højskole og Haslev Håndarbejdsskole. Bortset fra disse ophold, knap et år i Aarhus og tilsvarende i København, har hun været pige derhjemme, indtil hun blev gift i 1956. Jens har været på Fyns stifts Husmandsskole. Jeg selv har været på Gråsten - og Vejlbjby landbrugsskole og har bl. a. taget kontrolkursus herfra, som jeg senere gjorde brug

af i Sennels og ved Randers.

Min far Carl tog det bedste af sin R.D.M. besætning med herved til gården og satte kort tid efter i 1948 stalden ud i vestsiden for at få fodergang og plads til fire køer. Der stod nu omkring 22 køer i stalden.

Min far købte den første bil i 1949 - høj Ford. I 1952 købtes den første traktor til gården, den lille grå Ferguson, der på den tid blev begyndelsen til revolutionerende mekanisering i landbruget. Dette køb erindrer mig om, at min far den gang ikke var tilfreds med, at karlen og jeg nu skiftedes til ved forårsarbejdet også at ville harve om natten, for det gik for stærkt, og han kunne ikke følge med i det. Det var en uting at skulle sove fra denne vigtige proces, man altid havde været lysvågen til. Hestene måtte lidt efter lidt vige pladsen i løbet af et par år. Det var ikke uden vemod at skille sig af med disse dyr, der havde udfyldt en væsentlig plads i gårdens drift og tillige gjort alle byture både søndage og søgnedage. Da hestene blev sat ud, kunne der fødes en 4-5 køer mere. Den gevinst talte man meget om. Kvier kunne indtil videre fylde hestestalden ud.

Herefter kom grønthøsteren, som var et nyt væsentlig fremskridt. Nu kunne korngulvene graves ud i laden og fyldes med græs- og roetop-ensilage til vinterfoder og være indendøre. Herved blev højbjergningen nu hovedsagelig afløst. Selvbinderen havde forlængst gjort sit indtog sidst i 1920'erne og først i 1930'erne i hestenenes tid. Før var det slåmaskinen med aflægger, og så måtte kvinderne have høstærmerne på for at binde op i neg. Der blev høstet med selvbinder her til i 1965, og der var egen tærskemakine.

Så begyndte de små traktortrukne mejetærskere at tage over. Vi har altid lejet til dette. I begyndelsen var det med sække til kornet og en mand stod og tog sække fra, der så senere blev læsset på vogn og kørt hjem. De senere udgaver af mejetærskere blev nu selvkørende og m. tank til kornet, der herefter løber i en tipvogn.

I 1958 døde min mor Birgitte 64 år gammel. Hun var en meget stilfærdig kvinde, der gav vi børn et trygt bagland. Hun velsignede gryderne, og når der var tid, yndede hun at sy det fine franske hulbroderi, og det med venstre hånd. Vi havde tjenestepige, så længe min mor levede. Jeg havde

i flere år boet fast herhjemme og været karl tillige med en yngre karl. Den første husholderske, vi herefter fik, var Helga Sørensen f. 1934 i Alsted på Mors. Hun blev et års tid efter gift med min bror Jens, der havde landbruget „Højmark“ på Lerpøtter. De køber nu „Bakkegården“ i Snedsted. Min søster Kathrine er blevet gift med nabosønnen lige overfor, Tage Jensen f. 11-3-1930. De bosatte sig i Øster Vandet skole som lærerfolk og siden i Nykøbing Mors.

Som en stor forlettelse for min far og mig, fik vi her i 1959 indlagt centralvarme, hvilket var det første sted i Brund. Smed Bojesen installerede dette. Vi fik også fjernsyn i sort hvid omkring det tidspunkt.

Ved ejerskifte 1. juni 1962 overtager jeg, Niels Evald Gravesen, gården efter min far Carl Gravesen. Jeg er da 37 år. Samme år d. 21 okt. bliver jeg gift med Dorte Grundtdal Pedersen f. 27-3-1929 i Farsø d.a. Hans Kr. Grundtdal Pedersen og Ane Kathrine Nielsen i Gøttrup v. Farsø. Jeg lærte min kone at kende gennem hendes søster, som jeg havde været på højskole sammen med v. Folke Trier i Abild v. Tønder i 1950. Dorte havde været på højskole der året før og senere på Vallekilde højskole.

Her på gården skulle der gå 45 år inden de første børn bliver født og få hele deres opvækst. Det bidrog vi så til med de fem piger, vi fik: Birgitte f. 24-12-1963, Solveig f. 5-2-1966, Ellen f. 9-2-1968, Kirsten f. 11-2-1970 og Inger Marie f. 1-10-1972. De tre ældste af pigerne har gået i Thorsted Friskole, og de to yngste i Brund Friskole, som vi var med til at oprette i 1981. Da vi har tilhørt den grundtvigske frimenighed i Thorsted, har de alle gået til præst der. Tre af pigerne har været på Ry og Thestrup højskole. De er alle fem lærer- og pædagog udd. i forskellig retning og bor p.t. i og omkring Aarhus. De tre ældste er nu gift.

Min far blev boende her på gården til sin død i 1965 og var da 74 år gl. Far var ud af en søskeneflok på 9 børn, og da han og tvillingebroderen blev født, var de 7 børn under 6 år. Han kom ud at tjene, da han var 9 år gl. i „Nørre Kortegård“ og var her i 5 somre, havde fri 2 halve dage på en sommer og gik i skole 2 halve dage i ugen. Tjente derefter i tre år samme sted. I drengeårene var det som hjorddreng, op kl. 5 om morgenen og flytte

fårene og kvæget. Tit sagde forkarlen til ham, om han ikke lige kunne flytte hestene også, så kunne han selv lige strække den lidt længere i sengen. De havde ofte svært ved at holde sig vågen i den første time i skolen. Læreren så gerne med milde øjne herpå. Min far og broderen Peder har begge været på Vestbirk Højskole. Mor havde ikke været på højskole, hun var den ældste af 8 søskende.

Året efter overtagelsen byggede vi i 1964 ny svinestald ud nord for gården med plads til 200 fedesvin og med en årsproduktion på 800 slagtesvin. På det tidspunkt var det den største svine-stald i Brund. Et fodersiloanlæg m. 4 siloer til kraftfoder og svinefoder, samt en foderblander blev installeret i tilknytning hertil. Ved samme byggeri blev der yderligere lavet båse til 4 køer mere i stalden. Det er værd at bemærke sig de gange, der bliver lavet plads til 4 køer mere. Denne jævne stigning var mærkbar hver gang. Med den nye svinestald blev der bygget tværkanal til udmugning, halvautomatisk, således at gødningen hos grisene blev skubbet hen i kanalen med håndkraft. Hos køerne var det en el-truck med skovl, der skubbede gødningen i tværkanalen. Det var så trillebørens endeligt her. Senere blev det en stor fræser til dette ved svinene og køerne. Først i 1985 kom så det fuldautomatiske skrabe-anlæg hos køerne. Man ser igen udviklingstrinene her ganske tydelig skridt for skridt.

I 1966 kom der rørmalkningsanlæg med fuld moderne udstyr. En 600 l. tank og med vand-afkøling af mælken som hidtil. El-afkøling kom først langt senere. Det hjalp så på vandforbruget. Pris for anlæget var 9.500 kr. u. tank. Der bliver nu malket med 3 maskiner, og for første gang var det nu slut med at bære mælken ind til mælkekøleren og løfte spanden op i brysthøjde hertil. Et nyt anlæg med større malke-rør m.v. kostede i 1983 nu den nette sum af 38.000 kr. og ved siden af en ny 1000 l. tank, og så kom el-afkølingen med en såkaldt kølebank i bunden af tanken.

I 1967 køber vi min morbroder Holger Jensens ejendom, Ballerumvej 45 (16) af enken Klara Langhof Jensen. Ejendommen kostede med 8½ ha. jord til 118.000 kr. og uden besætning. Bygningerne bliver videresolgt til naboen Kristian Skaarup Villadsen, samme vej i 47 (15) lige overfor. Vi mageskifter med den jord, der hører til hans

ejendom, som så bliver lagt til gården her. Ejendommen (15) er nu således jordløs.

I 1973 byggedes der en spaltestald til 45 ung-kreaturer lige vest for kostalden, således at øst-gavlen er åben ind til kostalden. Køreloen i laden bliver lagt til kostalden. Kviebåsene bliver ændret til kobåse, og der kan nu stå 40 køer i alt i de to rækker. Udvidelsen svarede til ca. 14 køer mere.

Omkring 1985 fik vi 5 stk. selvaftagere til mal-kemaskinen, dvs. at maskinerne nu selv kunne gå af køerne, når de var færdigmalket. Der blev ikke længere malket efter, og der kunne malkes flere køer på mindre tid. Omkring 1996 blev vi leve-randører pålagt kun at levere mælk hver anden dag, hvilket fordrede en dobbelt så stor tank og køleanlæg. Nu tales der om at gå den modsatte vej igen.

Køresilo til græsensilage og nyt roehus bliver nyanlagt i vestenden af laden. Kornsiloe-anlæg til 1000 tdr. korn er bygget i østenden af laden i de tidligere korn-gulve i 1971. Disse investeringer blev primært gjort for at holde trit med udviklin-gen i landbruget og således, at det fortsat kunne være bæredygtig for en medhjælper.

I 1979 byggedes nyt maskinhus. Her står 2 trak-torer, en Ford og en Ferguson på 75 og 65 heste-kræfter. En trefuret plov, tromle, harve, Stegsted radsåmaskine, aflæsservogn til roer og tipvogn til korn, roetop og græs. Gylle- og møddings-udbringning samt såning, optagning af roer og sprøjtning af afgrøder er de seneste år sket med maskinstation. I stalden er der roeskærer, hvor roerne læsses i med håndkraft og 2 el-trucks til aflæsning af roer og ensilage v. køerne.

I 1988 bliver landbruget pålagt at opføre gylle-tanke, og hvortil der gives tilskud med 10% af prisen pr. år over en tiårig periode. Tanken var 550 m³ og kostede m. udgravningen 193.000 kr. Der blev i kornhøsttiden bjerget op til 4000 små baller halm til at strø med. Ca. 400 mini bigballer blev sat i stak til ludning. Man fjernede herved cellulosen således, at dyrene bedre kunne udnytte halmen. I sædskiftet var der 16 ha. m. byg og hvede, 7 ha. m. græs og 3½ ha. m. roer.

Vi har i mange år haft kvier ude i lejet græs om sommeren. De senere år har det været ved Hanst-holm fyr, og det har for familien været et yndet

udflugtsmål en sommeraften. Ofte har vi kunnet høre en lille fiskekutter på vej ind, og så var vi på havnen og fik fisk med hjem.

Fra 1918-1996 leveredes mælken herfra til mejeriet „Pasteur“. Mejerigården havde fra sidste halvdel af 1980'erne og frem oparbejdet en stor produktion af Fetaost til eksport til Mellemøsten og Frankrig. På grund af at E.U. i 1996 fratager eksportstøtten til Fetaosten, så var aftagerlandene ikke længere i stand til at betale den merpris, støtten udgjorde. Mejerigården så sig nu nødsaget til at nedlægge produktionen af osten og beslutter derefter også at nedlægge mejeriet og alene gå over til isproduktionen. Det var for vi leverandører en mærkelig fornemmelse at skulle skifte mejeri efter i mere end 75 år at have haft en daglig berøringsflade hertil og følte, at en del af vores identitet på det sæt forsvandt. Vi blev nu nødsaget til at gå videre til Mejeriselskabet Danmark. Det virkede meget fjern og fraværende for os.

Mælkekuske

I en meget lang periode var det de hestetrukne mælke vogne, der satte sit daglige præg på vejen året rundt og i al salgs vej. Her var det Kr. Overgaard, Østerengvej 9 (53), der havde ruten i flere år. Det var altid kærkommen for kusen at blive budt på kaffe, når han holdt i gården på tilbagevejen. Omkring 1955 kom de første traktortrukne mælke vogne. Det var et væsentlig fremskridt, selv om kusen stadig var under åben himmel. Førerhuset hertil var endnu ikke opfundet. Senere blev traktoren afløst af lastbilen og med den overtog Carl Lynge, Brund (51) ruten.

Det var tungt arbejde at læsse de store 40 l. mælke junger med håndkraft. Skummetmælk var med tilbage, og en gang i ugen sad mælkeafregningen i klemme ved spandens låg. Senere blev det hver 14. dag, og derefter gik pengene lige i banken. Lastbilen afløstes af tankbilen i 1966 samtidig med, at vi fik rørmalkningsanlæg på gården. Sørensen „Pasteur“ var en af de første her i landet, der fik mælketankbil. Den blev i øvrigt fabrikeret efter mål for at kunne gå ind igennem porten i Østergade, hvor mejeriet den gang lå.

Læhegn

I 1977 blev der plantet nyt læhegn vest for gården

og ved Skinnerup skel. Her var det kun østsiden, der blev plantet til og dermed det halve af diget sløjfet. Skinnerupgårdene ville ikke være med. Efter en ny lov i 1990'erne ville det ikke have været tilladt at sløjfe disse diger. Læplantningen strakte sig helt til Hillerslev by og var med E.U. tilskud. Hedeselskabet stod for plantningen.

Dyrskue

Siden 1930 har der været udstillet kvæg af R.D.M.racen her fra gården. Dyrskuets var altid en festdag for alle på gården. Alle skulle hjælpe til med at få dyrene vasket dagen før. Det gav en del ekstra arbejde med at få dyrene i orden og udstillet til bedømmelse. Det er blevet til en del præmier og pokaler i tidens løb, og det havde en vis betydning for avlsarbejdet, at man fik udstillet sine dyr.

Nota: I 1973 kostede en annonce på en karl, enspaltet 8 kr. - I 1978 13 kr. - I 1998 ville den have kostet 150 kr

I 1973 var en karls løn, 18 år pr. mdr. 3.100 kr. + kost og logi.

I 1981 - - - - 4.000 -

I 1987 - - - - 19 - - - 10.000 -

I 1997 - - - - 23 - - - 15.000 -

Kvægpriser 1974 solgt kalvekvie 3.000 kr.

- 1980 - - 7.500 -

- 1998 - - 6.500 -

- 1999 - - 6.200 -

1999 solgt til udl. Italien kælvkvie 7.800 kr. heraf 300 kr. til blodprøve.

1981 slagteko 650 kg til 8.00 pr. kg. = 5.200 kr.

1994 - 731 - - 10.00 - - = 7.300 kr.

1998 - 625 - - 8.00 - - = 5.000 kr.

Ydelse:

Gens. 1976 af 35 årskøer - 5.751 kg. mælk - 4,08 % fedt - 235 kg. smørf.

Højstydende ko i 1976 - 8.635 kg. mælk - 4,01 - - - 346 - -.

Gens. 1986 af 37 årskøer - 7.545 kg. mælk - 4,12 - - - 311 - - + 260 protein.

Højstydende ko i 1986 - 7.634 kg. mælk - 4,31 - - - 329 - - + 261 - -

Gens. 1994 af 39 årskøer - 7.065 kg. mælk - 4,13 - - - 536 - i smør og protein.

I flere år og frem til 1998 har en liter mælk til

producenten givet 2,40 kr. pr. l.

Mælkeknoten på 250.000 kg. mælk blev i 1998 solgt til mejerikontoret i Aarhus og videresolgt herfra til andre leverandører for en pris af 2,39 pr. kg. Efter nyoprettet kvotabørs siden, er prisen steget over en krone mere og stiger stadig. I Holland er eks. kvotaprisen på 14,00 pr. kg. mælk.

Kornprisen er i 1969 - 85 kr. pr 100 kg.

Kraftfoderbl. - 90 kr. -

Der skulle 1 kg. kraftfod. til 2 kg. 4% mælk. Mælken kostede 40 øre pr l.

Efter Indtr. i E.F. i 1972 var kornprisen i 1974 172 kr. pr 100 kg. Kornprisen holdt sig på det kunstigt høje niveau i godt 20 år og derefter for nedadgående. Nåede i høståret 1999 ned på 80 kr. pr 100 kg.

Mælkepris 1973 - 40 øre pr l.

- 1982 - 2,00 kr. -

- 1999 - 2,45 kr. -

Svinepris 1973 - 8,20 kr. pr kg.

- 1982 - 12,00 kr. -

- 1997 - 14,00 kr. -

- 1998 - 6,00 kr. -

- 1999 - 8,20 kr. -

En Ford traktor 75 hestekr. blev i 1986 købt til en pris på 250.000 kr.

I 1998 er grundskylden 300.000 kr. Grundværdien på 550.000 kr.

Ejendomsskatten er på 10.000. kr. Ejendomsvurderingen 3.000.000 kr.

Stuehuset

I 1961 blev Hillerslevvejen her forbi reguleret og udvidet, hvilket for gården betød, at vi måtte afgive det halve af vores forhave. Hybenhækken gik lige præcis midt på landevejen, som den er nu. På grund af naboejendommen overfor var det svært at undgå dette. Det var et minus for især stuehusets udseende, det blev mere kompakt af det.

Tagets understrykning kunne ikke holde til rygtelsen af den øgede trafik tættere på, så i 1976 blev cementtaget skiftet ud med tegltag. Kvisten blev samtidig sat på. Den resterende loftsplads bliver taget ind til værelser og bad. I forvejen var her gæsteværelse, pige- og karlekammer. I stueetagen blev der i 1963 etableret nyt køkken og indlagt varmt og koldt vand, og ud over en enkelt mur imellem to stuer er her kun foretaget næn-

somt restaurering.

Brændekomfuret blev afløst af gaskomfur i 1949, det var en stor forletning, hvad rengøring angik. Nu var det faste brændsel ude af køkkenet. El-komfur og opvaskemaskine kom i 1975. Fryseren en Major kom her i 1959 samtidig med et Atlas køleskab. Det siger sig selv, at det vendte op og ned på tidligere tiders husholdning. Saltkarret til grisens sulemad blev overflødig. Henkogningsperioden, der begyndte først i 1940'erne, havde ændret på den salte mad: frikadeller, medister og leverpostej m. m. kunne nu sættes på henkogningsglas, lige som havens frugthøst: æbler, pærer, blommer o.s.v. samt en del grøntsager: ærter, gulerødder, bønner m. m. Alle disse ting kunne fryseren så efterhånden tage over herefter.

Der har været plantet en stor frugthave her omkring 1931. Tante Thyra var vant til megen frugt i det fynske, men det var ret alm. den gang, at have frugtræer i landhusholdningen. Frugthaven lå syd for indkørselen langs med Hillerslevvejen. Op imod en snes frugtræer har stået her med et læhegn omkring. Bærbuskene, der stadig står langs træerne er fra den tid, d.v.s. solbær, ribs og stikkelsbær. Frugthaven har været nedlagt omkring 1960. Et drivhus kom til i 1943. Som den tredje husmor kan jeg f. eks. nævne, hvad jeg har lavet af bærfrugterne: op imod 35-40 l. ribssaft, ca. 15 l. hindbær, ribs- og solbærsyltetøj og ca. 20 l. hyldebærsaft. En alliance marmelade af stikkelsbær, rabarber, mirabeller og hyben på ca. 35-40 l. blev det også til. Husholdningen var på 8 daglige personer og der blev altid spist op. Der er i husholdningen her ikke blevet købt noget af den slags. Det samme gjaldt syltede rødbeder, græskar, agurker, tomater og kartofler, sammen med kød, flæsk, fjerkræ og æg var vi altid selvforsynende. Her var fryseren helt ideelt, efterhånden som vi lærte at tage den i anvendelse.

Den store Ballerup Master Mixer kødhakkemaskine og m. dejkrog til sigtebrød og boller var god til bage- og slagtedag. Den blev anskaffet i 1965. Vaskeriet bestod tidligere af en storvaskedag en gang om måneden. Al tøjet blev sat i blød dagen før. Så var det kogevaske i gruekedelen. Håndvask v. vaskebrættet. En vuggevasker var der også. Al vandet før i tiden skulle ofte pumpes op af brøn-

den. Det var drøjt at håndtere de store dynebe-træk og lagener fra gruekedel til skyllekar. Vi var altid to om at vride disse, indtil håndvridemaskinen kom. Duge og sengelinned blev rullet på en sten-rulle, som der var to til at trække. Al det øvrige vasketøj skulle stryges. Det krævede stofferne den gang.

Så kom Ferm vaskemaskinen med den berømte vaskestol. Den første var med håndsving. Senere kunne der lejes den store Ferm vaskemaskine ved smeden. I 1964 kom den første halvautomatiske Ferm vaskemaskine her, d.v.s. den kunne koge-vaske, men ikke slynge vandet, så vi skulle have tøj et over i en centrifuge både ved kogning og skylning, det var tidkrævende, men husmoderen kunne nu have vaskemaskinen i badeværelset og vaske lige så ofte, som evt. børnevasken krævede det. Den store vaskedag var en saga blot. Den fuld-automatiske vaskemaskine A.E.G. kom her i 1975. Den afløste Fermmaskinen med stolen, der dog forinden var kommet i en udgave, der også kunne slynge. A.E.G. en var med tromlevaskesystem, hvilket gjorde, at tøj et kunne lægges i fra siden, og maskinen kunne nu stå under et bord.

Fryseren, køleskabet, opvaske- og tøjvaskema-skinen samt støvsugeren og centralvarmens frem-komst har været vores generations store landvin-ding i husholdningen, og man er forundret over at have oplevet dette tilbage fra det hånd-arbejdskrævende og til i dag. Nu er husmoderen ude på arbejdsmarkedet og går så hen og køber færdigvarer med hjem.

På min fædrene gård, der havde samme stør-relse som denne her, var vi fire piger, inden der kom en dreng. Det betød, at vi piger fra barnsben af blev betroet at blive sendt i marken med landbrugsredskaber og hesteforspand og meget andet. Da vi også havde avlsopdræt af både kvæg og svin, kom jeg især til at gå meget op i bedriften her. Vi piger skulle også skiftes til at være ude at have plads i huset og hjælpe til derhjemme.

Ud over de to højskoleophold ville jeg 22 år gl. have været på landbrugsskole. Men det kunne ikke accepteres af mine omgivelser; det kom piger ikke den gang. I dag ville ingen have bemærket det. Senere var jeg i 5 år økonoma på Eriksminde Ef-terskole. I 1962 flytter jeg så hertil og er da 32 år.

Mit hjem var meget præget af højskolen, og her-fra har jeg min bevågenhed for de frie skoler.

Udadtil har min mand siddet i bestyrelsen i Hil-lerslev Kåstrup venstrevælgerforening og formand i en del år. Har siddet i Nordthy Brugsforening og formand frem til dennes sidste periode, inden den blev nedlagt. Niels har altid følt sig nær tilknyttet til landbruget og givet det hele sit nærvær. Han har helt frem til i dag stadig fulgt de landbrugs-faglige møder med megen interesse og for også her at møde ligesindede og udveksle erfaringer. Vi har derudover haft fælles interesse for de fri skoler. Jeg selv har således siddet i Thorsted og Brund Friskoles bestyrelser og været med i oprettelsesfasen for sidstnævnte og ligeledes med i Rovvig Efterskole. Har været formand for Thor-sted Frimenighed en del år.

Helt frem til denne side af 1992 har de unge medhjælpere boet og spist på gården og dermed hørt huset til. Vi har skullet dele hjemlige forhold med hinanden i de fælles gøremål i hverdagsli-vet, hvilket vi har følt at have været et privile-gium både for de unge, vore børn og os selv. Fra små har børnene lært, at de ikke var alene om hjemmet. Henvend 30 unge medhjælpere har i vo-res tid siddet med ved bordet. Det bord, som er så betydningsfuld, her mødtes man til alle dagens måltider, og her var det forum, hvor samtalen og debatten foregik. Det er det sted, de unge mer el-ler mindre bevidst har søgt hen til, når de siden vendte tilbage til hjemmet.

I 1998 bliver så den mest skelsættende beslut-ning truffet for gården siden 1917, og det var fø-lelsesmæssigt ingenlunde nogen let sag at forholde sig til. Da vi er ved den alder, og vi for vores ved-kommende på henholdsvis 69 år og 73 år gamle må indse, at vi må skrue ned for landbruget her, ser udviklingen sådan ud, at vi næppe har kunnet sælge gården med fuld besætning. Det var svært at forholde sig til, at der næppe kom køer på går-den mere. I dag skal der helst være 100 køer med malkestald, der hvor de unge vil tage over, og da vi ikke umiddelbar har i sigte, at en af børnene vil tage over som landmand, ja, så kunne vi se, at vi måtte sælge ud af 2 generationers avlsarbejde.

Vi fik en del af besætningen solgt videre til an-dre avlere, der gjorde noget ud af R.D.M. racen. Prisen lå ikke ret meget over alm. avlsværdi ca.

6.500 kr. for kælvkvier og køer. Resten gik til slagtebanken. De sidste 10 køer, der gik på markedet i Thisted, blev fulgt til dørs af os begge. Ligesom vi den sidste vinter fulgte ad i stalden ved sengetid for at sige godnat. En stald fyldt med veltilpasse dyr, der ligger og tygger drøv, er hver gang oplevelsen værd.

Med køerne fulgte også det oprindelige alsidige landboliv ud af gården: mælkekusken, foderbilen, dyrlægen, insiminøren, konsulenten og ikke mindst vores karl Rene Larsen, Hillerslev, som har været hos os i tre år, ja, de kom nu ikke mere. Det føltes nu, som om der var søndag på gården hele ugen. Vi har nu 50 kvier, der skal på græs over de næste to år og sælges efterhånden, som de skal kælte. Kvæget vil blive savnet både i stalden og på marken, også af vore naboer. Vi er tre naboer her, der har sat køerne ud i samme år. Det synes af ganske meget her i vestbyen i Brund, da der nu ikke er flere kvægbrugere tilbage. For 35 år siden var der køer på alle ejendomme. Markdriftens alsidighed med græs, roer og korn er forsvundet og en stor kornmark fylder nu landskabet så langt øjet rækker.

På trods af E.U.s voksende papirvælde over de sidste 25 år af ansøgninger om tilskud, regler og forordninger, der ofte har forstyrret det gode landmandsskab, ja, så har dette oprindelige alsidige landbrug været privilegeret af et fælles liv for børn og voksne, tæt på naturen med jord, planter og dyr, og hvor opmærksomheden derfor altid har måttet være helt til stede.

(Dorte og Niels E. Gravesen)

15. Ballerumvej 47

Matr. 7g. side 645, gl. f. 243, hk. 0.3.3.2 3/4.

1864 2.1. skøde fra Lars J. Munk m. værge til Lars Østergaard Nielsen no. 7g m. bygn.

(må vel hedde Kristensen).

Folket. 1880, et hus.

Lars Kr. Østergaard Kristensen 49 år f. Hillerslev lever af sin jordlod.

Else Larsen 49 år f. Hillerslev hans hustru.

Marie Margrethe Larsen 14 do. barn.

Lars Bonde Larsen 13 do. do.

Peder Kjellerup Larsen 7 do. do.

Johanne Marie Larsen 2 do. do.

Anne Marie Larsen u. 1 do. do.

1912 9.12 skøde LCØC til Hans Peter Jensen. sm. ejendom. 1914 13.6. do. HPJ til Jens Dusenius Jensen, sm. ej.

1918 11.1. do. JDJ til Chr. Oddershede (boede der ?, bm. dato).

1918 18.3. do. CO til Jens Poulsen Penderup Christensen.

1923 4.1. do. JJPC til Jens Poulsen Klit.

1939 4.12. læst skøde fra JPK til Laurits H. Østergaard, no 7g.

1946 11.11. do. fra LHØ til Niels Chr. Pedersen

1947 19.9. do. fra NCP ps. dato! til Henry Østergaard Pedersen.

1947 19.9. do. fra HØP til arbm. Niels Bjerregaard Madsen Bjerg.

1959 14.10. do. fra NBM til formand Karl Marinus Sørensen.

1964 læst.11. skøde bem. dato til fru Lilli Vestenborg.

1964 læst 6.11. skøde til chauffør Chr. Skaarup Villadsen.

Maren (1877 - 1963) og Jens Dusenius Jensen (45) (1875 - 1947) (slagter) - (Vang 1899- 1903, Skaarup 1903 - 1914 , købte 1914.

Børn: Elna (Thisted) - Jens (Skovsted) (12) - Kresten (Hanstholm) - Karl (Thisted) (45) - Thea (6) - Theodor (Hillerslev) - Henry (Thingstrup) - Aksel (38) - Ejner (Silstrup) - Viggo (Thingstrup).

Maren og Jens Klit.

Børn: Poul Kristian - Karen - Ingeborg - Dora - Ingvard (Thisted) - Edith - Børge (Doras søn Snedsted).

Ellen og Laurids Østergaard (53) (flyttet til Silkeborg).

Børn: Anne Grethe - Jens Erik.

Dora og Niels Bjerg (flyttet til Vildsund).

Børn: Ulla - Leif (Thisted) - Finn (Thisted) - Inger Marie - Per.

Edith og Karl Sørensen.

Børn: Henrik - Karl - Britta.

Inga og Kristian Villadsen (flyttet til 16).

Børn: Ulla (Klitmøller) - Mads (Nors) - Poul

15. Jens Klit, Ballerumvej 47. Ca. 1948.

(Nors) - Karen (Nors).

Hanne (49) og Jens Peter Jensen.

Grethe og Mads Jensen.

Bøn: Brian - Anita.

Kaj Nielsen.

Herdis og Otto Hundahl (købt 1976).

Børn: Marie - Kim

I 1864 er der skøde fra Lars Jensen Munk, „Munkholm“ til Lars Østergaard Kristensen nr. 7g m. bygn. Jorden har højst sandsynligt tilhørt denne gård, da jorden, der lå lige nord for den gang, tilhørte „Munkholm“. Lars Østergaard Kristensen er født omkring 1831 og det er hustruen Else Larsen også. Der er 5 børn i ægteskabet; se folketælling, og de lever af deres jordlod på 7 tdr. sæde.

Lars Østergaard familien bor her i 48 år og kan da, hvis de begge lever, have været 81 år. Man ser her, at de ældre som regel bor samme sted, til de falder væk.

I 1912 overtager Hans Peter Jensen ejendommen. Han bebor den i knap 2 år. Sælger så i 1914 til Maren og Jens Dusenius Jensen, der kom her til fra Vang. De havde mange børn. Jens Dusenius Jensen var slagter og kørte ud med kød i nabolaget. Slagtede også gris for naboerne.

I 1918 efter knap 3 år flytter Jens D. Jensen familien til (45) og sælger nu til Chr. Oddershede, der næppe har været flyttet ind her, da han køber (49) ½ år senere. Den er da også 2 mdr. senere

solgt videre til Jens Poulsen Penderup Christensen. Han stammer fra Jegindø og hustruen Louise Ninn var født i Thisted. De har børnene: Agnes, Anders, Antonia, Alfred, Sigrid, Carl og Gudrun, som ikke alle er født her.

I 1923 efter 4 år flytter J. P. Penderup Christensen til et landbrug på Bellisvej 7 (31) og sælger nu til Jens Poulsen Klit f. 1874- 1954 i Hou Dås og hustruen Maren Sørensen f. 1877-1954 i Sdr. Haa. De har Børnene: Poul Kristian, Karen, Ingeborg, Dora f. 1911, Ingvard og Edith. Dora's søn Børge f. 1929 var først på børnehjem og kom så 2½ år gl. ud til bedsteforældrene og fik sin opvækst her. Børge bor i dag i Snedsted og er pedel. Edith blev gift med Jens Thomsen, Tilsted Mølle. Poul Kristian startede „Klits Vaskeri“ i en kælder på Johnsens Alle i Thisted med 2 baljer og 2 vaskerbrætter. Flyttede senere til Dragsbæk, hvor der opkøbtes et lille vaskeri og senere Andelsvaskeriet i Nykøbing.

Jens P. Klit mistede i 1922 sin ene hånd og underarm ved en ulykke på Thisted Elektricitetsværk ved at en sæk faldt ned på et transportbånd og læderede armen. Først fik J. Klit 100 kr. pr. mdr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Men efter lang tids venten fik han ifølge dattersønnen Børge en samlet erstatning på 18.000 kr. Det gjorde udslaget til, at han kunne købe ejendommen her med sine 7 tdr. sæde jord til. Af besætning var der 2-3 køer, 2 kvier 2 grisesøer, 1 hest og lidt hønsehold.

Det siges, at hustruen Maren ikke var sønderlig glad for at skulle flytte fra byen. Hun har da været 46 år - manden 49 år gl. De har boet inde i byen i næsten 25 år og skulle nu stille om til en landbotilværelse her. På grund af mandens handicap måtte hun og børnene altid tage sig af malkningen af køerne. Ellers kunne Jens Klit næsten alt derudover. Slog således lucerne til køerne, samt al deres hø og korn med le, Maren bandt kornet op i neg. Al kornet blev sået med hånden fra sædeløb. Der var på den tid og helt frem til 1939 endnu håndpumpe i gården. Det var både til husdyrene og husholdningen, at vandet skulle pumpes op og bæres ind ved håndkraft. Inde i beboelsen var der kakkellovne, brændekomfur, primus til petroleum (et kogeapparat) og lyset fik man ved petroleumslamperne, i stalden var det flagermuslygten.

I 1939 efter hen ved 16 år her flytter familien

Klit til Thisted og sælger nu til Laurits H. Østergaard. Han er f. i Brund som søn af Anna og Jens Østergaard, Østerengvej 9 (53) og hustruen Ellen f. i Sennels. De får tvillingerne Anne Grethe og Jens Erik. Laurits Østergaard arbejder under krigen v. anlægn. af fæstningsværket i Hanstholm.

Efter krigen rejser familien sammen med søsteren Dagmar Østergaard og hendes mand Frank Frandsen (13) og forældrene Jens Østergaard til Funder v. Silkeborg. Det sker i 1946.

Næste køber er så Niels Chr. Pedersen, der har den knap et år, og så går ejendommen videre til Harry Østergaard Pedersen, ejendomshandler antagelig, der straks afhænder den i 1947 til Niels Bjerregaard Madsen, der kommer hertil fra Snedsted. Han er f. 1910-89 i Vang og hustruen Dora Sinding f. 1918-1992 i Snedsted. De har børnene: Elin f. 1940, Leif f. 1943, Finn f. 1946, Inge Marie f. 1948 i Brund. Per f. 1962 i Vildsund.

Der er fortsat de her 7 tdr. sæde jord til, 2-3 køer, 1 so, omkring 8 fedesvin og høns. Desuden var der af og til en hest. I 2-3 år solgte Niels Bjerregaard mælk på gaden i Thisted, gik på dagleje på „Kronborg“ og var med Carl Lynge en halv dag i ugen på landtur for Nordthy Brugsforening. Senere kom han til Mads Korsgaard og var med ved tærskemaskinen m. v. Til sidst havde han arbejde ved Legind kalk- og mørtelværk i Nr. Haa, hvortil han kørte på knallert hver dag - ca. 22 km. Det var langt, især om vinteren. Finn fortæller, at han ofte som dreng efter skoletid tog turen på Cykel derud for at hjælpe til.

Dora og børnene tog sig for det meste af landbruget derhjemme. I tidens løb kom der rindende vand befordret af en elektrisk pumpe, og det elektriske lys holdt sit indtog. Brændekomfuret blev skiftet ud med gasapparater og ovn. Sønnen Leif fortæller, at han gik i skole sammen med de større børn om formiddagen, og om eftermiddagen gik så de små i skole. De større børn kunne så komme ud at arbejde og tjene en skilling om eftermiddagen på gårdene, når der var brug for hjælp.

I roehakningstiden kunne der på den tid tjenes 5 kr. for en roerække på 250 favn lang. Hjælpe til i høsten og når roerne skulle tages op, hvilket foregik med hånd og kniv m. v. Leif fortæller, at det senere igen bare var sagen at kunne få lov til som

knægt at køre den lille grå Ferguson ude i marken. Når der skulle renses roer med radrenseren, skulle der køres præcis, og det var han bare skrap til, sagde naboen. Det var et privilegium at få lov til at være med i den nye motoriserede æra i landbruget, og det skulle læres. Leif fortæller videre, at han som konfirmeret dreng kunne tjene 1700 kr. i løn + kost og logi for en sommer hos naboen Carl Gravesen.

I 1959 får Niels Bjerregaard familien mulighed for at bytte bopæl med Edith og Carl Sørensen, der bor i Vildsund. Så kunne Niels Bjerg få sin daglige tur til Legind Kalkværk kortet af til ca. 14 km. Niels Bjerg arbejder til sidst på Kødfoderfabrikken i Vildsund. Familien får deres yngste søn Per i Vildsund. Han bor i sit voksne liv hos forældrene, der bor der indtil deres død. Det skal nævnes, at brødrene Leif og Finn Bjerg i dag har et velrenommeret malerfirma i Thisted. Elin og Inge Marie bor i Sæby.

Carl Sørensen, der stammede fra Vildsund, var arbejdsformand for astfaldfabrikken „Phönich“, der lå her ved Hillerslevvejen i Brund og mindre end 1 km. fra deres nye bopæl. Hustruen Edith var i en årrække kontordame hos radioforhandler Arne Svendsen i Thisted. De har børnene: Henrik, Karl og Britta. Efter 5 år her flytter de til Thisted og bor fortsat her i dag.

I 1964 sælger de til fru Lilli Vestenborg, der ikke får flyttet herud, men sælger videre til Kristian Skaarup Villadsen. Familien kommer hertil fra Thisted. Han er f. 1926 i Rær og hustruen Inga Toft Christensen f. 1928 i Hanstholm. De havde de fire børn: Ulla 1950, Mads 1953, Poul 1956 og Karen 1964 med hertil.

Kristian Villadsen var chauffør for Spangbergs kaffefirma i Thisted. Inga var hjemmegående husmor og senere i perioder ekspedient i „Tusind Ting“, Thisted. Af dyr var der nogle grisesøer og lidt hønsehold.

Efter i 1967 at have skiftet jorden her med tilsvarende jord til „Kristianelund“ (16), som Kristian Villadsen køber af Niels E. Gravesen (14), der lige har købt denne af Clara Jensen for at videresælge bygningerne.

Ejendommen sælges nu med sin tilbageblevne 1800 m² grund til Niels Vestergaard Kristensen, der bor i (49), Ballerumvej. Han lejer den nu ud

til sine to døtre og svigersønner. Først til Aase og Niels Kr. Jensen og dernæst til Hanne og Jens Peter Nielsen.

I 1972 sælger N. Vestergaard til Grethe og Mads Kr. Jensen, der kom hertil fra Thisted. Mads Kr. Jensen er f. omkring 1945 i Snedsted og er død for få år siden. Hustruen Grethe Jensen er f. 1942 i Thisted. Hun har sønnen Brian f. 1963 med hertil. De får datteren Anita f. 1972 i Brund sammen. De flytter igen til Thisted, hvor Grethe Jensen stadig bor.

I 1975 er det Erik Hundahl, Kløv, der køber ejendommen. Han lejer den ud til 1976 og videregælder den så til sin bror Otto Hundahl. Han er f. 1951 i Thisted Landsogn.

Han er uddannet mekaniker og indretter bilværksted i tidligere staldbygning. Har udover forskellige job de seneste år arbejdet som pedel på „Højtoftecenteret“ i Thisted. Hustruen Herdis Jørgensen er f. 1951 i Silstrup. Er uddannet i købmandsfaget. Har i en årrække arbejdet som kontorassistent på Thisted Amt Brandforsikring. De har børnene: Maria f. 1981 og Kim f. 1986.

Der er i tidens løb renoveret en hel del ved huset. I 1980'erne kom der nyt tag og kviste på huset. Loftet blev istandsat med værelser. Huset blev skalmuret med hvide sten. En tilbygning med 3 garager kom til i 1990 og en udestue i 1995. En god del beplantning er i tidens løb vokset op omkring ejendommen.

(Dorte Gravesen)

16. Ballerumvej 45

Matr. no 7f, hk. 0.3.0.2., 7d hk 0.4.0.2 3/4, 7e 0.3.2.2 3/4.- s. 644, gl. f. 150.

1868 22.6. magesk. skøde fra Simon Jensen til Søren Henriksen, parcel 7d, 7f.

1875 22.12. skøde fra Niels Sørensen (tilkøb) til do., no 7e.

Folketæll. 1880 en gård.

Søren Henriksen 46 år f. Nors gårdmand.

Ingeborg Kristensen 46 år f. Hillerslev hans hustru.

Kristian Johannes Sørensen 12 år f. Hillerslev søn.

1895 22.6. skøde fra SH til Chr. Poulsen Christensen, 7f, 7d, 7e m. bygn.

1899 20.12. do. fra CPC til Chr. Jensen Mekkelborg, sm. ej.

1902 2.10. do. fra CJM til Mads Gasberg.

1904 27.6. ps. dato. skifte s. adkomst for Jens og Poul Villadsen Gasberg.

1904 27.6. skøde Jens og Poul V.G. til Niels Chr. Henriksen, sm. ej.

1933 11.7. læst skøde fra NCH til Holger Jensen.

1967 29.3. læst, skifte, adkomst for Klara Jensen.

Kristiane (19) og Kristian Henriksen (38) (ombygget i 1912 og 1916 - 23 t. sæde).

Klara (1904 -) og Holger Jensen (1898-1966) (købte i 1933).

Børn: Gunhild (Fyn) - Karl Ove (Aarhus) - Bertel (Sunds).

(Jorden købt og tillagt (14) Niels E. Gravesen).

Inge og Kristian Villadsen (Klitmøller) (flyttet fra 15).

Anne Marie og Jens Jacob Jacobsen (solgt 1985)

Børn: Randi - Linda.

Bente og Hans Jørgen Lukkassen.

Børn: Troels - Maria - Mathilde.

I 1904 overtager brødrene Jens og Poul Villadsen Gasberg skødet, antagelig efter faderen Mads Gasberg, og videresælger til Niels Chr. Henriksen og hustru Kristiane Henriksen, der var datter af Kirstine og Jens Thøgersen (tækkemand) (19). Der var ingen børn i ægteskabet. Godt 60 år gl. døde Kristiane og Niels Chr. Henriksen får sin søster Lise til husholderske. Ejendommen fik senere navn efter Kristiane og har i mere end 60 år heddet „Kristianelund“

Efter 29 år her flytter N. Chr. Henriksen til (38) og sælger i 1933 til Holger Jensen, der i en kort periode var bestyrer på „Gisselbæk i Skinnerup. Gården var på det tidspunkt overtaget af Nordthy Brugsforening. Holger Jensen var født 1898 på godset „Katholm“, Djursland, her var faderen kusk.

Efter at have boet flere steder kommer familien

Maren og Jens Chr. Jensen til Thy og bor henholdsvis i Østerild, i Brund „Æ sted“ (20) og på „Kronborg“, det var omkring 1905. Holger Jensen gik således al sin tid i Brund Skole, så der var en naturlig forbindelse hertil, da de senere bosatte sig her. Forældrene flyttede senere til Ry og omegn.

Hustruen Klara Langhoff er født i 1904 i Saustrup, Oddense, Salling. Parret havde en kort tid en mindre ejendom i Adit ved Silkeborg. Datteren Gunhild (Fyn) er født her i 1932. Carl Ove (Tilst ved Aarhus) født 1934. Bertel (Sinding) født 1939, begge i Brund. De fik i tidens løb mange 1. præmier for fin mælk på Thisted Andelsmejeri. Klara Jensen var flittig og fingernem ved symaskinen og syede en stor del af tøjet til børn og voksne, kjoler, forklæder, skjorter og bukser m.v. Den gang lå tøjindustrien i metervarer på hylderne i butikker og ventede på forarbejdning i hjemmene.

I 1937 fik Holger Jensen tildelt en anerkendelse fra Carnegiebelønningsfond for at have reddet en nabo Peder Hundahl Gravesen fra en olm tyr på marken. De to naboer havde været i marken for at se til hestene, der gik med tre føl i indhegningen. Ved siden af stod tyren i tøjr. Da de skiltes, går Peder Gravesen over for at tage tyren med hjem. Holger Jensen ser få minutter efter, at tyren kaster rundt med ham på marken. Holger var hunderød for tyren, og hans kone med børn står hjemme og ser til. Holger Jensen har sagt, at han den dag overvandt angsten for at dø, da han der satte livet på spil. Peder Gravesen stod ikke overfaldet igennem og døde 3 dage senere af indre kvæstelser. Med Carnegiesbelønningen fulgte 400 kr.

Der var 8,2 ha. jord til „Kristianelund“, en besætning på 7-8 køer + opdræt, lidt høns og fedesvin samt 2 jyske heste. Af redskaber var der langt hen af vejen til den tids landbrug: plov, harve, radrenser, såmaskine, kværn, tærskværk og efterhånden selvbinder. Han fik en 4 fods „Fahr“ selvbinder, den kunne lave meget fine neg og kunne trækkes af 2 heste. I 1950'erne kom malkemaskinen ind.

Over en længere periode var der pige i huset. Tre af dem var Agnes Larsen og søsteren Ragnhild og Dagny. De hjalp med malkningen, hakkede roer og i høsten og ellers ved huslige arbejder,

16. Clara og Holger Jensen, Ballerumvej 45. Ca. 1960.

bære brændsel ind, tænde op i komfur, kakkelovn og gruekeddel, ved storvask m.m. I disse ejeres tid blev karnappen mod syd sat til, ligesom der blev etableret toilet i bryggerset. Det sidste var en stor forbedring. Så kom centralvarmen til i 60'erne med det varme vand. Komfuret med fast brændsel blev afløst af gasflasken.

Holger Jensen ville gerne have været smed, men det satte faderen sig imod, så det blev landbrug. Først i 1960'erne sattes køerne ud, og jorden lejedes ud til naboen Holgers søstersøn Niels E. Gravesen.

En tid efter sælger Klara Jensen ejendommen til Niels E. Gravesen og flytter til Thisted efter at Holger døde 1966, 68 år. De sidste 3 år har hun boet på „Kristianslyst“. Hun runder de 95 her i år 1999.

Ved nedlæggelsen af denne alsidige landbrugsstørrelse afslutter en epoke i tiden i og med, at den ikke længere er bæredygtig for en ung families udkomme.

Niels E. Gravesen sælger bygningerne til naboen Kr. Villadsen lige over for med 2½ ha. jord, der ligger sydvest for „Kristianelund“.

Inga og Kr. Villadsens familie med 4 børn Ulla, Mads, Poul og Karen er beskrevet i nr. 15. De nye ejere har lidt høns og ænder, kalv og lidt grise, dyrker jorden, høster og tærsker kornet selv. Stedet er nu et hobbylandbrug og primært en vigtig del ved at bo på landet.

På et tidspunkt bliver der lavet nyt toilet med badefaciliteter. Kr. Villadsen erklærer ved købet, at her vil han bo resten af sin tid, men efter at børnene er kommet lidt fra hånden, vil Inga til at prøve sit handelstalent og falder for fristelsen, da Nors Varehus bliver til salg, og familien bryder op efter 5 år her.

Det sælges nu i 1972 til Jens Jacob Jakobsen f. 1950 i Sennels og opvokset i Saarup. Hustruen Anne Marie Jensen f. 1953 i Sennels, senere opvokset i „Shalshus“ i Hinding. Har i mange år arbejdet på „Coloplast“ i Thisted. De har børnene Randi f. 1975 og Linda f. 1978. Stuehuset fik i deres tid nyt tag, og hele loftetagen sat i stand med værelser og toilet. Jens Jakobsen var postbud, men drev et intensiv landbrug med de 2½ ha. korn, græs og roer, og han opfede en snes fedekalve om året, hvad han var god til. Det oplyses, at prisen ved køb var 161.000 kr. og 13 år senere solgt for omkring 585.000 kr. i 1985.

De nye ejere er nu Hans Jørgen Lukassen f. 1957 i Østerild, er bankuddannet og har været ansat i Den Danske Bank i Thisted. For nylig udnævnt til fuldmægtig og ansat i Den Danske Bank i Hursrup.

Hustruen Bente Vestergaard er f. 1958 i Næstrup og senere opvokset i Kaastrup. Er uddannet sygeplejerske og ansat på røntgenafd. på Thisted sygehus. De har 3 børn. Troels f. 1986, Marie f. 1989 og Thilde 1994.

Ejeren har renoveret sydgavl på stalden, opført udestue og nyt bad i stueetagen. Driver selv jorden og har fjerkræ, kalv og får til fornøjelse for store og små. Således her i 1999.

(Dorte Gravesen)

17. Nedlagt, matr. nr. 8 g.

S. 687 matr. no. 16, 9h, 8g.

Adkomster:

22.4.1912 skøde fra Chr. Nielsen Larsen til Jeppe Frandsen Kloster no. 16a, 8g i Brund 6ag af Jensbygrde.

26.7.1913 skøde J. Frandsen Kloster til Søren Nielsen 16a, 8g i Brund og 6ag af Jensbygrd.

20.6.1916 skøde fra Søren Nielsen til Chr. Frandsen Kloster, sm. ejendom.

4.8.1962 arveudlægsskøde til Jens Nikolaj Frandsen Kloster no. 8f, 16a, 8g i Brund.

Niels Nielsen Munk.

Chr. Nielsen Larsen (købt 1883).

Jeppe Frandsen Kloster (købt 1912).

Søren Nielsen (købt 1913).

Ane Katrine (1886-1957) og Christen Frandsen Kloster (1878-1962) (13). (Købt 1916 til udlejning - byggede 18 og flyttede dertil).

Ejendommen var fra 1883 til 1913 ejet af Christen Nielsen Larsen. Han var søn fra „Munkholm“ i Brund. Hans hustru Else var søster til Frands Jeppesen Kloster. Huset på grunden menes at være flyttet derop fra Brund by - vi i familien omtalte den da også altid som „Den gammel hus“.

I 1913 solgtes ejendommen til Søren Nielsen, også kaldet „Bette Søren“.

I 1916 købte min far ejendommen af Søren Nielsen. Foruden de 7 tdr. sæde omkring ejendommen medfulgte 2 jordlodder v. Jensbygårde i Hillerslev, og et jordstykke på Ballerum. (En hede- parcel). Købesummen var 7700 kr. Beboelsen blev brugt til udlejning gennem ca. 30 år - til folk, som havde brug for en bolig i en kortere periode.

Lejerne gennem tiden var:

Inger og Chr. Madsen (54).

Marie og Anders Jensen (7).

Laura og Lars „Tange“ Larsen (flyttet til Kjelstrup).

Børn: Aksel - Carl - Kristian - Aage.

Kristine og Chr. Holm.

Bo Boesen.

Min søster Anna.

Amalie og Karl „Sofus“ Christensen.

Børn: Else - Eivind - Børge.

Grethe og Chr. Frandsen. (37) (13).

Marie og Niels (bestyrer i Brund Mølle).

Anna Larsen (enke efter Chr. Larsen) (20).

Dorthea og Chr. Aaes Christiansen.

Børn: Stinne - Dagmar - Johanne - Anne - Magda - Peder - Marie - Elly - Sofie - Inge.

Huset sløjfet.

(Ella Kloster)

18. Ballerumvej 122

Matr. nr. 8 f.

Ane Kathrine (1886 - 1957) og Christen Frandsen Kloster (1878-1962)(13) udlejede nr. 17 og byggede her.

Børn: Anna (Frøstrup) (1911-1996) - Rita (Nykøbing M.) - Frands (Ranum) - Niels (Tilsted) - Jens (18) - Alfred (Fyn) (1922-1996) - Ella (Ø. Vandet) - Signe (Ø. Vandet).

Jens Frandsen Kloster (1917-) - Jonna Kloster Larsen (1936-) (søsterdatter).

Starten på det, der blev vores barndomshjem, lyder sådan.

(Afskrift af skødet).

„Undertegnede Frands Jeppesen Kloster, sælger, skøder og endelig overdrager herved til min søn, Christen Frandsen Kloster, den mig ifølge skøde, tinglæst 15. Februar 1896, tilhørende Parcel Matr. No 8 f i Brund By, Hillerslev Sogn, af Hartkorn 3 Skp. 2 Tdk. 0,25 Alb. med Vejret over Matr. No 8 g sammesteds, for en Købesum af 2600 Kr., hvilke To Tusinde Seks Hundrede Kroner ere betalte, og skal den solgte Ejendom fremtidig være hans tilhørende med de samme Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed jeg har ejet den.

Til Bekræftelse med min Underskrift vidnefast. p. t. Thisted d. 18. Nov. 1905.

Frands Jeppesen Kloster.“

Min far, som var udlært tømrer, lod nu opføre et langhus på grunden. I vestenden var stuehus, i

østenden stald og lade. Et rum i stuehuset var indrettet til værksted. Byggeriet siges at have kostet ca. 3300 kr.

I 1910 fik min far bevilget næringsbevis som „Tømrer“ fra matr. nr. 8 f og 8 g i Brønd by. For denne bevilling måtte han „erlægge“ 36 kr. til Kommunens kasse. Beviset er stemplet med rødt laksegl. Samme år fik han af De samvirkende Jyske Husmandsforeninger tildelt Diplom af 2. Klasse for veldrevet landbrug. Og det var også det år, han blev gift med Ane Kathrine Gravesen fra Hillerslev. I de følgende 7 år fik de 5 børn. Så der var noget at se til.

Min far var tidligt oppe for at lægge tingene til rette, inden han tog på arbejde, så min mor kunne klare både børneflokkene og udearbejde. I 3-4 år havde de en stor skolepige til hjælp om sommeren; men da børnene nåede skolealderen, var der jo „mandskab“ til lugearbejdet bl. andet. Drengene var ude at tjene om sommeren allerede fra 10-11 års alderen. Senere kom vi 3 yngste børn til.

I 1926 blev ejendommen til det, man i gamle dage kaldte „et krumt sted“ idet der blev bygget en lade vinkelret på langhuset. Det kostede 3000 kr. Først så sent som i 1936 blev der anlagt prydhave ved vores hjem, indtil da lå det helt bart. Og elektrisk lys fik vi installeret i 1944. Der blev i den forbindelse optaget et lån i banken, lydende på 600 kr. - Måske var det hele prisen på installationen.

Efter vores fars død i 1962 (vores mor var død i 1957) overtog min bror Jens Frandsen Kloster

18a. Kristian Frandsen, Ballerumvej 122. Nedrevet. Ca. 1948.

18b. Jens Frandsen, Ballerumvej 122. Ca. 1948.

ejendommen. Et års tid efter byggede han et stykke til langhuset, så han fik mere moderne staldforhold. Der blev nu plads til 8 køer + ungdyr og 7-8 søer. Smågrisene sælges. En traktor har afløst de 1-2 heste. Omtrent samtidig blev det gamle hus på 8 g revet ned (begge ejendomme var i 1951 blevet erklæret for samlet landbrug).

Jordstykket på Ballerum blev i 1981 solgt til Chr. Marthinus Christensen, Brund. Pris 6000 kr. Jens bor stadigvæk her i 1998 i vores barndomshjem. Efter han blev pensionist, satte han besætningen ud i 1983, og jorden har været lejet ud de senere år. Siden 1958 har Jonna Kloster Larsen, vor ældste søsters datter været i hjemmet og er på allerbedste vis gået med i alt forefaldende arbejde. (Ella Kloster).

19. Brundvej 5

Skøde og panteregister 1845-1970, side 660, Brond by.

Matr. no 8e og 13b i Brond (gl. register f. 344, vil sige, at der kan findes længere tilbage).

Bemærk, 23.1926, no 8e og 13b udgør i forning et landbrug, klasse 2. se resolution.

No 8e hk. 0.3.1.1/4 2 ha 0570 m²

- 13b 0.1.2.1/4 7880 -

St. Hillerslev 1b 1 1/4 alb. overf. f. 2.

Nyt reg. blad 8e i Brund 22.11.1974(= ny protokol, som ikke findes på arkivet).

Adkomster:

1. 4.1.1862, skøde fra Peder Olesen til Jens Thøgersen Nielsen på huset no 8e i Brund med anpart af kongetiende .

19a. Martin Larsen, Brundvej 5. Ca. 1948.

2. 11.12.1862 skøde fra pastor Prytz til do. parcel no 1b i St. Hillerslev.

3. 20.2.1871 skøde fra Christen Poulsen til do. no 13b i Brund.

4. Vedr. tiendeanpart.

5. 19.12.1898 vedrører tiendeanpart til Jens Thøgersen på no 13b.

6. 18.6.1906 skøde fra Jens Thøgersen Nielsen til Jens Bunk no 8e,13b,1b m. abp. tiender til no 8e, 13b samt bygninger.

7. 22.12.1917 skøde Hillerslev Herreds skifteret til Lars Chr. Thomsen Klitgaard, sm. ejendom m. tiender.

8. 31.3.1921 skøde fra L.C. Thomsen Klitgaard til Jeppe Larsen Kloster, sm. ej.

9. 30.6.1923 skøde fra J. Larsen Kloster til Lars Peter Larsen, sm. ej.

10. 31.3.1926 skøde fra L.P. Larsen til Jørgen Larsen, sm. ej.

11. 31.3.1926 skøde fra Jørgen Larsen til Karl Jacobsen no 8e, 13b i Brond.

12. 21.6.1927 skøde fra K. Jacobsen til Martin Chr. Larsen no 8e, 13b.

(bemærkning: forhandling om saneringslån 1937, udslettet igen inden fristens udløb) (af hæftelserne ses, at han optager div. lån i ejendommen indtil 1946).

Peder Olesen.

Kirstine (- 1900) og Jens Thøgersen Nielsen (tækkemand)(købt 1862 - tilkøb 1862 og 1871) (7 t. sæde).

Børn: Jens (Volstrup) - Kirsten (Thingstrup) - Dorthea (Sennels) - Kristiane (16) - Anine - Nicoline (58).

Jens Bunk (købt 1906).

Lars Chr. Thomsen Klitgaard (købt 1917).

Jeppe Larsen Kloster (købt 1921).

Lars Peter Larsen (købt 1923).

Jørgen Larsen (købt 1926).

Karl Jacobsen (købt 1926).

Dorthea (1905-1937) og Martin Larsen (1904-1980) (uldhandler) (købt 1926) (jord solgt 1981(22) (efter Dortheas død blev Kirsten (1918-1974) husholder).

Børn: Ellen (Hillerslev) - Viggo (Thisted) - Gunner - Lilly - Hedda (36).

Hanne og Ejvind Thomsen (friskoleleder) (bygninger købt 1981).

Børn: Camilla - Trine - Mette - Mikkel.

Lisbeth og Jørgen Baadsgaard.

Børn: Simon - Anna Kirstine - Julie - Emil.

Jette og Hjartvar Pedersen.

Børn: Kenneth - Kåre.

Af skødeoversigt kan ses, at en pastor Prytz, Hillerslev har haft skødet på hånden. Så vidt vides drev denne mand ved siden af sit præstekald en del ejendomshandel. Her er det i 1862. Bemærk, at vi også her støder på kongetiende og tiende i øvrigt. (Tiende var noget, man købte og blev brugt i flere sammenhænge bl. a. lån).

Tækkemand Jens Thøgersen Nielsen får skøde på ejendommen i 1862. Det var et lille landbrug, og der skulle en indtægt til ved siden af. Jens Thøgersen var tækkemand. Han gik „na po æ Holm“ og tækkede. Gik tidligt hjemmefra om morgenen. Der siges, at han for det meste gik vejen ind til sit arbejde. Har det været endnu længere væk, har han nok overnattet på stedet. Havde ikke andre i arbejde, så det har selvsagt været folkene de pågældende steder, der har syet for tækkemand, som det hed. De opholdt sig på indersiden af taget og gav nålen tilbage igen til tækkemanden.

Hustru og børn har passet landbruget i det daglige. Da hans kone Kirstine døde år 1900, kom hans yngste datter Nicoline hjem og styrede huset i ca. 10 år. I den tid faderen gik på arbejde, måtte hun køre til mølle med korn til grutning på en trillebør. Der gik en sti tværs over op forbi Chr.. Kloster Frandsen til møllen. Det tyder på, at der ikke var hest på stedet. Senere blev Nicoline husholderske for Laurits Spanggaard (58) og senere gift med ham. Jens Thøgersen var med til at oprette Hillerslev mejeri og med i den første bestyrelse.

19b. Tækkemand Jens Thøgersen og hustru Kirstine. Ca. 1865.

Af børn havde Jens Thøgersen og Kirstine sammen Jens, der blev lærer i Volstrup v. Sæby. Kirsten blev gift med Ejler Gregersen, Thingstrup. Dorthea gift med Chr. Holm, Sennels. Kristiane gift med Chr. Henriksen, Brund (16). Anine Nielsen (mor til Erik i København). Nicoline gift med Laurits Spanggaard; Brund (58), 6 i alt.

Se skøde videre frem til 1927.

I 1927 køber Martin Chr. Larsen af ovennævnte. Der hører 2,8 ha jord til. Martin Larsen er født i Lild. Bliver senere gift med Dorthe Sørensen f. 1905 i Elsted. Der er 6 børn i ægteskabet. I 1937 bliver Dorthea syg af blodforgiftning, føder nu sit ventede barn, der bliver døbt Jørgen. Med en dags mellemrum dør mor og barn. De to ældste børn kommer ud i pleje og Martin Larsen får en tid efter den unge Kirsten Madsen f. 1918 i Flovlev som husholderske. Kun 19 år gammel skal hun nu tage sig af huset og de 3 mindre børn, hjælpe til i stald og mark. Kirsten Madsen bliver der hele sit liv og dør i 1974 - 56 år gammel.

Der var i mange år pumpe i bryggers, gruekedel, brændekomfur og kakkelovn. Der kom dog i 1960'erne gasapparater og centralvarme. Men helt frem til 1980 var der ikke bad og toilet. Af for-

bedringer blev der sat trefagsvinduer ind i 1940'erne, og 1952 blev hele stalden, vognport og hønsehus sat om fra bunden af. På et tidspunkt tilkøbes Peder Kristian Oddershedes jord, Brundvej 9 (24) på 2 tdr. sæde og lagt til.

Uldhandel

En tid efter sit giftemål får Martin Larsen en dag sin mælkeafregning fra mejeriet og får den ide, at han vil tage ud til strikker Andersen i Thisted. Her køber han uldvarer for pengene og sælger dem fra uldposen i oplandet. De var solgt samme dag og dermed var 50 år med uldposen begyndt. I 25 år var det på cykel og andre 25 år med bil. Handelsområdet var Thy og Hanherred. Uldkræmmeren er beskrevet i hefte 1 fra Brund. Martin Larsen slutter sin uldhandel i 1979. Året efter dør Martin Larsen 76 år gammel. Arvingerne sælger nu stedet.

I 1981 bliver ejendommen solgt. Jorden køber Peter Jensen, Brundvej 1 (22) og ejendommen sælges til friskoleleder Ejvind Thomsen, Brund Friskole.

Ejvind Thomsen er f. 1949 i Brande og hustruen Hanne Nygaard Jensen f. 1951 i Brande d. af Emma Nygaard Jensen, Brande, der senere flytter til Ballerumvej 124, Brund (3A). Deres børn er Camilla f. 1972, Trine f. 1975, Mette f. 1979 på Fur og Mikkel f. 1989 i Vester Jølby.

Hannes søster Berit Nygaard Jensen er f. i Brande, udd. lærer og bor fast hos dem. Familien Thomsen flytter hertil fra Fur, hvor Ejvind Thomsen var lærer. Han kommer hertil som skoleleder ved den nyoprettede Brund Friskole. Familien Thomsen sidder til leje oven over Brund Friskole et års tid og får så mulighed for at give den gamle landejendom en gennemgribende restaurering af bygningerne. Der er ingen form for sanitet af nogen slags. Der var en smule centralvarme. De nye ejere hyldede nostalgien ved at opsætte et gammelt brændekomfur. Udvendigt blev huset vandskuret og malet skagengul. Op midt i huset var der nu et drivhus, der gik helt op i taget. Figentræer og andre hushøje eksotiske planter fik her en plads i sydsolen. Udvendig var der nu ikke mere tilbage af den oprindelige bondeidyl. I 1986 flytter familien til Vester Jølby, Mors. De var her først lærerfolk ved Rovvig Efterskole. E. Thomsen er

nu leder ved Øster Jølby Friskole.

I 1986 overtages stedet af Jørgen Baadsgaard f. 1958 i Thisted s. af Mads Dalsgaard Baadsgaard, autoforhandler „Brandt og Baadsgaard“ og hustruen Johanne Amtoft Godiksen. Jørgen er uddannet mekaniker og værkfører v. Baadsgaard. Senere musiklærer v. Thisted Musikskole.

Hustruen Lisbeth Baadsgaard Hansen er f. 1962 i Thisted d. af Carl Hansen og Gerda Marie Jakobsen, „Carl Hansen Auto“ i Thisted. Hun er uddannet socialpædagog og arbejder ved psykiatrien i Dragskildecetret i Thisted. Børn: Simon f. 1988 i Brund, Anna Kirstine f. 1990, Julie f. 1995 i Thisted og Emil f. 1997 i Thisted. Familien Baadsgaard flytter til Thisted herfra.

Ovennævnte sælger 23-5-1992 til Hjartvar Frederik Petersen f. 1939 i Hirtshals. Hustruen Jette Mikkelsen er f. 1943 i Hirtshals. Børnene Kenneth er f. 1964, Kåre f. 1968 begge i Hirtshals. Familien Hjartvar Petersen havde i 7 år en nedlagt landejendom i Tværsted, Vendsyssel. Solgte her deres heste og bosted og flyttede til Thy. Bode til leje et år ell. to i Hjarde-mål Klit indtil de fandt beboelsen her.

Hjartvar Petersen havde tidligere arbejdet i tre år v. Scanfish i Hanstholm og længere tilbage været kollega med Kaj Myrfeldt om „Globefish“ i Hanstholm. Familien var derimellem i Liberia og Nigeria for et firma i Aalborg, der drev fiskehandel derude. Hjartvar Petersen traf K. Myrfeldt derude, inden de startede „Globefish“ her.

Nu har Hjartvar Petersen sit eget firma „Skaga sea food fish“ i Hanstholm sammen med sønnen Kenneth og en kollega fra Skagen. Jette Petersen er leder af aktivitetsafd. i Viksø Feriecenter.

Familien har renoveret toiletforhold oppe og nede. Hele drivhuskomplekset er total fornyet med plastic termovinduer, hvilket nu har gjort det til et yndet sted at være største delen af året.

(Dorte Gravesen)

20. Matr. 10a, nedlagt, „Æ sted“

Anna og Kristian Larsen (efter hans død flyttede hun til 17).

Børn: Ejner (Fyn) - Agnes - Ragnhild - Svend - Anders.

? og Tvilde.

Børn: Erik - Erling - ?.

Lise (27) og Anders Andersen (ejendommen er sløjft 1974).

I 1866 mageskifter Thomas Christensen til Chr. Pedersen Smed gården 10 A.

1895 køber Otto Christensen Smed.

1906 til Jens Chr. Jensen.

1912 til Parmo Carl Christensen.

1916 til Karl Martinus Larsen.

1917 til Jens Nikolaj Hansen.

1928 til Hans Peter Hansen samme ejendom. Peter driver gården sammen med gården „Vilholm“ til sin død i 1972, da får søstre Elise og Anne Marie (Ritta) skøde. De sælger jorden til Theodor Tonn omkring 1981.

Som vi ser, har den skiftet ejere mange gange. I Peter Hansens tid blev stuehuset lejet ud. Bygningerne blev ikke vedligeholdt de sidste mange år, og der står endnu lidt ruiner tilbage.

(Maja Spanggaard)

21. Ballerumvej 11, „Brund Smedje“

Niels Nordentoft Bak (smed) (købt 1924) (udstykning fra 22 - byggede smedjen).

Laurits Johannes Kirk (smed) (købt 1925).

Rita og Peder Thomsen Pedersen (smed) (byggede stuehuset i 1927) (købt 1927).

Dagny og Jens Bojesen Jensen (smed) (1911-1989) (købt 1933).

Børn: Betty (Sønderjylland) - Jens Frederik (Skinnerup) - Bodil (Thisted) - Anders Kristian (Norge).

Henry Hansen og Peter Jensen (Jens Frederiks søn) har købt smedjen.

Bodil (21) har købt stuehuset.

Den 5-2-1924 køber smed Niels Nordentoft Bak jorden til den nuværende smedje af landmand Jens Kårfast Larsen, Brundvej 1 (22). Niels Nordentoft byggede det første af smedjen. Den længe,

21. Bojesens smedie, Ballerumvej 118. Ca. 1955.

der lå nord-syd. N. Nordentoft var smed her i 1½ år, hvorefter han flyttede til Tilsted og har smedeforretning der.

Han sælger så d. 8-7-1925 til Laurits Johannes Kirk s. a. Peder Kirk, Kjelstrup. Johannes Kirk, der på det tidspunkt er meget ung, sælger smedjen allerede igen 2½ år efter d. 13-12-1927 til smed Peder Thomsen Pedersen. Samme år bliver P. Thomsen gift med Ritta Balle d. a. Kathrine og Søren Balle, Lerpøtter. Peder Thomsen byggede stuehuset omkring det tidspunkt. Murer Anders Jensen har tegnet og bygget det. Det var således den første beboelse til smedjen.

Jens Bojesen stod i lære ved Peder Thomsen i Brund Smedje i 4 år. Efter et år et andet sted kommer Bojesen tilbage og køber d. 13. april 1933 Brund Smedje på tvangsauktion efter Peder Thomsen for en pris på 11.000 kr. Der var i sin tid 5 landmænd, der havde kautioneret for Peder Thomsen. Det var Peder Kirk, Kjelstrup, Søren Overgaard, Jeppe Gravesen, Peder Hundahl Gravesen og Søren Balle (P. Thomsens svigerfar) alle fra Brund.

Jens Bojesen Jensen, var f. d. 18-2-1911 på en ejendom, der lå nord for Brund Mølle (er nedlagt). Han var søn af Jens Frederik Jensen og hustru Ane Marie Frandsen f.(13), Brund. Faderen var møllersvend i Brund Mølle. Han døde i sin bedste alder, da børnene var små. Jens Bojesen blev i 1934 gift med Dagny Jensine Nielsen f. d. 24-5-1914 i Gimsing v. Struer. Dagny kom som tjenestepige til Brund og tjente hos Peder og Thyra Gravesen og i „Munkholm“. Deraf bekendtskabet. I ægteskabet er der døtrene Betty f. i 1936 og

21b. Smed Jens Bojesen, Ballerumvej 118. Ca. 1970.

bor i Sønderjylland. Bodil f. 1939, bor nu i huset her. Sønnerne: Jens Frederik f. 1942. Han har J.F. Auto i Thisted. Anders er f. 1948. Er udlært mekaniker og bosat i Norge.

I det første 1½ år efter giftermålet havde Bojesen ikke andre end sin kone som svend. Der skulle altid smedes 4 par sko inden morgenkaffen kl. 7, og her skulle Dagny svinge forhammeren og Bojesen håndhammeren. Hun skulle også være til stede, når der skulle ringes vognhjul. Derefter fik han Svend Munkholm som sin første lærling. Før bilens tid skulle Dagny flere gange om ugen cykle til Thisted Jernhandel og hente reservedele hjem.

I de første mange år var en væsentlig del af arbejdet hver dag at lave sko til hestene og lægge dem på. Når bønderne med deres hestevogne kom kørende til smedjen og skulle have skoet, blev der spændt fra og i ventetiden fik de skænket kaffe op inde hos Dagny. Hestene var bøndernes trækraft, og den skulle være i orden. I smedjen lavede man næsten alt selv, f. eks. legner til tøj, harvetænder, kramper, hængsler og dørbeslag. Kobler lavede man ringe og kroge til. Kobler blev brugt til at holde vognstjærten op til hestens seletøj. For 50-60 år siden skulle smeden selv lave alt, hvad der bestod af jern, så essen var uundværlig. Smedearbejdet har siden ændret sig meget. Her i 1998 mener Henry Hansen ikke, at han har haft essen tændt mere end en gang om året.

I 1930-40 kom roerasperne frem. Raspebommen fik man hjem og lavede så resten hertil. Under krigen 1940-45 kom ajlenedfælderne frem, de blev samlet i smedjen. Den blev opfundet, da der var knaphed på kunstgødning. Efter krigen var det gummivognen, der blev samlet her og afløste den stive arbejdsvogn. Fra 1960 og frem kom centralvarmeanlæg til som et nyt arbejdsområde for landsbysmeden. Bojesen handlede også med cykler og lavede reparationer. Dagny satte eger i cykelhjul som sit arbejde. Kosangassen blev også solgt herfra. Den store Ferm vaskemaskine udlejes herfra til husmødrene. Alsidigheden for en sådan landsbysmedje har været nødvendig og nyttig.

Ifølge Dagny Bojesen er den længe, der ligger nord-syd den oprindelige smedje fra 1924. Her står essen. Det er ikke noget stort rum, så under krigen blev der bygget ud til nord. I 1956 bliver denne tilbygning nedrevet, og der bliver opført et større smedeværksted, der ligger øst-vest. Denne blev der endnu føjet en tilbygning til mod øst.

Smedjen har i Dagny og Bojesens tid været et søgt sted for folk og fæ. Bojesen bidrog i høj grad hertil med sin stilfærdige, men meget originale form for humor. Var kendt viden om for denne. Man ville gerne opsøge den der. Han kunne altid komme om ved at få sin mening sagt om tingene, præcist det han ville, uden at fornærme folk. Mange af hans udsagn befordres endnu af hans efterfølger Henry Hansen. Bojesen døde i 1989 - 77 år gl. Hans kone Dagny bor stadigvæk i hjemmet her i 1998.

Efterfølger:

Smed Henry Hansen er f. 25-9-1946 på adr.Brundvej 12 (39) ved Anna og Carl Hansen, og her bor H. Hansen i dag. Henry kom i lære ved Bojesen i 1963 og blev udlært som vogn- og beslagsmed. Udover et enkelt år har Henry været svend ved Bojesen, indtil han overtog smedjen efter ham d. 1-3-1978 og lejede sig ind her.

Udover fortsat reparationer vedr. landbruget, er det i dag hovedsagelig V.V.S. installationer v. husbyggeri - både sanitet og centralvarmeanlæg, der arbejdes med. Her i 1999 har Henry Hansen 6 mand i arbejde og en kontordame på deltid. 1-1-1995 købte Henry Hansen og Bojesens datter Bodil Pedersen smedjen og beboelsen i fællesskab

af Dagny Bojesen og delte disse op imellem sig.

1. januar 1996 er Bojesens barnebarn Peter Jensen f. 1968 i Brund og s. a. Marie og Jens Frederik Jensen, Skinnerup gået i kompagni med Henry Hansen om Brund Smedje.

I hefte 1 findes udførlig beskrivelse af datidens smedjeliv.

(Dorte Gravesen)

22. Brundvej 1, „Vestergaard“

Matr. no. 8a, hk. 2.3.1.3/4. frasolgt 8i, 8l, rest 2.2.2 1/4. s. 656, gl. f. 507.

1881 11.6. skøde fra Jens Thomsen Østergaard til Anders Jensen Ramsgaard.

(Anders Ramsgaard sælger 1866 no 6d, så han må have boet andet sted).

Folketælling 1880 en gård.

Anders Jensen Ramsgaard 58 år enke f. Torsted gdr.

Inger Marie Larsen 14 f. Sennels plejdet.

Johanne Kristensen 37 ug. f. Hillerslev husbestyrerinde.

Jørgen Larsen 18 do. tjenestefolk.

Knud Andersen Nielsen 15 do. do.

1901 15.3. skøde fra AJR til dt. Mette Kathrine Andersen.

1910 6.1. Adkomst for (g.m. Mette?) til Jens Kaarfast Larsen.

1932 21.4. læst skøde fra JKL til Jørgen Richard Kirstein Jensen.

Trine og Jens Kaarfast Larsen (1882-1971) (flyttet til 46) (efter Trines død gift med Mathilde)

Plejesøn: Harry (spillemand).

Dorthea (1907 - 1994) og Jørgen Jensen (1895 - 1967) (købt 1932 - flyttet til 6).

Børn: Erling (1933-1984) - Karen (død som lille) - Erna (Ø. Vandet) - Peter (22).

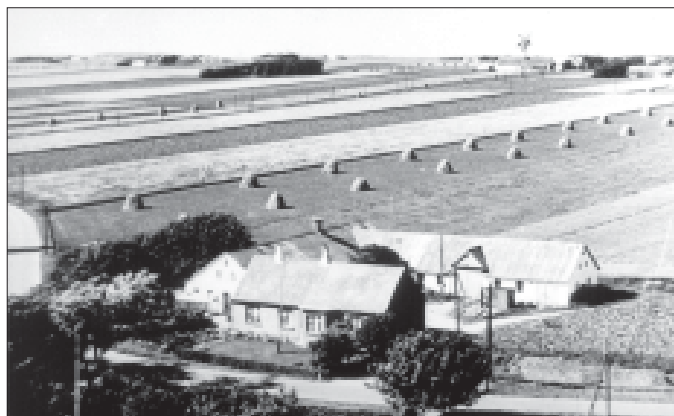
Kirsten (1944 -) og Peter Jensen (1944 -) (købt 1965 - flyttet til Thisted).

Børn: Ove - Jørgen - Poul (købte jorden fra (19) i 1981).

Birte og Christian Andersen.

Børn: Anders - Henrik - Søren - Peter.

Ifølge skødeoversigt sælger Jens Thomsen

22. Kirsten og Peter Jensen, Brundvej 1. Ca. 1968.

Østergaard i 1881 til Anders Jensen Ramsgaard. Ved folketællingen 1880 er han enkemand 58 år og f. i Thorsted. Har en husholderske og 2 karle på gården. Han har en plejedatter Inger Marie Larsen, har også datteren Mette Kathrine Andersen, til hvem gården tilskødes i 1901. Kathrine er på det tidspunkt ikke gift.

Hun fæster på et senere tidspunkt den unge Jens Kaarfast Larsen til bestyrer. Han er da ca. 23 år. Efter sigende måtte han vente med lovformelig giftermål med Kathrine Andersen til han var fyldt de 25 år. Hun var da 25 år ældre end han. Giftermålet sker i 1907, og i 1910 bliver skødet overført til hans navn.

Uden at vide det her minder det om, at der ikke så sjældent i tidligere tider skete den form for giftermål v. dødsfald el. andet. Vel en form for social foranstaltning. Jorden skulle drives og husholdningen føres og besiddelsen forblive på samme hænder. Det understreger livsgrundlaget for en familie, andet fandtes ikke. Ægteparret er gift i 22 år.

På et tidspunkt får de en plejesøn. Det er Jens Larsens søstersøn Harry Pedersen f. i København. Han var også spillemand og blev senere gift med Anders Pinderups søster Tonia (31) og bosat i Tingstrup.

1929 dør Kathrine, og senere får Jens Larsen Mathilde f. Larsen i Sindrup Vejle til husholderske. Hun har datteren Lilly med. Jens Larsen sælger gården i 1932, bliver gift med Mathilde og flytter til Ballerumvej 106 (46).

I 1932 købes gården af Jørgen Ricard Jensen f. 1895 v. Brønderslev, hvor faderen er post og jord-

bruger. Da Jørgen Jensen er midt i 20'erne tager han med en ældre bror til Nordcanada. Broderen skulle have haft en kammerat med, men da denne blev syg tog Jørgen med. De arbejder ved skov- og minedrift så langt nordpå, de kunne komme og i prærieområder. Er en tid i Vancouver og Cicago. Jørgen opretter til slut sin egen isforretning af tøris og bringer det ud til kølebrug i forretninger o. lign.

Efter 6 år vender Jørgen Jensen hjem sammen med en kammerat her fra Thyområdet og møder ved denne lejlighed den 20 årige Dorthea Jensen fra Brund. Hun var datter af Maren og Dusenius Jensen, der på et tidspunkt bor både i (15) og (45). De unge korresponderer i 5 år inden han så vender hjem efter 11 år i Canada. Ved overtagelsen af gården bliver han nu gift med Dorthea Jensen f. 1907. I ægteskabet er børnene Erling f. 1933, Erna f. 1937 og Peter f. 1944. Erling fik et godt liv i hjemmet med sit handicap og i øvrigt i de nære omgivelser her i Brund, som han næppe ville have fået bedre et andet sted. Han havde sine daglige ture rundt hos naboerne, hvor han altid blev godt modtaget. Erna blev bosat i Ø. Vandet. Peter overtog senere hjemmet.

Der var 26 tdr. sæde jord til, en besætning på 8-9 køer + ungdyr. 3 grisesøer og ca. 30 grise + høns og 2 heste. I 1959 kom der traktor på gården. Hestene blev solgt og så kunne der fodres en 2-3 køer mere. Der er både karl og pige på gården i de ti-der.

I 1965 overtager Peter Jensen så gården og bliver samtidig gift med Kirsten f. Jensen i 1944 i Klim. Begge familier boede en tid sammen der. Forældrene og Erling flytter på et tidspunkt i et nybygget hus på Thousgårdvej 13 (6). Peter og Kirsten får børnene Ove i 1963, Jørgen i 1965 og Poul i 1970, der alle nu er bosatte i Thy.

Gården får i 1979 udbyg. spaltestald til ungkvæget, så der nu er plads til op imod 35 køer. Senere bygges der svinestald til 35 søer og maskinhus. I 1980 købes Martin Larsens jord (19) på 9 tdr. sæde til. Stuehuset bliver renoveret i 1976 med nyt køkken og i 1988 med nyt tag og kvist.

I 1981 bliver køerne sat ud. Hustruen bliver udearbejdende på Thisted sygehus. Har forinden deltaget i arbejdet på gården. I 1990 sælges gården og de flytter til Thisted. Peter Jensen arbejder nu v. kommunen.

Nye ejere er nu Kristian Andersen f. i 1956 i Skibelund v. Bjerringbro og Birthe Møller Pedersen f. 1959 i Nors Havreland. De har børnene Anders f. 1977 (er af faderens første ægteskab), Henrik f. 1990, Søren f. 1991 og Peter f. 1994.

Kristian Andersen arbejder ved Søndergaards papirhandel, og hustruen Birthe arbejder som sygeplejerske. Gårdens 14 ha. jord drives nu med planteavl.

(Dorte Gravesen)

23. Brundvej 3, „Brund Skole“

P. Pedersen (lærer 1901 - 1937) (flyttet til Sennels).

Eva (24) og Viggo Christensen (lærer 1937 - 1939) (flytt. t. Avernakø - Fitting - Bur v. Holstebro).

Børn: Finn (død som dreng) - Bente (København) - Karin (Holstebro).

Johanne og A. K. Andersen (lærer 1939 - 1960) (flytt. t. Aarhus).

Børn: Henning - Astrid.

Jeppe Kloster Larsen (købt til udlejning).

„Brund Friskole“ (købt 1980).

Marita og Klaus Høst (købt 1994).

Børn: Rasmus - Charlotte.

Brund skole blev opført i 1901 efter at Brund - Kjelstrup fællesskole brændte i 1897 ell. 98.

Brund skoles første lærer var lærer Pedersen. Han havde ikke seminarieuddannelse, men 1 års højskoleophold på Askov. Han var lærer her til 1937, da flyttede han til sin gård „Røgildgård“

Næste lærer var Christensen, som blev gift med Eva (24), der var sypige og gik rundt fra hjem til hjem og syede alt dagligt og nyt tøj. I 1939 flyttede de til Avernakø i det sydfynske øhav.

Dernæst kom lærer Andersen. Han blev til skolen blev centraliseret i 1959. Børn og lærer kom til Hillerslev, og de 4 små skoler her i kommunen blev nedlagt.

Skolen blev købt af Jeppe Kloster „Brund Mølle“ og Harald Hvelplund. En tid blev den brugt

til kornlager og en tid udlejet til lejligheder før den blev solgt til friskole i 1980.

I 1994 blev den købt af Marita og Klaus Høst.
(Maja Spanggaard)

I 1994 overtages skolebygningen af Klaus Høst f. 1958 i København og opvokset i Thisted. Er s.a. Edel og Jens Høst fhv. politiassistent i Thisted. Hustruen Marita Staukevitz er f. 1962 i Flensborg. Hun er kontorudd. v. „Joran Bor“ i Thisted og passer nu kontorvirksomheden her i Brund.

Parret har børnene Charlotte f. 1990 og Rasmus f. 1993 i Thisted.

Klaus Høst, der er uddannet radiomekaniker, startede ved siden af et halvdagsjob i 1988 eget firma i kælderen på sin bopæl i Thisted. Virksomheden „Pricatech“, der står for printplade-kabelteknik, er nu indrettet i de tidligere skolestuer. Vestenden af skolen er taget ind til bolig. Virksomheden er underleverandør i printplader og teknik til andre virksomheder. Derudover har K. Høst udviklet en styringsmekanisme til fyringsanlæg, der ligeledes produceres her.

I kompagni med sin skolekammerat Thorkild Møller Jensen, Skinnerup Auto har K. Høst og han udviklet og patenteret en elektrisk stophane, der har betegnelsen „Vandvagt“. Stophanen sættes ind lige efter vandmåleren og kan nu registrere et utilsigtet merforbrug af vand ved opståede lækager i systemet. Måleren lukker så automatisk for vandet.

På årsbaccis har familien Høst 3-5 pers. i arbejde. Det summer nu af et nyt og anderledes liv i en travl hverdag her i Brund gamle skole.

(Dorte Gravesen)

Barndomserindringer

Selv om jeg jo strengt taget er født i Hillerslev, var jeg alligevel så heldig at få lov til at gå i Brund skole, hvad jeg og min bror Thorvald altid har været meget glade for. Det var nemt for os. Om vinteren gik vi over marken, så var der ikke ret langt, da fars marker grænsede op til Brunds marker, og om sommeren cyklede vi jo med landevejen. Om vinteren var der den gang så meget sne, at det nåede op til el-trådene langs vejen. Måske var det derfor vi gik over markerne.

Selve skolebygningen var da flot, syntes jeg.

Store flotte vinduer, faktisk som den ser ud i dag - set udefra. Når vi kom indenfor, var der først en gang, hvor vore frakker ku' hænge, og der var god plads til fodtøj og den slags. Indenfor var så selve skolestuen. Den var stor og rummelig - med tre rækker borde og bænke. Gulvet var ferniseret - og altså af træ - altid blank og velholdt. Der var kateder, hvor vores lærer sad, og så var der kakkelovnen, som nødvendigvis måtte være der. Indenfor var der et rum, vist mest et lagerrum, med masser af bøger, tavler, som vi brugte den gang, grifler, som vi skrev med på tavlen, penneskaffer og penne, blæk i små glas, men vi fik først lov til at skrive med blæk, når vi kom op i „store klasse“. Indenfor igen var privat beboelse - store, men hyggelige stuer, og der var masser af plads oppe på loftet.

Men dengang blev der jo fyret i denne her kakkelovn - en stor sort en, som læreren ind imellem fyldte op med tørv - hårde tørv, der skulle hentes i Kaas, en by oppe ad Vensyssel til. Når kakkelovnen så var godt varm, sådan nærmest rødglødende, så havde vi rugmadder med sukker på, som vi stillede der over fyringsdøren, så blev de dejlig sprøde. Det var en himmerrigs mundfuld at få sådan et par madder. Men vi måtte jo stå i kø og vente på, at det blev vores tur til at få stegt vores sukkermadder.

Det år, jeg kom i skole, det må ha' været i 1933, var jeg den eneste nybegynder i „den lille klasse“. Thorvald gik nok dengang i „den store klasse“, det var de eneste to muligheder. Så alle syntes jo nok, det var sjovt at snakke med mig. Det var da også dejligt, men jeg skulle i regnetimen skrive fra et til hundrede, og det fik jeg jo aldrig gjort, fordi jeg snakkede for meget. Mor og far spurgte jo hver dag, om jeg nu var nået til 100, men tavlen blev jo tørret af hver dag, så jeg måtte begynde forfra hver dag. Men når jeg nåede til 100, måtte jeg få en krone og købe slik for ved købmand Søren Dige, så en dag løj jeg lidt og sagde, at nu havde jeg nået til 100, fik min 1 krone og købte slik for den. Men det smagte mig ikke rigtig, fordi jeg havde løjet, så en dag kom jeg altså til at græde og måtte tilstå, at jeg stadigvæk ikke havde nået målet. Men næste dag tog jeg mig sammen og nåede det.

Vi havde jo kun een lærer, nemlig lærer P. Pe-

23. Brund Skole, Brundvej 3. Carl Krabbe står t.v. i matrostøj som 5 årig. Han måtte ellers ikke komme med på billedet, fordi han ikke gik i skole. Ca. 1911.

dersen. Jeg ved ikke, hvor meget han havde lært, men jeg ved, at han var en stor menneskekender, som vi alle satte stor pris på. Han var ungkarl og blev tit inviteret ud i hjemmene og spise. Vi syntes, det var en stor oplevelse, når han besøgte os.

Han havde da også flere husbestyrerinder, som så underviste i håndgerning med os piger, og jeg har endnu et forklæde, som hun havde tegnet et motiv på, som vi skulle brodere. Det var også meget spændende, men bagefter blev der riet en kant hele vejen, som vi så skulle hække om - med musetakker - det var helt endeløst, syntes jeg.

Lærer Pedersen gjorde meget ud af at lære os en pæn håndskrift, så i mange timer sad vi og skrev versene af fra en sangbog - "Arvesølv" - hed sangbogen - i en pæn skrivebog, som der var blanke sider i og i alle farver.

Vi havde også geografitimer, hvor vi lærte de danske byer at kende, og med en pegepind skulle vi vise, hvor de lå. Jeg kan huske, første gang jeg skulle til eksamen, d.v.s. een gang om året kom der nogle mænd, som var i skolekommissionen og så vores præst, det må ha' været pastor Berg. En af de mænd kendte jeg, han hed Niels Kragh, og han var fra Hillerslev, så ham kunne jeg følges med. Jeg havde jo nok ikke mere mod end lige til

mig selv. Vi skulle så til den her eksamen gå i en række rundt og vise dem vore regnebøger og skrivebøger, som de så skulle se og godkende. Når de nikkede og smilte til os, var vi glade. Det var meget højtideligt. Den første gang, da vi skulle høres i geografi, sagde Pedersen, at jeg skulle - med pegepinden - vise, hvor byerne på fyn lå. Dem kunne jeg jo udenad: Odense - Børgense o.s.v., men jeg fik da ros og var meget glad.

Når vi var til eksamen, fik vi igen hver en krone, som vi måtte købe for ved Søren Dige. Jeg forlangte flere ting, som jeg kunne tænke mig, og da jeg ikke kunne komme i tanker om mere, sagde jeg: "Og så vil jeg gerne ha' tyggegummi for resten". Jeg fik en stor pose tyggegummi. Jeg kan endnu se for mig, at Søren talte stykkerne op. Jeg havde nok til et helt år, tror jeg. Også Laura Dige kan jeg se for mig. Hun var altid mild og venlig, meget rolig og behagelig at handle med.

Vi skulle jo også somme tider lave gymnastik. Det foregik om vinteren i den nederste ende af skolestuen. En bæk blev sat op i ribberne og så op på et skolebord, så var det vores springredskab - en slags plint -. Vi havde da også stående øvelser - arme bøj - arme stræk -, jo Pedersen vidste nok, hvordan det skulle gøres.

Om sommeren havde vi - udenfor - en buk - fast monteret - og med en slags madras, som vi skulle lande på. Hvis tilløbet var for langsomt og tungt, kaldte Pedersen det for „so-galop“. Bukken kunne sættes op, d.v.s. - der var flere huller, der blev sat en jern-dims i, så den blev højere. Jeg var nok lidt vild med den slags, så en dag - det var sidste fri-kvarter inden sommerferien - sprang jeg så over, landede, men så uheldigt, at jeg brækkede armen. En pige, som hed Ketty fra „Munkholm“ blev sendt med mig hjem, vi skulle jo gå. Mor ringede til Jeppe Kloster i Brund Mølle. Han kørte mor og mig til Thisted til en doktor Yde, men han kunne ikke klare det. Jeg kom på sygehuset, hvor overlæge Espersen satte det på plads og med gibs om, og så blev jeg puttet i seng, fik armen bundet til en pude. Der lå jeg så en måned, næsten hele sommerferien. Det ville man vist ikke ha` haft tid til i dag.

Fordi jeg var den eneste, der kom i skole det år, kom jeg til at følges med dem, der var et år ældre end mig. Det var nok især regning, så jeg gik ud fra, at når de skulle op i „store klasse“, skulle jeg da nok med, men Pedersen kom hjem til far og mor og forklarede, at han gerne ville beholde mig i „den lille klasse“, for der var nogen af de store drenge, der var slem til at drille, så det skulle jeg skånes for i et år.

Der var somme tider nogle piger, der tog plads som husbestyrerinder på gårdene, som havde et barn med. De kom så til at gå i vores skole. Og der blev jeg sat til at hjælpe sådan en lille pige - Stinne - hed hun. Jeg skulle hjælpe hende med at stove og regne. På den måde kunne jeg jo hjælpe både lærer Pedersen og Stinne, og det havde jeg det fint med. På den måde gik så det år, inden jeg kunne komme op i „den store klasse“.

Lærer Pedersen var både en god lærer og en dygtig landmand, og han havde en stor gård i Sennels „Røgildgård“. Der cyklede han tit hen efter skoletid, og det var en hel forestilling, som vi tit morede os over, at se hans forberedelse til den cykletur. Først skulle han ha` cykelklemmer på begge bukseben. På cyklen var monteret en slags pig på baghjulets nav, som han først trådte op på, inden han svingede benet over sædet og fik sig anbragt der, så først kunne han starte rigtig. Det var et helt kunstnummer at se på.

Med tiden må lærer Pedersen jo ha` nået en vis alder, for han holdt op som lærer, da var jeg ca. 11 år (1937). Det var jo noget helt fremmed for Brund at skulle ha` ny lærer. Men vi var heldige at få en meget god og dygtig lærer, nemlig Viggo Christensen, som var fra Thisted. Vi kom til at lære mange nye ting - f.eks. grammatik. Det gik Pedersen ikke så højt op i, og flere andre ting fik vi med, bl.a. hvordan en dampmaskine fungerer. Vi blev sat til at skrive diktat og stile, og han skrev meget på den sorte tavle, som vi så skulle skrive af efter i en bog. Jeg havde ikke selv lagt mærke til, at jeg ingen ting kunne se på tavlen. Jeg ventede og skrev af efter Ragnhild, som jeg sad ved siden af. En dag stod lærer Christensen bag ved mig, det havde jeg ikke lagt mærke til. Pludselig spurgte han mig, hvorfor jeg ikke skyndte mig at skrive selv. Jeg sagde, som sandt var, at jeg ikke kunne se, hvad der stod noget på tavlen. Så skrev han en seddel til far og mor om, at jeg skulle ha` briller eller til øjenlæge. Eller som det var den gang - en optiker. Det var i hvert fald urmager Sørensen, der fandt ud af at gi` mig et par briller, og hvor blev jeg forbavset over alt det, jeg nu kunne se.

Viggo Christensen blev forlovet og senere gift med Eva Christensen, hvis forældre - Carl Fragtmand kaldte vi hendes far - boede lige ved skolen (24). Efter et par år rejste de til Avernakø og siden til Bur skole ved Holstebro. Der var jeg på ferie hos dem og deres to børn. De havde det godt der.

I stedet fik vi lærer Aksel Andersen i Brund skole. Han var også en god lærer, selv om han var Viggo Christensens modsætning. Det var den gang, jeg kom til ministeriel prøve. Den ministerielle prøve var for børn af netop denne årgang, og stadigvæk fordi jeg var den eneste, der begyndte skolen dette år, var jeg ene om at deltage. Det betød så, at i et par dage var det kun mig, der skulle i skole. Der var så lærer Andersen til at sætte mig i gang med regning og dansk - diktat bl. a. - og så var der en person til at kontrollere, at jeg ikke så efter de andre, - som altså ikke var der - det var murer Anders Jensen fra Brund. Han var i skolekommissionen. Det var meget hyggeligt. Når der var pause eller frikvarter, blev jeg inviteret med ind til Johanne og fik kaffe. Det var et par dage,

det stod på, men noget resultat hørte jeg aldrig noget til.

Det var sådan, at hvis nogen forsømte i 2. klasse, så kunne de indhente de dage ved at gå samme antal dage i 1. klasse. En dag kom der så een af de store drenge ind i vores klasse. Det var om vinteren, hvor der var sne og is i GADEKÆRET. Vandet var helt frosset til, og isen var ca. 10 cm tyk, så vi kunne glide på det og køre med slæde. Aksel spurgte, om han skulle gi' os en tur. Ja tak - Ella, Ragnhild og jeg var da straks parat, vi satte os på slæden. Der var altid en stor våge i den ene ende af søen, og han ville gi' os en forskrækkelse og svinge os hen i nærheden af vågen. Men slæden kom for langt ud, så resultatet blev, at vi alle tre havnede i vandet. Jeg var den mindste, og jeg kunne lige holde hovedet over vandet, når jeg stod op, så komme op ved egen hjælp var helt umuligt. Jeg fik øje på Aksel og kaldte på ham og sa', at han skulle hjælpe os op. Det gjorde han så, - og vi kan ikke sige, at vi var overbeskyttede, for vi måtte gå hjem i det våde tøj. Det var meget ubehageligt og hundekoldt, men Ella og jeg kunne følges ad et stykke ad vejen. Jeg græd selvfølgelig hele vejen. Støvlerne var fulde af vand, og det føltes, som om jeg tabte bukserne. Men jeg kom da hjem og blev puttet i mors seng med et tykt tæppe om, og jeg rystede af kulde. Men jeg blev ikke syg af det. Ellas mor sendte Alfred ned til mig med en flaske vin - det varmede dejligt.

Lærer Andersen var vor lærer, indtil jeg blev konfirmeret d. 7. april 1940 og måske længere, det kan jeg ikke huske. Men så blev skolerne jo lagt sammen til Hillerslev Centralskole, hvor lærer Andersen også var lærer i nogle år.

Brund skole har i nogle år været benyttet af en friskole, men er nu blevet solgt til andet formål. Det var en god ballast, vi fik med fra Brund skole. Det var nogle gode år, hvor jeg fik mange gode venner. Især Marie, som jeg senere tog på ungdomsskole sammen med. Det var på „Halvorsminde“ ved Hjørring, hvor vi også havde en god tid. Og fortsat frem gennem livet har den gode start betydet meget for mig.

Anna Grønkjær Nielsen (søster Knudegaard)

Brund skole var en 2 kl. skole som mange andre landsbyskoler. Lille kl. (bette kla's) med de 3

yngste årgange, der gik 2 dg. om vinteren og 4 dg. om sommeren. Store kl. (stu'r kla's) med de 4 ældste årg. gik 4 dg. om vinteren og 2 formiddage om sommeren fra kl. 7-12.

Undervisningen afhang i høj grad af lærerens format, idet han var enelærer, men fælles for datidens lærere var, at de i almindelighed var særdeles gode fortællere. Det havde stor betydning, for undervisningen i de mundtlige fag foregik på den måde, at det stykke, man fik for, fortalte læreren først, og næste dag måtte eleverne på skift op at stå og genfortælle stykket. Salmever skulle man kunne udenad.

Alle dage begyndte med morgensang, fadervor og bibelhistorie. For de store var det 2 dg. med Ny Testamente og salmevers. De andre 2 dg. med Gl. Testamente og katekismus. Øvrige fag var: dansk, regning, skønskrivning, historie, geografi, gymnastik, lidt naturhistorie (biologi) og håndgerning for piger. Fysik, kemi, sløjd, husgerning og fremmed sprog var ukendte begreber.

Dansk bestod af læsning, en mængde diktater, genfortælling og stil, hvor man ud fra kort med spørgsmål skulle lave en sammenhængende besvarelse. Regning var udelukkende skriftlig og kørte individuelt, hvilket medførte, at enkelte nåede helt op i højskolens regnebog. Tabellen var dog mundtlig og skulle kunnes udenad også ved spring - både den lille og den store. I skønskrivning fik man lært til hudløshed, at bogstaverne bestod af n-buer, i-buer og nedstreger. Gymnastikken foregik om sommeren på legepladsen, hvor der var en fast bom og en buk. Om vinteren var detovre i forsamlingshuset.

Når skoleåret var omme, blev der afholdt eksamen. Skolekommissionen mødte op og årets pensum blev fremlagt. Kommissionen kunne så frit vælge, hvad eleverne skulle høres i. Der var kriller i maven, om man nu kunne sit salmevers.

Frikvartererne havde gode kår, indtil 70 tyskere under krigen blev indkvarteret i forsamlingshuset og beslaglagde 2/3 del af legepladsen til kanoner og lastbiler. Men om vinteren havde vi gadekæret (æ gå'd), og det var pragtfuldt, når der var is. Mærkværdigvis var det sådan, hvis disciplinen ikke var alt for stor, at når det var tid for indkald, vendte næserne mange gange mod øst, og med ryggen mod skolen, kunne det være svært at høre

degns indkald.

Bemærkelsesværdigt er det, at skoleloven af 1937 i mange landsbyskoler aldrig blev gennemført. Først med 1958 loven blev de sidste skoler årgangsdelt omkring 1960.

(Tage Jensen)

„Brund Friskole“

Der vil altid være en modsætning mellem samfundets (statens) styring og visse gruppers særlige ønsker og interesser.

På skoleområdet har vi i Danmark det eneste, at der er undervisningspligt for alle børn i den lovfæstede alder, hvor der i andre samfund er skolepligt. Dette forhold har sit udspring i sidste århundredes folkelige vækkelser, der hævdede forældres ret til selv at tage ansvar for deres børns opdragelse og undervisning ved hjemmeundervisning eller ved at gå sammen med andre forældre om at drive friskole.

Friskoleloven stiller visse (rimelige) betingelser om indhold og tilsyn, for at statens tilskud kan dække en del af udgiften ved oprettelse og drift af en friskole.

Thorsted Friskole, der er oprettet i 1873, fik i 70'erne stærkt øget tilgang af elever. Fra 1963 til -78 steg elevtallet fra 20 til ca. 80. Det var trods nybyggeri ved at sprænge rammerne. Dette og forestillingen om en lille overskuelig og hjemlig skole fremkaldte tanker om at lave en filial i Brund gamle skole. Fra dette område kom en del elever til Thorsted Friskole.

Brund skole, der blev nedlagt som kommuneskole i 1959 og lempeligt indrettet med 3 lejligheder, var ejet af Else og Harald Hvelplund, der viste sig meget imødekommende overfor at sælge til friskolebrug. Der blev indgået en aftale med Thisted Kommune om køb og udlejning til friskolen fra 1/2 -80 til 31/12 86, hvor der kunne påregnes statslån.

Efter spændende forhandlinger med undervisningsministeriet, lykkedes det at få godkendt, at drive Brund Friskole som en slags filial af Thorsted Friskole i 1 år med selvstændigt regnskab og fælles skoleleder: Sejr la Cour. Sammen med Elsebeth Dalgaard gav han skolen en god start under utraditionelle vilkår.

Den nye forældrereds gik med stor entusiasme i gang med at renovere bygningerne til skolebrug efter den stiftende generalforsamling d. 29/3 -79. D. 15/8 -79 mødte 21 forventningsfulde børn frem til en festlig 1. skoledag med flaghejsning, sang, taler, rundstykker og en god historie.

Det var tydeligt, at forældreredsen hurtigst muligt ville frigøre sig fra Thorsted Friskole og være „sin egen“.

Stor var glæden og forventningen, da vi efter det første år fik ansat Ejvind Thomsen som skoleleder for en selvstændig friskole. Han formåede på sin tillidsvækkende, personlige måde - sammen med sin kone Hanne og Elsebeth Dalgaard, og senere Jens Knudsen - at skabe en levende og spændende skole igennem 7 år, hvor elevtallet voksede til over 50. En særdeles aktiv forældrereds gav mange muligheder: arbejdsdage, Livøture, teater for børn og voksne, månedsmøder med foredrag for egnens folk og frem for alt: fortælling og fælles vilje.

Forholdet til lokalbefolkningen var i starten usikkert, afventende. - (hvorfor kan de mennesker ikke bruge folkeskolen?). Men efterhånden blev Friskolen accepteret. Der blev et godt samarbejde med forsamlingshuset, og mange lokale udover friskolens kreds deltog i møder og arrangementer.

I -87 var leder, bestyrelsesformand og nogle forældre ved Brund Friskole aktive ved forberedelserne til at oprette en friskole i Hanstholm. Skolen blev en realitet, og lever sit helt specielle liv som „forpost“ derude i blæsten. Der er nu ca. 80 elever.

I Brund tegnede alt lyst. Men en friskole er en sårbar størrelse med tillid som forudsætning. Da familien Thomsen ønskede nye udfordringer inden for efterskolen, begyndte nedturen.

En periode med 2 ledere, der ikke formåede at holde sammen på forældreredsen blev skæbnesvanger. (Det var vist også en svær kreds at holde sammen på). Trods mange ihærdige forsøg fra lærere, forældre og bagland lykkedes det ikke at holde liv i skolen, der lukkede i -89.

5 lokale støttekredspår, der havde købt skolen for at støtte oprettelse af Brund ny Friskole med en billig leje, måtte i 1991 sælge bygningerne, da det nye initiativ ikke var bæredygtigt.

I de børn og forældre, der oplevede Brund Fri-skole i sin blomstringstid, tror jeg, at der er sået frø, der engang vil give frugt.

Hvordan kan ingen vide.

(Tom Kirk)

24. Brundvej 9

Matr. 13a, s. 581, gl. f. 500. 13a hk. 0.1.1.2.3/4 - solgt 1965 13e, rest 1½ alb., + 8b, solgt igen.

1881 22.9. skøde Mariane Larsen til søn Niels Kallerup Pedersen, huset 13a.

1909 13.2. skøde fra Jens Nikolaj Hansen til do, no 8b.

Folketælling 1890, husmand.

Niels Kallerup Pedersen 32 f. Hill. Tømmermand.

Kirstine Marie Andersen 24 do. husmor.

Peder Marius Pedersen u. 1 do. søn.

1913 16.9. skøde NKP til søn Peter Marius Pedersen, 13a, 8b.

1916 3.4. skøde PMP til Christen Jensen Svalgaard, sm. ej.

1919 28.8. skøde CJS v. sagfører til Thomas Larsen, 13a m. bygn.

1933 læst 10.7., skøde skifteretten, Thisted e. Th. Larsen til Karl Kristensen.

1940 dato ?, K.K. til boelsm. P. C. P. Oddershede

1958 læst 9.10. adkomst for Dorthea Oddershede, 13a.

Sm. dato skøde til arbm. Knud Hartvig Knud-

sen, 13a.

1960 læst 8.8. skøde til fodermester Niels Peter Rasmussen, sm. ej.

1964 læst 18.4 skøde til Niels Oddershede Andersen.

Thomas Larsen.

Amalie (1873-1948) og Karl Kristensen (1874 - 1957) („Fragtmand“) (flyttede til Thisted).

Børn: Henning (Aalborg - døde 1945 i koncentrationslejr) - Kristoffer (Fyn) - Elenius (Østerild) - Marie (45) - Peter (Nyk.M.) - Sofus (Thisted) - Oluf (Hillerslev) - Hilda (Hunstrup) - Elna (Kjelstrup) - Eva (23) - Magda (Klim).

Dorthea og Kristian Oddershede (flyttet fra 49).

Lilly og Niels P. Rasmussen.

Børn: Aase - Grethe - Ole - Tove (37).

Niels Oddershede Andersen.

Marie og Karl Nielsen (vognmand).

Børn: Ruth (Svankjær) f.1942 - Jørgen (Ulfborg) f. 1943 - Jytte (Lemvig) f. 1946, død 1997 -.

Svend (36) f. 1951 - Søren (28) f. 1953 - Kirsten (Nors) f. 1957.

Aase Andersen.

Børn: Allan - Gitte - Vinnie.

Amalie og Karl Kristensen kommer ifølge skøde hertil i 1933 fra Hunstrup efter Thomas Larsen. Det er nærmest som deres otium, de kommer hertil efter at have drevet fragtmandsforretning med hestevogn det foregående sted. Af ovenstående kan ses, at der var 11 børn i alt. Fra Brund flyttede de til Thisted. Karl Kristensen boede sine sidste år hos datteren Marie gift med Karl Jensen (45).

I 1940 sælger ovenstående til Peder Chr. Pedersen Oddershede, der flytter hertil fra (49). Der hører knap en hektar jord til ejendommen, så der kan være til lidt husdyr. Jorden sælges senere til Martin Larsen (19). Hustruen Dorthea gør i en del år rent i Brund forsamlingshus. I 1955 døde P. Kristian Oddershede og i 1958 sælger Dorthea til arbejdsmand Knud Hartvig Knudsen og flytter til Hillerslev alderdomshjem, hvor hun døde i 1962.

I 1960 overtog Lilly og Niels Peter Rasmussen

24. Brundvej 8 set fra nordsiden. Ca. 1970.

stedet. De kommer hertil fra „Egebaksande“, hvor han var fodermester. Lilly er f. 1925 i Langvad og Niels P. f. 1925 - 1982 på Sjælland. Der er børnene Aase, Grethe, Ole og Tove. Sidstnævnte er nu bosiddende i „Munkholm“ (37). Flytter i 1964 til Stagstrup og sælger til Niels Oddershede Andersen.

I 1967 sælger ovennævnte til vognmand Karl Nielsen f. 29/8 1914 - 14/7 1984 på Ballerum og hustru Marie f. 22/3 1916 - 22/12 1986 i Nors Havreland. De flytter hertil fra deres landbrug på Ballerum. De har børnene Ruth f. 1942, Jørgen f. 1943, Jytte f. 1946- død 1997, Svend f. 1951, Søren f. 1953 og Kirsten f. 1957. På et tidspunkt indgår sønnerne Svend og Søren i vognmands-firmaet, der her i 1998 består af 6 lastvogne.

I 1985 sælges huset af arvingerne efter C. Nielsen til Aase Andersen f. 1945 i Sennels. Hun flytter hertil fra Kr. Larsens gård i Hillerslev. Hun har børnene: Allan 1965, Gitte 1966 og Vinnie 1969 med sin tidl. mand Poul Overgaard Andersen. Har renoveret huset en del og nedrevet den gamle stald. Aase A. arbejder som servitrice og på Thisted sygehus.

(Dorte Gravesen)

25. Brundvej 7, „Brund Forsamlingshus“

Her holdt „Brund Gymnastikforening“ til.

Øst for forsamlingshuset lå det gamle gadekær, som byens ungdom i 1946 forvandlede til sportsplads.

Forsamlingshuset blev bygget i 1923 og udvidet første gang i 1935. Da blev der bygget et stykke til østenden. I ca. 1955 blev der bygget et stykke til mod syd. Det indeholder en stor forgang med toiletter (før den tid var der toiletter omme bag forsamlingshuset) samt bryggers med egen indgang, og samtidig blev køkkenet moderniseret. Da der ikke længere var brug for hestestalden, blev der lavet redskabsrum. Huset er meget velholdt og meget udlejet.

Man mener, at forsamlingshuset i Brund er bygget i 1923, - så det er ikke så sært, at jeg ikke kan huske det, da det var før jeg blev født, - men det står meget klart for mig, at helt fra min tidligste

barndom var det der, det hele skete. Jeg synes, jeg endnu kan fornemme den kildren i maven, når vi skulle til juletræsfest i forsamlingshuset. Vi havde måske fået nyt tøj eller nye sko i julegave, som nu skulle på for første gang. Håret skulle være særlig flot, så mor bukkede det lige med et krøllejern, som jo nok blev varm ved hjælp af en primus eller lignende. Og endelig var far og mor, Thorvald og jeg klar til at køre i jumbe til Brund. Der hørte jo en hestestald med til forsamlingshuset, så hesten kunne komme i stald, og jeg tror bestemt, far og mor havde foder med til den, så den også kunne hygge sig.

Og så det store øjeblik, hvor vi kom til festen. Allerførst gik vi op ad trappen i gangen og op på loftet, hvor vi kunne hænge vore frakker. Hele loftet var en stor garderobe, hvor frakker og støvler fyldte det hele. Vi kunne næsten gemme os imellem alle de frakker. Allerede der fra balkonen kunne vi få det første indtryk af, hvor flot det store juletræ var pyntet med især flettede hjerter og guirlander af silkepapir.

Endelig kom vi så ned i selve salen, og hvor var det herligt hver gang. Vi blev stillet an i en træfirdig kredse rundt om træet, hvor vi gik rundt og garanteret sang så højt, vi kunne - alle de gode gamle julesalmer, som vi kunne udenad. Bagefter skulle vi sidde stille på gulvet og høre - for det meste pastor Viggo Berg tale til os om julen.

Så fik vi godteposer med konfekt og nødder og den slags - igen på en lang række, så ingen blev snydt - og ingen fik to poser. Hvor var det trygt og godt at vide, at far og mor sad der et sted, så de kunne passe på vores poser, mens vi legede sanglege, efter at det store juletræ med megen møje og besvær var bugseret hen i et hjørne. Senere blev der danset, når Harry og Viggo slog tonen an. Det var en dejlig musik, de leverede.

Far og mor havde fået kaffe i den lille sal. I mange år var det Laura Tange, der var kogekonen og lavede kaffen, men senere blev det Inger Madsen, der tog over.

Men det var jo ikke bare i julen, vi samledes der. Altid var det der, det foregik, når et eller andet skulle fejres. Jeg kan huske om sommeren, da der blev holdt sommerfest en hel dag, med blandt andet ringridning på skolens legeplads, hvor selv min „gammelfå“ Per Knudegaard kom gående

25. Brund Forsamlingshus. Ca. 1997.

derhen, selv om han var dårligt gående og havde sin stok med. Jo, for vores karl Ejnar Holm skulle jo ride på een af far's heste. Han havde øvet sig hjemme i lang tid. Ringen skulle jo også „tages“ med lanse. Og da han endelig skulle af sted, sagde min bedstefar: „Pas no po, din klovn, at do et falder åe“ - men Ejnar blev sørme ringriderkonge. Han var stolt og glad - vi var stolte på hans vegne - ikke mindst min „gammelfåe“.

Om aftenen var der så igen fest i forsamlingshuset - hvor ellers. Når vi samledes der i megen glæde og fest - men også i sorg af og til - var vi sammen om det. Et dejligt sammenhold for hele byen. Der var altid pyntet flot. Det var jo også sådan, at vi hjalp hinanden med alt: Stillede borde og stole an, efter at der var pyntet. Opvartere og skaffere var altid venner og bekendte fra byen og omegn.

Jeg kan især huske far's og mor's sølvbryllupsfest, som blev fejret der. Da vi kom derned om aftenen, hvor selve festen skulle foregå - selvfølgelig. Åh, hvor var der flot pyntet med ene „sommerfugle“, lavet i alle regnbuens farver af creppapir, og en fire-fem stykker i en tråd hang de ned fra loftet. Ih, hvor var det flot. Men det var eet eksempel på den opfindsomhed og energi, der blev ydet blandt byens folk. De gjorde alt for at gøre det festligt for hinanden.

Mit bryllup med Aage foregik jo også der. Vi var ca. 150 til frokost om middagen kl. 12 og igen til spisning om aftenen ved 18 tiden. Sikken et kæmpearbejde for at få det hele til at klappe. Hvor må de allesammen ha' været trætte, men det kunne vi ikke mærke. Ingen sure miner på nogen måde. Alt var bare festligt. Og det var jo også bare eet

eksempel, det skete af og til. Sådan var skikken jo dengang.

Der var jo også en scene, hvor der blev spillet dilettant hvert år. Og selvfølgelig var jeg også der med far og mor for at se det. Jeg ka' huske en gang, hvor de spillede „Livet på Hegnsgården“. Min tante Tilde og onkel Andreas, en anden onkel Gustav var med. Der var en situation, hvor onkel Gustav skulle tæve onkel Andreas, da græd jeg som pisket, for onkel Andreas havde en dårlig finger. Han havde mistet det yderste led, og så skulle han da ikke også ha' tærsk af onkel Gustav.

Bagefter var der jo dans igen med Harry og Viggo, som spillede, men senere blev det jo Martinus og Nico. Den aften dansede jeg hele aftenen med Ingeborg Damsgaard oppe på scenen, der var mest plads til os. Vi svedte og trampede i gulvet til hver eneste dans. Hvor må folk ha' grinet godt af os.

Den 11. august 1923 blev der for første gang holdt møde angående oprettelse af „Brund og omegns gymnastikforening“. Der blev et udvalg på 5 mand sat til at anskaffe redskaber og leje salen i forsamlingshuset. Gymnastikken skulle starte først i november. Man forhandlede med Viggo Pedersen fra Hillerslev om at lede gymnastikken.

Udvalget bestod af: Nikolaj Jensen, Brund - Alfred Kanstrup, Kjelstrup - Kristen J. Jensen, Brund - Salmon Hansen, Brund - Peter Larsen, Brund.

Den 20. november blev der holdt stiftende generalforsamling, hvor man til bestyrelsen valgte: Alfred Kanstrup, Kjelstrup - Kristian Sixhøj, Hillerslev - Harry Pedersen, Brund - Jens Kr. Dahl, Brund - Niels P. Jensen, Thisted Mark Supleanter blev: Salmon Hansen, Brund og Kristian Borup.

Revisor „: Anders Jensen, Brund og Einar Christensen, Brund

Man lejede salen i Brund forsamlingshus. Salen måtte bruges 2 gange ugentlig - bal til opvisning, og lejen for et år var 40 kr., men så skulle der også være gjort rent, inden man afleverede den igen om foråret.

Gymnastikredskaber blev lånt ved Skovsted Gymnastikforening, nemlig: 1 plint - 1 buk - 2 lange madrasser - 4 bomme. Formand i Skovsted Gymnastikforening var smedemester Peder Kr. Pedersen, Kjelstrup.

Ja, sådan blev Brund Gymnastikforening startet. Senere blev Karl Krabbe leder af gymnastikken. Derefter husker jeg, at Else Kloster (Hvelplund) startede gymnastikken for børnehold i ca. 1933. Jeg var da 7 år og fulgtes med Else til gymnastik i Brund. Else var en dygtig leder, og vi var mange, for hvem den begyndelse kom til at betyde rigtig meget. Jeg havde aldrig forestillet mig, at noget kunne være så dejligt som at være med til gymnastikken. Mor havde syet en blå gymnastikdragt af lærred og med elastik i bæltet, og i begyndelsen havde jeg vist kludesko på. Senere fik jeg et par sorte gymnastiksko.

Og igen den enestående stemning, når vi skulle til gymnastikopvisning. Jeg kan huske, at i mange år var det Morten Kirk, der var formand - senere var det Jørgen Spanggaard, der bød velkommen til et stort flot publikum - Igen denne kildren i maven af bar spænding.

Men der skete jo også andet end lige gymnastikken og opvisning. Der blev mange gange lavet en aften kun for os, der gik til gymnastik og måske enkelte udefra. Det var - som vi kaldte det - „Bettefejst“. Nogle vældig hyggelige aftener, hvor der altid var lavet et eller andet underholdning, f. eks. sketch eller oplæsning, og bagefter lige en kop kaffe. Om sommeren var vi på cykeltur en dag - f. eks. på Mors - hvor vi så sluttede af et sted, hvor vi dansede.

Mange år senere prøvede jeg selv at stå som leder en kort tid, inden jeg rejste på højskole - Engelsholm ved Vejle. Derefter blev jeg jo gift med Aage i 1948, og så flyttede jeg til Hillerslev, hvor jeg li'som mistede forbindelsen til Brund på en måde. Men det bliver aldrig glemt, hvad Brund forsamlingshus - Brund gymnastikforening og alle de gode, rare og stabile mennesker i Brund kom til at betyde for mig.

Anna Grønkjær Nielsen (søster Knudegaard)

26. Brundvej 11, „Brund Central“

Bygget 1915.

Maren Knudsen (1878-1959) (telefoncentral).

Børn: Anna (1905-1979) - Fanny (1909-1921).

Bent Lynge.

Ulrik Sørensen (købt 1982).

Mogens Thomsen (købt 1982).

26. Maren og Anna Knudsen, Brund Central, Brundvej 11. Ca. 1930,

Pia og Bjarne Gregersen (købt 1985).

Børn: Pauv - Max.

Maren Knudsen er f. Jensen i 1878 i Østerild Havreland. Her havde forældrene et landbrug, og der var 5 børn i hjemmet. Maren blev gift med en Knudsen, der stammede fra Hovsør, og der fik de en lille ejendom med en enkelt ko. Manden fiskede fra tid til anden på fjorden.

I ægteskabet blev der fire børn. De to ældste var drenge, og en af dem hed Oskar. Drengene døde, da de var fra 6-8 år gl., og så var der to piger, Anna f. 1905 og Fanny f. 1909.

Her i Hovsør, hvor familien boede, oplevede Maren et stridbart liv i det ægteskabelige forhold. Manden bidrog meget lidt til familiens opretholdelse. Det blev Maren, der måtte kæmpe for det daglige brød. Hun tog ud og syede for folk, det der kunne blive tid til, og ellers var hun derhjemme og syede tøjsko, vadmelsbukser, skjortebluser og veste for folk.

Sådan som Maren beskrev det siden hen, var det ubeskriveligt, det hun måtte gennemgå der, et liv med stor elendighed og fattige forhold. Det kunne være yderst småt med at få brød på bordet hver dag. Udover de to drenge mistede Maren sin mand, da hun var 34 år. Han døde af en lever sygdom. Maren kunne nu på ingen måde blive i ejendommen.

Familien hjalp hende så til at leje sig ind i et hus på Lerpøtter. Her er hun i 2 år og flytter så til

Brund, hvor hendes søster Line og mand Thomas Balle boede i Brundvej 12 (39). Her overfor blev der købt en grund af Nicolaj Hansen på 350 m². Hendes svoger Thomas Balle, der var murer, byggede huset for hende; det kostede 2000 kr. Det er omkring 1915, at Maren og hendes to piger på 6 og 10 år flytter ind i det lille hus.

Der er ikke mere grund til huset, end det der ses på billedet. På nordsiden stod kornmarken helt ind til huset, og derfor ser man ingen træer ved huset. Maren Knudsen fortsatte med at sy for folk. Gik ud at luge roer og binde neg op i høst for folk i nabolaget. Vaskede op i forsamlingshuset, når der var gilde. Fik her altid gildesmad med hjem og ofte bragt, hvis ikke hun var der at vaske op. Folk havde hende altid i tankerne.

I 1921 mistede Maren sit tredje og yngste barn Fanny 12 år gl. Hun døde af en hjertesækbetændelse. Det var et hårdt slag for den lille familie. Anna, som nu var hendes eneste barn tilbage, var fra fødselen spastiker, hun kunne ikke gå uden at holde ved noget. Hun kunne skrive, så hun selv kunne læse det. Derfor kunne hun skrive kuponer v. tlf., når hun sad der og så læse dem op for moderen senere.

Da Anna var 16 år gl. får hun tuberkulose i kirtlerne. Thomas Balle bygger nu den lille veranda ud mod vest, så Anna kan sidde her og få sollys på halsen, og hun kom sig. Tuberkulosen var den gang en folkesygdom.

Brund Central

I 1919 ønskede en kreds af beboere i Kjelstrup og Brund at få egen telefon. Betingelsen herfor var, at der var mindst 8 abonnenter, der ville være med. Samtidig skulle der også findes et sted. Valget faldt på Maren Knudsen. Hun havde en svigerinde, der havde Sennels Central og havde bekendte på Skinnerup Central, så det var en god begyndelse. Det gav ikke megen løn af sig med de få abonnenter. Man var nu mere bundet til huset. Men efterhånden kom der flere til.

Helt frem til krigen brød ud i 1940 var der op til 40 abonnenter. Der kom ingen nye abonnenter under krigen, for der var mangel på kobbertråd. Da centralen blev nedlagt i 1970 var der omkring 64 abonnenter. Der havde været op til 70 abonnenter, men flere forretningsfolk og et firma -

astfaldfabrikken havde for mange opkald til, at kapaciteten kunne klares her, så de måtte til Thisted.

Maren fik en 7-800 kr. i løn pr. mdr. Igennem mange år lå lønnen på det niveau. Anna havde sin invalidepension, der lå på 2-300 kr. pr. mdr., men dem måtte der ikke røres ved, de skulle spares op. Så Maren har nok fra tid til anden syet en søm - ud af huset. Det var for Anna et oplivende moment at kunne være med til at passe centralbordet, og hvorved hun fik en kontakt ud til de lokale beboere og videre ud i landet. Hendes stemme var kendt viden om.

Folk skulle den gang ringe op, tage røret og sige det nr. eller det navn, man skulle i forbindelse med. Var det indenbys, sagde man navnet. Udenbys var det et nr. Centraldamen sagde altid Brund, hver gang, og var det udenbys, blev der trykket på en klokke, der ringede, når de 3 min. var gået og sådan fremdeles. Hver 3 min. kostede 5 øre. Indenbys kunne man snakke ubegrænset. Men hvis der så kom en udenbys samtale, kunne Maren bryde ind og afbryde samtalen. Efter kl. 20 fik centralvagten efterhånden 25 øre ekstra v. opkald. Udenbys var det 50 øre. Juleaften kostede det 2 kr., men her var kun få. Nytårsaften var linierne varme til langt efter midnat. Så man ildebrand eller en ambulance, så kunne man spørge på centralen, hvad der var på færde. Maren kunne også bruges som barnepige. Skulle børnene være alene hjemme, fik Maren besked om, hvor forældrene var henne. Der gik helt klart noget tabt i det nære samfund, da centralen blev automatiseret. (Se videre om centralen i hefte 1.)

En ode til farvel fra en abonnent i 1970

- Brund - Brund - Brund -
- ak - ak - ak -
nu for evigt tavs du hviler,
medens vi til skiven iler.
Her vi tavse står og mumler,
hvor nu skiven rundt sig tumler.
D.

I 1957 efter 38 år ved Brund Central kunne Maren ikke mere, hun var da 79 år gl. Det var længe for Maren at holde ud, men både hun og hovedcentralen har holdt ud for Annas skyld. Kaja

og Kristian Klim overtog nu centralen. De boede lige overfor og havde ofte afløst for dem, og nu kunne Anna en gang imellem hjælpe derovre og afløse v. bordet. På trods af megen modgang i livet fik den lille familie Maren og Anna her et værdigt og indholdsrigt liv. Med betjeningen af centralen fik de daglig stor føling med, hvad der var på færde ude i de efterhånden 40-50 husstande, de i lyst og nød var i kontakt med.

I 1958 døde Maren 80 år gl. her i sit hjem. Familien mente herefter ikke, at Anna kunne bo alene her og var væk fra hjemmet en kort tid. Så ville Anna tilbage til Brund og boede her i sit hus i henved 20 år efter. Hun havde altid gode naboer at have kontakt til. Anna døde i 1979 - 74 år gl.

(Kilde: Kaja Klim)

Nye ejere

I 1980 blev huset solgt til en ung mand Bent Lynge s.a. Kristian Lynge, Skovsted. Han havde ikke huset mere end et enkelt år eller to.

Næste køber er Ulrik Sørensen, Sennels - senere Kvik Køkkencenter i Thisted. Han har den kun nogle få mdr. for at sætte den i stand til viderealg. Huset får meget sandsynligt herved nyt tag og loftsetagen taget ind til værelser, samt køkken og bad. Anna Knudsen fik indlagt el-varme, og det er her stadig + en brændeovn. Ulrik Sørensen sælger så huset til Mogens Thomsen, der har den i henved 2 år.

I 1985 købes huset så af de nuværende ejere Bjarne Gregersen f. 1958 i Sundby, Mors og hustruen Pia Vangsgaard f. 1962 i Villerslev. De har børnene: Pauv f. 1991 og Max f. 1993 i Brund. Familien kom hertil fra Nors. Hustruen arbejder som sygehjælper og Bjarne Gregersen arbejder v. Dan Pak i Vildsund. Husets grund er på de her 351 m2, stueplanet på 55 m2 og loftsetagen 34 m2. Den nybyggede udestue er på 12 m2. Det var således historien om det mindste hus i Brund.

(Dorte Gravesen)

27. Brundvej 15, „Vilholm“

Matr. 4b. sk.p.p. s. matr. no 4b, 19, 8b, 10c,4f, 13c (8b frasælges) (no 19 0.2.0.3/4, 19e solgt s.724, 19b, 10c solgt til Kjelstrup).

27b. Peter Hansen/Allan Pade, Brundvej 17. Ca. 1995.

1859 9.7. skøde fra Jens Chr. Sunesen til Mikkel Thor Christensen, parcellerne 4b, 11e, Hill.,19, 8b, 10c, 8b vedligh. m. bygninger.

1866 17.12. skøde Poul Larsen til do., 4f m. tiender.

1873 18.6. skøde Chr. Poulsen til do. lodden 13c.

Folketælling 1880, en gård.

Mikkel Ton Kristensen, 53, f. i sognet, gård-ejer.

Else Kirstine Pedersen, 42, do., hans hustru.

Karoline Pedersen, 14, do., plejedatter.

Martinus Thomsen, 16, f. Thisted lds., tjenestekarl.

Karen Marie Poulsen, 77, enke, f. Sjørring, hustruens mor.

Folketælling 1890, en gård.

Mikkel Ton Kristensen, 63, f. Hill., jordbruger.

Maren Andersen, 33, Thisted, husmor.

Kristen Larsen Kristensen, 4, Hill., søn.

Else Kirstine Kristensen, 2, do, dt.

Ane Kristensen u.1, do., do..

Martin Jensen, 17, Villerslev, tyende

Else Marie Dorte Nielsen, 12, Nors, do.

1893 14.6. skøde MTC til Jens Nikolaj Hansen 4b,11e,19, 8b, 10c, 4f, 13c m. tiender.

1928 20.3. skøde JNH til søn Hans Peter Hansen 4b,11e, 19, 10c, 4f, 13c.

Se 10a, 12a.

(f. 722 adk. t. 9.1, 9m. underlægges senere 10c (1948 28.5. skøde Chr. Pedersen til Hans Peter

Hansen -).

1972 20.12. skifte s. adkomst for Elise Andersen og Ane Marie Hansen, 13c, 4b, 4f, 11e.

Ad matr. 4b: ifl. skøde og p.p. overgår matr. 10a i 1974 til blad 4b.

sk. p.p. s. 674 (gl. 98g.)

10a, hk. 2.0.2.2 1/4, - solgt s. 10d 0.0.1.2. til s. 711 = 1917 til Thomas Balle, no 10e 1/2 alb. solgt s.723, 1948 til smtl. lodsejere. - Rest 10a 2.0.1.1 1/2, - overført nyt blad 1974 under 4b.

Adkomster:

1866 17.4. magesk. sk. Thomas Christensen til Chr. Pedersen Smed, gården 10a,

Folketælling 1890 en gård.

Kristen Smed Pedersen, 66, f. Hillerslev, jordbruger.

Karen Smed Kristensen, 64, do., husmor.

Maren Kristensen, 38, ug., do., dt.

Otto Kristensen, 21, ug., do., søn.

1895 21.12. skøde CPS til Otto Christensen Smed, bl.a. samme ej.

1906 21.7. skøde OCS til Jens Chr. Jensen 10a,

1912 11.12 skøde JCJ til Parmo Carl Christensen, sm. ej.

1916 14.6. skøde PCC til Karl Martinus Larsen, sm. ej.

1917 18.4. skøde KML til (Jens)Nikolaj Hansen, 10a.

1928 20.3. skøde JNH til søn Hans Peter Hansen, sm. ej.

1948 2.6. skøde lodsejerne til do. no 21 (3/4 alb).

1972 20.12. skifte, adkomst for Elise Andersen og Ane Marie Hansen, 10a, 21. se till. s.611, 679 sk.p.p-s.679 (gl 121) =12a , der 1974 overgår til nyt blad 4b. (4b, 4f, 10c, 12a, 13c = landbrugsej. not. 1930, 1948, 1951, 1956, 1961

12a 0.4.1.1 1/2, heraf solgt s.701 12c 0.0.1.2. + skelforr. rest 12a 0.3.3.2 1/4, 12d 1/4 alb.

Adkomster:

1872 28.9. Chr. Jensen Hoxer til Mikkel Ton Christensen, 12a m bygn.(se 4b) 1893 14.6. skøde MTC til Jens Nikolaj Hansen, sm. ej.

1928 20.3. skøde JNH til søn Hans Peter Hansen, 12a.

1972 20.12. skifte, adkomst for Elise Andersen, Ane Marie Hansen, 12a. se s. 611,671.

Karen og Nikolaj Hansen (1849-1929)

(ombygget 1880 - 60 t. sæde).

Børn: Lise - Rita - Salmon - N.K.Hansen - Peter.

Lise (1892-1980) - Rita (1896-1988) - Peter Hansen (Laj) (1890-1972) (købt 1928).

(Jorden solgt til Theodor Ton Kristensen omkring 1981 og tillagt 30)

Lotte og Jan Hyldig (elektriker) (købte bygningerne omkring 1981).

Gitte og Allan Pade.

Børn: Mette - Janni.

Elin Kjeldgaard og Frank Pedersen (købt 1997).

I 1859 køber Mikkel Ton Christensen ejendommen (Theodors bedstefar). Ved folketælling i 1880 er Mikkel Ton 53 år og gift med Else Kirstine. De har plejedatteren Karoline.

Som 63 årig gifter Mikkel Ton sig 2. gang (efter at have mistet sin kone, der kun blev ca. 50 år) med Maren f. Andersen, som er 33 år. De får børnene Kresten, Else Kirstine, Ane og Jens.

I 1893 køber Nicolaj Hansen ejendommen. Han er f. 1849 og død 1929. Gift med Karen f. 1863 - død 1944. På gammel thybomål blev hun kaldt „Kåren“. Sønnen Peter Hansen f. 24-8-1890 køber ejendommen i 1928. Hans mor bliver boende hos ham. Peter er ugift.

Han havde en meget god R.D.M. besætning, ca. 12 malkekøer + opdræt. Rejste f.eks. til Fyn og købte tyre af god afstamning. Det var ikke almindeligt på den tid. Derfor kunne han sælge tyrekalve til avlsbrug og fik god pris for dem. Udstillede til ungskue og dyrskue. Det kunne godt være besværligt, da ungskuerne på den tid blev flyttet hvert andet år over hele Jylland. I 1952-53 var det i Thisted.

En af hans store interesser var maskiner, som han gerne ville arbejde med. På et meget tidligt tidspunkt købte han selvbindere, som blev trukket af 3 store heste. Med den kørte han ud og høstede for folk. Det var nok forløberen for maskinstation. Han var også en af de første, der fik fjernsyn i Brund.

Med tiden kom søstre Rita og Lise hjem og

hjalp til både ude og inde, da deres gamle mor ikke kunne klare husholdningen mere. Der blev håndmalket 3 gange daglig, og det var kvindearbejde. Derforuden var der spandevask. Det var 40 kg. mejerispande, som skulle vaskes, når mælkekusken kom tilbage fra mejeriet. De bryggede selv øl, og til Ritas fødselsdag d. 23-6 (Sankt Hans-aften) blev der smagt godt på øllet. De bagte selv alt brødet, en tid i stor ovn. Rita havde haft pladser i restaurationskøkkener, var meget dygtig og havde lært meget, derfor var det helt naturligt, at hun tit hjalp i forsamlingshuset, når der var store fester.

Lise er f. 17-2-1892. Hun var en lille arbejdsom kvinde, bliver gift med Anders Andersen og bor i ejendommen (20) kaldet „Æ sted“ indtil hun flytter hjem til Peter. Ejendommen er sløjft ca. 1980.

Efter Peter Hansens død 18-6-1972 lejer Lise og Rita jorden ud. De bliver boende der, så længe kræfter og helbred slår til. Lise dør 26-4-1980 og Rita d. 23-6-1988. 92 år gammel.

I 1981 køber Theodor Ton ejendommen, lægger jorden til (30) og sælger bygningerne til Lotte og Jan Hyldig (elektriker). Efter et par år køber Gitte og Allan Pade, som restaurerer bygningerne, der nu står smukke og minder om en svunden tid.

I 1997 sælger de til Elin Kjeldgaard og Frank Pedersen.

(Maja Spanggaard)

28 Brundvej 17

Matr. no 4k. Sk.p.p. s. 619. no 4k, 4.l.

1875 12.6. skøde fra Jens Chr. Christensen Sand til Poul Pedersen, huset 4k, 7.l - St. Hill. parcel 4.l Brund, alt m. tiender.

Folketælling 1880, en gård.

Poul Pedersen Bonk 31 år f. Tved grdm.

Johanne Larsen Bonk 27 - f. Rær hans hustru.

Peder Chr. Pedersen 3 - f. i sognet søn.

Lars Kr. Pedersen u. 1 - do. do.

Ved folketælling 1890 har parret endnu en søn Martin Johan Bunk 1 år.

1919 29.10. skøde PP til søn Lars Chr. Pedersen Bunk, sm. ejendom.

1948 13.9. skøde LCPB til svigersøn Peter Bojer, 4k,4.l, og 7b Kaastrup.

1970 30.1. skøde Anne K. Hansen til do. 4i.

28. Jacobe og Peter Bojer, Brundvej 17. Ca. 1960.

Hanne og Poul Bunk (købt 1880 - afhændet til søn 1919) (bygget 1892 - 20 t. sæde).

Børn: Lars (28) - Johanne (Kjelstrup).

Maren (1892-1975) og Lars Bunk (1879-1949) (købt 1919).

Børn: Kristian (København) - Anna (38) - Jacobi (28) - Parmo (Snedsted) - Ragnhild (Thisted).

Jacobe (1914 -) og Peter Bøjer (1905 -) (mælkekusk) (kom fra Kaastrup) (jorden solgt til Theodor Ton Kristensen ca. 1970 og tillagt 30).

Børn: Ingrid - Verner - Egon - Ellen.

Trine og Søren Nielsen (købte bygningerne ca.1970).

Børn: Kasper - Jonas - Emil.

Hanne og Poul Bunk købte ejendommen i 1880. Datteren Johanne blev gift med smed Peder (Tonius) Pedersen, Kjelstrup. Sønnen Lars f. d. 11-7-1879 blev gift med Maren født Knudsen Henriksen d. 13-6-1892, datter af skipper Lars Henriksen. Bygningerne er opført i 1892.

Lars Bunk overtog ejendommen i 1919. Der var da opdyrket 14 tdr. land, og besætningen bestod af 2 heste, 3 køer, 1 ungkvæg og 4 svin. Gården har været i slægtens eje siden 1880. Han er uddannet ved landbruget og murerfaget.

Jacobe født Bunk d. 5-9-1914 er gift med Peter Bøjer født d. 8-2-1905 i Hjørdemål. De købte ejendommen da forældrene flyttede til Thisted. Peter Bøjer kørte mælk til Hillerslev mejeri i mange år.

Det var med 2 heste (Nordbagger) for mælke-
vognen. Imens passede Jacobi stalden derhjemme
(håndmalkning samt fodring af kvæg og svin +
pasning af hus og børn), der var altid nok at tage
fat på i et lille landbrug.

I 1971 købte Theodor Ton Kristensen jorden,
som blev lagt til nr. 30.

Vognmand Søren Nielsen og Trine købte byg-
ningerne, som de restaurerede og nu fremstår som
et smukt hjem.

(Maja Spanggaard)

29. Brundvej 19

Marie og Jens Ton Kristensen (30) (bygget af ejer).

Theodor Ton Kristensen (30).

Marie f. 1894 og Jens Ton Kristensen f. 1893
byggede i 1959 et hus (aftægtshus) efter at deres
søn Theodor og Else købte gården. De boede sta-
dig tæt ved deres hjem og kunne følge med i livet
derhjemme. De fik megen glæde af deres eneste
barnebarn Jens. Efter deres død overtog Theodor
huset, der havde været lejet ud flere gange.

29. Jens Tonn, Brundvej 19. Ca. 1990.

(Theodor Ton Kristensen)

30. Brundvej 21, „Enggaard“

Matr. 3a m.fl. sk.p.p. s. 605. 3a (frasælges 3b, c,
d, e, f, g).

1849 12.11. skøde fra Berthel Pedersen Munk
til Lars Christensen, gård no. 3 m. tiender, se 3b,
3d.

1865 11.4. skøde fra Chr. P. Bojer til do. 4m i ll.

Hill.

Folketælling 1880 en gård.

Laurits Christensen 56 f.i sognet gårdejer.

Mette Søndergaard Pedersen 44 do. hans kone.

Maren Katrine Laursen 26 do. børn.

Kristen Laursen 19 do. do.

Peder - 17 do. do.

Anne - 14 do. do.

Bertel Munk Laursen 12 do. do.

Maren Søndergaard Laursen 10 do. do.

Kristian Laursen 1 do. do.

Ved folketæll. 1890 bor parret med 4 hjemme-
værende børn.

1892 7.1. skøde LC til søn Peder Larsen, 3a m.
bygn, parceller 3f, 4m, 3g.

1907 15.6. skøde PL til Peder Chr. Pedersen
Hundahl.

1919 18.12. skøde PCPH til Niels Anton Fo-
ged, 3a, f, g, 4m.

1924 23.12. skøde NAF til Olav Thomsen
Vestergaard, sm. ej.

1929 23.12. skøde OTV til Jens Nielsen, sm.
ej.

1930 11.9. skøde JN til Chr. Møller, sm. ej.

1937 17.7 skøde CM til Jens (Ton) Christen-
sen, 3a, f, g, 4m.

Ps. af gård no 3 sælges 3b, 3c, 3h s. 607 = Bellis-
vej 7.

3d = Østerengvej 1, 3f og g. udgår af matr.

Kresten (Kræn) Møller (tilflyttet fra 57 i 1930)
(ombygg. 1912) (flyttede til Hillerslev i 1937 og
senere til Thisted).

Marie (1894-1969) og Jens Ton Kristensen
(1893-1983) (købt 1937) (flyttede til 29).

Børn: Theodor (30).

Else (1925-1993) og Theodor Ton Kristensen
(Købte i 1959).

Børn: Jens.

Jens Ton Kristensen (købt i 1994).

„Enggaarden“ kan føres tilbage til den tid, da
Bertel Pedersen Munk i 1849 sælger til Lars Kri-
stensen, som sælger i 1892 til Peder Larsen.

Peder Hundahl, som er flyttet dertil, bygger i

30. Else og Theodor Kristensen, Brundvej 21. Ca. 1948.

1912 nyt stuehus. Allerede i 1919 køber Anton Foged.

Thomas Vestergaard i 1924.

Jens Nielsen i 1929.

„Kræn“ Chr. Møller i 1930.

Jens Ton Kristensen køber i 1937. Jens Ton er f. 4 -12-1893 og død 24 -2-1983. Hans hustru Marie født Hove d. 2-12-1894 og død 4 -4 -1969. Gården var da på 40 tdr. sæde.

I 1959 overtager deres eneste barn Theodor Kristensen f. 19-12-1920 gift med Else f. Mikkel-sen d. 24 -12-1925 og død d. 13-8-1993.

De køber jord til flere gange, så nu er der 99 tdr. sæde. Både Else og Theodor var elever på Støv-ring Højskole ved forstander Grosbøl. Else var uddannet lærer. De var med til at oprette Brund Friskole. Med i støttekredsen og skolens ejerforening.

I 1994 var der igen generationskifte. Nu er det Theodors eneste barn Jens Michael Kristensen, der overtager og driver gården. Eneste hjælp ude og inde er hans far.

(Theodor Ton Kristensen)

31. Bellisvej 7

Matr. no 3b m. fl. sk.p.p. s. 607, hk. 0.7.0.3/4. 3c 0.3.2.1½. , 3h 0.0.1.1 3/4.

1891 14.3. skøde fra Lars Christensen til lærer J.P.Pedersen, parcellerne 3c, 3b.

1897 skøde Lars C. Jensen Sunesen til do, no 25b Hill..

1909 28.2. skøde JPP til søn Enevold Vilhelm Pedersen 3c, 3b, 25b.

1911 1.2 skøde EVP til Anders Chr. Pedersen, sm. ej.

1912 15.6. skøde ACP til Jens Poulsen Penderup Christensen, sm. ej.

1913 14.6. skøde JPPC til Chr. Mortensen 2b, 25b.

1922 28.9. skøde CM til Jens Poulsen Penderup 2b (ps.).

1931 22.10. skøde Frands Jeppesen til do. 6f, 6g.

1950 5.4 skøde JPPC til søn Anders Sigvald Pedersen Christensen 3b, 3h, 2b, 25b, 6f, 6g.

* se også 3d Østerengvej 1.

Lovise og Jens Poulsen Kristensen.

Børn: Tonia - Anders (31) - Karl - Gudrun - Sig-rid - Alfred.

Grethe og Anders Penderup Kristensen (flyttede til Thisted).

Børn: Bent (31) - Erik.

Karin og Bent Penderup Kristensen.

Jens Poulsen Penderup Kristensen f. 25-3-1870 i Jestrup Lyngs sogn og hustru Louise Andersen Ninn f. 30-1-1883 i Hassing. Gift d. 1-3-1907. Jens Poulsen var søn af Ninna og Anders Chr. Morten-sen.

Louise og Jens Poulsen boede først i Haring, indtil de i 1918 flyttede til Ballerumvej 47. De købte et stykke jord og byggede nu Bellisvej 7,

31. Grete og Anders Penderup Kristensen, Bellisvej 7. Ca. 1960.

som Jens Poulsens broder først havde. Til laden blev brugt sten fra den gamle Brund-Kjelstrup fællesskole, som lå lidt øst for og som var brændt. I 1923 flytter Louise og Jens Poulsen til Bellisvej. - Jens Poulsens jord kommer fra Enggården (30) og det gør Østerengvej 1 (50) også. - Der er 30 tdr. sæde. De boede her, indtil de i 1946 flyttede til Thisted, hvor han døde i 1958 og Louise d. 30-4 -1960. Jens Poulsen var i Hillerslev sogneråd og havde også andre tillidsposter.

Anders Sigvald Penderup Kristensen f. 23-1-1909 i Haring gift med Grethe Kristensen f. 27-8-1920 i Alsted på Mors drev gården, til deres søn Bent købte den d. 1-1-1989. Anders var i bestyrelsen for Hillerslev Andelsmejeri og havde en kort tid en mælkerute dertil. Kørte med heste og mælken blev transporteret i 80-punds mælkejunger. Endvidere var han i nogle år i bestyrelsen for Brund Forsamlingshus.

Bent Penderup Kristensen f. 17-12-1961 driver nu gården sammen med Karin Andersen. Bent arbejder samtidig som lastbilchauffør.

(Maja Spanggaard)

32. Brundvej 23, „Østergaard“

Iflg. en jordebog 1756 fra Nr. Ullerupgård, hørte gården, hartkorn 6.5.0.1. herunder og var fæstet af Niels Christensen Kortegaard, g.m. Anne Christensdatter, men der er ikke bevaret fæstebreve fra Nr. Ullerupgård, så jeg kan ikke sige, hvornår han fik fæste på gården. Han var født 1722, døbt i Kåstrup, søn af Christen Thomsen Kortegaard og Anne Pedersdt. Bisgaard, boende i ½ Kortegård. Både Niels Kortegaard og hans kone døde i året 1792. Se skifteekstrakt vedlagt.

Det har ikke været muligt - og vil kræve en større undersøgelse - at finde frem til gårdens beboere før Niels Kortegaard, dels p.gr. af de manglende fæstebreve, dels fordi gårdens hartkorn ikke er det samme i de tidligere matrikler. 1789, hartkornspecifikationer angives gården som no 5, ejer Ullerupgård, bruger Niels Christensen, hk. 6.5.0.1.

Jeg har heller ikke kunnet finde noget om gårdens udflytning, eller om hvornår gården skulle være brændt.

Kun 2 steder er gården nævnt i brandtaxationerne, nemlig 1801, da Jens Munk har købt gården og 1867, da Albinus Fjeldgaard, efter fore-

læggelse af de befalede attester, udslettes af Landets alm. Brandforsikring, Brund no 198, matr. no 2, en lade og stald, forsikringssum 1175 rdl. Om årsagen til denne sletning, kan jeg ikke vide - har han forsikret i et andet selskab? Efter 1856 eksisterede foruden det omtalte forsikringsselskab et andet, nemlig det nuværende f. Thisted Amt, som har de gamle protokoller liggende, som man - vist nok - kan få lov at se. Men om de kan fortælle noget om en brand, ved jeg ikke. Hvornår omtrent brændte gården ?

1793, udstedes der fæstebrev af Ullerupgård (nu Nr. og Sdr. under eet) til Jens Nielsen Munk, født i Brund 1761 ~ Anne Cathrine Nielsdt.,* 1760, dt. af den foreg. bruger Niels Kortegaard. Iflg. skiftet efter Niels Kortegaard, døde han som af-tægtsmand hos Jens Munk, så reelt, har svigersønnen vel haft fæstet før 1793.

1802 fik Jens Nielsen Munk skøde på ejendommen i forbindelse med udskiftningen, men allerede 1801 fik han gården brandforsikret - protokol f. 46, 17.8. „ En gård ejes og bebos af Jens Munk. 6.5.0.1.

a. Stuehus i sønder, 14 fag, 9 alen dyb, dels eg, dels fyr undertømmer, fyrre overtømmer. Dels murede, dels klinede væge, stråtag. Indrettet til 2 stuer, kammer, køkken og bryggers, I stuen loft, vinduer og døre samt en jernbilægger kakkelovn. I bryggerset indmuret kobber kedel på 1 tdr. og jernplade i skorsten. Skorsten og bageovn i brændte sten.

b. Nordre hus, 15 fag 11½ alen dyb, fyrre over og undertømmer, klinede væge, stråtag, indrettet til lo, lade, stald og fæhus.

c. Østre hus, ibygget laden v. nordre ende, 9 fag, 8 alen dyb, fyrre over og undertømmer. Klinede vægge, stråtag. Indrettet til lade og vognhus.

d. En brønd i gården med..... og spand (må være et spil og spand), forsvarlig mod ildsvåde, og ej tilforn forsikret.

Skøde og panteregister 1823 - 49, fol. 108:

1793, skøde fra arvingerne efter Niels Christensen Kortegaard, Brund til Jens Nielsen Munk på tiende til hans ifæstehavende gård, hk. 6.5.0.1.

1802 18.6. skøde fra justitsråd Marcussen (til. Ullerupgård) til Jens Nielsen Munk, hk. 6.5.0.1., 1250 rdl.

1802, panteobl. Jens Nielsen Munk til enke-
kassen, 995 rdl. 1. prioritet - udslettes 1825.

1802, do., Jens Nielsen Munk til Poul Marcus-
sen, 225 rdl. - udl. 1806.

1804, do. Jens Nielsen Munk til Chr. Olesens
enke, Vilsbøl, 200 rdl. 1. pr. i tiender til hk. 6.5.0.1.
- uds. 1815

1806, do. Jens Nielsen Munk til Knud Jensen
Krogh, Klitmøller, 250 rdl. , 1.pr. i tiender - uds. 1838.

1815, do. Jens Nielsen Munk til Jeppe Vilsbøl,
200 rdl. - uds. 1833.

1815, Auktionsskøde til d. alm. Enkekasse i Jens
Nielsen Munks gård i Brund, hk. 6.5.0.1.

1825, do. fra enkekassen til Christen Clausen,
gården hk. 6.5.0.1.

1825, panteobl. Chr. Clausen til d. alm. Enke-
kasse 650 rdl. - slettet 1850.

1833, do, Chr. Clausen til overformynderiet, 200
rdl., næst 650 rd. - slettet 1846

1832, testamente, Chr. Clausen og hustrus be-
stemmelse, at sønnen Claus skal have gården, hk.
6.5.0.1. m. bygninger og videre 950 rdl. sølv.

1837, panteobl. Chr. Clausen til Niels Chr.
Tange, Brund 100 rbd. - slettet 1846.

1846, do. Claus Christensen til kbmd. Norden-
toft, Thisted. 100 rdl., pr. næst 650 rdl.

overført fol. 310:

Matr. no 2, hk. 6.1.1.1., deraf solgt 2b, rest 2a
hk. 5.6.3.2½.

Matr. no 14, hk. 0.3.0.2 3/4.

1847, aftægtskontrakt ml. Claus Christensen og
Anne Marie Christensdt. og 2 børn, hvorfor Claus
Christensen tager pant i gården gl. hk. 6.5.0.1.,
nye matrikel hk. 6.1.1.1., Pr. næst e. 1375 rbd. -
slettet 1874.

1850, dødsanmeldelsesattest. Chr. Clausen og
hustru begge døde. Deres testamente læst som
adkomst for Claus Christensen, hk. 6.5.0.1., nye
6.1.1.1.

1857, panteobl. Claus Christensen til kbm.
Nordentoft, Thisted 1250 rbd. næst 650rbd. i gård
no 2 - slettet 1857

1857, do. Claus Christensen til Jydsk
Landkreditf. 750 rdl. , 1.pr.i gård no 2 - udslettet
1864.

1859, mageskifteskøde fra Claus Christensen til
kmd. Albinus Fjeldgaard, grd. no 2 i Brund, hk.

32a. "Østergaard", Brundvej 23. Ca. 1949,

6.1.1.1. 9.100 rdl. - no 2b solgt f. 153.

uden dato, lejekontrakt A. Fjeldgaard til Peder
Jensen, Kløv, en del af matr. no 2.

1864, skøde fra Lars J. Munk m. værge til A.
Fjeldgaard, no 7d og n i Brund, hk. 0.4.2.3/4. og
0.0.3.3/4. - solgt igen kort efter.

1864, panteobl. A. Fjeldgaard til kreditf. 7000
rbd. 1.pr. i 2a, hk. 5.6.3.2½. m tiender - uds. 1867
og 1869.

1868 skøde A. Fjeldgaard til Anders Ramsgaard
Jensen, no 2a, hk. 5.6.3.2½., no 14 hk. 0.3.0.2 3/
4. aftægt til Anne Marie Christensdt. (no 14 = fol.
109, 1860 tilkøbt af A. Fjeldgaard m. anden ejen-
dom.).

1868, panteobl. A. Ramsgaard Jensen til kreditf.
5.450 rd., restgæld 5.439, 1.pr. i 2a, hk. 5.6.3.2½.
m. tiender.

1876, do, til do, 10.100 kr., 1.pr. næst 3.450 kr.

32b. Else og Harald Hvelplund, "Østergaard",
Brundvej 23. Ca. 1956.

fortsat f. 479.

1887, panteobl. A. Ramsgaard Jensen til P. T. Hjardemål af Mariasminde, 4000 kr., oprykkende part næst 21.000 kr. til kreditf. i 2a m. tiender. sat no 14.

Nyt reg. f. 603 -1849 -1974:

No 2a og 14.

2a, hk. 5.6.3.2½. - skelforr. 1957 33 ha 2.798 14 - 0.3.0.2 3/4. - skelf. 1957 3 ha 3.188.

Adkomster:

1. 1868 9.1. , læst 21.1., skøde - se ovenfor
2. 1871 læst 3.6. 1879, skøde på tiender, Chr. Nebel til A. Ramsgaard.

3. 1909 20.9., læst 21.9., skifteattest som adkomst for Jens Andersen, no 2a m. tiender og bygn. m.v., + no 14.

4. 1919 18.6., læst 24.6., skøde fra Jens Andersen til Jens Neesgaard, no 2a og 14.

5. 1922 12.2., læst 19.12., skøde fra J. Neesgaard til Christen Marcussen Kortbek, sm. ej.

6. , læst 1927, pris 98.000/58.000, skøde fra ovenn. til Jesper Chr. Pedersen, sm. ej.

7. læst 6.10.1944, 164.000/55.500, skøde fra ovenn. til Sigurd K. Sørensen, sm. ej.

8. læst 16.6.1947, 172.500/68.300 til gdr. Harald Hvelplund, 2a og 14.

Hæftelser:

1. 1868, panteobl. A. Ramsgaard Jensen til kreditf. 10.900 - udsl. 1890/1919.

2 1876, do, do. til do. 10.100 næst 10.900 - udsl. 1911.

3 1887, do. til P. Hjardemaal, Mariasminde, 4000 kr., næst 21000 kr. - udsl. 1907.

3b 1890, påtegning, opskrivning af 19.200 kr. hævet 1890.

4. 1890, panteobl. A. Ramsgaard til kreditf. 3.000 kr. e. 7.300 og 8.900, i alt 16.200 kr.- slett. 1919.

5. 1907, do, do. til Jydsk Landkredit. 6.900, næst 19.200 - udsl. 1919.

6. 1919 Jens Neesgaard til Landmandsbanken, 1.pr. 4.500 - udsl. 1921.

7. 1919 skadesløshedsb. til bank kr. 25.000 - udsl. 1922.

8. 1919, do. til Sørensens tømmerhandel kr. 10.000, opr. e. pst. 6 og 7. udsl. 1922.

9. 1921, panteob. Kreditf. kr. 53.500, 1.pr. - aflyst 1947.

Ramsgaard.

Karen og Jens Nesgaard.

Børn: Adolf - Johannes.

Christen Marcussen Kortbek.

Anna og Jesper Pedersen.

Børn: Johanne (Brabrand) - Harald (Canada) - Holger (Sennels).

Sigurd Sørensen, „Pasteur“ (købt 1944).

Else (1912 -) og Harald Hvelplund (1912 -1996) (købt 1947) (flyttede til 3).

Børn: Nanna - Frede - Ebbe (32) - Bodil.

Jørga og Ebbe Hvelplund.

Børn: Jeppe - Elise - Simon - Lars.

I 1927 køber Anna og Jesper Pedersen „Østergaard“ af Christen Kortbek. De driver gården med hjælp af en karl og en pige. Anna var en meget frisk og gæstfri kone.

De havde 3 børn. Den ældste var Johanne, som i 1939 var begyndt at deltage i gymnastik i Brund. Om sommeren samledes vi og cyklede i samlet flok ud for at bade ved Simons Bakker. En aften spændte Anna for jumben og kørte ud med kaffe til os. Vi var måske 30 unge piger. Vi sang og hyggede os derude. Sådan var Anna. I en høj alder fik hun kørekort, og de fik bil. Det var ikke almindelig, at kvinder kørte bil, men det gjorde Anna.

Jesper Pedersen var en stille og beskedne mand, der passede sit landbrug og deltog ikke i offentlige hverv. Han havde en broder, der var lærer i Brund skole. Lærer Pedersen var ugift. Han købte „Røgildgaard“ i Malle, som han drev ved hjælp af en bestyrer. Denne gård fik Jesper Pedersens yngste søn Holger.

Johanne blev gift og flyttede til Brabrand. Harald rejste til Canada og Holger fik „Røgildgaard“. Da Jesper og Anna i 1944 solgte „Østergaard“, boede de en tid hos Holger.

(Maja Spanggaard)

Ejendommen var i 1964 på 125 tds. efter tilkøb af 25 tds. fra Østerengvej 1. (50). I 1950 byggedes kostald og svinehus og i -64 sostald og lade. Besætningen var herefter: 38 køer (RDM avlsbesætning) + opdræt og 30 søer med opfødning af grisene. Folkeholdet var: 1 fodermester, 1 karl og 1 pige.

Harald og Else søgte at holde fast i traditioner fra en gammel bondekultur i deres forhold til dyr og natur. Der kom ingen jægere på deres jord. Digerne skulle ikke sløjfes. Gæs og andet fjerkræ gik frit omkring, ja, selv en løsgående hest lukkede bryggersdøren op, når den savnede kontakt og en bid brød. Og katte var der overalt.

Else havde i sine unge dage været med til at starte og lede børnegymnastikken i Brund Forsamlingshus, og familien fastholdt en aktiv deltagelse i sognets liv og anliggender. De holdt deres sprogkundskab vedlige ved rejser til mange steder på kloden, og ved talrige besøg - både af folk i nød, og af studerende i danske forhold.

Ebbe og Jørga, der begge er uddannet biologer, arbejdede i nogle år med næringstofanalyser af markjord. De konstruerede et specielt „jordbor“, som de fik patent på, og som exporteres til bl.a. England og nordiske lande.

Efter overtagelse af Østergård i -85 var det en slags opgør med rationel videnskabstænkning, da de besluttede at drive gården økologisk. Udover lidt økologiske kartofler er det den økologiske mælk, det gælder. Der er nu 65 SDM malkekøer + opdræt, og mælken leveres til Thise mejeri på Salling, til ca. 60 øre over den normale pris.

Ved autoriseret økologisk drift fravælger man brug af sprøjtegifte, kunstgødning og tildels kraftfoder og underkaster sig plantedirektoratets kontrol. Det kræver en kompromisløs tro på en anden og bedre biologisk balance end den gængse, og en anden værdimåler, end den økonomisk-ratio-nelle.

Måske noget i retning af, hvad den tyske filosof Jurgen Habermas giver udtryk for i sit billede af livsverdenens nødvendige kamp med systemverdenen.

På Østergårds gårdsplads udtrykt ved at burre og andet såkaldt ukrudt er fredet og tiltrækker et broget insekt - og fugleliv.

(Interview ved Marie Kielsgaard og Tom Kirk)

33. „Den gamle smedje“, sløjfet

S. 703 no. 16b i Brund.

No. 16b i Brund, kommer fra s. 687, hk 0.0.2.0.

Bemærkninger: no.7u, 9h, 9e, 16b udgør 1962 et landbrug, slettet 1969.

No. 9o med underliggende 7u, 9h, 16b, udstk. 1962.

Adkomster:

15.12.1902 skøde fra Chr. Nielsen Larsen til smed Søren Nielsen parcel no. 16b af Brund m. bygn. 8.2.1932 udskrift af skifte adkomst for Chr. Nielsen Larsens enke Else Larsen f. Kloster til no. 9h i Brund.

8.2.1932 skøde fra Else Larsen f. Kloster til Søren Nielsen, no. 9h i Brund.

8.2.1932 skøde fra Søren Nielsen til Jørgen Larsen, no. 9h, 16b.

22.10.1943 skøde fra Jørgen og Louise Larsen til Axel Larsen no. 9o og 7u, 16h, 9h.

1.7.1955 skøde fra Axel Larsen til Lars Munk Graversen.

(Ved folketællingen 1834 betegnes Peder Thøgersen som husmand og tømmersmand).

Folketællingen 1845:

Peder Thøgersen 55 år g. f. Tved hjulmand.

Kirsten Christensdt. 56 - - f. Østerild hans kone.

Maren Pedersdt. 23 - ug f. her i sognet datter.

Johanne Marie - 20 - - do. do.

Karen M. Nielsdt. 1 - do. plejedatter.

Folketælling, 1860, et hus i Brond.

Niels Nielsen Munk 39 år g f. i Kaastrup daglejer.

Marie Pedersen 38 - i sognet hans kone.

Ane Nielsen 11 - i sognet datter.

Peder Møller Nielsen 4 - do. søn.

Peder Møller Thøgersen 70 - g Tved mandens svigerforældre.

Kirsten Marie Pedersen. 74. - g. Østerild, der af ham forsørges.

Chr. Nielsen Larsen.

Line og Søren Nielsen (- 1932) (Den gamle smedje) (købt 1902) (sløjfet omkring 1940).

Ud fra skøde og panteregister 1826-46 kan ses

ejerforholdene, og man kan heraf se, at matr. no. 16 og 9h bliver til disse på et tidspunkt. På matrikelkortet af 1860 er der her i vestenden af Brund by kun bebyggelse på sydsiden af den gl. Kjelstrupvej.

Matr. no 9h er en lille parcel, der ligger i hjørnet ved Hillerslevvej og Gl. Kjelstrupvej. Øst herfor ligger no 16, der er bebygget. I 1815 sælger Chr. Nielsen Hjertebjerg til Peder Thøgersen, der er fra Tved og benævnes i folketæll. som husmand, tømrermand og senere som hjulmand. P. Thøgersen er tømrer her i 32 år, inden han i 1849 sælger ejendom og bygninger til sin svigersøn Niels Nielsen Munk, der i folketæll. er daglejer og er f. i Kaastrup.

P. Thøgersen og hustru bliver på deres ældre dage forsørget af svigersønnen. Da P. Thøgersen endnu ikke er 60 år ved ejerskiftet i 1849, har han sikkert endnu virket som håndværker i nogle år herefter. Der kan meget vel have været to beboelser, hvoraf der ved den ene evt. har været værksted til hjulmagerarbejdet m.v. I den bygning, hvori der senere er smedje, var der også beboelse.

Niels Nielsen Munk sidder med ejendommen matr. no 16 m. fl. i ca 34 år og sælger så d. 25-6-1883 til murermester Chresten Nielsen Larsen f. i Brønd 1854 s. a. Lars Jensen Munk og Maren Simonsdt. „Munkholm“ (37). Han bliver i 1881 gift med Else Jeppesen Kloster f. 1852 i Brønd d.a. Jeppe Kloster Larsen og Kirstine Frandsdt. (13), Ballerumvej 51.

De 9 børn i ægteskabet er:

Lars Jensen Munk Larsen f. 1882 - fik en del af sin opvækst i „Munkholm“ og blev murer.

Jeppe Kloster Larsen f. 1884. Kom 1½ år gl. i pleje hos Kirstine og Jens Bojesen i Brønd Mølle. Blev senere gift med Ottomine Frandsen Kloster, Brønd (13)

Niels Chr. Larsen f. 1885 - død sm. år.

Maren Marie Larsen f. 1886 - gift med Peder Madsen, Tygstrup, Ydby.

Kirstine Marie Larsen f. 1888 - gift med Jens N. Sørensen, gdr. i Tved.

Ane Marie Larsen f. 1889 - død 1894.

Karen Marie Larsen f. 1891 - død 1894.

Kristiane Elsiné Larsen f. 1892.

Niels Larsen f. 1893 og bosat på Sjælland.

Børnene er født i løbet af 11 år, 2 døde som små og 2 kom i pleje.

Smede

I 1854 bosatte Jens Poulsen sig på matr. no 9g (11), Tovsgårdvej 6 som smed her i Brønd. Det er han i omkring 30 år, og enken Sidsel Poulsen sælger her ejendommen i 1898.

Det har herefter ikke været muligt at kortlægge helt præcist, hvem der så tog sig af smedearbejdet i Brønd. En tømrer, murer og smed måtte bønderne have deres behov dækket ind af året rundt. Men ifølge en nulevendes udsagn skulle murermester Chr. Nielsen Larsen have haft en smedesvend i sit brød på et tidspunkt, idet han bor og spiser hos dem.

Der er altså nu en smedje i den stråtede længe, der ligger langs med Hillerslevvej. Jordlodden no 9h skal ifølge 2 matrikelkort have ligget lige vest for smedjen tættest på Hillerslevvej, hvilke flere udsagn fra nulevende modsiger der har. Man kan undre sig over, at no 9h ikke senere bliver solgt med 16b, men forbliver på Chr. Nielsens hænder frem til 1932.

Smedjen lå nord-syd med port i nordgavlen ud til gl. Kjelstrupvej og meget tæt på Hillerslevvej. Bygningen var ikke særlig stor, hvilket beboelsen i sydenden heraf heller ikke var. På østsiden af denne ligger den anden bygning med beboelse med stald og lade til, da der er landbrug til stedet. Her bor så Chr. Nielsen med sin familie.

Der sker så det, at denne her smedesvend på tragisk vis kommer ulykkeligt af dage i smedjen. Ulykken var selvforskyldt. Denne hændelse bevirker, at Chr. Nielsens kone Else herefter har meget svært ved at blive boende her ved smedjen. Det ender så med, at Chr. Nielsen nedriver ejendommen, de bor i, og flytter den op på det tilhørende jordstykke parcellen no 8g (17), der ligger på Møllebakken øst for Hillerslevvejen, og her genopføres beboelsen midtvejs hen til den nuværende Ballerumvej 122 (18), der den gang endnu ikke lå der. Hvornår flytningen sker vides ikke nøjagtig, men flere ting tyder på, at det er sket omkring år 1900-02.

I et skøde fra 1902 står der, at Chr. Nielsen Larsen i sept. 1899 får ministeriel tilladelse til at udstykke matr. no 16b fra no 16. Det kan muligvis

have været med henblik på evt. salg af smedjen. I samme skøde står der et andet sted, at køberen bemeldt Søren N. overtager ejendommen med samme rettigheder og byrder og forpligtelser som tidligere ejere, hvorved anmærkes, at matr. nr.16 af Brond by ikke heller må anvendes til Hovedgårds komplettering eller hoveri. Hvilket vil sige, at hovedgården, et herresæde, ikke kan gøre krav på evt.skatter og ved hoveriet ikke længere kan kræve arbejdsindsats ved jordbruget.

Der står i hefte 1, at der har været en smed Anders Chr. Bak her. Det har ikke kunnet dokumenteres. En formodning herom er sket ud fra en obligation fra Bak, der transporteres til den samme køber. Det betyder nødvendigvis ikke, at A. Bak har været smed her. Kilde: skøde af 1902.

Den 16-12-1902 sælger murer Chr. Nielsen Larsen nu smedjen matr. no 16b af hartkorn 2 tdk i Brond by til smed Søren Nielsen af Vester Vandet. Smedjen med smedetøj og blæsebælg overtager han for 2000 kr. Hustruen Karoline (Line) stammede fra Ranumkanten og var en halv snes år yngre end sin mand. Der var ingen børn i ægteskabet.

Smedjen var ikke særlig stor, og beboelsen var yderst spartansk. Der var et stort rum til stue med trægulv, hvorpå der var strøet sand. Her var der et bord med bæk og to stole ved vinduet, en armstol og en bred seng var eneste bohavede. Der var et lille fadebur, og i den side ud til smedjen var der et meget lille køkken, hvor der stod et lille komfur. En lille forgang til beboelsen var i sydvestsiden.

Møller Jeppe Klosters datter Else har fortalt, at bønderne fra tid til anden ikke var så trygge ved at få smeden ind i stalden, når han kom ud til dem. Man mente, at han kunne læse over dyrene, et begreb, der ikke var så ualmindelig på den tid. Men i Brund Mølle fik han lov til at komme ind i stalden, og det skulle Søren have været overmåde taknemmelig for. Efter smedens død forærer hans kone Line mølleren et krucifiks af metal og træ fra deres eget hjem; og det har nok nær været det, de har haft på væggene udover et par familieportrætter. Det betød meget for mølleren at have fået den tilkendegivelse, og korset hænger fortsat hos Else Hvelplund.

Søren Nielsen sad på sine gamle dage og la-

vede træskobeslag. Han menes at være død omkring 1932. Dagny Bojesen siger, at han var død, da de blev gift i 1933. Der er sikkert blevet handlet ved salget af smedjen i 1932 således, at de har måttet blive boende der, så længe de kunne. Enken Line bliver da boende her. Hun gik ofte til naboens og fik et måltid varmt mad. Og når der blev slagtet i nabolaget, tilgik der hende altid lidt sulemad, et socialt islæt, der ikke var ualmindeligt på den tid.

Line var i en kort periode syg og kom på Asylet i Hillerslev. Her kom hun sig og vender tilbage til hjemmet. Line døde her i begyndelsen af 1940'erne. Da hun ingen nære slægtninge havde, blev hun til det sidste passet og plejet på skift af nabokonerne der på hjørnet. Derefter står den gamle smedje lige så stille og forfalder

Chr. Nielsen Larsen boede frem til 1912 på Møllebakken (17) og flytter herefter til Thisted. Her døde Chr. Nielsen i 1914 - 70 år gl. Senere flytter hustruen Else til en datter i Tved og døde her i 1941 - 89 år gl.

I 1932 afhænder Else Kloster Larsen no 9h nede ved smedjen til Søren Nielsen, der samme dag d. 8-2-1932 sælger både no 9h og no 16b til Louise og Jørgen Larsen, „Munkholm“, der nu lægger det til no 9a et landbrug, der blev opkøbt af dem i 1917 og lå lige syd for smedjen. I mange år stod den gamle vandpumpe og markerede stedet, hvor den nedrevne ejendom af Chr. Nielsen Larsen havde ligget ved Kjelstrupvejen.

(Dorte Gravesen)

34. Ballerumvej 116

No 9a i Brond (hvoraf det resterende hartkorn sælges 1932 til 7i).

Skøde og pantereg. f. 115 (ny 664) Hk. 3.7.0.2 5/6.

1811 18.3. købekontrakt fra Lars Jellesens enke Maren Nielsdt. til Anders Andersen Sjørring.

Ejendommen hk. 3.7.0.2 5/6 (1 td. 2 skp. solgt f. 123, rest 2.5.0.2 5/6).

1826 23.2. skøde fra Anders Andersen Sjør. til Anders Jensen, gården af hk. 2.5.0.5/6. (= 9a) (heraf solgt f. 303 5 skp. (= 9b) nu 2.0.0.2 5/6.

Folie 115 b. hk. 2.5.0.2 5/6 heraf solgt 0.7.3.5/6. rest 1.0.1.2. = no 9a 1.0.2.1 3/4 og 9i 0.0.1.2. (9i solgt f. 438).

34. Dagmar og Kr. Overgård, Ballerumvej 116.
Ca. 1950.

Rest 9a 1.0.0.2 3/4.

Adkomst:

1843 29.6. skøde fra Anders Jensen til Jens Chr. Nielsen Roer, grd. hk. 2.0.0.2 5/6 (heraf s. f.306 0.2.2.1 5/6, f. 48 0.2.1.0. f. 178 0.2.2.1 3/4, 116 0.0.1.1/4. f. 438 9t 0.0.1.2.

1859 15.1. skøde fra Chr. Roer til Anders Thøgersen Nielsen, grd. no 9a, hk. 1.0.0.2 3/4.

Jens C. N. Roer og hustru Ane Cathrine Jensdt. skal have aftægt.

1863 12.1. tilkøbes no. 9d i St. Hillerslev 3/4 alb.

1867 adkomst for enken e. Anders Thøgersen Nielsen, Mette Marie Jensen til grd. no 9a 1.0.0.2 3/4 + lodden 9d St. Hillerslev. 3/4 alb.

1873 22.6. fremlagt attest at enken er blevet g.m. Kr. Kortegaard Nielsen, hans adkomst til ejendommen.

Nyt register f. 664: no 9a i Brond, 9d St. Hillerslev. note: 6l, 7i, 7t, 9a Brund + 9d St. Hillerslev = et landbrug, 1930.

Oversigt over hartkornet:

9a 1.0.0.2 3/4 St. Hillerslev 9d 3/4 alb. - solgt til 7i.

Brond 5l 0.5.0.2½. - købt 1873 - solgt 1895.

Ved folketælling.3/4. - solgt f. 718 (til 7i)

9o 0.2.2.2. - overført f. 639 (= 7a m. fl.) (alt er således solgt).

Adkomst:

1. 1873, som ovenfor.

2. 1895 22.8. iflg. skifte e. Chr. Kortegaard Nielsen, enken Mette Marie Jensens adkomst til 9a,

9d, 5l.

3. 1895 4.12. skøde fra Mette Marie Jensen til Henrik Clausen no 9a i Brond, 9d i St. Hillerslev.

4. 1916 13.3. skøde fra H. Clausen til Jeppe Frandsen Kloster, sm. ej.

5. 1916 18.12. skøde Jeppe Frandsen Kloster til Chr. Larsen, sm. ej.

6. 1917 15.6. skøde fra sidstn. til Jens, Simon, Jens Chr., Jørgen, Søren og Louise Larsen. no 9a i Brond, 9d St. Hillerslev m bygninger.

7. 1923 12.11. adkomst for Jens Larsens arvinger (de ovennævnte) på Jens Larsens 6.del.

8. 1925 16.2. adkomst for Jens Larsens arvinger (må vel være Jens Chr.) på hans 5.del. (de ovenn.)

9. 1926 15.5. adkomst for Simon Larsens arvinger (de andre ovenn.) på hans 4.del.

10. 1932 7.10. adkomst for Søren Larsens arvinger, Jørgen og Louise Larsen (Munk) på hans 3.del.

Jørgen og Louise Munk (1866-1943) (søskende) (flyttet fra 37).

Børn: Martin (Louises søn).

Karen og Aksel Larsen (købt 1943) (flyttet til Hundborg).

Børn: Lars - Peder - Birgit - Bent - Holger.

Anna (1891-1976) og Lars Gravesen (1888-1976) (købt 1955) (flyttet fra Kjelstrup).

Børn: Dagmar (34) - Niels Kristian (1929 - 1995).

Dagmar og Kristian Overgaard (flyttet fra 53).

De seks søskende Larsen i „Munkholm“ (37) køber i 1917 landbruget 9a (34), der lå lige syd for 9h og 16-16b „Den gl. Smedie“.

I 1932 tager søskendeparret Jørgen og Louise Munk Larsen 5 tdr. sæde jord fra deres gård „Munkholm“, da denne bliver solgt.

De er her de sidste af den store søskendeflok derfra. Køber samtidig ifølge oversigt parcel 16 b. Den tilhørte den gamle smed Søren Nielsen, der har haft den siden 1902. Søren Nielsen dør i 1932 og hans enke Line Nielsen bliver boende der til sin død i 1940erne.

Parcel 9 h har tilhørt Chr. Nielsen Larsen og sidst hans enke Else f. Kloster Larsen. Chr. Nielsen Larsen var bror til Jørgen og Louise. Den bliver nu købt af Jørgen Larsen. De to parceller var stråtaktede huse, og de har ligget lige syd for den nuværende smedie og på sydsiden af den gamle vej til Kjelstrup.

Jørgen og Louise opfører i 1932 de nuværende bygninger. Det fortælles, at da stuehuset skulle tegnes af muremester Anders Jensen insisterede Louise på, at der skulle 3 skorstene på huset. Det kunne Anders Jensen ikke få anbragt, så hun måtte nedskrive ambitionerne. Det var ikke sådan at komme fra et større sted med 3 skorstene.

Der var i stalden plads til 3-4 køer, 1 hest og nogle grise. Louises søn Martin Munk fulgte også med hertil fra „Munkholm“. Familien fik nogle gode år her. De havde en dejlig hest og jumpe at køre i by i, og de kørte jævnlig, når ikke de gik til naboer på besøg.

I 1943 dør Louise, og samme år sælger Jørgen Larsen ejendommen til Karen og Aksel Larsen, der begge stammede fra Karby og Agerø, sydmors.

Aksel Larsen f. 1916 og Karen f. 1918 havde 5 børn: Lars, Peder, Birgit, Bent og Holger.

De overtager stedet med henblik på, at de skal passe Jørgen Larsen, der havde været blind i en del år, ligesom også Martin bliver der. Martin kom sine sidste år på Hillerslev alderdomshjem.

Karens mor Kristiane var søster til Jeppe Kloster altså mølleren og Lars Munk, Mors, hvor Karen er opvokset. Ud over det lille landbrug gik Aksel Larsen ud som daglejer. Efter 12 år her flytter familien til Hundborg.

I 1955 sælger de til Anna og Lars Gravesen, der flytter fra deres gård „Grøngård“ i Kjelstrup, som sønnen Niels Kristian overtager. De har også en datter Dagmar, der er gift med Kr. Overgaard. De har nu deres otium her i godt 20 år. Lars Gravesen tog ofte hen på gården og hjalp til. Han havde selv nogle søer hjemme, som han solgte grisene fra.

Anna er født Sunesen i Skovsted. Lars M. Gravesen var søn af Anne Marie og Niels Gravesen, hvis gård lå lige nord for „Brund Mølle“.

Lars Gravesen var udlært murer, og det siges, at der var ingen, der kunne være med ham med at lægge sten på muren. Han har også i sin tid pud-

set freskoen i Hillerslev kirkes alterparti. Han har fortalt, at der skulle pudses et stykke hver dag, da freskoen skulle males på, medens cementen var våd. Og en dag kommer en stor hund farende ind og satte sine poter i den våde cement. Det kunne ikke rettes, så de kan stadig sees der i freskoen.

Lars M. Gravesen ejede og drev i sine yngre år Hillerslev cementstøberi. Derefter har han bosat sig som landmand i Kjelstrup. Til langt op i sin høje alder var der ikke en ejendomshandel viden om, som han ikke kunne huske pris og ejermand på. Smed Boysen sagde, at han hver dag skulle skynde sig at læse avisen, for Lars skulle straks over og drøfte indholdet med ham. Det har således bekræftet Lars at have sin gang i smedien og tale med folk der.

I 1976 efter Anna og Larses død, køber datteren Dagmar og svigersønnen Kr. Overgaard ejendommen. De flytter fra gården, Østerengvej 9, som nu overtages af sønnen og svigerdatteren Dorte og Søren Overgaard i 1983.

Dagmar og Kr. Overgaard gør en del renovering på beboelsen: nyt tag, bad og køkken m. v. og en del af stalden laves til gildesal. Kr. Overgaard kører ud og hjælper sine børn i nabolaget med mangt og meget, så i det hjem var der altid stor aktivitet. Kr. Overgaard dør i 1997 og Dagmar bor fortsat på ejendommen. Jord til den nye vej til Kjelstrup og Brund nye købmandshandel er kommet fra denne ejendom.

(Dorte Gravesen)

35. Brundvej 2

Laura og Søren Dige (købmand - flyttede fra 9, som blev sløjfet).

Hilda og Johannes Vestergaard (købmand).

Børn: Jan - Per - Lone.

Købmandsparret Laura og Søren Dige flyttede fra (9) og byggede i 1962 en ny købmandsforretning, da den gamle forretning måtte vige på grund af vejomlægning. De drev forretningen indtil 1973, da den blev overtaget af Hilda og Johannes Vestergaard. Johannes Vestergaard er f. 1931 i Stagstrup s.a. Peter Vestergaard og Agnes Andersen, Stagstrup. Hustruen Hilda Dalh f. 1939 i Skjød v. Hammel d. a. Marius Dalh og Dagmar

35a. Hilda og Johannes Vestergaard fotograferer foran Brund Købmandshandel, Brundvej 2, i 1991 ved forretningens ophør.

Sørensen, Skjød. Børn: Jan f. 1963 i Thisted og handelsudd. Bor i Galten. Per f. 1965 i Thisted og handelsudd. Bor i Sabro. Lone f. 1970 i Thisted, pædagogudd.

Kun 30 år gl. må Johannes Vestergaard forlade landbruget på gr. af rygsjade. Ved deres giftermål i 1962 køber de en mindre købmandsbutik på Thingstrupvej. Her passer Hilda forretningen og Johannes kørte brød ud fra Brødfabrikken i Thisted og har siden drevet forretningen fra 1973.

I deres tid skete der en rivende udvikling inden for dagligvaresortimentet. Mælk, rugbrød, kager, is, konserver, færdigvarer i køle- og frostdisken og rundstykker om lørdagen. Men også her løber udviklingen stærkt, og Hilda og Johannes valgte her ved 60 års alderen at lukke butikken. Basis for videresalg var næppe aktuel mere. Fra d. 1-7-1991 har der så ingen købmandshandel været i Brund.

(Dorte Gravesen)

36. Brundvej 4

Hedda (19) og Knud Pedersen.

Børn: Hans Jørgen f. 1956 - Niels f. 1957 - Frank Ole f. 1960 - Ida f. 1969.

Laila og Svend Nielsen.

Børn: Karina f. 1973 - Heidi f. 1976 - Mikael f. 1983 - Henrik f. 1983.

I 1969 køber Knud Pedersen en byggegrund og

36. Svend Nielsen, Brundvej 4. Ca. 1995.

bygger et parcelhus i røde sten. Knud Pedersen er adoptivbarn fra Videbæk. Han arbejder ved forskellige jobs i Thisted. Hustruen Hedda er født Larsen, og forældrene er Dorthe og Martin Larsen, Brundvej 5 (19). Hedda Kristensen kom her til med sine 3 drenge efter sin mands død og tager ophold i Brund gl. skole. Bliver her gift med Knud Pedersen. De får datteren Ida sammen og flytter straks efter i det nybyggede hus. Hedda har forskellige jobs i Thisted bl. a. på Ritz. I 1974 flytter parret fra hinanden. Hedda flytter til Nors og senere Østerild.

Huset sælges til vognmand Svend Nielsen f. på Ballerum. Hans forældre Marie og Carl Nielsen flytter fra deres landbrug der til Brundvej 9 (24). Hustruen Laila er f. i Skjoldborg og har datteren Carina med. Der er en pige og to tvillingedrenge i deres ægteskab.

Laila er i en årrække dagplejemor. Svend og broderen Søren driver sammen med faderen Brund Vognmandsforretning, der i dag fortsat drives af sønnerne. Der er nu 6 lastbiler og 6-7 chauffører tillige ansat der. I midten af 1980'erne købes der en grund af Peter Jensen til at bygge et større garagekompleks på til firmaets biler. I 1980'erne bygges der 40 m² til beboelsen og en del renovering indvendig.

(Dorte Gravesen)

37. Brundvej 6, „Munkholm“

Gården nævnes i matriklerne 1688, hvor den ejes af Ørum. Fæsteren hedder da Peder Jensen. Før 1724 må gården imidlertid være købt af Nr. Ullerupgård, idet Nr. Ullerupgårds skifteforvalter forestår skiftet efter Peder Jensens død 1724. Han

efterlader sig enken Maren Madsdatter og 4 børn: Jens og Else f. o. 1704, Mads f. o. 1705 og Anne Marie f. o. 1709.

Gårdens hartkorn var da 6 tdr. 5 skp. 1 fjk. 2 album.

Thomas Mikkelsen får 1756 fæstebrev på den gård i Brond, han allerede bebor. Gårdens hartkorn er nu 7.0.0.1. imod matriklens angivelse 1688 (o. 1740), hvor Thomas Mikkelsen nævnes som fæster af gården i Brond m. hk. 6.5.1.2. Muligvis har han overtaget fæstet v. Peder Jensens død i 1724. Det noteres i fæstebrevet fra Ullerupgård at pigen Kirsten Jørgensdt. skal have fæste på gården, når Thomas Mikkelsen er død.

Thomas Mikkelsens kone Else Pedersdt. døde 1743 og han selv 1768. Der var ingen børn i ægteskabet.

1759 får Niels Jensen Munk fæste på den gård i Brond, som Thomas Mikkelsen har afstået til sin søsterdatter Kirsten Jørgensdt. og hendes mand. Niels Jensen Munk var født i Brond. Kirsten Jørgensdt. f. o. 1725 i Østerild. Hun døde 1771 efterladende 2 børn: Jens og Else Marie. Niels Munk giftede sig så med Karen Jensdt. fra Skovsted.

1802 fik Niels Jensen Munk skøde på gården. Skøde og panteprotokol f. 107.

1802 18.6. skøde fra Justitsråd Marcussen (t. Ullerupgård) til Niels Jensen Munk, hk. 7.0.0.1.

1802 18.6. skøde fra Barthold Phips i Thisted til Niels Munk, hk. 0.5.0.0. (der oprindeligt var en parcel no 29 af Peder Thomsens gård i Brond). (fol 112).

1807 29.11. sælger Niels Jensen Munks enke Karen Jensdt. gården til sønnen Jens Chr. Nielsen, Hk. 7.0.0.1. (må være + 0.5.0.0.).

1833 udsteder amtet dekret: at det er fastsat, at Lars Jensen i Brond er erklæret umyndig. Hans beskikkede værge er Simon Jensen i Brond.

1840 9.6. skøde fra Jens Chr. Nielsen Munk til søn Lars Jensen på: gården 7.0.0.1., parcel no 29 af Peder Thomsens grd. 0.5.0.0., 3 agre på Lundbæk 2 fjk. samt besætning m.v. (no 7e 0.3.2.2 3/4. solgt f. 428 + 7u 3/4 alb.) (7d 0.4.0.2 3/4, 7m 0.0.3.3/4, 7f o.o.3.2 3/4., solgt 1863 v. Lars Jensen m. værges kontrakt til prop. A. Fjeldgård).

Nyt reg. f. 639: hartkornsoversigt:

7a 3.4.2.1/2. 7c 0.5.0.1 1/2 - solgt f. 712 7h 0.5.0.3/4 - solgt f. 712.

7i 0.4.1.2 3/4 27.11.1918: 7a,7i,7k er en samlet ejendom og hovedparcel.

7k 0.5.3.1/4 - 7k solgt f. 718 7l 0.1.1.1/2. - solgt f. 649 (= 1914 til Jep Larsen Kloster).

1917 6.9. no 7a 2.4.2.1/4. 7s 1.0.0.1/4. - solgt f. 712 (se der).

fra f. 638 no 61 0.7.0.1 1/2. - solgt f. 718.

1925 28.2. no 7a 2.2.2.1/4. - solgt f. 712 7t 0.2.0.0. - solgt f. 718.

1932 6.12. no 7i 0.4.0.1.1 3/4 - solgt f. 718 7u 0.0.1.1. - solgt f. 703 (= til 16b Aksel Larsen, årstal ikke nævnt, ml. 1932-55) - fra f. 664 9a 0.2.2.2. - (alt sælges efterhånden).

Adkomster:

1. skiftetill. som adkomst for Lars Jensen Munks enke Maren Simonsdt., til no 7a,7c,7h,7i,7k,7l, i Brond 1880 18.5. - bem. lejekontrakt 10.2.1851, at 7a er en hovedparcel, at 7c,k,l skulle være forenet med anden belejligt liggende ejendom, at 7i skal være bebygget.

2a. 1896 1.3. skifteatt. adkomst for Lars Jensen Munk og hustru Maren Simonsdts arvinger til sm. ej. m. bygn.

2b. 1901 27.6. vielsesatt. freml. adkomst for Chr. Jensen Ørgård på den hans hustru Bodil Kirstine Larsens tilkommende medejendomsret til sm. ej.

3. 1910 24.6. skøde fra Chr. Nielsen Larsen, Niels Gravesen og Chr. Jensen Ørgaard til medejerne Jens, Simon, Jens Chr., Jørgen, Søren og Louise Larsen, på deres andel i sm. ej.

4. 1917 8.11. skøde fra Jeppe Frandsen Kloster til ovennævnte, på no 6l i Brond.

5. 1923 12.11. skifte som adkomst for Jens Larsens arvinger Simon, Jens Chr., Jørgen, Søren og Louise Larsen til afdøde Jens Larsens sjattedel af matr. no 7a, 7i, 78 og 61.

6. 1925 do. for Jens Chr. Larsens arvinger (de ovenfor nævnte) på afd. Jens Chr. Larsens femtepart i no 7a,7i,7k,61 og 90.

7. 1926 15.5. do. som do. for Simon Larsens arv. (resten af ovenn.) på afd. Simon Larsens 4.del i no 7i, 7k, 61, 7t, 90.

8. 1932 7.10. skifte som adk. for Søren Larsens privatskiftende arvinger Jørgen og Louise Larsen

37b. "Munkholm" ca. 1900, Brundvej 6. Efter maleri.

på afd. Søren Larsens 3.del.

Bl. hæftelserne nævnes 1883 en aftægtskontrakt ml. Maren Simonsdt. og Simon Jensen og hustru Ane Christensdt.

No 7i m. fl. udskilles 1932 fra 7a m. fl. se f. 639 no 9a i Brond kommer fra f. 664.

Register f. 718.

Matr. no 6l, 7i, 7k, 7b, 9a i Brond. no 9d i St. Hillerslev. overført fra f. 639 og 664.

1932 udgjorde no 6l, 7i, 7t, 7k, 9a i Brond, samt 9d i St. Hill., 14e i Kløv, et landbrug. Hartkorn.

6l 0.7.0.1½. 7i 0.4.0.1 3/4. 7k 0.5.3.1/4. 7t 0.2.0.0. 9a 0.5.2.3/4 9d St. i Hillerslev 3/4 alb.

Adkomster:

1. 1933 4.1. skøde fra Søren og Louise Larsen til Kr. Frandsen, no 6l, 7i, 7k, 7t, 9a i Brond, 9d i St. Hillerslev.

2. 1934 20.12., skøde fra Kr. Frandsen til Chr. Kjærgaard Simonsen Tonsgaard. sm. ej.

3. 1935 4.4. skøde fra Chr. Kjærg. Simonsen til Niels Peder Nielsen, sm. ej.

4. 1943 4.3. skøde fra N.P.Nielsen til Peder Oddershede Bach, no 6l, 7i, 7k, 7t, 9a i Brond + Hundstrup f. 132.

Maren og Lars Jensen Munk.

Børn: Jens - Chr. Nielsen - Jens Chr. - Søren - Simon - Jørgen - Louise - Bodil - Ane Marie - Karen (ombygg. 1913 - 46 t. sæde).

Grethe og Christian Frandsen (flyttede til 13).

Kristiane (1896-1981) og Niels Peter Nielsen

(1890-1958) (flyttede til Vorupør 1943 - senere til Ikast 1945).

Børn: Karl (Bording) - Ketty (1924 -ca. 1980) - Rigmor (Ikast) - Henning (København) - Robert (1931-1986) - Knud (København) - Svend (Ikast) - Vagn (Ikast).

Kirstine og Per Bach (1911 -1996) (købt 1943) (flyttede til Thisted).

Børn: Bente (Thisted) - Birthe (Hvide Sande) - Niels Ole - Hanne.

Mads Korsgaard Andersen (49) „Brund Maskinstation“ - købt 1970.

(Agnes og Kristian Korsgaard Andersen sad til leje).

Tove (24) og Poul Overgaard (53).

Børn: Hanne - Bente - Arne.

„Munkholm“

I 1759 får Niels Jensen Munk fæste på den gård i Brond, som Thomas Mikkelsen har afstået til søsterdatteren Kirsten Jørgensdt. og hendes mand. De blev gift 5-10-1759 i Hillerslev. Hun er da 8 år ældre end sin mand. Kirsten Jørgensdt. er f. i Østerild 1725-1771; er datter af Jørgen Nielsen Møller og Maren Mikkelsdt., Østerild.

Niels Jensen Munk er f. i Brond 1733-1806, som søn af Jens Nielsen Munk f. 1691-1751 på gården „Enggård“, Brundvej 21 (30) og hustru Karen Kristensdt. f. 1706 i Kåstrup. På denne gård spores munkslægten tilbage til en Niels Nielsen Munk f. 1627 her.

Kirsten Jørgensdt. og Niels Jensen Munk får børnene Else Marie f. 1760 og Jens f. 1761. Da børnene er 11 og 10 år gl. mister de deres moder Kirsten Jørgensdt. 1771, hun er da 47 år gl. Faderen Niels J. Munk gifter sig igen d. 16-10-1772 med den 16 år yngre Karen Jensdt. f. i Skovsted 1749-1827, datter af Jens Mikkelsen Ton og Anne Nielsdt, Skovsted. Ægteparret får sønnen Jens Christian f. 1777 i Brond, og det er ham, der senere tager over.

Ved folketælling 1787 er der på gården.

Niels J. Munk 55år - Karen Jensdt 38 år - Else Marie Nielsdt. 26 år (ugift) - Jens Nielsen Munk 25 år (ugift) - Jens Christian 9 år.

Ved folketælling 1801 er der kun den yngste Jens Christian hjemme på gården og 3 tjenestefolk.

I 1802 får Niels Jensen Munk skøde på gården og hermed ophører fæstebrevstiden; hvilket sker på gårdene på den tid. I skøde- og panteprotokol f. 107 udstedes således det første skøde på gården dateret 18-6-1802 skøde fra Justitsråd Marcussen (t. Ullerupgård) til Niels Jensen Munk hk. 7.0.0.1. Ligeledes 18-6-1802 skøde fra Barthold Phips i Thisted til Niels Jensen Munk hk. 0.5.0.0., der oprindelig var en parcel no 29 af Peder Thomsens fæstegård i Brond fol. 112. Det vides således ikke med bestemtighed hvor P. Thomsens gård har ligget, men der er andre gårde, der har fået jord herfra og må have ligget i nærheden af „Munkholm“

Man ved, at der har ligget en Parcel lige øst for branddammen ved „Munkholm“. Der står stadig en klynge træer og en del løgvækster fra en have, men behøver ikke at være der. (Æ møller talte om en Kløv på det sted).

I 1806 døde Niels J. Munk 74 år gl. og d. 29-11-1807 sælger enken Karen Jensdt. gården til sønnen Jens Chr. Nielsen Munk f. 1877 - er nu 30 år gl. Han gifter sig samme år d. 13-3-1807 i Hillerslev med Maren Larsdt. f. i Kjelstrup 1779-1831, datter af Lars Mikkelsen og Bodil Thomasdt. i Kjelstrup. De får børnene: Anne Marie f. 1808 - Niels Jensen f. 1810 - Bodil Jensdt. f. 1813 - Lars Jensen f. 1815 - Jørgen Jensen f. 1818 - Ane Jensdt. f. 1821.

I 1831 døde hustruen Maren Larsdt. 52 år gl. Det yngste barn Ane er da 10 år gl. Hun har fra barndommen af været lidt tilbage i udviklingen. Hun bliver da også i hjemmet hele sit liv. Meget sandsynligt har en af døtrene eller begge taget sig af moderens plads i husførelsen en tid, for faderen bliver ikke senere gift.

D. 9-6-1840 er der skøde fra Jens Christian Nielsen til sønnen Lars Jensen Munk f. her 1815-1880 i Brond. Han bliver gift 1844 med pigen Maren Simonsdt. f. 4-10-1822 i Lønnerup - 1893, som datter af gårdm. Simon Jensen og hustru Ane Christensdt. i Lønnerup (Hundstrup). Faderen Jens Chr. Nielsen bor på aftægt her til sin død 1851 - er da 74 år gl.

I ægteskabet er der børnene:

1845-16-11 Jens Kristian, 1855-26-7 Karen Marie (død 1855), 1861-20-5 Jørgen Larsen, 1847-

37c. Poul Overgård, "Munkholm", Brundvej 6. Ca. 1985.

15-10 Jens Larsen, 1856-7-8 Niels Larsen (død 1857), 1862-11-5 Bodil Kirstine L., 1849-6-10 Simon Jensen L., 1857-10-8 Maren Larsen (død 1857), 1863-13-12 Søren Larsen, 1853-19-3 Jens Christian L., 1858 Ane Marie (død 1864), 1854-12-4 Christen Nielsen L., 1859-10-12 Niels Ducenius L. (død 1860), 1865-18-5 Søren Larsen, 1866-28-8 Louise Larsen. 15 børn blev det til, hvoraf 6 døde inden for få mdr. Børnene er født i løbet af 20 år.

Maren Simonsdt. får dem fra sine 23 år til omkring 43 år gl. Af en aftægtskontrakt kan det ses, at Maren Simonsdt.s forældre Simon Jensen og hustru Ane Christensdt. er der på aftægt, mandens far Jens Chr. Nielsen bor der, mandens søster Ane bor der, og en overgang har der vel været et par tjenestefolk. Hvis ikke der har hørt anden beboelse til gården, har der været mange under samme tag.

Der er kun 3 af de 9 levende børn, der bliver gift. Christen Nielsen, muremester gift med Else Frandsen Kloster (17). Søstre Ane Marie og Bodil Larsen bliver gift med brødrene Niels Nielsen Gravesen og Søren Hundahl Nielsen, der bebor to nabogårde lige nord for „Brund Mølle“. Bodil bliver senere gift med Chr. Ørgaard samme sted. Faderen Lars Jensen Munk døde 20-4-1880 og er da 65 år gl.

Om Maren Simonsdt. siges, at hun besad en vis myndighed. Var en meget håndbegavet kvinde og arbejdet faldt let for hende, hvilke der næppe har manglet. Huskes af slægtninge at have været me-

37a. Maren Simonsdatter med sønnesønnen Lars. Hun var gift med Lars Jensen og fødte 15 børn. "Munkholm", Brundvej 6. Ca. 1899.

get gavmild og var familiens samlingspunkt. Der blev således holdt juletræ i storstuen med musik til, huskes der. I hjemmet var der ikke så få fine ting af bohøve. Arvestykker har der nok stået, for hun kom fra et pænt velstillet hjem i Lønnerup.

Man havde på gården en væsentlig interesse for hesteavl og kom bl. a. sammen med folkene på „Momtoft“, som også havde sans for heste. Maren Simonsdt. døde 25-12-1893, og det er nu hendes børn, der får skødet på gården.

Fra de seks efterlevende børn huskes af slægtninge, at de havde en kæmpestor grammofon, og at det var noget af en begivenhed at se og høre den. De seks søskende havde en vis deling af opgaverne imellem sig. Jørgen var nok den, der stod for det derude, og Søren var den, der stod for husholdningen og kunne også lave mad. Der er ikke nogen af de seks søskende, der bliver gift. Louise har sønnen Martin f. i Brund og som også bor hos dem.

Et af de træk, der fortælles om fra Munkernes tid her var, at de på deres ældre dage gerne ville i

byen og helst hver aften. Gik rundt til familien og naboer, gik altid i een lang række efter hinanden og var dermed ret synlig i bybilledet.

I en oversigt fra J. la Cours boghæfte fra omkring 1900 står der følgende om gården:

Matr. nr. 7.a. m. fl. af Brond. Hartkorn 6 Tdr. 1 Skp. 2 Fdkr. 1 Alb. Ejendomsskyld 32.000 kr., Brandassurance, bygn. ca. 14.000 kr. Areal 55 3/4 Tdr. Ld., deraf Ager 50 1/4, Eng 4 1/2, Have og Gaardsplads 1.

Agermarken drives i en 8 Marksdrift: Helbrak, Rug, Havre, Roer, Byg og 3-aars Græs. Jordens Bonitet er dyb mild Muld på Lerunderlag. Der holdes 6 Køer, 28 Stk. Ungkvæg og Kalve af blandet Korthornsrace, 4 Heste, 2 Plage og Føl samt to Faar. Sidste Aar solgtes 8 Fedesvin.

Driften af gården har tilsyneladende ikke været presset så hårdt. De bliver da også ældre på den tid og har ikke behov for større forandringer. Af skøder og adkomster kan ses et jævnt salg af jordstykker. Heraf er det største samlet areal på 49 tdr. sæde = 20 ha. nok vestermarken, der ligger vest for Hillerslevvejen og bliver solgt af to gange i 1917 - 24 til tvillingerne Carl og Peder Gravesen (14), hvis moder Ane Marie stammede fra „Munkholm“. Ved salg af disse jordstykker har man også haft en indtægt at leve af.

Det er Munkerne, der har bygget nyt stuehus. Det sker i 1916 og har nok været lidt af en begivenhed for dem. De øvrige bygninger sker der først fornyelse af nogle år senere.

I tiden fra 1923-26 døde Jens 1923, Jens Chr. 1925, Simon 1926 og Søren 1932. Årstallene her er fra skifteadkomsterne. Jørgen og Louise er nu de sidste tilbageblevne af de seks søskende og så hendes søn Martin Munk f. 30-8-1899 og død 9-10-1970. De tager nu jord fra til en parcel henne ved Hillerslevvejen, Ballerumvej 116 (34) og opfører et lille landbrug, så de har til husholdningen. Louise Larsen døde 21-10-1943. Hermed glider nu „Munkholm“ ud af slægten Munks ejerskab, hvor anerne strækker sig hen over mere end 225 år såvel - men kun for en tid.

D. 4-1-1933 overtager Margrethe og Kristian Frandsen „Munkholm“. De kommer fra „Kjølbygård“ i Hundstrup, hvor de har boet siden 1919, da familien vendte hjem fra North Dakota. Gården driver de i knap to år og flytter så til Balle-

rumvej 51 (13), hvor de overtager hustruens hjem. Margrethe har i nogle år været invalideret af sygdom, hvilket er en sandsynlig årsag til flyttet. Datteren Dora bliver gift i 1934, og hun har været meget hjemme at hjælpe til i sine unge år.

D. 20-12-1934 er det Chr. Kjærgaard Simonsen Tonsgaard, der får skødet. Kan være ejendoms-mægler, idet gården sælges videre d. 4-4-1935 til Niels Peder Nielsen.

(Dorte Gravesen)

Kristiane (1896-1981) født Thomsen i Vorupør og Niels Peder Nielsen (1890-1955) født i Snejstrup begyndte i en ejendom på Øland Mark ved Snedsted i 1921. Derfra flyttede de til „Munkholm“, hvor de boede fra 1935 til 1943. Det var en 4 - længet gård med stuehus mod nord. Mod øst lå hestestalden med 3 jyske heste og kostalden med køer, ungkreaturer og svin. Mellem disse 2 stalde var en køreport med buer. Mod syd lå laden med kværn op imod kostalden. Laden havde „kyrårn“ (gennemkørsel) på tværs i midten, så der kunne læsses af til begge sider. Det var i den gamle stil med mange egestolper og bjælker, der var til stort besvær, når der skulle arbejdes, men pragtfulde at klatre i. Mod vest var længen indrettet til maskinhus og hønsehus.

„Munkholm“ var samlingsstedet for både børn og unge i byen. Der var både „bette“ og „stur“ dam, hvor man kunne boltre sig. Der var ikke altid vand i dem begge, men i den store var der altid vand, og så var der en øde ø ude midt i, det kunne give fantasi til mange lege. Om sommeren blev der sejlet på tømmerflåder, og om vinteren blev der løbet på skøjter og kælket ned ad skrænten. Men som andre steder gjaldt det også her, at børnene var tidligt med i arbejdet både i stald og mark. Arbejdet skulle gøres færdigt, men når det var gjort, var der frit slag. Som ældre kan man undres over, at der egentlig aldrig skete noget alvorligt. Der blevet leget indianer med bue og pil lavet af hylde træerne - leget røvere og soldater både ude og inde i laden - slået luftspring fra bjælkerne ned i halmen. Ja, mulighederne var næsten udtømmelige, og aldrig hørte man udtryk som: „Det må I ikke“. Det var et stort tab for vi børn, da de flyttede til Vorupør.

(Tage Jensen)

I 1943 sælger Niels P. Nielsen efter 8 år her til Peder Oddershede Bach f. i Thisted 1911-1996 som søn af Landm. Ole Bach. Gift med Kirstine Stentoft Thomsen f. i Vesløs 1918-1984 datter af Niels Thomsen. I ægteskabet er der børnene: Bente 1937 (Thisted), Birthe 1942 (Hvide Sande). De to er født i Hanstholm. Niels Ole f. 1949 (Hinnerup) og Hanne f. 1954 (Thisted). De er født i Brund.

Familien Peder O. Bach havde først en gård i Nytorp ved Hanstholm, men den tvang den tyske besættelsesmagt ejeren ud af. De kunne leje jorden en tid efter krigen og fik så tilbud om at købe den tilbage, men det ønskede familien ikke. I dag ligger der fodboldbane, hvor selve gården lå og Hanstholmhallen på en del af jorden. Der står stadig en del læplantning P. Bach' plantede den gang. Det blev så deres vej til „Munkholm“

Det ses ifølge en oversigt i Danske Landmænd i 1945: at gården er på 32 tdr. land, ejendoms-skyld 27.000 kr., grundskyld 17.000 kr. Besætning 3 heste, 10 køer, 9 ungkvæg og 30 svin. P. Bach var udd. landmand og været på Vejlbj Landbrugsskole. Der var både karl og pige på gården. En ny lade blev bygget, hvor den gamle stråtekte lå. Senere blev stalden sat ud imod øst, og køreporten, der var imellem hestestald og kostald ind fra gården fra gammel tid blev sløjfet.

Her kunne nu gå 100 fedesvin. Køerne blev sat ud, og der blev indkøbt småkvier, der senere blev solgt som kælvkvier. 200 høns gik på staldloftet og blev passet af hustruen, og æggene udgjorde en lille forretning. Hen omkring 1960'erne får stuehuset en del renovering. Nyt køkken, bad og toilet og centralvarme.

Efter 27 år flytter familien P. Bach til Thisted og bor her en del år.

I året 1970 sælges nu til Mads Korsgaard Andersen, der flytter hertil fra „Knøsgaard“, som han fortsat beholder og sætter lejere i. Sønnen med kone og børn flytter med hertil. Brund Maskinstation drives nu herfra. I „Munkholm“ laves resten af kostalden nu om til 300 fedesvin, det var ikke så lidt svinehold den gang først i 1970'erne. Naboen Peter Jensen fortæller, at han i en periode på 3 år hver dag går over og passer svinene, og gør det ved siden af sit eget landbrug. Efterhånd-

den blev svinene sat ud.

Mads Korsgaard får et svigtende helbred og dør i 1974. Sønnen Kristian er på det tidspunkt også blevet alvorlig syg og dør 10 dg. efter sin far. Det var et hårdt slag for Agnes at få på en gang. Gården sælges og familien Agnes Korsgaard flytter først til Nors, senere til Nykøbing, hvor hun bor i dag. Brund Maskinstation bliver nu solgt til Leif Møller, Sennels.

I 1975 overtager Poul Henning Overgaard „Munkholm“. Han er f. 1954 i Brund som søn af Kristian Overgaard og Dagmar Gravesen, Østerengvej 9 (53). Poul Hennings morfar Lars Munk Gravesens mor er Ane Marie Nielsen Larsen født i „Munkholm“ 1858. Således glider nu „Munkholm“ igen tilbage i slægtens rødder.

Inden Poul H. Overgaard overtager gården her, har han overtaget sin farbror Jens Overgaards gård, Brundvej 8 (41) og lægger nu de ha. ind under „Munkholm“.

Han bliver gift med Tove Rasmussen f. 1954 i Tirstrup, Djursland, datter af Lilly Jensen og Niels Peder Rasmussen, der senere bosatte sig i Thy. Ægteparret får børnene: Hanne 1981, Bente 1985 og Arne 1989 i Brund.

De nye ejere begynder straks at lave svinestalden om til køer igen i året 1977. Fra bunden af opbygger de nu en jerseybesætning og når i løbet af få år op på 36 køer + opdræt. Der ved siden af opfedes der 100 fedesvin ad gangen. I 1980 udvides stalden igen til 46 køer. Hustruen Tove er i høj grad med i stalden og går meget op i bedrift-

ens avlsarbejde.

På et tidspunkt bliver hun ramt af en uheldbrede- lig sygdom og må efterhånden nøjes med at se til. De får en ung medhjælper Kjeld Nørgaard Jepsen, der er hos dem i 15 år.

Den fine avlsbesætning indbringer dem ved dyrskuer adskillige ærespræmier og pokaler for eksteriør og ydelse. Jerseybesætningen var i 1986 landets højstydende med 410 kg. smørfedt og 260 kg. protein. I 1994 udvides der atter i stalden til 50 køer og med hængebane til malkemaskinen at køre i fra bås til bås. Selvaftagning af malkemaskine er forlængst etableret - nu helt igennem en moderne båsestald.

I 1998 tager ægteparret den meget skelsættende beslutning at afhænde deres besætning, hvilket ingenlunde var en let sag at forholde sig til, når man holder af sine dyr. Beslutningen havde nok den baggrund, at man var bange for, om man på længere sigt kunne blive ved med at få medhjælp, der vil arbejde i en båsestald, og så tillige hustruens sygdom.

Med en kvotepris på 2,75 kr. pr. l. for jersey-mælk, i alt 265.000 l. mælk om året og værdien af avlsbesætningen bygges nu den bestående stald om til slagtesvin. Ligeledes ombygges laden til fedesvin; i alt 1000 svin. Smågrisene indkøbes eet sted fra p.t. til 225 kr. pr. 30 kg. grise, og på årsbasis skulle det give 4500 slagtesvin.

Der er nu ikke længere fast medhjælp på gården. Denne omstilling fra kvæg- til svinebrug sker i en periode med stor krise i svine sektoren, med priser på 6,00 kr. pr. kg. svinekød. Der lå priserne nede for mere end 25 år siden. Kornprisen pr. dags dato ligger på 80 kr. pr. tdr.

Der er nyinstalleret fyr til savsmuld til opvarmning af stald og stuehus. Fuldautomatisk fodringsanlæg til svin. Af maskiner: 2 traktorer med 115 og 70 hestekraft. Gødningsspreder og Tårup såmaskine 4 m. (begge luftassisteret). Claas mejetærsker computerstyret. Gyllevogn 12 tons. Gylletank 2000 m³.

Der drives lidt maskinstation. Lade blev opført 1960 og foderhus i 1981. Stuehuset har fået nyt tag og vinduer. Loftetagen taget ind til værelser. Bad og toilet m. m. er fornyet inden for de sidste 10-12 år.

Til hjælp i huset har husmoderen haft fast tje-

37. Mads Korsgård, Brund Maskinstation. Fra venstre: Henning Søe, Peder Søe, Bent. Sønnesønnen Per Korsgård og ejeren Mads Korsgård.. Ca. 1973.

nestepige i en del år og en del hjemmehjælp, for at dagligdagen kan fungere for familien.

(Dorte Gravesen)

38. Brundvej 10

Matr. 5b. sk.p.p. s. 622, hk. 5b 1.0.0.3/4. (solgt 5i 0.0.2.2 1/4).

1859 18.5. skifte som adk. for Jens Christian Madsen (Dahl), 5b.

Folketælling 1880, en gård.

Jens Kr. Madsen Dal 54 f. Rær gårdejer.

Kristine Kristensen 59 f. i sognet hans hustru Martinus Jensen 13 do. søn.

Kirsten Jensen 7 do. dt..

Mette Katrine Kristensen 73 do. kapitulist.

Folketælling 1890.

Kristine Kristensen 70 e f. Kjelstrup gårdejer.

Mads Dahl Jensen 30 ug f. Brond bestyrer.

1895 6.6 skifte som adk. for enken Kristiane.

Christensdt. Kjær, sm.

1895 25.9. skøde KCK til stedsøn Martinus Jensen, sm.

1903 22.12 magesk. skøde MJ til Jens Christensen, sm.

1904 15.12. skøde JC til søn Christen Jensen, sm.

1907 19.6 skøde CJ til Peder Larsen, sm.

1933 4.8 skøde PL til Niels Chr. Henriksen.

1939 10.1 skøde NCH til Axel Valdemar Jensen, 5b.

Kristiane (19) og Kristian Henriksen (købte 1933) (flyttet fra 16) (bygget 1895 - 11 t. sæde).

Anna (28) (1918 -) og Aksel Jensen (15) (1913 -) (købt 1938 - møllersvend - mureroppasser).

Børn: Poul (Thisted) - Lene (Thisted) - Hanne.

Bjarne Poulsen (vognmand) og faderen Aksel Poulsen.

Jens Thøgersen (19) boede sine sidste leveår hos sin datter og svigersøn Kristiane og Kristian Henriksen. De havde ingen børn. Efter Kristianes død, kort efter sin 60 års fødselsdag, kom Kristian Henriksens søster Lise og holdt hus for ham.

Aksel Jensen født d. 2-5-1913 i Sjørring søn af

38. Aksel Jensen, Brundvej 10. Ca. 1970.

Dusenius Jensen (15) gift med Anna født Bunk født d. 21-4-1918 datter af Lars Bunk (28). De overtog ejendommen i 1938 og der er opdyrket 8 tdr. land. Besætningen bestod af 1 hest, 4 køer, 2 ungvæg og 2 svin. Foruden at passe ejendommen arbejdede Aksel som møllersvend og mureroppasser.

Næste ejer er Bjarne Poulsen - vognmand (lastbil). Han bor sammen med sin far Aksel Poulsen.
(Maja Spanggaard)

39. Brundvej 12

Matr. no 4c hk. 0.3.2.1 1/4, 4i hk 0.3.3.0. + 1951 10d 1 1/4 alb., s. 612, gl. f. 439

1851 11.12. skøde fra Niels Chr. Pedersen til Niels Chr. Jensen, huset 4c, 4i med aftægtskontrakt til Niels Chr. Pedersen Krogh og hustru Inger Kirstine Christensdatter, der 1868 betegnes som enke.

Folketælling 1880 et hus.

Niels Kr. Jensen 60 år f. Hillerslev lever af sin jordlod.

Else Marie Nielsen 48 - f. Hillerslev hans hustru.

Petrine Karoline Nielsen 14 - do. dt..

Elvine Nielsen 13 - do. dt..

Kristiane Elsine 10 - do. dt..

Inger Kirstine Kristensen 81 - do. enke - hustruens moder.

Ved folketæll. 1890 bor parret og den yngste dt. i huset.

1893 23.6., testamente, adkomst for Niels Chr. Jensens enke Else Marie Nielsen.

Iflg. lejekontrakt 1892 = Else Marie Nielsen

39. Thomas Balle / Henry Hansen), Brundvej 12.
Ca. 1970.

Krog, udlejer jord.

1893 23.6. skøde fra E.M.N. til Jens Chr. Jensen, sm. ej..

1906 23.5. skøde fra JCJ til Thomas Balle 4c, 4i. (tilkøb 1917 10d.).

(Aftægt t. sælger - udslettet 1926).

1954 nyt blad 4c.

Nicoline og Thomas Balle.

Børn: Kristian - Emma (Ø. Vandet).

Anna og Karl Hansen Barnebarn: Henry (39)
Henry Hansen (driver „Brund Smedie“ - købte værkstedet 1978).

Anna Kristensen (47)) fortæller, at fra november 1944 til maj 1945 tjente hun hos Line og Thomas Balle - en ejendom på 10 t. sæde, men Line var syg, og datteren Emma Dahl overtalte hende til at hjælpe dem i vinterhalvåret, indtil hun skulle på højskole fra maj 1945.

Line og Thomas Balle var rare mennesker, der også hjalp hende med flere ting. Line var god til at sy, og hun lærte hende flere ting, men nyt i stof og garn var jo en umulighed. Noget nyt fik hun, men „genbrug“ var i højsædet. Line forstod også at få noget ud af lidt ved bagning og madlavning. Anna skulle hjælpe Thomas med malkning og andet arbejde i stalden, hvis han skulle i byen eller andet. Dyrene bestod af 1 hest, 3-4 køer, et par kalve, nogle grise og 30-40 høns i hønsehuset. Når dagens arbejde var endt, sad vi sammen i stuen. Line satte sig i sofaen med strikkepindene efter

aftensmaden, og når Thomas var klædt om og pi-ben stoppet, satte han sig hos hende, læste først avisen og til tider læste han højt for os også af bøger, eller vi sang lidt inden aftenkaffen.

Thomas og Anna fulgtes ad om i skolen til aftenskole, hvor fru Andersen sørgede for kaffen. Også dejlige aftener med sang, taler eller oplæsning.

Ved forårstide skulle Line og Thomas til - vistnok et sølvbryllup - der skulle laves en sang, og der blev sagt: „Nu må du hjælpe os, det du kan.“ Et dejligt vinterhalvår efter en sommer på „Vilhelmsborg“, hvor pigerne kunne opholde sig i folkestuen eller på værelserne om aftenerne. Karlene cyklede gerne i byen, men en gammel mand var altid i folkestuen.

(Anna Kristensen)

I 1954 kommer Anna og Carl Hansen til Brund. De kommer fra Skovsted Mark og overtager ejendommen i Brund efter Line og Thomas Balle.

Af besætning var der 3 køer (den ældste havde fået 18 kalve), 1 kalv, 6-8 grise og ca. 40 høns. Ejendommen var på 10 tdr. sæde - pris 48.000 kr. Omkring 1970 blev 4-5 tdr. sæde solgt fra til en pris af 4.000 kr. pr tdr. sæde.

På den tid var der 3 i Brund, der kørte mælk. Peter Bøjer kørte til Hillerslev Andelsmejeri. Carl Lyngø til privat mejeriet „Pasteur“ i Thisted og til Thisted Andelsmejeri kørte Aksel Sunesen. Alle med heste. I dag er der 4 gårde i Brund, der har køer og leverer mælk.

I 50'erne kunne en arbejdsmand om vinteren gå på arbejde ca. 10-12 dage for at tjene til en slagtegris. Arbejdet bestod bl. a. i at læsse møg, det var hårdt arbejde.

Da Carl Hansens kom til Brund havde Henry lige begyndt skolegang i Skovsted ved lærer Gellert og fortsatte i Brund ved lærer Andersen indtil sammenlægning af alle 5 skoler i sognet. Det var Brund, Kjelstrup, Skovsted, Kåstrup og Hillerslev. Der blev bygget 1 stor skole, men alle de gamle lærere flyttede med. Det var Aksel Andersen, Brund - Poulsen, Kjelstrup - Sørensen, Skovsted - Nedergaard, Kåstrup - Agnethe Gregersen og Thorup i Hillerslev. Nu blev børnene kørt med skolebus, det var helt nyt. Det var også noget af en omvæltning, at børn fra 5 skoler

årgangsdelt skulle samarbejde i 1 kl. med en fremmed og gammel lærer.

Henry var en virksom dreng. Han var en af de mange børn fra Brund, der hjalp Chr. Overgaard i løg. Senere blev han karl på gården. Også et ungdomsskoleophold blev det til på Hundborg Ungdomsskole, hvor han havde en lærerig vinter, før han tog plads på gården „Ydesminde“ - nabo til skolen. Han blev i Hundborg et par år.

I ca. 1963-64 kom han i lære hos smed Bojsen i Brund. Som lærling var lønnen 36 kr. for en 48 timers uge på egen kost og logi. I 1968 var lønnen som svend 8 kr. i timen. 1978 får en svend 23 kr. i timen. 1998 er timelønnen til en svend 120 kr. i timen. Det siger noget om prisudviklingen. Henry har været selvstændig siden 1978. Nu driver han „Brund Smedie“ sammen med Bojsens barnebarn Peter Jensen.

I sin fritid har Henry gjort et stort og ulønnet arbejde inden for sporten, især fodbold har haft hans store interesse

Det er dejligt, der endnu er unge, der gør et stort arbejde, ikke for pengenes, men for sportens skyld. Glæden ved arbejdet bærer lønnen i sig selv.

(Maja Spanggaard)

40. Brundvej 16

Matr. 15a m. f. sk.p.p. s. 685. gl.f.113., 15a hk. 1952 0.3.3.2. (15b solgt ½ alb), 1c 1873 29.4. adk. for arvinger e. Christen A. Tange og hustru Maren Pedersdatter Oddershede, 15 se også 1a.

1864 17.12. skøde, forn. arvinger til medarving Jens Chr. Christensen Tange.

Folketælling 1880, en gård.

Jens Kr. Kristensen Tange 71 f. i sognet gårdejer.

Kristiane Pedersen 59 do. hans hustru.

Peder Smed Jensen 29 ug do. søn.

Kristen Oddershede Jensen 20 do. do.

Elvine Jensen 18 do. do. dt..

Karoline Jensen 16 do. do. do.

Anders Kr. Jensen 21 Bedsted tjenestekarl.

Jeppe Pedersen 14 Sennels do.

1896 31-1- skøde JCCT til søn Christen Tange Jensen, huset no 15.

Folketælling 1890, en gård.

Kristen Tange Jensen 46 f. Brond gårdejer.

Maria Nielsen 36 f. Skinnerup husmor.

40a. Kaja og Kristian Klim, Brundvej 16, dengang der både var central og landbrug. Ca. 1965.

Jens Kr. Kristensen Tange 12 f. Sennels barn.

Karl Kristensen Tange 5 do. do.

Kristiane Kristensen Tange 14 do. do.

Maren Kristensen Tange 10 do. do.

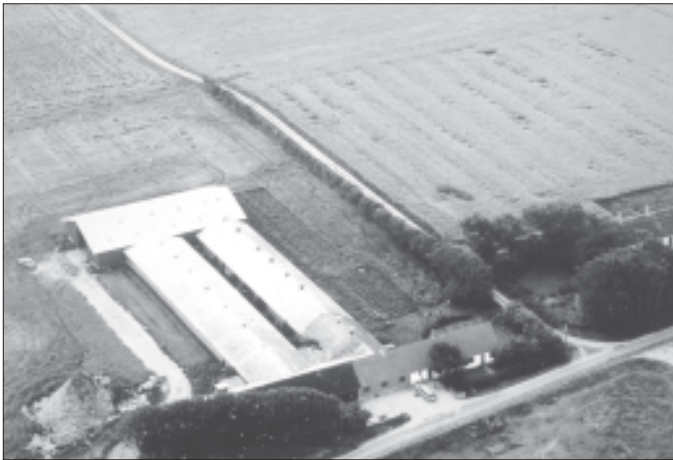
Ingeborg Kristensen Tange 3 do. do.

Severine Kristensen Tange 1 do. do.

Mikkel Kr. Mikkelsen 64 ug f. Nørhå tjenesteydende.

40b. Brundvej 16. Bygget 1890 af Kr. Tange som aftægtsbolig. Købt i 1916 af Søren Klim. Chr. Klim overtager og bygger stald i 1953. To år efter moderniseres stuehuset. En tid var huset indrettet som central for jysk Telefon. Chr. Klim solgte ejendommen i 1970 til Tage Spanggård.

40c. Else og Tage Spanggaard, Brundvej 16. Ca. 1980.

1907 19.1. skøde CTJ til Peder Thomsen, sm.
 1914 20.12., skifte adkomst for enke Maren Thomsen, f. Bisgaard Nielsen, no 15.
 1914 16.12. skøde enken til Jeppe Sørensen, sm. ej..
 1915 11.12. skøde Niels Jensen Krabbe til do., 4n.
 1916, skøde JS til Søren Jensen, no 15, 1c, 4n.
 1959 30.1. skifte som adk. for enken Magda Marie Jensen, no 1c, 4n, 15a.
 Sm. dato, skøde til Chr. Klim (Jensen) sm..
 1970 8.5. skøde til Tage Spanggaard 1c, 4n.

Magda (1894-1988) og Søren Klim (1883-1952)
 Børn: Kristian (40).

Kaja og Kristian Klim (drev telefoncentralen).
 Børn: Anne Mette.

Else og Tage Spanggaard (58).
 Børn: Jørgen - Torben - Carsten.

Magda og Søren Klim købte ejendommen d. 1. marts 1916 af Anni og Jeppe Sørensen.- Anni Sørensen blev senere centralbestyrer i Sjørring

Magda og Søren Klim blev gift d. 16. marts 1916, hvorefter de begyndte deres hverdag. Det var under den første verdenskrig 1914-18, så der var ikke mange ting at få for de unge mennesker at begynde med, men ved fælles hjælp og med gode naboer gik det trods alt godt.

Det blev til 36 år sammen. I 1952 døde Søren

Klim og deres eneste barn Kristian Klim bestyrede derefter ejendommen for sin mor.

1959 købte Kaja og Kristian Klim ejendommen og Magda Klim flyttede til Thisted, hvor hun fik mange gode år. 1989 døde hun på „Kristianslyst“

Kaja og Kristian Klim beholdt ejendommen til 1970, da centralen blev nedlagt, og flyttede derefter til Thisted på grund af Kristians svigtende helbred.

(Kaja Klim).

Tage Spanggaard f. 5-4 -1947 købte i 1970 ejendommen af Kaja og Chr. Klim. I starten arbejdede Tage i Kalkværket i Kjelstrup. D. 23-9-1972 gifter Tage sig med Else f. Jørgensen d. 4 -7-1953 fra Spørring ved Aarhus.

Ejendommen blev nu udbygget i 1974 med en sostald og en farestald med plads til 100 søer. I 1976 byggede de maskinhus. Derudover driver de maskinstation. Stuehuset er løbende blevet moderniseret i takt med , at familien blev udvidet med 3 sønner: Jørgen i 1973, Torben i 1976 og Karsten i 1981.

Else arbejder på plejehjemmet „Kristianslyst“ i Thisted som sygehjælper. Hun har været der i over 25 år. I 1988 solgte de søerne og Tage arbejder nu på havnen i Hanstholm.

(Else Spanggaard)

41. Brundvej 8 A og B, „Grønlund“

Matr. no 5m - ps. no 5m er ikke i realregistret indtil 1972, - kan den være udskilt efter denne dato? Der nævnes navne, der hører til 5a, derfor nedenstående

S.621 no 5a hk 2.0.3.1 3/4, 5g 0.6.0.2.3/4 - 5i solgt f. 713, 51 do. - 1919: 5a hk. 2.0.2.1.

Folketælling 1880, en gård.

Anne Katrine Mogensen 56 e f. Thisted lsg. gårdejer.

Anton Andersen 29 u Hill. bestyrer, søn.

Kirstine Andersen 22 do. hendes børn.

Petrine Andersen 18 do. do.

Else Marie Andersen 15 do. do.

Inger Marie Andersen 12 do. do.

Mogens Chr. Andersen 10 do. do.

1884 9.6. magesk. skøde fra Ane Katrine

Mogensen til Poul Pedersen, grd. 5a.

1914 11.6., skøde P.P. til Lars Peter Knudsen Jensen, 5a.

1917 26.6. skifte, adkomst for L.P.K.J.s enke Kirstine Jensen, f. Bach, no 5a, 5g, 5i.

Sm. dato skøde fra enken til Niels Pedersen.

1919 22.6. skøde N.P. til Søren Vittrup Overgaard 5a, 5g.

1959 27.5. skifte, legitim. for arvinger til 5a, 5g sm. dato arveudl. skøde til Jens Overgaard, 5a, 5g (kan 5m stamme fra 5i ell. 5l ?).

Stine (1882-1959) og Søren Overgaard (1878 - 1957) (købt 1918) (ombygg. 1913-1915-1920, 45 tdr. sæde).

Børn: Nørgaard - Jens (41) - Kristian (34) - Marie (Skinnerup) - Thea (Hillerslev) .

Jens Overgaard (sælger 1975 og flytter til Thisted).

Poul Henning Overgaard - jorden tillægges „Munkholm“ (37).

Poul Henning Andersen (køber bygningerne 1975).

Else Gregersen og Evald Dybdahl (køber 1976)
Børn: Anette.

B

Marianne og Ivan Holm (køber 1979) - deler matr. i A og B - bliver boende i B.

Børn: Sara - Thue - Pernille.

Vibeke og Henrik Christensen (købt 1997).

A

Sigrid og Ronald Riisvig (købt 1989).

Hanne og Ivan Christensen (købt 1993).

Børn: Rasmus -Mads.

Pia Maiken og Steffen Ross Sejrsen (købt 1997).

Børn: Lina.

Søren Vittrup Overgaard flytter fra „Eshøjgård“ til „Knøsgård“(43) i 1918. Er der kun kort tid,

41. Søren Overgaard, "Grønlund", Brundvej 8. Ca. 1955.

idet han allerede i 1918 flytter til Brundvej 8 (41) - 45 tdr. sæde.

41. Søren Overgaard, "Grønlund", Brundvej 8. Ca. 1955.

Sønnen Jens Overgaard overtager gården i 1959.

I B. bor Marianne og Ivan Holm. Ivan Holm er leder ude på plejehjemmet i Dragsbæk. Marianne var i flere år formand for Brund Friskole. Hun er uddannet fysioterapeut og arbejder som sådan i Thisted.

(Maja Spanggaard)

Jeg er født i „Grønlund“ i Brund i 1923 som datter af Kirstine og Søren Overgaard. Vi var 5 søskende - 3 drenge og 2 piger - og gik i Brund skole. Der var 2 klasser og 1 lærer.

Vort hjem var en gård med køer, kalve, grise, heste, geder og høns. Der var nok at hjælpe til med, når vi kom fra skole. Der blev lavet mad på komfuret og bagt brød. Vasket storvask på vaskebræt og kogt i gruekedel, hentet brænde ned fra loftet og pumpet vand op med hånden. Vi mal-kede 3 gange om dagen med hånd. Fra mit hjem blev der kørt mælk til Thisted mejeri hver dag.

Vi fik telefon i 1917 - el. lys og kraft 1919 - høstmaskine og tærskemaskine i 1923.

Om aftenen sad vi i stuen og spillede kort, ludo, hørte radio eller gik til gymnastik. Der var „bette“ fest med dilettant og dans. Om sommeren var der

41b. Marianne og Ivan Holm. Brundvej 8b. Ca. 1992.

opvisning og folkedans. Dagen med ringridning var en stor dag i Brund.

(Thea Kragh)(Overgaard)

I 1975 sælger Jens Overgaard ejendommen til sin brors søn Poul Henning Overgaard, „Munkholm“, Brundvej 6. Poul H. Overgaard videre-sælger bygningerne til Poul Henning Andersen samme år 1975. Her er kun sparsomme oplysninger. Man ved, at han her på stedet støbte fliser. Sælger allerede i 1976 til Evald Dybdahl f. 1947 i Lemvig og Else Gregesen f. 1955 i Nors, d. af Ejnar Gregersen og hustru Vera Poulsen, Nors Havreland. E. Dybdahl er slagter og Else er udd. kommis. Deres datter Anette er f. 1978 i Brund. Kom fra Thisted og flyttede til Nors, hvor E. Dybdahl oprettede „Nors Grillbar“.

I 1979 sælges ejendommen til Ivan Stig Holm f. 1951 i Aalborg s. a. Christian Holm og Gerda Larsen, Thisted. I. Holm er omsorgsleder v. Dragsbækcenteret i Thisted. Hustruen Marianne Bystrup er f. 1950 i Farsø d. af Jens Larsen Bystrup og Magda Nielsen, Farsø. Marianne er udd. fysioterapeut. Familien flytter hertil fra Vadum. Har børnene: Sarah f. 1977 i Aalborg, Tue f. 1979 i Brund og Pernille f. 1985 i Brund.

Boligen får nu en renovering henad vejen. Så omkring 1988 begynder familien I. Holm at søge om at få lov til at dele matriklen op i to beboelser. Da det er under landzoneloven her, bliver det en sag, der volder stort besvær, inden de omsider får lov til det.

B.

Den bliver nu delt op i A. og B. i 1989. De går så i gang på B. med at nedrive en del af laden i nordsiden og sætte muren ind til den oprindelige sokkel. Bryder den gamle staldlænge ned til grunden og bygger nyt op. Bevarer de buede hvælvinger fra den gamle stald i nogle af rummene. Ægteparret lægger selv et stort arbejde i projektet.

Huset fremstår indvendig med et vist særpræg, og man kan se, at der har været kræset for detaljer. Udvendig er facaden vandskuret og malet hvidt, hvilket gør, at det falder godt sammen med de øvrige bygninger. Nyplantning og have giver udseende af et dejligt sted.

Efter 18 år her i Brund flytter familien Holm til Thisted og går i gang med et nyt projekt i et ældre hus. Marianne Holm er i en periode formand for Brund Friskole.

I 1997 sælges B. (41) til Henrik Christensen f. 1968 i Hørdum sogn s. af Jens J. Christensen og Maren Kristiansen, Koldby. Vibeke Mortensen er f. 1971 i Sennels d. af Hans Ole Mortensen og Inger Lise Frøslev Poulsen, Sennels. Vibeke arbejder på „Alkaline“ batterifabrik. Henrik arbejder på AMU Centeret i Thisted.

A.

Efter at Ivan Holm har delt ejendommen op i A. og B. overtages A. d. 30-10-1989 af Ronald Riisvig og Sigrid Riisvig. Han er skoleleder ved Brund Friskole og hun er sygeplejerske. De har tre børn. Efter kun kort tid her flytter familien til Rødding på Salling.

I maj 1993 overtages A af Ivan Christensen f. 1969 i Thisted s. af Finn Nørgaard Christensen og Judith Clausen, Thisted. Ivan arbejder som tømrer. Hustruen Hanne Christensen f. 1966 i Aarup d. af Henny Andersen og Thorkild Kristensen, Todbøl smedie. De har børnene Rasmus f. 1989 og Mads f. 1990 i Thisted. Hanne driver en hundeforidl.handel. Familien kom fra Hanstholm og flyttede til Hassing sensommeren 1997.

1-10-1997 sælges A. til Steffen Ross Sejrsen f. 1976 i Holstebro s. af Sven Sejrsen og hustru Kirstine Sejrsen, Holstebro. Sejrsen bestyrer en minkfarm i Førby, Hundborg. Pia Maiken Wentoff Christensen er f. 1976 i Hundested, Sjælland d. af Thomas Wentoff Christensen og Maja Inga Ma-

rie Nielsen, Øster Vandet. Pia arbejder på „Coloplast“ i Thisted. De har datteren Lina f. 15-1-1996 i Thisted.

(Dorte Gravesen)

42. Brundvej 14

Matr. 4a, 5l, af Kortegård s. 610, gl. 267.

Gl. f. 267: hk. 2.0.0.0., 4a 1.3.3.2½.

(hk.2.0.0.0. kommer fra f. 120, hvor Jens Jensen Smed erhverver 4 parceller af Peder Tanges gård i Brund)

Peder Tanges gård er nævnt i hartkornsspecif. 1789 m. hk. 7.3.0.2., ejet af Niels Edvarlsen Søgård og fæstet af Peder Jensen og hustru, der 1814 fik aftægt hos Peder Christensen Tange og hans kone Maren Madsdatter Harbo fra „Brogård“ i Kjelstrup, der havde købt gården 1814. Gården blev udstykket o. 1817 i 13 lodder, hvoraf hovedparcellen, den senere matr. no 4a, blev til denne ejendom.

1828 16.3. skøde Jens Jensen Smed til Chr. Jacobsen, parcellen no 1 eller hovedparcellen af Peder Tanges grd. i Brund hk. 2.0. m. anpart af konge og korntiende med den på ejendommen stående stald og lade. (Bliver no 4a og altså her, hvor den gl. gårds bygninger lå)

1829 15.10. skøde CJ til Jens Ibsen Kortegaard, på Peder Tanges forrige grd. i Brond af 2 tdr. hk. m. bygninger, anpart af konge-korn tiende og anpart af fælledskiftet i Møske i forhold til hk.

1856 5.6. skøde fra Ib Chr. Henriksen til do. en udskiftet parcel af matr. 5.l. 1 3/4 alb.

Folketælling 1834.

Jens Ibsen 35 år g. gmd.

Maren Nielsdt. 39 hans kone.

Ane Jensdt. 5 dt..

Mette Marie Jensdt. 3 dt..

Ib Chr. Jensen 1 søn.

(v. ft. 1845 bor de 3 børn hjemme).

1865 14.4. selvejertestam. oprettet af Jens Ibsen, adkomst for Ib Kristian Jensen Kortegaard.

En grd. 4am. tiender, 5.l af Korteg. (læst 1889)

Folketælling 1880, en gård.

Ib Kr. Jensen 46 f. i sognet gårdejer.

Kristine Jensen 33 Skinnerup hans hustru.

Maren Ibsen 18 her i sognet deres barn.

Jens Kr. Ibsen 15 do. do.

42a. Laurids Jensen Sixhøj, Brundvej 14. Gården blev bygget 1835 og nedlagt i 1915. Købt af Niels Krabbe i 1915. Jorden tillagt nr. 42 og 41.

Maren Katrine Ibsen 3 do. do.

Jens Ibsen 80 e do. husfaderens far.

Folketælling 1890.

Ib Kr. Jensen 56 f. Brond gårdejer.

Kirstine Jensen 43 f. Skinnerup husmor.

Maren Katrine Ibsen 13 Brond dt.

Jensine Katrine Ibsen 9 do. do.

Else Marie Ibsen 4 do. do.

1891 22.6 skøde Ib C.J. til Christian Ørgaard Jensen, 4a 1.3.3.2½, 5l 1 3/4 alb..

1902 30.7. skøde CØJ til Niels Jensen Krabbe, 4a 1.3.0.1 1/4/nedsat abr. 5l 1 3/4 alb..

1915 6.7. skøde Laurids Jensen til do. 4h, 5c.

1950 20.6. skifte legitimation for N. J. Krabbes

42b. Carl Krabbe, Brundvej 114. Ca. 1948.

arvinger.

Sm. dato, arveudl. skøde til Carl Frederik Krabbe 4a, 4h, 5c..

1972 fra Carl Krabbe til Niels Vestergrd. og Kr. Tange 4a, 5c, 4h m. bygn..

Ejendommen Brund, matr. 4h, 5c, 5g. (der senere er Laurits Jensen Sixhøjs gård, der i 1915 bliver opkøbt af naboerne Niels Krabbe og Søren Overgaard).

Gl. f. 266:

1828 skøde fra Jens Jensen Smed (se no 4a, Brundvej 14) til Niels Chr. Kaastrup, parcel no 2 af Peder Tanges forrige grd., hk 0.5.0.1. m. tiender og den på ejendommen stående bygning (bliver 4h).

(Brandforsikring: i 1835 nedrives bygningen til „den gård, der sidst var ejet af Niels Chr. Kaastrup, men forhen af Jens Jensen Smed, som var opført i vinkel“) (1835 brandforsikres den nye bygning. Et hus ejes og bebos af N.C.Kåstrup, placeret i øst-vest, 18 fag lang, 8½ alen bred m. 2 stuer, kamre, køkken og bryggers. Loft over 8 fag, skorsten og bageovn. Lo, lade fæhus og fårest.) 1833 Skøde fra Peder Korsgaard til do., parcel no 3 af sælgers grd. hk. 0.3.3.2 1/4 (bliver 5c).

1846 skøde fra Jens Chr. Pedersen Bach til do. parcel 5g af sælgers grd. hk 0.6.0.2 3/4.

Folketælling 1845, et hus.

Niels Chr. Kaastrup 49 år f. i sognet husmand.

Kirsten Madsdt. 50 do. hans kone.

Mariane Nielsdt. 16 do. dt..

Jens Peter Nielsen 10 do. søn.

Peder Nielsen 8 do. søn.

1858 28.12. skøde frg. ejer (N.C.Kåstrup) til Lars Jensen på (se folket. = g. m. Kåstrups dt.).

a. parcellen nr. 2 af Peder Tanges grd. gl. hk. 0.5.0.1., ny matr. no 4h 0.3.1.2 3/4 m. kongetiende og bygn. og andel i fællesskiftet i Mødske.

b. parcel o 3 af Peder Korsgrds grd., gl. hk. 0.3.3.2 1/4, ny 5c 0.2.3.3/4.

c. parcel 5g 0.6.0.2 3/4.

Aftægtskontrakt fra Lars Jensen til N.C.Kaastrup og hustru Kirsten Madsdt.

Folketælling 1860.

Laurits Jensen 41 år f. Thorsted gmd.

Mariane Nielsen 31 f. i sognet hans kone.

Niels Chr. Christensen 65 do. mandens sviger-

forældre.

Kirsten Madsdt. 66 do. der af ham forsørgeres.

1863 skiftebrev e. Lars Jensen, adk. for enken Mariane Nielsdt. a. parcellen 4h 0.3.1.2 3/4 m. bygninger, kongetiende og andel i Mødske.

b. parcel 5c 0.2.3.3/4.

c. parcel 5g 0.6.0.2 3/4.

1869 freml. vielsesatt., enken gift, hans adk: Peder Chr. Jensen præstetiende af 4h og 5c er ansat til 1 td. byg, 5g er ansat til 6 skp. byg.

Folketælling 1880.

Peder Chr. Jensen 49 år f. Nors gmd..

Mariane Nielsen 50 f. her i sognet hans kone

Bodil Kirstine Jensen 19 do. dt..

Laurits Jensen 9 do. søn.

Niels Kr. Kaastrup 83 e. do. hustruens far, der af dem forsørgeres..

Nyt reg. f. 617.

4h 0.3.1.2 3/4 - overf. f. 610 (se 4a).

5c 0.2.3.3/4 - overf. f. 610 (se 4a).

5g 0.6.0.2 3/4 - solgt f. 621 (= til ejer af 5a, 1915).

Adkomster:

1869 iflg. vielsesatt. adk. for Peder Chr. Jensen til a. no 4h en parcel m. bygninger og konge-korn tiende og andel efter hk. i fællesskifte i Mødske.

b. parcellerne 5c, 5g.

1899 skøde Lars Jeppesen Kloster til do. på kirkekorn og kvægtiende til 4h, 5c, 5g.

1905 skøde frg. ejer PCJ til søn Laurits Jensensm. ej. m. tiender.

1915 skøde frg. ejer til Niels Jensen Krabbe no 4h, 5c, m. tiender.

(N J Krabbe bor i 4a, no 4h er således ikke selvstændig ejendom mere).

Dorthea (1879 - 1938) - og Niels Krabbe (1872 -1950) (købt 1902 - ombygg. 1915 - 32 t. sæde)

Børn: Kristine (1903-1926) - Jens (Amerika) - Peter (Sjælland) - Carl (42) - Marie (Faartoft) - Esther - Karen - Thorvald (Sjælland) - Kristian (Sjælland).

Emilie og Carl Krabbe (flyttede til Thisted) - jorden solgt og delt mellem 56 og 57.

Børn: Per (Thisted) - Ove (Thisted)

Kirsten og Gunner Jensen.

Børn: Lene - Jørgen.

Linda og Henning Vognstrup.
Børn: Tina - Lars - Line.

Lone og Jan Mortensen.
Børn: Laust - Ditte - Maria.

Bente og Leif Toftdahl Jensen.
Børn: Michael - Andreas.

Christian Ørgaard Jensen, der køber gården 4a i 1891 af Ib C.J., stammede fra Hinding. Han var ugift, men inden for de næste 10 år, han sidder med gården, gifter han sig med Søren Nielsens enke Bodil N., hvis gård lå nord for Brund Mølle (Ballerumvej 67). En bestyrer driver gården til den bliver solgt i 1905.

(Dorte Gravesen)

Niels Krabbe var søn af Kristine og Jens Jensen Krabbe, Skyum, Thy. Som ung tjente han en tid på Sjælland, hvor han fik sin gang i baptistkirken, og efter moden overvejelse blev døbt. Dette faldt ikke i god jord hos hans moder, som var ivrig modstander af baptisterne.

I 1902 blev Niels Krabbe borgerlig viet til Dorte Sand, datter af Peder Sand, Hou og bosatte sig i Brund samme år. Ejendommen var et „krumt sted“ (vinkelbygget) med stråtag og 22 td. sæde. Der var 1 hest, 5-6 køer og svin.

I 1915 brændte ejendommen, og efter deling med en nabo af en gård (tilhørende Laurits Sixhøj) blev jorden tillagt og gården genopbygget.

Det var et åbent og gæstfrit hjem, hvor der blev holdt søndagsskole for børn. Om vinteren var der ofte møder i hjemmet for voksne og teltmøder om sommeren.

Det fortælles, at Niels Krabbe var en meget tilidsvækkende mand, der tit blev sendt bud efter, når der var alvorlig sygdom på færd. Og som der siges: Bønder har let ved at tale fortroligt med bønder om sæd og høst - også på de åndelige områder.

Efter et ophold i Amerika og nogle år hjemme forpagtede Carl Krabbe ejendommen i 1938. Carl er f. (1906-1975). Søsteren Karen tog sig af husholdningen efter moderens død i 1938 indtil Carl

blev gift med Emilie i 1941. Faderen boede hos dem til sin død i 1950. Emilie (f. 1909 i Elsted - d. 1972 i Brund) er datter af Harriet og Anders Vestergaard, Elsted.

Carl var en dygtig og driftig mand, der gik i faderens fodspor. Der blev holdt møder og søndagsskole, som i forældrenes tid. Søndagsskole afholdtes hver 2. søndag, og af den omhyggeligt førte dagbog kan ses, at i f.eks. 1954 var der indskrevet 35 elever, og deraf var 17 elever mødt i gennemsnit. Enkelte var nået op på 160 gange i deres tid.

Desuden tog han også aktiv del i sognets liv. Bl. a. var han gymnastikleder af karleholdet i Brund Gymnastikforening i en årrække. Ligeledes var han i en årrække kasserer i Hillerslev-Kaastrup sogneråd, hvor han og formanden Jens Sunesen var lynhurtige i deres beslutninger, uden at det gik ud over kvaliteten. At han havde folkets tillid viste sig, da han også blev valgt til Thisted byråd efter kommunesammenlægningen.

(Tage Jensen efter forskellige breve fra Kristian Krabbe)

Branden

I 1915 opstår der ved en flagermuslygte i stalden en voldsom ildebrand. Der blev råbt ud til alle sider, at alle skulle skynde sig ud. Da der var god næring med træloft og stråtag, var det svært at få dyr og indbo reddet ud. Hustruen Dorte flytter med de tre mindste børn ind hos Maren Knudsen i hendes nybyggede lille hus. Niels Krabbe bor med de ældste af børnene hos Søren Overgaards (41).

Omkring det tidspunkt køber N. Krabbe, Laurits Jensens (Sixhøj) gård, der lå lige syd herfor. Ejendommen lå næsten helt oppe ud for Kr. Poulsens ejendom (48). Jorden gik helt op til „Kronborg“ dige. Købesummen var 8000 kr. Ejendommens bygninger er udslidte og sløjfede, og Laurits Jensen køber et større brug i Hillerslev.

N. Krabbe deler jorden herfra med naboen Søren Overgaard. M. Tange får noget jord, der lå øst for den gamle gård. Den gamle engvej, der gik hen øst for lossepladsen, gik forbi Ørgårds gård og kom ud i Østerengvej ved Inger Madsens hus. Huset her og Ørgaards gård lå i luftlinie ud for hinanden.

Den nye gård, der kom til at ligge længere syd-

vest, fik tilkørsel hertil fra vejen op til Laurits Jensens gård. Den ny gård fra 1915 fik en levetid på 57 år og blev så nedlagt som landbrug.

Emilie og Carl Krabbe adopterede i 1950 tvillingerne Per og Ove f. 13-3-1948 på Lolland og er her døbt Lykkegaard Hansen. De blev hentet hertil fra et baptist børnehjem i Vensyssel.

Den første tur, deres mor går med dem, er hen til Maren og Anna Knudsen på Brund Central. De er i deres fineste stads med en blå kasket på hovedet. Per fortæller, at han styrede lige hen i favnen på Anna, og fra det øjeblik af var han hendes dreng, så længe hun levede. Børnene får et godt hjem hos familien Krabbe og fylder hjemmet med megen liv og glæde.

Per er udd. maler og Ove er udd. blikkenslager. De bor begge i Thisted.

I 1973 sælger Carl Krabbe gården til brødrene Kristian og Niels Vestergaard Tange, der deler jorden mellem sig. Samme år sælger de bygningerne til Gunnar Jensen f. 1937 i Thisted, s. af Hjalmar Jensen og Magdalene Søe f. 1910 i „Momtøft“. Hustruen Kirsten Marie Pedersen er f. 1938 i Thisted, d. af Henry Pedersen og Agnes Christensen, Thisted. Gunnar er udlært mekaniker og arbejder i Thisted. Kirsten er kontordame v. C.F. kassernen i Dragsbæk. De har børnene Lene f. 1965 og Jørgen f. 1967. Familien flyttede til Thisted.

I 1983 d. 16/5 køber Henning Vognstrup f. 1954 i Timring v. Vilbjerg, s. af Axel Vognstrup og hustru Magdalene Krogstrup, Vilbjerg. Arbejdede som tankbilchauffør for Mejerigården og senere daglig leder af Andelskassen i Thisted. Hustruen Linda Snejstrup f. 1955 i København d. af Gudrun Snejstrup, Thisted. Arbejder som sygehjælper på Thisted sygehus. De har børnene: Tina f. 1976 i Skinnerup, Lars f. 1978 i Skinnerup, Line f. 1989 i Brund - og gik i Brund Friskole. Herfra flytter de til Thisted.

Den 1-7-1990 er køberen Jan Mortensen f. 1953 i København. Hustruen Lone Hvas er født i Thyborøn og udd. pædagog. Jan Mortensen er forstander på A.M.U.centeret i Thisted. De har børnene: Laust f. 1975, Ditte f. 1979 og Marie f. 1985. Familien flytter til Thisted i 1995.

D. 1-4-1995 overtages ejendommen af Leif Toftdahl Jensen f. 1959 i Koldby s.a. Carl Oskar Jensen og Anna M. Andersen Koldby. Leif

Toftdahl arbejder på „Tømmergården“ i Thisted. Bente Toftdahl f. 1963 i Bedsted, d. af Gunnar Toftdahl og Inger Christensen, Bedsted. Bente er teknisk assistent v. Thisted Varmeforsyning. De har børnene: Michael f. 1991 i Nors og Andreas f. 1995 i Brund.

(Dorte Gravesen)

43. Ballerumvej 112, „Knøsgaard“

No. 6b i Brund.

ps. Skødeprotokollen henviser til no. 6a + 6b, som følges ad til sidste indførsel 1948.

Gården i sin helhed tilhørte året 1756 Nørre Ullerupgaard. hk. 7.0.0.2 og var dette år og indtil 1792 fæstet af Chr. Pedersen Oddershede ~ Karen Jensdt. Deres søn Anders Christensen Oddershede ~ Marthe Kirstine Pedersdatter fra Bro Mølle overtog fæstet 1792.

Skøde og panteregister f. 106.

1802 18.6 køber Anders Christensen Oddershede gården hk. 7.0.0.2. af Ullerupgaards ejer. - Her må fæstet ophøre og gården købt fri.

1811 14.11 skiftebrev efter Anders Oddershede, hans enke Marthe Kirstine Pedersdt. har nu adkomst til gården 7.0.0.2.

1812 attest: hun er nu gift med Niels Chr. Larsen, hans adkomst 7.0.0.2.

1817 15.10. sælger Niels Chr. Larsen til Frendsen Pedersen gården 7.0.0.2. (muligvis samme person, som flytter til (13)).

1838 9.4. Amtsrettens skøde til Peder Chr. Andersen.

1838 19.4. sælges videre til Peder Thomsen Bojer.

1838 1.12. skifte efter ovenn. enken Maren Knudsdt. får adkomst til gården 7.0.0.2.

1839 14.7. bevis fremlagt, at enken M.K. er gift m. Peder Harbo Michelsen, hans adkomst 7.0.0.2. 257 b.

Gården benævnes nu som no. 6 i Brond. gl. 7.0.0.2. ny 6.7.1.2. nemlig no. 6a 3.1.1.1 3/4. 6d. 0.5.2.2½ 6f. 0.1.2.1. 6g. 0.1.1.1 1/4. Kåstrup 4u 0.0.0.2½.

1851 18.6 sælger Peder Harbo gården af gl. hk. 7.0.0.2. ny 6.7.1.2. til Kammerråd Fjeldgaard i Thisted. solgt f. 328. 0.7.0.2 3/4. (= 6b se der).

Gl. f. 328. no 6b i Brund hk. 0.7.0.2 3/4. no. 10u i Kaastrup 1 alb. kommer fra f. 257.

1851 30.12. Skøde fra Kammerråd Fjeldgaard til Jørgen Jensen Munk parcellen no 6b af sælgers grd. i Brund 0.7.0.2 3/4. er bebygget.

1853 24.6. sælges videre til Chr. Pedersen i Kjelstrup no. 6b sm. ejd..

1858 29.9. tilkøbes parcel no 10 u 1alb.

1870 22.3. skiftebrev e. Chr. Pedersen Møller, adkomst til hans enke Maren Kathrine Krog

a. et hus i Brond no 6b 0.7.0.2 3/4.

b. parcel no 7e 0.3.2.2 3/4., der sælges til fol.380.

c. parcel 10u i Kåstrup 1 alb.

nyt reg.

F. 629, no 6b i Brond gl. reg. f. 328 hk. 0.7.0.2 3/4. se fol. 628 no. 6a og 6b.

F. 628: Matr. 6b hk. 0.7.0.2 3/4. 6a 1.5.2.1½, side 629 og 628, gl 328 (1948: 6a 1.1.0.1 6n 0.4.2.½ solgt 1948 s. 637).

1870 18.11. præsteatt. Niels Sørensen er g. m. Maren Katrine f. Krog., hans adk. 6b.

1874 23.6. skøde fra Ole Kløv til ovenn. Niels Sørensen, 6a.

Folketælling 1880 en gård.

Niels Sørensen 53 år f. Tved jordbruger.

Maren Katrine Jensen Krog 48 - f. Hillerslev hans hustru.

Johanne Marie Kristensen 15 - f. Hillerslev dt..

Peder Kristensen Møller 22 - do. søn.

Jens Krog Kristensen 10 - do. søn.

Maren Katrine Nielsen 8 - do. dt..

Søren Nielsen 4 - do. søn.

(Maren K. J. Krog må have været gift før).

1881 27.10. skifte, adkomst for N.S. 'enke Maren Katrine f. Krog.

1889 7.8. iflg. vielsesatt. adkomst for Søren Larsen, sm. ej.

Folketælling 1890.

Søren Larsen 45 f. Tved gårdejer.

Maren Katr. Jensen Krog 58 Hill. husmoder.

Johanne Marie Kristensen 25 do. dt..

Maren Katrine Nielsen 17 do. do.

Søren Nielsen 14 do. søn.

1916 20.6. skøde S.L. til Christian Marius Gregersen, 6a, 6b.

1917 16.6. skøde C.M.G. til Lars Chr. Pedersen Bunk, sm. ejd..

1918 15.3. skøde L.C.P.B. til Søren Vittrup Overgaard, sm. ejd..

1918 Deklaration, Søren Vittrup Overgaard må

43a. "Knøsgaard", Ballerumvej 112. Husmølle med sejl på taget. Huset er ombygget i 1845 og stod frem til 1957.

kalde grd. „Knøsgaard“ .

1918 23.12. skøde Søren Overgaard til Johannes Pedersen Badst og Anker Pedersen Badstue.

1919 19.6. skøde foregående til Peder Kr. Poulsen, sm. ejd..

1948 16.6. skøde P.K.P. til Chr. M. Christensen (ejendomshdl. ?) 6a og b.

1948 16.6. skøde ovenn. til Mads Andersen 6a, 6b.

Maren (1897 -) og Kristian Poulsen (1895 -) (købt 1919 - flyttede til Thisted) (stuehuset bygg. 1845- ombygg. 1913 - 31 t. sæde).

Børn: Bertha (Thisted) .

Jacobine (1897-1967) og Mads Korsgaard Andersen (1902-1974) (49) (drev maskinstation).

Børn: Erna (Thisted) - Kristian (1931-1974).

(Agnes og Kristian Korsgaard Andersen sad til leje).

Kamma og Erik Nielsen „Eriks Auto“.

Børn: Brian og Allan.

„Knøsgaard“

Efter hvad der skønnes, har gården fra 1850 til 1916 været i familieej og måske længere ud fra det, at Maren Kathrine Krog har været gift 3 gange. Hun var først gift med Chr. Pedersen Møller. Dernæst med sin anden mand Niels Sørensen i 1870 og har da Peder på 12 år, Johanne 5 år og Jens 1 år. I ægteskabet får de børnene Maren Kathrine og Søren „senere Bette Søren“, der begge får efternavnet Nielsen efter faderens fornavn. Maren Kathrine Krog overlever endnu engang sin mand

43b. Maren og Kristian Poulsen, "Knøsgaard",
Ballerumvej 112, Ca. 1952.

og bliver gift med Søren Larsen. I ægteskabet er der ingen børn.

På et tidspunkt efter hustruens død tager Søren Larsen en byggegrund fra ud mod Hillerslevvej (44) og bygger aftægtsbolig. Datteren Johanne af 1. ægteskab styrer huset og følger med til nr. (44), og gården går nu ud af slægtens eje.

Den købes i 1916 af Christian M. Gregersen og har til 1919 hurtigt skiftende ejere. Her skal lige nævnes, at Søren Overgaard og hustruen Stinne kommer hertil fra „Eshøjgård“ i Fårtoft. Han får ved købet tinglyst navnet „Knøsgård“. Det siges, at dyrlæge Toft kom ud til Søren Overgaard dagen før juleaften og spørger, om de vil købe nr. (41). Det siger de ja til og flytter samme eftermiddag.

Om brødrene Pedersen Badstue er ejendoms-handlere vides ikke, men i 1919 overtages den af Peder Kristian Poulsen. Han er født 1895 som søn af Poul Poulsen „Nørremølle“ i Thingstrup. Hustruen Maren Lund født 1898 og datter af Niels Lund, Tambøhus købmandsgård og kro i Sydthy. De fik datteren Bertha født 1923 og senere gift med Carlo Sønderkov (57), der blev vognmand i Thisted.

Byggeskik

Den trelængede gård, „som på billedet“ var oprindeligt det, man kaldte en parallelgård, der bestod af to længer, som lå over for hinanden. På et senere tidspunkt kom så tværlængen til. Taget var af strå, og først senere kom pandepladerne frem og afløste stråtaget.

Stuehusets vinkelbygning hed i fagsproget „en hue“, fik senere benævn. „kvist“. Det skitserede her var alm. byggeskik på den tid. Der ligger endnu her i 1999 Jens Larsens ejendom nr. (46) af denne type.

Fra stuehusets vestende ind i gården hører 1. vindue til pigekammeret, næste vindue og dør til forgang. Bag ved de to rum ligger soveværelset. De næste 2 vinduer hører til stuen, der går tværs igennem huset. I vinkelbygningen en stue, der gik indad i huset. Bag ved denne lå køkkenet mod nord. Så kom bryggerset med dør ud til gården og med vindue og dør ud til haven. Dernæst karlekammeret og bagved lå spisekammeret mod nord. Almindeligvis var der kælder til saltkar, ost og det hjemmebryggede øl. Loftsrummet blev brugt til opbevaring af husgeråd, dejtrug og lign. og ofte til lagerplads for korn.

I østfløjen var der kostald, som også indeholdt brønd med håndpumpe, korn og hakkelsemaskine og mod nord lå hestestalden. Som det sidste i den længe var der køreporte i den sydlige ende. I øst-vest længen stod kværn og mølle som det første, så var der vognport til jumben i særskilt rum. Derefter endnu en vognport og så var der svin og hønsehus i sydsiden. På loftet over stalden var der opbevaret hø, halm og korn. Møllen stod på gården helt frem til næste ejer. Dens skelet og vinger bestod udelukkende af træ. Til vingerne hørte sejl af stof, der blev rullet ud og snøret fast, når møllen skulle arbejde. Navn på den slags møller var i daglig tale „husmølle med sejl“.

Af besætning var der 8 køer + opdræt, omkring 15 svin og 2 heste samt meget fjerkræ: høns, ænder og kalkuner. Engang blev der slagtet 17 ænder til jul. De hang i bryggerset natten over, men dagen efter var de væk, så der blev ingen and til juleaften det år.

På et tidligt tidspunkt kom der selvbinder, en ny „Mac Cormick“ og der høstes også ved nogle naboer. Bertha mener, der kom elektrisk lys i sidste del af 30'erne. Der var kakkellovn og brænde-komfur både i køkken og bryggers, og fra pinse-dag til oktober blev der kun brugt den i bryggerset. Senere kom der primusovn til, det var en vældig gevinst for husmoderen.

Der var både pige og karl på gården, og om sommeren var der en dreng, ofte fra de mindre bemed-

lede familier i Thisted. Det var ofte drenge, der fik et måltid varm mad på Asylet hver dag om vinteren. De kunne have de samme drenge i flere somre, bl. a. var der en dreng i 5 somre, han blev senere en kendt tømrermester i sin fødeby Thisted, og kom jævnligt og besøgte familien i Brund. Drengene fik kost og logi og boede sammen med karlen. Udover kost og logi fik de 35-40 kr. for sommeren i rede penge og gik i Brund skole hver onsdag og lørdag fra kl. 7-12. Pigen fik 25-30 kr. om måneden og karlen kunne tjene godt og vel til en cykel om vinteren til 125-150 kr. For en sommer fik han ca. 400 kr. + kost og logi. Det var i 1930'erne.

Der tilhørte ejendommen 49 tdr. sæde jord, men Kristian Poulsen solgte 16 tdr. sæde fra i 30'erne til Jens Riis „Almasminde“. Jorden lå op mod „Kronborg“'s jord på østsiden af Hillerslevvej ved siden af „Renovationen“.

Hjemmet havde ry for sin store gæstfrihed. De var meget selskabelige og godgørende mod andre mennesker, det var ikke mindst Marens stærke side. Kristian Poulsen var en begavet og politisk interesseret mand og sad i Hillerslev sogneråd. Han var ikke fysisk stærk, hvilket var grunden til, at de solgte gården i 1948 efter 29 år her. De var da 50 og 53 år. I nogle år boede de på en mindre ejendom i Tilsted, her døde Kr. Poulsen i en alder af 59 år. Maren flyttede nu til Nørregade og boede her i mange år. De sidste år tilbragte hun på plejehjem og døde 94 år gl.

Ved ejerskifte i 1948 bliver der solgt 8 tdr.sæde jord til naboen Aage Kristensen i nr.(47), og Mads Korsgaard Andersen flytter nu hertil fra nr. (49), som er solgt til Niels Vestergaard fra nr. (48). Mads K.A. stammede fra Klitmøller og hustruen Jakobine er f. i Lild Strand. Se nr. (49).

Det var ved overtagelsen stadig et alsidigt landbrug. Omkring 1952-53 begyndte den ny ejer at forny de stråtækte bygn. Stuehuset blev først bygget op. Det kom til at ligge i haven lige nord for det gamle. Peder Søe fortæller, at han var med til at grave syldgrøften. Sønnen Kristian, der var udlært tømrer, tog del i arbejdet som tømrer. Gran-tømmeret blev hentet lige fra skoven og afbarket på gårdspladsen med håndkraft. Staldbygningen blev genopført fra grunden, da stuehuset var ved at være færdig. De resterende bygn. blev fornyet

43c. Mads Korsgård, Brund Maskinstation, „Knøsgård“, Ballerumvej 112. Ca. 1960.

henad vejen. Køerne var nu blevet sat ud. I den nye stald forsøgte ejeren sig med fedekalve og svin en tid.

Maskinstation

I begyndelsen af 1952-53 er der ungske i Thisted, og på maskinudstillingen her køber Mads Korsgaard en lille grå Ferguson, og begynder at køre ud og arbejder for bønderne. Det har hovedsageligt været at pløje og harve. Ret hurtigt efter kom endnu en grå Ferguson og sønnen Kristian kører nu med ud. Året efter en Fordson Major. Det er starten på Brund Maskinstation.

Nu blev Peder Søe ansat som førstemand, og flere kom til: Harald Andersen, Aage Kristensen, Alfred Andersen og Henning Søe. De havde alle landbrug ved siden af. I Høsten var der flere. I 1955 købte de en tærskemaskine at køre ud med. Så kom møgspredevognene, og de blev læsset ved håndkraft i begyndelsen. I 1962 kunne Peder Søe læsse mæg med grab, hvilket var et stort fremskridt. I 1965-66 købtes en Køla mejetærsker og året efter 2 bugserede mejetærskere. Til sidst var der 5 selvkørende mejetærskere. I takt med udviklingen i landbruget voksede maskinstationens sortiment og størrelse. - Eks. ploven fra 2-3-5 furet. Jorden kunne blive vendt.

Hustruen Jakobine var en fin skrædder og syede i de yngre år for folk, der kom og fik syet hos hende. I de senere år var hun en stabil kraft ved tlf. og dirigerede folkene rundt, når manden var ude at se til mandskabet. På trods af en vis svage-

lighed til sidst, kunne hun stadig passe telefonen og kom på den måde i berøring med mange mennesker ude omkring og kunne tillige følge med i årstidernes gang. På en maskinstation var det altid en vis nøgleposition, man havde der ved tlf. Her var ros og ris i rigt mål, men altid krævede det præcision fra udgangspunktet.

I 1967 døde Jakobine, og Mads Korsgaard er ikke glad for at bo her alene. Det resulterer i, at sønnen Kristian og svigerdatteren Agnes Andersen f. 1929 i Vestkær, Hundborg samt deres to børn Kirsten f. 1957 og Per f. 1963 flytter hjem til faderen fra deres nybyggede hus ved Thisted. Her havde Kristian indrettet et træskoværksted. Hans helbred var ikke så stærkt mere så han måtte, slå ind på noget andet.

Hos faderen bliver der nu sat stor kvist over staldbygningen og indrettet lejlighed til dem her. Kristian hjælper bl. a. til ved det daglige regnskab, han var især skrap til regning og god til det skriftlige. Agnes tog sig af husførelsen i de to beboelser.

I 1970 henvender ejeren af „Munkholm“ Peder Bach sig til Mads Korsgaard, om ikke han vil købe gården, for han vil sælge. Efter nøje overvejelse flytter familien Korsgaard til „Munkholm“, men beholder fortsat „Knøsgaard“ indtil 1974, da dør Mads Korsgaard, og 10 dage senere dør sønnen Kristian. Herefter blev begge steder solgt i 1975. Agnes Korsgaard kom senere til at bo i Nykøbing. Hun havde senere den sorg at miste datteren Kirsten i en ung alder.

Gården bliver nu solgt til naboen Kristian Poulsen i (48). De 9 ha. jord mageskifter han med den nye ejer af „Munkholm“ Poul Overgaard. Bygningerne bliver solgt til Erik Nielsen, Frøstrup f. her i 1952. Hustruen Kamna Knudsen Holmgaard er f. 1954 i Kjentrup. De har børnene Brian f. 1977 (Thisted) og Allan f. 1981. Erik Nielsen er udd. mekaniker og indretter nu bilværksted i stalden. Har i 24 år drevet forretningen „Eriks Auto“ herfra. Er ene mand på værkstedet og driver ved siden af et væsentligt salg af reservedele, som han selv køber hjem fra ind- og udland og videresælger. Har „Saab“ som speciale. Kan i dag findes på internettet. Ved besøg hos ham for nylig lå der fax på kontoret fra en dansker i Dubai om en rød Saab, han havde til salg.

De nye tider er kommet til Brund. Her er en lang arbejdsdag og alle ugedage fyldt ud for en enkelt mands virksomhed. I 1991 byggedes her en 550 m² stor hal til reservedele - brugte som nye. Ofte købes der større partier hjem af en ting. Hallen er altid fuld. Han erkender også, at ingen unge i dag vil overtage en sådan virksomhed

Kamma har fra tid til anden hjulpet til på værkstedet, når en bil skulle have en sidste afpudsning. Hun arbejder for tiden på en børneinstitution i Sennels. De har i tidens løb gjort en del forbedringer på boligen.

(Dorte Gravesen)

44. Ballerumvej 110

S. 714 matr. no 6m, 2 album.

Adkomster:

2.8.1920 skifteattest som adkomst for Søren Larsens eneste arving Johanne Marie Christensen.

10.4.1933 arveudlægsskøde efter Johanne Marie Christensen til Søren Nielsen.

19.9.1933 skøde fra Søren Nielsen til Jens Chr. Andersen.

25.9.1969 skifteattest, adkomst for arvingerne e. Jens Chr. Andersen.

25.9.1969 skøde til Ejner Larsen.
Søren Larsen.

Johanne Marie Christensen (arver 1920 eft. Søren Larsen).

Søren Nielsen („Bette Søren“) (Spillemand) (arver 1933 eft. Johanne M. Christensen).

Marie (1911-1960) og Kristian Andersen (1908-1969) (tømrer) (køber 1933).

Børn: Ricardo. - Jens Kristian - Minna - Elna.

Agnes og Karl Ejner Larsen (køber 1969).
Børn: Kirsten - Helle (Ø. Vandet).

Henrik Birk Gasberg (køber 1998).

I 1916 tager ejeren af „Knøsgård“ (43) Søren Larsen et stykke jord fra til en aftægtsbolig, der kommer til at ligge ved Hillerslevvejen (44), Ballerumvej 110 og hvortil han flytter efter salget af gården.

Man må formode, at hustruen Maren Krog er død på det tidspunkt. Hendes datter af første ægteskab Johanne Marie Kristensen er f. 1865 i Brund flytter med stedefaderen Søren Larsen hertil. Johanne har med stor sandsynlighed styret huset efter moderens død. Er ugift og nu 51 år gl.

Efter at hendes halvbroder Søren Nielsen (bette Søren) f. 24-1-1876 i Brund s. a. Niels Sørensen og Maren Krog „Knøsgård“ (43) har mistet sin hustru Johanne Kirstine V. Pedersen f. 29-6-1879 i Thisted og døde 5-3-1916, kommer Søren Nielsen til at stå alene med 5 moderløse børn. Familien boede da i den nu nedlagte ejendom (17) i nærheden af Brund Mølle.

Den næst yngste af dem er Dagmar f. i 1912 og er 4 år gl., da hun kommer til at bo hos fasteren Johanne og er her det meste af sin opvækst.

„Historien om de moderløse børn“

Her skal fortælles historien om de fem moderløse børn, og hvor de blev af.

Deres moder Johanne Kirstine Karoline Vestergaard Pedersen er f. 29-6-1879 i Thisted som d.a. Poul Pedersen og hustru. Hun var deres eneste barn. Hjemmet lå i Nørregade, hvor faderen var hjulmager og havde ord for at være en velstillet mand. Den 9. maj 1903 bliver Kirstine gift i Stagstrup kirke med Søren Nielsen f. d. 24-1-1876 i Brund s. a. Niels Sørensen og Maren Kathrine Krog, der boede i „Knøsgaard“ (43), Ballerumvej 112.

Den 14-6-1904 køber Kirstine og Søren Nielsen et landbrug i Hillerslev, Bellisvej 11, matr. 8b, 13f, 5d. Her bliver de fire børn Holger, Ejnar, Thorvald og Dagmar født. Det mindre landbrug bliver til daglig passet af hustruen Kirstine, idet Søren N. er håndværksmaler og er ude at male for folk. Børnene går i Brund skole. Stedet er familiens hjem i 9 år. D. 21-6-1913 sælges ejendommen og familien flytter til Brund.

Her køber Søren Nielsen ejendom matr. 16a, 8g, 6ag (17) af Jeppe Kloster, Brund Mølle. Ejendommen lå i nærheden af Brund Mølle. Den 14-9-1914 bliver Olga som den yngste født her. I 1916 d. 5-3 døde hustruen Kirstine i barselseng kun 36 år gl. Søren Nielsen står nu tilbage med de fem moderløse børn, der herefter bliver spredt for alle vinde, sådan som det huskes af folk i Brund.

44a. Agnes og Carl E. Larsen, Ballerumvej 110. Ca. 1975.

Søren Nielsen sælger d. 20-6-1916 ejend. til tømrer Kr. Frandsen Kloster, der bor lige øst herfor (18), Ballerumvej 122. Søren sidder til leje her en kort tid og flytter så med drengene Ejnar og Thorvald til Kronborgvej og får husbestyrerinde i huset. Senere flytter Søren ud til søsteren Johanne i Brund (44), Ballerumvej 110. Hun har styret huset her for sin stedefader Søren Larsen. Dagmar kommer til fasteren her, ligesom de øvrige børn ofte holder til her.

Søren ernærer sig fortsat som maler. Han var også musiker og spillede på trompet og harmonika. Han hed i daglig tale aldrig andet end „Bette Søren“ spillemand. Tog ud og spillede for folk ved festlige lejligheder.

Barnebarnet Eigild Nielsen, Søndbjerg, der også er spillemand og maler, fortæller, at hans bedstefar også komponerede en del mindre musikstykker, som desværre er gået tabt udover et enkelt stykke, som er i hans besiddelse. Senere ejere af huset i Brund har mange årtier efter fundet messingspidser til trompeten i havejorden her, som har tilhørt Søren Spillemand.

Efter søsteren Johannes død i 1933 arver Søren Nielsen huset og afhænder det straks efter. Søren Nielsen træffer herefter i Thisted enkefru Johanne Graugaard. Hun har været gift to gange før. Havde 5 børn med den første mand og 8 børn med sin anden mand. Den yngste af hendes børn, der er f. 1931, er således 5 år, da hendes mor Johanne Graugaard,

der er 49 år, og Søren Nielsen, der er 60 år, flytter til Herken v. Hjørring. Her bliver de gift i 1936. De får her et slagterudsalg, som Johanne tager sig af, og Søren arbejder fortsat som maler.

Det er heroppe, at Søren giver sig af med at male billeder på lærred og tager ud til Lønstrup og sælger billeder til turisterne. Salget går strygende. Han sender også billeder til Olga og Thorvald i Thy til videresalg. De kan fortsat 50 år efter ses her. Malerierne var det, man kaldte dusinmaleri: flere af samme billede. Har malet et utal af Svansøen fra Svaneholmsparken i Hjørring, af Himmelbjerg og den stråttækte bondeidyl. Det kunne sælges den gang, da var der ikke det samme udbud af pynt til at hænge på væggene.

På hans ældre dage flytter de tilbage til Thisted. Søren bliver ramt af en hjerneblødning og må sidde i rullestol i nogle år. Parret må da flytte med hinanden på plejehjemmet „Kristianslyst“. Her døde Søren i 1951, 75 år gl. Johanne døde godt 10 år senere i 1962, 75 år gl.

Holger nr. 1

Holger Nielsen er som den ældste f. 5-6-1905 i Hillerslev. Han er 11 år gl. v. moderens død og kommer en tid til at bo hos bedsteforældrene Poul Pedersen og hustru i Nørregade.

Holger kom tidligt ud at tjene, men hvor er uklart. Det var ikke usædvanligt den gang, men det har meget sandsynligt været her i det lokale, for han gik i Brund skole og har fortsat hermed. Er sikkert konfirmeret i Hillerslev kirke.

Det siges, at han som voksen var en noget særpræget person. Bosætter sig i København. Kommer på motorcykel og med telt og besøger familien i Thy. Senere tager han navneforandring til Nordenkrone og kommer tilsyneladende til at leve som betler (tigger) derinde i storbyen.

Gæster enkelte gange igen familien, men en af hans brødre lader ham forstå, at han ikke skal vise sig der mere så usoigneret og i den påklædning, hvilket han bliver stødt over og siger, at så er der ingen, der skal se ham der mere og endsige arve ham til den tid. Om han var bemidlet eller ej blev aldrig opklaret. Men søsteren Olgas søn Peder bor en tid i København og genkender ham undertiden på sine steder der. Men Holger ville ikke give sig til kende, når han forsøgte at tale til ham. Kun en

gang lykkedes det at få ham i tale for en kort bemærkning, og han beder da søstersønnen om at hilse hans mor Olga. Han forblev ugift og døde derovre i 1972 og blev 67 år gl.

Thorvald nr. 2.

Thorvald Gustav Nielsen f. 14-8-1906 er 10 år gl. i 1916 og flytter med faderen til Kronborgvej. Han kommer ret tidlig ud at tjene og kommer til en familie, der hed Krog, konen hed Nikoline. De boede på Thisted Mark og var barnløse. Thorvald holdt kontakten vedlige til hjemmet der så længe, de levede. Han kunne herfra fortsætte sin skolegang i Brund skole. Da det var Thisted sogn, blev han konfirmeret i Thisted kirke.

I 1931 bliver Thorvald gift med Karen Marie Nielsen. Hendes hjem lå i Øsløs. De havde en kort tid et landbrug i Skjoldborg, bosætter sig herefter i Thisted. Her begyndte Thorvald som uldhandler, og det er han frem til 1940. Arbejder så under krigen ved fæstningsværkerne i Hanstholm til 1945. Arbejdet her var godt betalt. Det var knap så godt, da der blev pengeombytning efter krigen. Da var der nogle, der fik uombyttede penge til at blive værdiløse, således også her.

Thorvald vendte tilbage til uldposen i nogle år. Han solgte på sine ture også billeder af sin faders produktion. Hustruen Karen arbejdede i 25 år dels i huset hos Elise og Richard Hove, Thisted Dampmølle og hos en urmager i byen.

De havde tre børn: Svend Aage, Else og Gudrun. Thorvald spillede på harmonika, men der var ingen af hans børn, der spillede. Derimod er der 4 børnebørn, der spiller både i orkester og som solister. En enkelt levede også af det. Thorvald døde i 1970, 63 år gl. Således oplyser datteren Gudrun Andersen, Hurup.

Ejnar nr. 3

Ejnar Valdemar Nielsen er f. 9-9-1909 på ejendommen Bellisvej 11. Det siges, at han var en del syg som barn. Er 7 år gl., da han bliver moderløs og flytter også med faderen til Kronborgvej. Ejnar er også en del hos Peder Nørgaards i Hillerslev, og det er meget tænkelig, at han også går i Brund skole herfra og konfirmeres i Hillerslev kirke.

I skolen ville læreren, at han skulle have gået i

latinskolen i Thisted, men det skulle man betale et vist beløb for, og det kunne der ikke blive til. Han kom også ud at tjene. Senere bliver han i 1933 gift med Emma Andersen Skovsted. Hun er enke og har 2 børn. Sammen får de sønnen Eigild. Han bliver siden musiker og maler ligesom sin bedstefar og bor i Søndbjerg.

Det er Eigild, der fortæller, at bedstefaderen borte Søren også komponerede små musikstykker, som desværre er gået tabt udover et enkelt, som er i hans besiddelse. Ejnar var arbejdsmand. Hustruen Emma var en kendt kogekone på Hurup-egnen. Familien er bosat i Hurup. Ejnar døde i 1968 og er da 58 år gl.

Dagmar nr. 4

Dagmar Agnethe Nielsen f. 31-8-1912 kommer i 1916, 4 år gl. til faderens søster Johanne i Brund (44) Ballerumvej 110. Udover at hun også har ophold ind imellem hos bedsteforældrene i Thisted, er det her hun får sin opvækst.

Det er om Dagmar, der endnu huskes denne episode. Lige efter moderens død er hun henne ved naboen Kr. Frandsen (18) for at lege med deres småpiger, da de fortæller hende, at hendes mor er død, hvortil hun udbryder: "Det er løwn i jer hals". Den samme episode fortæller Olgas datter Dora her i 1999. Hun fortæller også efter sin mor Olga, at Dagmar som barn var noget misundelig på sin søster, fordi hun fik finere tøj hos sine plejeforældre Peder Nørgaards, hvorimod Dagmar fik sin mors tøj syet om af sin faster Johanne. Dagmar har gået i skole i Brund og er konfirmeret i Hillerslev. Hun er så også kommet ud at tjene i huset på et tidspunkt.

Dagmar bliver gift med Adolf Rægaard, der var fra Arup. Han var broder til Kristian Rægaard (10) og til tømrer Jens Kr. Andersens kone Marie Rægaard, der købte huset af Søren Nielsen. Dagmar og Adolf Rægaard får 5 børn sammen. Adolf er vognmand, og de kommer til at bo i Thisted. Adolf Rægaard får også vognmandskørsel under krigen i Hanstholm v. fæstningsværkerne, hvilket også gav gode penge. Ægteskabet er ikke særlig lykkeligt, og det ender med skilsmisse, endnu inden børnene er voksne.

Dagmar bliver gift igen i 1948 med Arne Due. De har ingen børn sammen. Ifølge familien er

44a. Marie og F. K. Andersen, Ballerumvej 110. Huset er bygget i 1916. Ca. 1948.

Dagmar nok den, der har haft det vanskeligst i sit voksne liv, men hun bevarede altid et lyst sind. Hun arbejdede på Ovesens Vaskeri og på Thisted sygehus. Dagmar døde 6 år efter sin mand i 1996 og var da 84 år gl.

Olga nr. 5

Olga Karoline Nielsen er f. 14-9-1914 efter at familien er flyttet til Brund (17) i 1913. Olga er den yngste og 1½ år gl. ved moderens død. Kommer en kort tid i pleje i Brund Mølle hos Ottomine og Jeppe Kloster. Men da konen her ikke har for stort et overskud til at få et lille barn i huset, kommer Olga nu i pleje hos Else og Peder Nørgaard, Hillerslev. Familien var nær nabo til Kirstine og Søren Nielsen, da de boede på Bellisvej 11. På et tidspunkt mister Peder Nørgaard sin hustru Else af en uhelbredelig sygdom. P. Nørgaard har nu ikke længere mulighed for at beholde lille Olga.

Hun kommer hjem til sin far på Kronborgvej. Men her går det ikke særlig godt for den lille Olga. Hun har problemer med at acceptere husbestyrerinden. Der bliver nu draget omsorg for, at Olga kommer på børnehjemmet i Thisted. Det lå tæt ved Olgas hjem. Den lille pige længes hjem, så bestyrerinden må tage hende ind til sig i privaten en tid. Olga er omkring 4 år gl., da hun kommer fra P. Nørgaard. Da hun er 6 år, må hun ikke være på børnehjemmet længere, og da familien ikke er tilfreds med at sende hende på Aas børnehjem, ja, så ender det med, at Peder Nørgaard en dag henter hende hjem til sig igen. Den dag glemte Olga

aldrig siden i sit liv. Peder Nørgaard havde i mellemtiden fået sin kusine Dorthe Nørgaard til husholderske, og her bliver Olga resten af sin opvækst. Hun kommer således også til at gå i Brund skole og konfirmeres i Hillerslev kirke.

Olga kommer ud at tjene, da hun er 15 år. Hendes første plads er hos Else og Jens Kirk i Thousgaard. Det fortælles, at Olga længes sådan hjem, at hun enkelte gange får lov til at køre med den lille Elin en tur i barnevognen så langt hen, at hun kan se hjem.

I 1933 bliver Olga 18 år gl. gift med Holger Christensen fra Skovsted Mark. Olga havde holdt hårdt på, at hun ville stå hvid brud, men hendes faster Johanne holdt lige så meget på, at hun skulle være i sort, og i det her tilfælde var det på grund af moderens død. Måske havde Olga netop derfor haft behov for at stå hvid brud, men det blev det altså ikke.

Udover at have boet flere steder, har de en tid et husmandssted i Sjørring. Senere bliver de bosat i Thisted. Holger har i en hel del år arbejdet på Thisted havn. Olga arbejder nogle år på Ovesens Vaskeri og senere på Thisted sygehus.

I ægteskabet er der børnene Dora og Peder. Dora bor i Thisted og er gift med Leo Thouborg Madsen. Det var ved at finde hertil, at det har været muligt at finde en del af de forskellige oplysninger. Familien Olga med mand og børn bevarede hele livet igennem et nært familiært forhold til Dorthe og Peder Nørgaard, hvilket ses af, at Olga og Holger opkaldte deres to børn efter dem. De betragtede dem altid som deres bedsteforældre. Peder Nørgaard og Else havde selv to børn, der var voksne, da Olga var barn der. Olga forfattede i øvrigt en hel del festsange for folk. Hun gik også ud og solgte billeder for sin far. Olgas mand døde i 1979 og hun i 1986 og er da 72 år gl.

Et gennemgående træk for børnene er, at de alle kom til at gå i Brund skole. Det har familien haft øje for. Flere udsagn har bekræftet, at børnene bogligt har været velfunderet. Derudover fandtes der på den tid stort set ikke andre sociale løsninger, end dem der ses her.

44. Ballerumvej 110 (fortsat)

Den 19-9-1933 afhændes matr. nr. 6m af Søren Nielsen til tømrer Jens Kristian Andersen f. 1908

- 1969 i Hillerslev s.a. Jens Kr. Andersen, Hillerslev og Kirstine Marie Pedersen f. i Øsløs. Hustruen Marie Rægaard Jensen f. 1911 - 1960 i Arup, d. a. Martin Jensen og Ottomine Rægaard Jensen, Amtoft.

I ægteskabet var der børnene Ricardo. f. 1935, død 1936 - Jens Kristian f. 1940 - Minna f. 1945 - Elna f. 1953, død 1954.

Det var et hårdt slag for forældrene, moderen Marie overvandt aldrig helt sorgen over at miste også sit andet barn. Hun døde 6 år senere. Jens Kr. tømrer overvandt derefter ikke det at miste sin kone kun 49 år gl. Hans livsenergi blev meget berørt heraf.

Sønnen Jens Kristian er forstander på V.U.C. og udlændingesprogskolen i Skjern. Datteren Minna bor i Thisted. Kristian Andersen var tømrer og drev en tømrerforretning herfra. Det åbne loft oven på beboelsen var hans værksted og uden varme her. Værktøjskassen og brædder blev fragtet med på cyklen gennem alle årene. Tømreropgaverne blev tilvirket enten på værkstedet eller byggepladsen. Der fandtes ikke færdige elementer at få den gang. I dette hefte under „Landsbyen“ har nabosønnen Tage Jensen beskrevet tømrervirksomheden fra den gang.

Kristian tømrer gik efter fyraften sin daglige tur med den blåmalierede mælkespand efter to potter sød hos naboen på den anden side af vejen. Her gav det altid en god snak ved stalddøren om det lokale nyt i løbet af dagen. Var det forårstid og tulipaner og hyacinter var i udspring ved husmuren, ja, så var han den første, der så det. Hustruen Marie døde i 1960. Kristian Andersen i 1969 og var da 61 år gl. Begge ægtefæller boede her til deres død.

Arvingerne sælger 25-9-1969 skøde til Carl E. Larsen, der er f.1917 i Agger, s.a. Kirstine Larsen, Agger. Hustruen Agnes Gadeberg er f. 1923 i Østerild, d. a. Jens Petersen Gadeberg og Maren Kirstine Kristensen, Østerild.

Agnes har sin søn Jørgen med ind i ægteskabet og ægteparret har børnene: Kirsten f. 1956 og Helle f. 1961 i Thisted. Carl E. Larsen har fra første ægteskab børnene: Flemming, Mogens, Anne Lise og Poul Erik. De er født i Vestervig.

Familien C.E.Larsen flyttede hertil fra Thisted. Carl Ejner ernærede sig som arbejdsmand i Thi-

sted. Agnes havde drevet en rulleforretning i 10 år og fortsatte med denne her en kort tid. Det var for langt for bykvinderne. Hun blev så sygehjælper i 17 år på „Højtoftecenteret“ i Thisted.

Huset blev købt for en sum af 25.000 i 1969. Det gennemgik nu en tiltrængt renovering. Nystøbte gulve, toilet og bad, som der ikke havde været tidligere og nyt tag. Senere centralvarme og nye bondevinduer. Ægtefællerne havde et helt specielt gøremål sammen, netop at gå på lossepladsen i ny og næ. Det var den gang, man kunne det uden opsyn og hjemmet bar præg af ikke så få fine ting herfra, og det var blevet pudset op til genkendelighed igen. Carl E. Larsens værksted var fuld af et tusindtal af genstande, dele til forskellige reparationer. Her kunne naboen til enhver tid redde sig enhver form for skruer og dingener efter behov. Carl Ejner var god for en byttehandel af enhver art.

Efter 28 år flytter ægteparret til Thisted for at have lettere ved at gøre ærinder. Men det var ikke uden vemod, for afsavnet af det daglige udsyn ud over de åbne marker, der den halve del af året var besat af græssende køer fra alle sider.

Den 1-7-1998 sælges huset til Henrik Birk Gasberg f. 1970 i Kaastrup, s.a. Henrik Johan Gasberg f. 1940 i Hillerslev og Gunna Birk Nielsen f. 1947 i Hurup, bosat i Hillerslev. Henrik er uddannet kleinsmed og ansat ved A.S. Smede- og Maskinværksted i Tved.

(Dorte Gravesen)

45. Ballerumvej 108

Matr. no 6c. s. 630, gl. 336, 6c 0.7.0.3/4. 6d 0.3.0.1/4.

1862 23.12. skøde Anders Enevoldsen Møller til Niels Chr. Christensen, 6c m. bygn.

(s. 631, 1866 skøde fra Anders Ramsgaard Jensen til Niels Christensen Kløjgaard, parcel 6d.)

Folketælling 1880, en gård.

Niels Kr. Kristensen 46 år f. Hillerslev jordbruger.

Kirsten Larsen 48 - f. Sennels hans hustru.

Kristian Nielsen 11 - f. Hillerslev søn.

Kristen Nielsen 9 - do.- do.

Ved folketæll. 1890 bor parret alene på gården.

1894 20.6. magesk. skøde fra N.C.C. eller Kløjgaard til Søren Chr. Larsen, 6c, 6d.

45. Marie og Karl Jensen, Ballerumvej 108. Ca. 1948.

1917 27.4. skøde fra S.C.L. til Jeppe Frandsen Kloster, sm. ejd.

1917 6.6. skøde fra J.F.K. til Jens Dusenius Jensen (slagter).

1929 læst 10.7. skøde fra ovenn. til søn Carl Andreas Jensen 6c, 6d.

(nævnt i hæftelser: 1912, skifte e. Petrine Marie Pedersen til sikkerhed for børn - er hun gift med Søren Chr. Larsen ?).

Maren (1877 - 1963) og Jens Dusenius Jensen (1875 - 1947) - (slagter - fra 15 - flyttede til Hanstholm 1926 - 1932 - derefter til Tingstrup).

Marie (1903 - 1988) og Carl Jensen (1906 - 1998) (slagter - købt 1926 - flyttede til Thisted 1971- ombygget 1933 - 16 t. sæde)

Børn: Tage (Nyk. M.) - Gertha (Jelling) - Henry (Røde Kro) - Hans (Skive) - Ingrid (Givskud) - Aage (Skovsted).

Kirsten (1946 -) og Martin Jensen (1942 -) (12) (købt 1971 - flyttede til Nors).

Børn: Bent f. 1975 - Mette f. 1978 - Karen f. 1979.

Birgit og Frode Poulsen.

Børn: Annette - Anne Marie - Martin.

Efter forældrene Maren og Jens Dusenius Jensen overtog Carl Jensen ejendommen i 1926. I

1929 blev han gift med Marie datter af Amalie og Karl Kristensen. (24).

Ejendommen var på 17 td. sæde og blev ombygget i 1933. I 1940'erne bestod besætningen af 2 heste (nordbagger), 8 køer, 6 ungkvæg, 3 søer + fedesvin og høns. Desuden holdtes orne, som ikke blot benyttedes af omkringliggende ejendomme, men også af søer fra omkringliggende landsbyer, idet søerne både kunne hentes og bringes. På laden var en 5-vinget Heide-mølle, som kun benyttedes til at grutte og skære hakkelse. Der blev indlagt elektricitet ved ombygningen i 1933, men vand pumpedes op ved håndkraft indtil sidst i 40'erne. I 1937 kom telefonen. Den blev købt for de penge, han fik som belønning for at være med til at redde naboen fra en olm tyr. Naboen døde dog et par dage efter.

Som på andre husmandsbrug måtte der tjenes til livets ophold uden for hjemmet. I nogle år var han mureroppasser hos Anders Jensen (7), men senere gik han i faderens fodspor som slagter. Han kørte ud med kød 2 dg. om ugen i Brund og omegn, hvor han også udførte hjemmeslagtning. Han havde også en hestetrukket slåmaskine, hvor han tjente lidt ved at køre ud og slå hø nogle få steder. Desuden blev han en del brugt ved kalvefødsler, hvor kalven vendte forkert og i høstens tid, når der skulle sættes stakke.

Ejendommen kunne vist siges at være velholdt. I 1938 fik de husmandsforeningernes diplom for veldreven landbrug. Men det var ikke kun hans fortjeneste, for på trods af 6 børn i løbet af 9 år var Marie lige så meget ude som inde. Det gjaldt såvel staldarbejde som i roe- og høsttiden. Desuden blev børnene også tidligt sat i sving både i stald og mark. Det erindres at stivvognene efter endt markarbejde hvert år blev skrabet og børstet med stålbørste, hvorefter de fik en gang finsk tjære. Blandt børnene gik snakken også, at man næsten ikke kunne røre ved noget uden at få olie på fingrene.

(Tage Jensen)

I 1971 køber Martin Jensen ejendommen af sin farbror Carl Jensen. Martin Jensen er født 1942 i Thisted. Hustruen Kirsten Jensen f. Pedersen 1946 i Sennels. De kom hertil fra Hanstholm. Martin

Jensen er på det tidspunkt bankmand og Kirsten sproglærer v. Thisted Handelsgymnasium.

Efter at farbroderen tidl. havde sat køerne ud og lavet stalden om til svin, ændres stalden nu tilbage til køer. Martin begynder med een ko og malker med hånd indtil der er 5-6 køer, så installeres der malkemaskine igen. Senere rørmalkning og udmugningsanlæg. Koantallet er nu oppe på 12 + 20 kvier og kalve. Det var, hvad de godt 6 ha. jord kunne give til. I 1972 bygges ny lade med plads til grise i den ene side. Martin forsøgte sig også et år med selvbinder, tærskværk og halm-presser. Nostalgien skulle også her prøves af.

Stuehuset blev renoveret i 1975 med nyt tag og nyindretning af tagetagen, køkken og nyt bad. Martin var nu heltids landmand og passede samtidig deres 3 børn i dagtimerne.

I 1981 sælges ejendommen til Birgit og Frode Poulsen, dvs. de bytter med deres hus i Øsløs. Familien Jensen flytter ret hurtigt til Nors derefter.

Birgit er f. Sørensen i 1945 i Sennels. Frode Smed Poulsen er f. 1948 i Kåse. Børnene Annette f. 1969 i Sennels, Anne Marie f. 1973 i Hunstrup og Martin f. 1978 i Øsløs. Frode arbejder fortsat på slagteri i nogle år. Hustruen er hjemmegående og hjælper til i stalden.

På et tidspunkt, da børnene bliver større, bytter de om. Birgit, der er uddannet skrædder, bliver ansat på „Sunvill“ buksefabrik i Sundby. Senere på „Joran Bor“ i Thisted. Der bliver nu udvidet til 35 køer. Svinestalden bliver inddraget til kreaturer. Der købes 1,9 ha. jord ved „Bromølle“, og der lejes jord ved nabo for at skaffe foder nok til alle disse dyr. Således bliver der i 27 år fra 1971 til 1998 igen kvægdrift på denne ejendom.

Her i 1998 blev der lidt overraskende taget denne beslutning at sælge mælkekvote, udsætte besætning og sælge det meste af jorden til naboen Poul Overgaard „Munkholm“.

Der hører fortsat 1,3 ha. jord til ejendommen samt 4,9 ha., der ligger i Rimhuse. Endnu et landbrug er på det nærmeste nedlagt. Frode Poulsen arbejder nu på møbelfabrikken „Licentia“ i Nors.
(Dorte Gravesen)

46. Ballerumvej 106

Matr. 6i, hk. 0.2.2.2 1/4. side 636, gl. f. 475.

1877 8.1. skøde fra Peder Chr. Nielsen ejer af

6k til skolelærer M.B.Christensen, 6i m. bygn.
 Folketælling 1880, et hus.
 Morten Borregaard Kristensen 76 år g. f. Tor-
 lev pens. skolelærer.
 Johanne Marie Kristensen 57 - f. Hillerslev hus-
 mor (p.t. Sjørring).
 Ida Kirstine Kristensen 30 - ug do. dt.
 Parmo Karl Kristensen 14 - do. søn.
 Folketælling 1890.
 Johanne Marie Kristensen 67 e f. Hill husejer.
 Ida Kirstine Kristensen 40 u do. dt.
 Elisabeth Kristensen 31 u do. - do.
 1897 28.5. skifte, adkomst for enken Johanne
 Marie Christensen.
 1897 25.6. skøde, enken til Jens Chr. Nielsen
 Tange, sm. ej.
 1913 23.7. skøde, foreg. til Christian Christen-
 sen.
 1915 31.3. skøde foreg. til Christian Nikolaj
 Petersen, sm. ej.
 1918 19.3. skøde foreg. til Frands Kristensen.
 1923 10.8. skøde foreg. til Johanne Christen-
 sen.
 1928 læst 30.7. vielsesatt., adkomst for Chr.
 Larsen Sørensen.
 1928 læst 30.7. skøde fra foreg. og hustru J.C.
 til Peder Chr. Christensen, sm. ej.
 1931 3.12. skøde foreg. til Jeppe Kloster Lar-
 sen.
 1932 7.7. skøde foreg. til Jens Kaarfast Larsen.
 (hæftelser afløst 1971).

Mathilde (1908-1993) og Jens Kaarfast Larsen
 (1882-1971) (22 - fiskehandler - Mathilde flyt-
 tede til Thisted) .

Børn: Lilly (Thisted) - Leo (Skovsted) - Kaj.
 (Thisted) - Mona - Sonja.

Linda og John Jensen.

Børn: Marie - Steffen.

I 1932 købte Mathilde og Jens Kaarfast Larsen
 ejendommen af Jeppe Kloster Larsen, Brund
 Mølle, som antagelig har stået med den fra for-
 rige ejer. Jens Larsen flyttede hertil fra (22). Der
 er 2,5 ha. jord til. Besætningen var på 2 køer, 3
 fedesvin og nogle høns. Mælk, kød og æg var
 nødvendige ting til den daglige husholdning. Jens

46. John Jensen, Ballerumvej 106. Tilde og Jens
 Larsens ejendom. Ca. 1970.

Larsen gik ud på dagleje på gårdene dengang. Var
 bl.a. med stor tærskemaskine i høstens tid. Han
 var en stærk mand og var god til at „gulve halm“
 på de små halmlofter. Havde også i mange år 2
 ugentlige dage med fiskekassen på cykel, hvor han
 solgte fisk, som han hentede i Thisted og derefter
 solgte i omegnen. Om vinteren var det ofte med
 slæden, og så var en af drengene med. Turen gik
 til Kjeldstrup, Skovsted, Hou og Bromølle. En tur
 ud ad Hanstholmvej og så i selve Brund. Fisken
 blev solgt for 10-20 øre pundet. Jens Larsen holdt
 ud med sin fiskehandel helt frem til efter sin 80
 års fødselsdag, dog kun i Brund. Køerne blev sat
 ud omkring slutningen af 1950`erne. Ud over at
 passe hjemmet med de fem børn, gik Mathilde ud
 og hakkede roer og forkede korn i høsten. I mange
 år gjorde hun rent i Brund Forsamlingshus. Ma-
 thilde Larsen var meget proper, og det var ikke
 mindst hendes fortjeneste, at den gamle ejendom
 altid så særdeles velplejet ud, både ude og inde.

Der var pumpe i bryggerset indtil der blev ind-
 lagt byvand. Der fandtes ingen bad og toilet helt
 frem til 1984. Jens Larsen døde i 1971 - 89 år
 gammel. Hustruen Mathilde boede der fortsat til
 1984 og flyttede derefter til Thisted på Vinters-
 møllevej. Hun døde 1993 - 85 år gammel.

Ejendommen blev solgt 1984 til Solveig og John
 Jensen, der kom fra Dollerup. De har børnene
 Marie og Steffen. Der blev nu lavet soveværelse,
 børneværelse, bad og toilet i noget af stalden. Se-
 nere blev den hvide bygning mod nord sat til. John

47. Anna og Aage Kristensen, Ballerumvej 102.
Ca. 1948.

Jensen handler en del med dyr - lige fra heste til geder - og arbejder bl. a. på rideskole. På et tidspunkt flytter Solveig fra ham. Senere flytter Linda Hvas ind med børnene Dennis, Claus og Carina.

NB: Der findes et interview i Thisted Dagblad med Jens Larsen, da han bliver 80 år. En del af dette findes i hæfte 1.

(Niels E. Gravesen)

47. Ballerumvej 102

Matr. 6k m. fl. sk.p.p. s. 637. hk. 6k 0.4.2.1 3/4. 6n 0.4.2.1., 11e 0.0.2.2.

Folketælling 1880, et hus.

Peder Kr. Nielsen 44 f. Hunstrup jordbruger.

Ane Marie Larsen 46 Sennels husmoder.

Ane Nielsen 9 Østerild dt..

1888 28.4. skøde Peder Christian Nielsen til Niels Peter Pedersen, 6k m. bygn..

1919 1.4. skøde NPP til Hans Nielsen Damsgaard, sm..

1943 5.7. skøde HNH til Jens Chr. Jensen og P.C. Christiansen, 6k.

1944 22.1 JC&PC til Jens Frost Christensen, 6k.

1946 29.3. skøde JFC til Aage Christensen, 6k.

1948 1.10. skøde Mads Andersen til do. 6n.

1964 22.7. skøde Karl Nielsen til do. 11e.

? og Niels Peter Pedersen.

Martha og Hans Damsgaard (mælkehandler - flyttede til Thisted).

Børn: Kristian (Esbjerg) - Ingeborg - Ellen (Thisted).

Maren og Jens Frost.

Anna (1923-) og Aage Kristensen (1919-1994)
Børn: Børge - Else Marie - Anne Marie - Meta.

Claudine og Michel Auneau.

Børn: Oliver - Sebastian - Virginie - Jeremy.

Aage Kristensen var f. i Kjelstrup i 1919. Anna Hundahl f. Hansen 1923 stammer fra Øster Vandet. I ægteskabet er en søn Børge f. 1949, tvillingerne Else Marie og Anna Marie f. 1953 og Metta f. 1955. De er alle bosatte her i Thy.

Ved en fest i Brund Forsamlingshus i marts 1946 blev ejendomshandelen mellem Jens Frost, Brund og Aage Kristensen, Kjelstrup afgjort, har hustruen Anna Kristensen berettet. Der var 10 tdr. sæde til ejendommen. 4 køer, 4 stk. ungvæg, nogle svin, 20 høns, samt to gule heste af bl. race. Handelen gik af ved 25.000 kr. Anna Kristensen fortæller videre, at Jens Frost sagde, at der nok skulle følge 2 nye tømmer med til hestene og 4 nye kraftfoderkasser til køerne.

Dette fortæller om, hvor vigtigt det var med helt nødvendige ting, så man kunne køre til byen, få fodret dyrene, uden de nye ejere skulle have yderligere udgifter først, men kunne komme i gang nu og her. Familien dyrkede rigeligt med grøntsager: kartofler, kål, persille og lidt bær. Det blev solgt fra vogn på gaden i Thisted 2 dage i ugen. I 1949 blev der købt 8 tdr. sæde fra „Knøsgård“ og besætningen kunne øges.

De gamle bygninger forfaldt mere og mere, især stalden. Så i 1959 blev der bygget ny stald først på sommeren. Der blev bevilget et større lån og samme sommer blev stuehuset bygget. Al indbo blev båret ud i det nye roekammer, og så blev der sat af til bryggers, badeværelse, toilet og et værelse til børnene samtidig med staldbyggeriet. Da resten af stuehuset så var færdig, blev der lagt tæpper på de støbte gulve. Skabe, døre og andet inventar stod håndværkerne og fremstillede på loftet. Maling og tapet kom op, og der kunne flyttes ind til jul 1959.

I 1974 byggedes der ny lade og i 1984 maskinhus. I perioden fra 1974 og frem blev der installeret malkemaskine og senere rørmalkningsanlæg. Der var på det tidspunkt 12 malkekøer. En traktor

kom der også til.

Desværre blev Aage Kristensen i 1979 beordret til at sætte køerne ud på grund af en luftvejslidelse. I 1960'erne blev der købt ca. 11,5 tdr. sæde jordareal på Ballerum til afgræsning af goldkøerne og kvierne.

I 1979 køber Aage Kristensen al jorden på 11,5 tdr. sæde af sin bror Niels Vestergaard Kristensen (49). I 1994 døde Aage Kristensen. I slutningen af 1997 sælges ejendom og jord til tyrestationen „Kronborg“. Bygningen + ca 1 hkt. sælges i april 1998 til en fransk familie, der på det givne tidspunkt har boet en kort periode i hus i Klitmøller.

Familien hedder Michel Auneau f. 1945 og hustruen Claudine Auneau f. 1955 begge i Frankrig. Michel er landstræner i styrkeløftning og ansat af landsforeningen. Claudine er flere gange verdensmester i en disciplin for styrkeløftning og fransk lærer på Thisted Gymnasium.

Ægteparret har sønnen Jeremy f. 1981 i Frankrig. Fra første ægteskab har Michel sønnerne Oliver 30 år, Sebastian 29 år og datteren Virginie 25 år, der alle bor i Frankrig.

Familien Auneau har gennemrestaureret huset indvendig, nyt køkken, ny isolering m.v. Her hører nu 1,3 ha. til ejendommen. De nuværende ejere har stor interesse for heste, sådanne kommer der nok til at gå i fold omkring ejendommen.

(Dorte Gravesen)

48. Ballerumvej 104

Matr. 5f. sk. p.p. s. 626, hk. 0.3.2.0. solgt s. 96 (=13e St. Hill.).

1871 3.5. magesk. skøde Jens Christensen til Anders Kaastrup Larsen 5f.

Folketælling 1880, et hus.

Anders Kaastrup Larsen 55 f. Sennels lever af sin jordlod.

Maren Voergaard Thomsen 51 f. Hill. hans hustru.

Kirsten Marie Andersen 14 do. dt..

Petrine Jensine Jensen 2 f. Thisted plejedatter Folketælling 1890, et hus.

Anders Kaastrup Larsen 65 f. Hou husejer.

Jensine Andersen 34 f. Hill. husmor.

Maren Overgaard Kristensen 3 f. Brund dt..

1902 30.9. skøde AKL til Chr. Madsen, sm. ej..

1919 3.11. skøde CM til Niels Iversen Madsen,

sm. ej..

1923 2.1. skøde NIM til P. Jensen, sm. ej..

side 96 St. Hillerslev:

1923 skøde PJ til Holger Block, 5f Brund, 13e St. Hill..

1925 skøde HB til Poul Nergaard, sm. ej..

1937 skøde PN til Knud Larsen Bach 5f, 13e.

1941 adkomst for Anna Bach f. Christensen 5f, 13e.

1941 skøde AB til Niels Vestergaard Christensen.

1949 skøde NVC til Jens Kristiansen.

1953 skøde JK til Aage Christensen .

Inger og Kristian Madsen (51) (54).

Knud Pedersen.

Anna og Knud Bak.

Børn: Egon (Kolding).

Niels Vestergaard Kristensen (købt 1943) (flyttede til 49).

Ida og Aage Kristensen.

Petrea og Jens Kristiansen.

Børn: Poul - Ingrid.

Esther (1925 -) og Helge Jensen (1920 -) (flyttede til Ø. Vandet).

Børn: Anders (Thisted) - Gerda (Thisted).

Minna og Kristian Poulsen (købt 1956).

Børn: Elsebeth.

Henning Nielsen og Heidi Holm Jensen (købt 1999).

Børn: Mona - Louise - Janni.

Omkring 1915-16 bebor Kristian Madsen og hustru ejendommen matrikel 5 f. I ægteskabet var en datter. I 1918 mister kr. Madsen sin hustru. Hos parret tjente Inger (senere kogekone) f. Storm 1-2-1899, i Vesløs, der efter en tid bliver gift med Kr. Madsen i 1919. De får sønnerne Nikolaj og Senius.

På et ikke angivet tidspunkt bliver ejendommen

48. Minna og Kristian Poulsen, Ballerumvej 104. Ca. 1960.

solgt til Knud Pedersen. Efter sigende flytter han ikke ind på ejendommen, da konen ikke ville bo der.

Næste ejerskifte sker i 1937 til Anna og Knud Bach. De fik en søn Egon, som bor i Kolding. Anna Kristensen er f. 8-7-1911 på Østerengvej af forældrene Marie og Kr. Kristensen. Knud Bach f. 28-10-1909 kom fra Nors.

I 1942 mister Anna Bach sin mand og sælger i 1943 ejendommen til Niels Vestergaard Kristensen f. i Kjelstrup d. 5-5-1917. Han bliver gift med Mary Jensby f. 10-4-1916 i Vogntoft, Hurup. De får døtrene Aase og Hanne i 1943 og 1948. N. Vestergaard arbejder en del på „Kronborg“, og under besættelsen i 1940'erne dyrker familien en hel del grøntsager, der bliver solgt på gaden i Thisted.

I 1948 flytter familien N. Vestergaard til Ballerumvej 100 og sælger ejend. til Petrea og Jens Kristiansen. De havde 2 plejebørn, Poul og Ingrid. De var ikke søskende. Familien levede udelukkende af ejendommen. Den var på 7 td. land. Hustruen var meget dårligt gående, så børnene måtte tage særlig meget fat både ude og inde.

Efter 5 år sælger de ejendommen til Esther og Helge Jensen i 1953. De kom fra „Kronborg“, hvor de havde været bestyrer for Kr. Kjeldgaard. Helge arbejdede som daglejer på Kronborg. De havde en besætning på 5 køer, 3 grisesøer og 200 høns. Heste til markarbejde lånte han på Kronborg. Der er i ægteskabet børnene Anders og Gerda, som begge bor i Thisted.

I 1956 bliver ejendommen solgt til Minna og

Kristian Poulsen. Minna er f. Bach d. 8-10-1933 i Vester Vandet og Kr. Poulsen er f. 4-10-1928 i Fløe v. Støvring. De får datteren Elsebeth i 1961. Der var ved købet 7 tdl. land til stedet. En besætning på 5 køer, 2 kvier, 2 kalve, 1 so og 200 høns, og det var en ret stor besætning til ejendommens størrelse den gang.

Minna er hjemmegående med alt forefaldende arbejde ude og inde. Kr. Poulsen arbejder som daglejer på Kronborg, senere hos N. E. Gravesen og Foderstof. Winthersmølle sammenlagt i 15 år. I 1967 sættes køerne ud. På det tidspunkt får de det første toilet og bad. Senere i 1972 bygges der en ny svinestald til 25 søer. Samme år bliver stuehuset gennemrestaureret.

I 1975 bliver gården „Knøgsgaard“ købt. Jorden på 15 tdl. land bliver mageskiftet med P. Overgaard „Munkholm“. Ejendommens areal er nu oppe på 22 tdr. land. Knøgsgaards bygninger bliver solgt til automekaniker Erik Nielsen.

I 1994 bliver ca. 20 tdr. land solgt fra ejendommen og lagt til „Munkholm“. Ejendommen er nu nedlagt som landbrug. Hustruen Minna arbejdede fra 1972 - 82 på fuldtid uden for hjemmet og frem til 1993 på deltid. Nu er de begge på pension og efterløn. Udviklingen for ejendommen er ret typisk for mange mindre ejendomme i denne periode.

Ejerskifte

I 1999 - 1. juli hedder ejeren så Henning Nielsen f. 1968 i Frøstrup s.a. Erik Nielsen og Viola Kristensen, Frøstrup. Hustruen Heidi Holm Jensen f. 1970 på Als, d. a. Preben Holm Jensen og Sonja Jørgensen, Rær. Børnene er født i Frøstrup. Mona f. 1989, Louise f. 1991, Janni f. 1996 og familien venter nr. 4 barn.

De har boet flere år i Frøstrup. Henning er udd. automekaniker og har arbejdet på Thisted Frø's værkstedsafdeling. Heidi har arbejdet på „Oticon“ i Thisted. Ejendommen er nu ved at blive endevendt og indrettet til værksted for havemaskiner og redskaber, idet Henning har overtaget Thisted Frø's værkstedsafd. Beboelsen bliver renoveret og tre nye værelser bliver lagt til fra den gamle stald. Der er blevet et nyt og anderledes liv i den tidligere landbrugsejendom.

(Dorte Gravesen)

49. Ballerumvej 100

Matr. no 6e hk. 0.5.2.1½. side 632.

1971, overført til 6c.

Folketælling 1880 et hus.

Niels Kr. Nielsen 61 år g. f. Sennels jordbruger, fælles ejend. m. sin.

Maren Olesen 69 - g do. hustru (kom fra 4e, Malle).

Kr. Larsen Pedersen 37 - g f. Skinnerup svigersøn.

Hedvig Kirstine Nielsen 35 - g f. Sennels husmor.

1885 6.7. magesk. skøde fra Chr. Nielsen og Chr. L. Pedersen.

til Lars Odde Klausen, bl. a. 6e.

skal vedligeh. m. bygninger.

Folketælling 1890.

Lars Odde Klausen 54 f. Ydby husejer.

Else Kristensen 53 f. Tilsted husmor.

Klausine Kristine Odde 22 do. dt..

Inger Cecilie Odde 16 do. do.

1891 12.6. skøde fra Lars Odde til Chr. Nielsen Malle, sm. ej..

1918 14.6. skøde fra C.N.M. til Peder Chr. Pedersen Oddershede.

1940 9.12. do. fra foreg. til lmd. Niels Chr. Bentsen Bedsted.

1944 25.8. læst, skøde fra foreg. til Mads Korsgaard Andersen, 6e.

1948 læst 23.7. skøde fra foreg. til Jens Hagbard Riis Jensen, sm.

1948 læst 16.11. skøde til Erik Jensen, 6e.

1949 læst 29.3. skøde til Niels Vestergaard Christensen, 6e.

Dorthea (1878-1962) og Kristian Oddershede (1877-1955) (flyttede til 24).

Børn: Marie (7) - Peter (Thisted) - Marianne (døde ung).

Marie og Niels Kristian Bentsen.

Jacobine (1897-1967) og Mads Korsgaard Andersen (1902-1974) (flyttede til 43).

Børn: Erna (Thisted) - Kristian (1931-1974) (Thisted).

Mary (1916-1991) og Niels Vestergaard Kristensen (1917-1984) (fra 48).

49. Gitte og Otto Serup, Ballerumvej 100. Det nye stuehus er bygget. Ca. 1962.

Børn: Aase - Hanne.

Pia Madsen og Henning Kjeldsen.

Gitte og Jens Otto Serup.

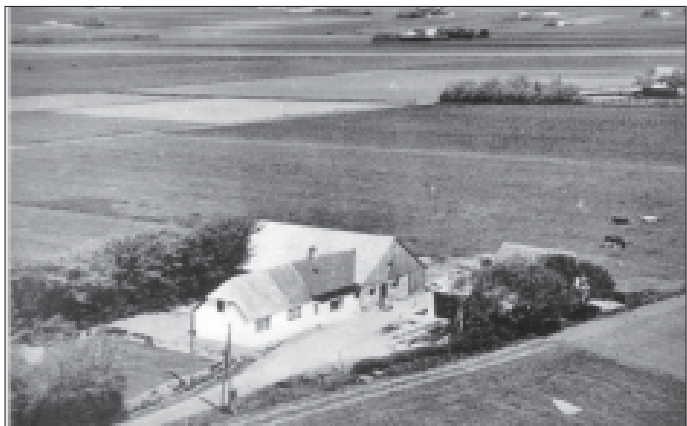
Børn: Heidi - Jonas - Louise.

Fra 1891 til 1918 beboes stedet af Christian Nielsen Malle, som har købt af Lars Odde Klausen. I 1918 overtager Dorthea og Peder Kristian Oddershede så ejendommen, idet de flytter fra Hjardal.

Dorthea er f. Poulsen i 1878 i Sjørring, hvor faderen var smed. P. Kr. Oddershede er f. 1877 og stammer fra Sperring. Børnene: Marie f. 1902 og senere gift med murer Anders Jensen, Brund (7) og Marianne f. 1903 var begge konfirmeret i Vandet. Sønnen Peder f. 1907 gik resten af årene i skole i Brund. Marianne døde som ung. Omkring sine 21 år fik hun tuberkulose, var forlovet, men hævdede forlovelsen fordi hun ikke mente, hun ville leve ret længe. Det gjorde hun dog i 13 år derefter. Tuberkulose var en ret alm. sygdom den gang.

Ud over landbruget var P. Kr. Oddershede tæk-kemand. Ejendommen bestod af 11,5 tdr. sæde. Der var 4 -5 køer + ungdyr, 2 grisesøer + høns og 1 hest. Efter 22 år her flytter Dorthea og P. Kr. Oddershede til (24) i 1940.

Ovennævnte sælger nu til Marie og Niels Chr. Bentsen, Bedsted. Efter ca. 4 år sælger de i 1944 til Jakobine og Mads Korsgaard Andersen, der

49. Mary og Niels Vestergård, Ballerumvej 100..
Ca. 1962.

kommer hertil fra Klitmøller. Jakobine f. 1897 - 1967 stammer fra Lild Strand. M. K. Andersen f. 1902 - 1974 fra Klitmøller.

Børnene: Erna og Kristian er antagelig født i Klitmøller. Kristian er 13 år, da de kommer hertil. Konen Jakobine var en fin skrædder og gik ud og syede tøj for folk. Ejendommen var af ældre dato - se billede. Var uden toiletforhold, men dog med indlagt vand. Mads Korsgaard Andersen flytter i 1948 til „Knøsgård“ (43) og sælger til Mary og Niels Vestergaard Kristensen, der flytter hertil fra (48). De har datteren Aase med og Hanne bliver samme år født her.

Niels Vestergaard går en del på dagleje på „Kronborg“. Får senere en traktor og kører mælketur til Hillerslev Mejeri. Senere igen kørte han tankbil for Thisted Andelsmejeri. Hustruen og børnene deltager i pasningen af landbruget.

I 1961-62 byggedes der et nyt stuehus, som kom til at ligge nord for det gamle. N. Vestergaard la-

50. Karl Andersen, Østerengvej 1. Ca. 1985.

vede en hel del selv af byggeriet. Han besad en stor arbejdssevne. Med det nye stuehus fik de nu toilet og centralvarme. På et tidspunkt renoveres også stalden, der bliver sat ud i den ene side, så der bliver plads til lidt flere svin. I 1979 sælger de 11,5 tdr. sæde jord til broderen Aage Kristensen (47), der er nærmeste nabo.

Omkring 1980-81 sælges bygningerne til Pia Madsen og Henning Kjeldsen. De kom fra Thisted.

April 1988 køber Gitte og Jens Otto Serup stedet. J. O. Serup er f. 1964 i Hinding. Gitte f. Frost 1963 i Vester Thorup. De har børnene Heidi f. 1991, Jonas f. 1993 og Louise f. 1996. J. O. Serup er tømrer og arbejder p.t. ved bygmester Hans O. Kjær i Thisted. Hustruen Gitte er kontordame på Thisted Jernhandel.

Der er i deres første år her sket en ret væsentlig restaurering af stuehuset ude og inde. Nyt bryggers, køkken m. v. og en del nyplantning omkring ejendommen. Stedet er nu ikke længere noget landbrug.

(Dorte Gravesen)

50. Østerengvej 1

3d,3e, 3h sælges s. 608, (iflg. vejviser no 3.1, men må være denne, og ændret ml. 1972 og 1997.

3d hk 0.5.3.2 3/4, 3e 0.6.0.1½ (fra s, 605) 3i solgt s. 606. no 20 købt fra s. 616 0.2.1.1.

Adkomster:

1891 25.11 skøde Lars Christensen til søn Christen Larsen, 3d,3e, m. bygninger.

1900 14.6. skøde CL til Anders Tange Christensen.

1901 14.6. skøde ATC v. fuldmægtig til Jens Chr. Jensen Dahlgaard, sm. ej..

1905 20.6. skøde JCJD til J.P.Overgaard, sm. ej..

1908 1.4. magesk. skøde JPO til Martin Sørensen, sm.ej.

1913 17.6 MCVS v. kurator til Niels Holm Pedersen.

1915 27.7. skøde NHP til Jens Severin Jacobsen.

1916 10.6. skøde JSJ til Peter Marius Pedersen, sm. ej.

1919 14.6. skøde PMP til Chr. Andersen, sm.ej. (Mousten).

1927 16.12. skøde Knud Jensen Hove til do, no 20 i Brond.

1957 18.10. legitim. for Chr. Andersens arvinger no 3d, 20, 3.

sm. dato arvinger til Carl Marius Overgaard Andersen 3d,3e,20 + Kåstrup.

3f solgt f. 606 (3f og g udgår af matr. 1957).

Kirstine (1886-1964) (13) og Kristian Andersen (Moustsen) (1884-1953) (købt 1919 - 29 t. sæde).

Børn: Agnethe (Skinnerup) - Karl (50).

Karl Andersen (1911-1988).

Dorthe og Michael Jensen.

Børn: Martin - Kamilla.

Birgitte og Flemming Hyldgaard Andersen.

Børn: Mie - Mikael.

Susanne og John Sørensen.

Børn: Anders - Louise - Kristian.

Kristian Andersen (Moustsen) født i Thisted Landsogn 19-6-1884 søn af Jens Andersen født i Vang d. 17-9-1849 - død i Thingstrup d. 19-2-1932 og hustru Karen Marie født Jensen i Lønnerup d. 29-5-1850 - død i Brund d. 2-3-1906. De boede i „Østergaard“ (32) i Brund indtil Kristian Andersen overtog gården for så senere at flytte til Østerengvej 1 (50). Kristian Andersen blev gift med Kirstine Marie født Frandsen Kloster (13) f.d. 6-4-1886 - død 1964. Datter af landmand og spillemand Frans Jepsen Kloster.

Bygningerne er opført ca. 1890. Kristian Andersen overtog gården i 1919. Der var opdyrket 17 tdr. land. Besætningen bestod af 2 små heste, 4 køer, 3 ungvæg og 2 svin.

Kristian Moustsen døde i Brund Forsamlingshus efter at have holdt tale ved købmandsparret Laura og Søren Diges sølvbryllup i 1953. Han var medlem af menighedsrådet. I en del år boede Kirstines mor hos dem. Karl Andersen f. 1911 - død 1988. Efter forældrenes død overtog Karl gården og levede der til sin død.

Gården blev solgt til Hvelplund, som solgte bygningerne med lidt jord til Dorthe og Michael

51. Lissi og Carl Lyng, Østerengvej 3. Ca. 1960.

Jensen. Resten af jorden blev lagt til „Østergård“ (32). Dorthe og Michael restaurerede bygningerne og boede der nogle år, hvorefter de flyttede til Tilsted.

Birgitte og Flemming Hyldgaard Andersen var næste ejer, men boede der kun et års tid.

Den 15-2-1997 overtog Susanne og John Sørensen ejendommen.

(Maja Spanggaard)

I februar 1997 overtog vi ejendommen her på Østerengvej nr. 1. Vi købte af Flemming og Birgitte Andersen, som kun boede her godt 1 år. Ejendommen var delvis restaureret. Vi har udvidet stuehuset med en gang og 3 værelser. Den gamle lade væltede vi sidste år. Der er blevet bygget en ny lade og et værksted. Vi har 3 børn. Anders 7, Louise 3 og Kristian på 1 år.

(Susanne og John Sørensen)

51. Østerengvej 3

Matr. no 12b. sk.p.p. s. 680(gl. s. 236 (hk. 0.3.1.1.

1871 20.12. skøde Christen J. Hoxer til Lars Mikkelsen, lod 12b.

Folketælling 1880.

Lars Mikkelsen 34 f. Hunstrup lever af sin jordlod.

Stine Kristensen Haamme 31 i sognet hans hustru.

Margrethe Larsen 5 do. dt.

Kristiane Larsen 2 do. do.

Maren Monn Larsen 1 do. do.

Folketælling 1890, et hus.

Lars Mikkelsen 44 f. Hunstrup husejer.

51. Lissi og Carl Lynge, Østerengvej 3. Ca. 1960.

Stine Kristensen Hvam 40 Hillerslev husmor.
Margrethe Larsen 15 do. barn.
Kristiane Larsen 12 do. do.
Maren Mon Larsen 10 do. do.
Else Marie Larsen 6 do. do.
Ane Marie Larsen 4 do. do.
Mikkel Larsen 2 do. do.

1920 5.7. skøde LM til Chr. Madsen 12b m. bygn.

1929 3.8. skøde CM til Jeppe Kloster Larsen.

1930 18.1. skøde JKL til Niels Damgaard, sm.

1945 2.7. skøde ND til Karl Lynge 12b.

1968 16.6. skøde KL til Kristian Østergaard, 12b.

Inger og Kristian Madsen (mælkekusk) (48) (54).

Niels Damgaard (kørte med hingst).

Elisabeth og Carl Lynge (vognmand).

Børn: Kristian - Jens - Verner (26) - Anna.

Chr. Østergaard.

Jytte og Jens Chr. Christensen.

Børn: Jane - Kamilla.

Birgit og Ole Kristoffersen.

Børn: Mikkel - Simon - Thomas.

Kogekone Inger Madsen boede der sammen med sin mand Kristian Madsen, medens børnene var små. Da det var et lille landbrug, måtte ind-

tægterne suppleres med en mælkerute til Hillerslev mejeri. Senere flyttede de til (54).

Niels Damgaard købte ejendommen. Han var ugift. Kørte med hingst fra „Selbjerggaard“. Hans husbestyrerinde passede landbruget, mens han var ude med hingsten.

Lissi og Carl Lynge havde vognmandsforretning, først med heste senere med lastbil. Desuden kørte han mælk til privatmejeriet „Pasteur“ i Østergade, Thisted (senere „Mejerigården“). Bl.a. kørte han også landtur for „Brugsforeningen Nordthy“, Plantagevej, Thisted (nu „Aldi Marked“). De flyttede derefter til Nors, hvor de drev vognmandsforretning.

Derefter overtog Christian Østergaard ejendommen - flyttede fra (1). Han gik ud som daglejer.

Efter Chr. Østergaards død købte Jørgen Spanggaard ejendommen i oktober 1973. I 1974 solgte Jørgen bygningerne til Jytte og Jens Chr. Christensen. Jytte er lægesekretær i Nors og Jens Chr. driver tømrerforretning efter at have bygget huset op fra bunden.

(Maja Spanggaard)

Den 1. juli 1986 købte vi (Birgit, Ole og 3 børn) huset af Jytte og Jens Chr. Christensen, der havde købt huset af Maja og Jørgen Spanggaard i 1974. Jens Chr. drev tømrerforretning, og i perioden ændrede huset karakter fra en landejendom til en byejeendom, idet der blev bygget et nyt stuehus udenom det eksisterende, som blev kastet ud af vinduerne.

Jens Christian byggede endvidere en lagerhal, hvor de foruden at opbevare trævarer også havde indrettet en hestestald. Det eneste, der er tilbage af den oprindelige ejendom er staldbygningen, hvor der er indrettet snedkerværksted nu.

(Birgit Kristoffersen)

52. Østerengvej 7, ubeboet

Matr. 7b m. fl., ak.p.p. s 640. (gl.f. 295) hk. 7b 0.1.3.1 1/4, 7r 0.1.2.1/2.

1845 25.7. skøde Jens Thomsen til Mads Pedersen, parcel hk. 0.3.3.1 1/2 m. tiender, = 7b 0.4., frasolgt 7g.

1847 23.4. skøde Chr. Hyldgaard til do. tiender til hans hus gl. hk. 0.3.3.1 1/3.(har Chr. Hyldgaard boet i huset).

1876 22.1. deklaration ml. Mads Pedersen og Chr. Thomsen Kilsgaard ang. deling af no 7b således at Mads Pedersen er ejer af 7b, 7r m. tiender Folketælling 1880 et hus.

Mads Pedersen Tange 78 f. i sognet lever af sin jordlod.

Inger Kristensen 62 f. Hjardemål hans hustru.

Peder Chr. Madsen 29 f. i sognet søn.

1889 31.12 skøde MPs enke Inger Christensen til søn Peder Chr. Madsen 7b, 7r m fælles anpart i „Møske“ og bygninger på 7b.

Folketælling 1890, et hus.

Peder Chr. Madsen 39 f. Brønd husejer 1890 8.2. dødsanm. adkomst for Mads Chr. Pedersens enke Inger Christensen 1932 25.2. skifte, adkomst for Peder Chr. Madsens enke Kirsten Marie Madsen f. Andersen.

Sm. dato læst skøde til søn Thorvald Madsen 7b, 7r.

Kirsten (1863 -) og Peder Madsen (1850 -).

Børn: Ingvar (1891-) - Anders (1892- 1975) - Anna (1896-1963) - Jens (1898-1969) - Peter Andreas (1900- 1916) - Thorvald (1903-1987) (52).

Thorvald Madsen.

Ubeboet - købt af Ebbe Spanggaard (58) 1982

Mads Tange Pedersen er Peder Madsens far. På den tid brugte man at give den førstefødte faderens efternavn til fornavn og sætte sen efter faderens fornavn, derfor Peder Madsen.

Peder Madsen født d. 18-2-1850 og hustru Kirsten født d. 28-4-1863. Peder Madsen ombyggede selv huset før århundredskiftet. Han brugte skibstømmer til gulvet i stuen. I køkkenet var der brændtstensgulv.

Børn:

Mads Ingvar Madsen født d. 13-4-1891. Ingvar rejste som ung til Amerika, lige som så mange unge gjorde det på den tid. Han kom aldrig hjem igen. Ingvar blev ramt af sygdom derovre, der

52a. Kirsten og Peder Madsen med sønnen Ingvar. Stuehuset er nyopført, ca. 1895. Gulvet i stuen er skibstømmer. Gulvet lå der stadig i 1995, men var slidt med knaster. I øvrigt meget flot, når det var nyfærdig.

var ingen syge- eller forsørgelseshjælp. Han levede i mange år som en syg mand og arbejdede når han kunne. Døde derovre som en ensom mand.

Anders Madsen født d. 13-12-1892. Død i Thisted d. 1-12-1975. Efter at være uddannet murer, tog han på valsen i Tyskland. Det var meget almindeligt, både for at se og opleve noget og også for at lære. Senere bosatte han sig i Fredericia. Efter arbejdsårene flyttede han til Thisted, hvor han byggede hus på Solbakkevej 35.

Ane Madsen født d. 26-1-1896. Død d. 15-1-1963. Ane havde forskellige pladser i huset. Da hendes mor blev gammel, kom hun hjem og var indtil moderens død, hvorefter hun havde forskellige pladser som husbestyrerinde, indtil hun flyttede hjem til sine to brødre Jens og Thorvald. Hun var meget dygtig til at lave mad og gik ud og hjalp til ved større fester, bl. a. i forsamlingshuset sammen med Inger Madsen.

Jens Madsen f. d. 20-11-1898. Død d. 4-1-1969. Jens var murer og drev selv en lille forretning. Til sidst mest småreparationer. Han var meget efterspurgt til at „hvidte lofter“ om foråret, når hovedrengøringen stod for døren. Det var almindeligt, man fik hvidtet sit loft hvert forår, og det var der ingen, der kunne gøre som han. Jens havde også et tærskværk, som han kørte ud med til de min-

52b. Thorvald Madsen, Østerengvej 7. Ca. 1960.

dre ejendomme i Brund og Kjelstrup.

Peter Andreas Madsen født d. 15-12-1900. Peter døde som helt ung, vist 16 år, sparket ihjel af en hest på gården „Kronborg“ ved Thisted, hvor han tjente.

Thorvald Andreas Madsen f. d. 29-5-1903. Død d. 21-8-1987. Efter forældrenes død overtog Thorvald ejendommen på 7½ tdr. sæde. Det kunne Thorvald leve af. Besætningen bestod af 3 køer, 2 stk. ungkvæg eller kalve, 2 murede bokse med 4 grise i hver, i alt 8 grise, nogle få høns og en lille hest. Når han f.eks. skulle pløje, lånte han nabosens hest, og så måtte Thorvalds hest gøre gengæld deromme. Ejendommen blev drevet på gammeldags maner, d.v.s. ligesom faderen havde gjort. F.eks. efter høst rev han stubbene med en „galdorte“ - en bred rive, som han selv trak. Der blev høstet med „le“ igennem mange år. Thorvald var meget fingersnild - lavede alting selv. Efter sine søskendes død levede han der alene, indtil han flyttede på Nors Alderdomshjem i 1980, hvor han var glad for at være og fik en god og kærlig pleje. Det er sært at tænke på, at en hel familie med 6 børn er uddød. Ingen af dem blev gift.

Den 1. april 1982 købte Ebbe Spanggaard ejendommen. Når jeg skriver om alle 6 søskende, er det fordi, de alle havde deres hjem der. Thorvald og Jens spillede fløjte og violin. De spillede til fest i storstuerne rundt på gårdene. Da de skulle vække nabosens med musik i anledning af sølvbryllup, gik det galt for Jens. I mørket kunne han

ikke se rendestenen (udløbet fra køkkenvasken) og gik lige i det bundløse søle. Da de var færdige med at spille, måtte han hjem og vaskes, i tørt tøj og kom ikke med til morgenkaffe.

I anledning af Thorvalds 70års fødselsdag skrev Maja Spanggaard en sang. Her er et par karakteristiske vers.

Fiolen glad du stryger
en stille aftenstund
i mørkningen derhjemme,
mens andre tar en blund.
Og i „Kræn Taanges sturstow“
du spillede til fest,
når høsten den var bjærget
der kom så mangelen gæst.

Du er jo ej moderne,
når du til byen skal,
så kører du på cykel,
og det du nyde kan.
Og du slår græs med „hulle“
og med „Galdorte“ går
du nyde vil naturen
og arbejdet du når.

(Maja Spanggaard)

53. Østerengvej 9

Matr. 4g,4d,20. sk.p.p. s. 616 > 1947: 4g 0.6.1.2 3/4, 1g 0.1.3.1½, 10i Kjelstrup 0.1.2.2 3/4.

1876 3.7. skøde auktionsretten til Peder Chr. Christensen 4g,4d,20 Brund m. tiender.

Folketælling 1880 en gård.

Peder Kr. Kristensen 51 ~ f. Nors gårdejer.

Kirstine Jensen 54 ~ f. Vust hans hustru.

Kr. Peder Andersen 27 Østrild søn, skomager.

Emanuel Pedersen 20 do. søn, daglejer.

Else Marie Pedersen 15 do. dt.

Søren Kr. Kristensen 17 Hill. tjenestefolk.

Ane Katrine Jensen 59 Vesløs do.

Folketælling 1890, en gård.

Peder Kr. Kristensen 61 ~ f. Nors grd.

Kirstine Jensen 64 ~ Hill. husmor.

Knud Jensen 32 ~ Hill. bestyrer.

Else Marie Kirstine Pedersen 24 ~ Østrild dt.

1903 30.12. skøde PCC til Knud Jensen (Hove)

53. Kristian Overgaard, Østerengvej 9. Ca. 1960.

sm. ej.

1927 23.12. skøde KJH til Jens Østergaard, 4d, 4e, 4g „Se Kåstrup“.

(hvor der intet står).

1947 12.6. skøde JØ til Kristian Overgaard 4d, 4e, 4g, 13g. Kåstrup?

1949 28.7. sk. Chr. M. Christensen til do. 1g Brund.

1951 5.11. skøde Harald E. Hvelplund til do. 10i Kjelstrup.

Anna (1883 -) og Jens Østergaard (1887 -) (købt 1927 -ombygg. 1929 - 41 t. sæde).

Børn: Dagmar (13) - Laurids (15) - Aksel (Funder) - Thora (København) (Silkeborgegn).

Dagmar og Kristian Overgaard (41) (flyttede til 34).

Børn: Anne Lise - Poul (37) - Inger - Karin (8) - Søren (53).

Dorte og Søren Overgaard.

Børn: Peter - Tina.

I 1903 køber Else Marie (Mari) og Knud Jensen (Hove) gården på Østerengvej, men efter Knuds død køber sønnen Jens Peter, som er gift med Tilde. De får datteren Edel. Jens Peters mor bliver boende hos dem.

I 1934 lader Brund Gymnastikforening Edel uddanne på Snoghøj Gymnastikhøjskole, og hun bliver leder i Brund en tid

Jens Peters var dygtige folk, der altid havde arbejdet godt tilrettelagt. Stod meget tidlig op om

morgenen, lavede middagsmad og satte det i sengen (den tids hokasse), inden de gik i marken.

De var modsætninger til deres nærmeste naboer Peder Madsens. En gang snakken faldt på det, sagde Peder Madsen: „Ja-to-hva, når Jens Peters kommer til Ywelavten (juleaften), ja så er vi der også.

Tilde og Jens Peter flytter til Lerpytter i 1927, og næste ejer er Anna og Jens Østergaard. Jens Østergaard er født 23-1-1887 i Sjørring. Søn af Lars Østergaard gift med Anna født Johansen 1-6-1883, datter af Andreas F. Johansen

På nær stuehuset blev gården i 1927 ombygget efter brand. Der var da opdyrket 29 tdr. sæde. Ejendomsskyld 27.000 - Grundskyld 16.000. Besætningen var ved overtagelsen 2 heste, 5 køer, 10 ungvæg og 10 svin. Jens Østergaard var i mange år formand for Brund Forsamlingshus.

I 1947 solgte de og flyttede til Funder ved Silkeborg.

Næste ejer er Chr. Overgaard f. 2-12-1919 og død 18-8-1997, gift med Dagmar Gravesen fra Kjelstrup f. 25-3-1927. De overtog ejendommen 1-4-1947 og blev gift i maj samme år.

Chr. var en virksom mand. Foruden at drive gården med kvæg og svin lejede han jord til dyrkning af korn. Senere avlede de grovere grøntsager som hvidkål, rødkål, persille og løg. Det var løgene, der var mest arbejdskrævende. På en tid dyrkede de løg på 14 tdr. sæde. Ved optagningen kunne det beskæftige en snes voksne og børn. Så var der liv og glade dage, men også et hårdt arbejde. Han var også med til at oprette andelselskabet „Kraka Løg“. I mange år var han snefoged. De var meget tjenstvillige og Chr. gik aldrig af vejen for en god historie.

I november 1983 flyttede de til Ballerumvej 116 i Brund (34), og deres yngste søn Søren overtog gården. Søren er f. 3-5-1962 og Dorte f. 24-5-1964. De har 2 børn Peter og Tina. Foruden at drive gården arbejder Søren ved Thisted kommune.

(Maja Spanggaard)

54. Østerengvej 2, sløjfet

(No 18 kommer fra s. 717, overf. fra s. 689 (gl.f.98k) hk. 0.1.3.½.).

Adkomster.

54b. Inger Madsens hus, Østerengvej 2. Ca. 1947.

1888 26.6. skøde Jens Pedersen Boyer til Lars Monn Larsen, huset 18 i Brund.

Lars Mon Larsen 28 ~ f. Tved husejer.

Klara Nielsen 25 ~ Brund husmor.

Ib Kr. Johannes Larsen 1 do. søn.

Lars Kr. Sørensen 63 e Sennels logerende.

1890 5.12. magesk. sk. LML til Chr. Pedersen, sm. ej.

1902 13.8. skifte, adkomst for CPs enke Kirstine Catrine Pedersen, sm. ej.

1911 19.10. do. hendes arvinger, sm. ej.

1910 22.12. skøde Chr. Hyldgaard, Maline, Sofus, og P. Chr. Christiansen.

til Chr. Christensen, samme ej.

1911 19.12. skøde CC til Christen Theodor

Christensen, sm. ej.

1913 8.11. skøde CTC til Lars Jacob Valdemar Hansen, sm.ej.

1914 22.4. skøde LJVH til Lars Peter Eriksen, sm.ej.

1916 20.5. skøde LPE til Jens Andersen Søgaard, sm.ej.

1918 7.7. skøde JAS til Chr. Nikolaj Pedersen, sm.ej.

1922 5.8. skøde CNP til Søren Peter Martinus Christensen, sm.ej.

1928 10.8. skøde SPMC til Gregers Gregersen

1928 8.10. skøde GG til Mads Jacobsen Madsen.

1929 27.6. skøde MJM til Peder Odgaard Sørensen.

1933 20.12. skøde retskredsens foged til Martinus Christensen Tange.

1953 1.12. skøde MCT til søn Chr. Hove Tange, no 18 + 1a, 1h.

Jenssine og Søren Peter Kristensen (tømrer) (flyt. t. Tovsgårdvej 7, Skinnerup).

Børn: Søren - Ellen Margrethe - Kristian - Mary - Egon.

Inger (kokekone) og Kristian Madsen (huset er sløjfet) (har boet i 48 og 51).

Børn: Nikolaj (Hillerslev) - Cenius (Thisted).

Sløjfet og tillagt 56.

Inger Madsen kom til verden i Vesløs d. 1. februar 1899 og kom til Brund 15 år gammel som pige hos Kristian Madsen for at passe hans syge kone. Kristian Madsens kone døde 4 år senere og Inger blev gift med Kristian Madsen d. 24. november 1919 i Thisted kirke. De var meget fattige og Kristian Madsen havde ikke råd til at blive boende, da han skulle skifte med sin datter, som var 2 år ældre end Inger. Kristian Madsen var da 60 år gammel og svagelig, så det blev Inger, der skulle tjene til føden. Der kom to drenge inden for det første år.

De boede flere steder, inden de kom her til Østerengvej 2, en ejendom som Martinus Tange havde købt af Sparekassen. Inger Madsen arbejdede en del på nabogårdene i høsten og hakkede roer. Lønnen var 2 kr. om dagen. Desuden var hun koge-

54a. Inger Madsen, Østerengvej 2. Foto fra 90 års dagen i 1989.

kone, til hun fik pension. Kristian Madsen huggede brænde ligeledes på nabogårdene. Efter hans død i 1935 var Inger alene med drengene. Hun sagde altid, at da hun fik pension, havde hun det godt og havde aldrig haft så mange penge før. De sidste år levede hun i Hillerslev på Kornblomstvej. Hun døde d. 28. november 1992 - 93 år gammel.

(Alice Tange)

55. Østerengvej 11

Dagmar og Martinus Tange (byggede efter flyt fra 56).

Marie og Søndergaard Kilsgaard overtog ejendommen i 1974.

Udlejet 1974-84 til Grethe og Jens Larsen.

Udlejet 1984-86 til Mariane og Erik Bertelsen.

Marie Kilsgaard (56) - flytter ind 1986.

I 1961 lod min mor og far Dagmar og Marthinus Tange huset på Østerengvej 11 bygge på jord fra „Tangesminde“. Den lokale solide murer Anders Jensen var bygmester.

Det blev et rart lille hus. De boede nu i de omgivelser, hvor de havde haft deres virke og fællesskab med naboer, og hvor slægten har levet i mere end hundrede år.

Det blev nogle gode aktive år i aftægtsboligen, hvor de med interesse deltog i, hvad der skete på såvel „Tangesminde“ som „Søndergaard“. Markederne i Thisted og salg af dyr fyldte godt i tilværelsen, ligesom samværet med familie og naboer i Brund blev plejet med glæde.

En hjælpende hånd kunne vi altid få, og børnebørnene har haft mange timer med dem og rare minder huskes stadig.

Efter deres død 1973 og 1974 nænnede vi ikke at sælge huset. Det blev os Marie og Søndergaard Kilsgaard, der fik skødet.

Huset blev lejet ud til Grethe og Jens Larsen, som på det tidspunkt var kommet hjem fra Sverrig. De boede der ca. 10 år med deres fire børn, til de købte hus i Hillerslev.

De næste lejere blev Mariane og Erik Bertelsen.

Tanken at skulle bo i det hus havde jeg aldrig

55. Dagmar og Martinus Tange, Østerengvej 11. Ca. 1962.

haft, men da Per i 1986 overtog hjemmet på Kilsgaardvej 4, flyttede jeg ind sammen med min yngste søn Morten. Det var hjemligt med minder fra barndomstiden på 56 og den tid, mine forældre boede her. Der var også en tryghed ved at bo mellem mine brødre og deres familier.

Morten blev udlært som elektriker i mesterlære, som var hans ønske. I 1992 købte han „Røgildgaard“ i Malle og virker nu som deltidslandmand og elektriker med fuld tilfredshed.

Når jeg kommer fra mit virke i drivhuset på Kilsgaardvej, som jeg stadig har, og hvor der er mulighed for at pusle med jord og planter, er det til et hus, der er lyst. Lys er godt for planter, så er det vel også for os. Der er udsigt til masser af himmel, vejrets og årets skiften, landmænds aktiviteter, grønne marker, sortbrogede køer, korn der gror og modnes, noget som jeg holder af.

(Marie Kilsgaard)

56. Østerengvej 4, „Tangesminde“

Dagmar (1901-1974) og Marthinus Tange (1893-1973) (købt 1923- udstykket fra 57)(flyttede til 55.

Børn: Marie (55) - Kristian (56) - Niels Vestergaard (57).

Alice og Kristian Tange (flyttede til Thisted)

Børn: Karl - Marthinus - Marianne - Jesper (56) - Jakob.

Heike og Jesper Tange.

56. Martinus Tange, "Tangesminde", Østerengvej 4. Vindmølle på taget. Ca. 1947.

Børn: Louise - Troels - Julius.

Gården, som skulle holde på sønnen

Tangesminde, som er beliggende Østerengvej 4, Brund, blev opført sommeren 1923 på bar mark. Den blev opført af gårdejer Chr. Tange, som hermed delte sin gård (Søndergård) i 2 lige store dele. 7 af hans 12 børn var allerede emigreret til Amerika p.g.a. den generelle pessimisme, som eksisterede her i landet. Fødegården Søndergård blev så overtaget af Per Tange, som blot beholdt den i 3 år, hvorefter også han emigrerede.

Tangesminde blev den 9. november 1923 overtaget af Martinus Tange, som samme dag fejrede bryllup med hustruen Dagmar (Hove). Martinus og Dagmar havde iøvrigt ikke haft indflydelse på gårdens byggestil og indretning, da Chr. Tange var af den egenrådige type. Gården var en typisk 4 længet gård Pris: 70.000 kr.

Dagmar og Martinus Tange fik børnene: Marie (Kilsgaard), Kristian og Niels Vestergaard.

Der var fra begyndelsen 12 Malkekøer af racen korthorn + opdræt. Derudover var der ca. 70 slagtesvin. Jordtilliggende var 70 tds. Al jorden lå på Østerengvejs vestlige side, hvor Søndergårds jord nu lå på den østlige side. Markarbejdet blev udført af gårdens 5 jyske/belgiske arbejdsheste. derforuden var der altid 2 Plage. (unge heste under 2 år, som ikke kunne arbejde). Martinus havde 2 karle og 1 pige i huset. Deres løn var: Den voksne karl: 900 kr. pr. 6 md. Den unge karl: 200 kr. pr. 6 mdr. Pigen: 35 kr. pr. mdr. Det var normalt, at pigen hjalp med håndmalkningen af køerne. Somme-

tider var der lovlig lidt arbejde til de 2 karle. Så blev tiden udnyttet ved at hugge brænde til opvarmning af stuehuset.

Tangesminde var født med mølle. Denne blev brugt til grutning af korn, oppumpning af vand og til at skære hakkelse til hestene. Hvis der i lange perioder ikke havde været vind nok til driften af møllen, slap både vand, grutning og hakkelse op. Så måtte man låne af en nabo.

I ca. 1940 blev der lavet El-installation. Det var dog kun 220 volt. Samtidig blev der købt 2 Benco spandemalkemaskiner. Spændingen på el-nettet var så dårligt, at lyset i stuehuset næsten forsvandt, medens man malkede. Først 9 år senere i 1949 fik man 380 volt, hvorefter møllen blev skrottet.

Brund damptærskemaskine A/S

På den tid var kornet jo kørt utærsket (neg) hjem til laden. Man bestilte så ovennævnte selskab til dette arbejde. Til at betjene denne, efter forholdene gigantiske maskine fulgte 24 mand. Disse mødte kl. 6.00, hvor de startede med morgenmad. Herefter holdt de spisepause hver 2 1/2 time. Gårdens avl på ca. 700 tdr. korn kunne tærskes på 2 lange dage. Det tærskede korn blev i sække båret op på stuehusets loft. Det var normalt at slagte en gris og en kalv til disse 2 dage.

Inger Madsens hus

I ca. 1935 blev ejendommen Østerengvej 2 (er væk nu) købt til. Den blev købt af sparekassen efter en tvangsauktion. Jordtilliggendet var 4 1/2 tds. Staldbygningen blev de første år brugt til opstaldning af de sidste 8 korthornskøer, der havde kvægtuberkulose. Herefter blev der på Tangesminde indsat kælvkvier efter jysk race (sortbrogede). Beboelsen Østerengvej 2 var lejet ud til Chr. og Inger Madsen. Sidstnævnte husker mange som kogekonen Inger. Lejen udgjorde 10 kr. pr mdr. Hvilket efter Martinus Tanges overtagelse steg til 12 1/2 kr. pr mdr. Senere blev lejen dog slettet mod at Inger, som nu var enke, selv vedligeholdte huset.

Jordfordeling

I 1949 blev nabogården Søndergård solgt til en såkaldt „gård-slagter“ af den daværende ejer Poul Sønderskov. Martinus Tange fik lavet en jordfor-

deling, så Tangesminde nu fik al jorden nord for Søndergård + 12 1/2 tds.

Næste generation

December 1953 blev gården overdraget til Martinus' ældste søn Kristian Tange. Pris: 200.000 kr. Umiddelbart før havde Martinus købt gårdens første traktor: en Grå Ferguson. Pris: 10.000 kr.

Kristian Tange blev gift med Alice Kolding og de fik børnene: Karl, Martinus, Marianne, Jesper og Jacob.

Ved Kristian Tanges overtagelse var der 19 årskøer. Disse havde en års mælkeydelse på 4558 kg. mælk. Køerne var i øvrigt stambogsførte og ydelseskontrollerede fra 1945. Kristian Tange drev de første år gården med en enkelt skoleknægt som medhjælp. Efter flere besætningsudvidelser var der fra i 1960'erne en fast fodermester og en karl på Tangesminde. Kristian Tange fik fra 1960'erne også so-hold.

Skradekær 4, Ballerum

I ca. 1965 blev ejendommen beliggende Skradekær 4 på Ballerum købt i fællesskab med Kristian Tanges lillebror Vestergård Tange, som i mellemtiden havde købt nabogården Søndergård. Jordtilliggendet var her 40 tds. Bygningerne blev senere væltet. Jorden blev drevet sammen med Vestergård Tange. Pris Skradekær 4: 38.000 kr.

Karl Krabbes ejendom

I ca. 1971 blev ejendommen beliggende Brundvej 14 købt til. Den var ejet af Karl Krabbe, som nogen nok husker for hans søndagsskole. Den blev købt i fællesskab med lillebroderen Vestergård Tange. Jordtilliggendet på Krabbes ejendom var 30 tds., hvilket blev delt imellem Søndergård og Tangesminde. Pris for ejendommen 250.000 kr. Bygningerne blev straks solgt til Gunnar E. Jensen for 125.000 kr.

Tangesmindes bygninger

Kristian Tange opførte igennem sin periode som ejer adskillige bygninger. Bl. a.: Sl-svinestald, so-stald, ungkvægstald, halmlade og ensilagehus.

Ved Kristian Tanges overdragelse til sin søn (undertegnet) i 1992 var besætningen: 50 SDM malkekøer med opdræt. 50 LY søer. Ca. 300 slagtesvin.

Næste generation

Den 1. august 1992 overtog jeg så gården. Straks efter blev søerne slagtet. Vore svinestalde er løbende renoveret. Der er nu plads til godt 1000 sl-svin. Kvægholdet er udvidet til 71 SDM køer + opdræt. Gården bliver drevet med én medhjælper og ejeren.

Den 12. august 1995 blev jeg gift med Heike Ubbesen, der er udearbejdende som socialpædagog. Vi har foreløbig børnene: Louise fra 1993, Troels fra 1996 og Julius 1999.

(Jesper Tange)

57. Østerengvej 13, „Søndergård“

Marie (1853-1924) og Kresten Tange (1844-1934)

Børn: Kristiane - Jens - Maren - Jens Nielsen - Karl - Ingeborg - Severine - Kresten Oddershede (Hillerslev) - Maren - Martinus (56) - Kristian - Peder Smed (57).

Anna og P. Smed Tange.

Chr. Møller (flyttede til 30).

Caroline og Poul Sønderskov (købt 1929).

Børn: Mitte (København) - Niels Magnus (Nyk. M.) - Henry (Nyk. M.) - Karlo (Thisted) - Gudrun (Randers) - Harald (Randers).

Edith og Aage Kristensen (flyt. t. Thisted).

Børn: Britta.

57. Marie og Kr. Tange med en del af deres 12 børn. "Søndergård", Østerengvej 13. Ca. 1895.

Maren og Thomas Bugge.
Børn: Hans - Kaj.

Bodil og Niels Vestergaard Tange (56) (købt 1958).

Børn: Jens Martin - Thomas - Maren Marie.

Slægtens spor på „Søndergaard“

Oprindeligt lå gården på „Æ Tovt“, det er lidt øst for Tage Spanggaards ejendom Brundvej nr. 16 på østsiden af „Æ Ængvej“. Spor fra den tid kan stadig findes.

I ca. 1850-60 blev ejendommen så flyttet op på den nuværende beliggenhed, som den sydligste gård i Brund, deraf nok navnet „Søndergaard“.

Beretningen starter, da den første ejer af gården - („Søndergaard“) - bar navnet Tange. I 1807 giftede Christen Andersen Tange sig med enken på gården, Maren Pedersdatter Oddershede. I første ægteskab var der 3 børn, de fik sammen sønnen Anders, der døde 25 år gammel.

I 1838 blev gården brandforsikret, den bestod da af 4 længer

a. - Stuehus mod syd, 20 fag og 8,5 alen dyb indrettet med 2 stuer, kamre, køkken og bryggers med kobberkedel på 1,25 tønne, 2 forsvarlige skorstenene og bageovn.

b. - Det nordre hus, 17 fag 13,5 alen dyb indrettet til lo og lade.

c. - Et vesterhus, 21 fag 11 alen dyb indrettet til karlekammer, stald, fæhus, og fårest.

d. - Et østerhus, 5 fag 6 alen indrettet til materialehus.

1843: Jens Christian Christensen Tange (søn fra første ægteskab) overtog gården. Det må så være i hans ejertid, at gården blev flyttet til den nuværende beliggenhed, formentlig en form for udflytning til en bedre placering på jordtilliggendet, en rationalisering af driften og mindre transport. Der foreligger ikke noget om brand eller lignende. Det må med datidens muligheder have været et stort projekt, som beskæftigede mange folk. Gården fik formentlig samtidig navnet „Søndergaard“. Gårdspladsen på Søndergaard er i dag den samme og bygningerne placeret på næsten samme sokkel med stuehuset mod nord.

I 1888 solgte J. C. Tange til Frederik Nikolaj Nielsen (?). der kun beholdt den i et halvt år.

I 1888 overtog Marie og Christian Tange „Søndergaard“. De havde sammen 12 børn født dels i Hov og i Brund: Kristiane 1875 - Jens 1877 (A) - Maren 1879 (A) - Jens Nielsen 1881 (A) - Karl 1884 (A) - Ingeborg 1886 - Severine (A) - Chr. Oddershede 1890 - Maren 1891 (A) - Marthinus 1893 - Carl Kristian 1895 (A) - Per Smed 1900 (A).

(A*: udvandret til Amerika)

Selv om landbruget på daværende tidspunkt var erhvervet for langt den største del af befolkningen, har det politiske klima og overlevelses- og fremtidsmulighederne i landbruget nok ikke været alt for gunstige. Tiden har været hård, måske med en stærk negativ holdning. Ud af en børneflokk på 12 udvandrede de 8 til Amerika.

I 1923 blev gården Søndergård delt med vejen som skel. Dagmar og Marthinus Tange overtog den nye gård, „Tangesminde“.

I 1925 overtog Anna og Peder Dusenius Christensen Tange (Per Smed) „Søndergaard“. Faderen Chr. Tange, som var blevet enkemand, skulle blive boende i hans aftægt. Efter kun 2 år blev Per Smed utryg ved de danske forhold, solgte „Søndergaard“ og udvandrede til Amerika. Chr. Tange fik den sidste tid af sin aftægt på „Tangesminde“.

I 1927 overtog Kristian Møller (Kræn Møller) så „Søndergaard“. Kræn Møller var ungkarl, så en søster Meta Møller var husbestyrerinde. Kræn Møller foretog forbedringer, byggede blandt andet endnu en fløj - laden mod syd. Med Kræn Møllers køb af „Søndergaard“ kom gården ud af slægtens eje.

I 1929 overtog Poul Peter Poulsen Sønderkov og hustruen Caroline så „Søndergaard“, de havde børnene Mitte, Niels Magnus, Henry, Karlo, Harald og Gudrun. „Søndergaards“ jordtilliggende var ved overtagelsen ca. 80 tds., og der var ca. 20 røde malkekøer samt nogle grise. Trækraften bestod af seks-spand heste, hvoraf den ene hest blev brugt som kørehest.

Poul Sønderkov var en driftig person, der skulle ske noget, og der blev tilkøbt mere jord - 10 tds. fra Kronborg, så der var 90 tds.. Særlig foråret og høsten var en urolig tid ikke mindst under P.S. ledelse, han ville helst være den første og foran

naboerne - noget af den tids charme. Der var som regel 2-3 karle og en pige; pigens arbejde var at passe hus, holde rent og rede senge på karlekammeret samt hjælpe til med madlavning. Derudover skulle der hjælpes med at malke køerne og vaske mælkespandene samt andet forefaldende arbejde ude i bedriften. Når der var allermest travlt i høsten, måtte husmor alene malke - det kunne være en lang række køer at få malket. I de travleste perioder blev der desuden hyret et par daglejere. P.S. engagerede sig stærkt i L.S. en protest organisation, der skulle skaffe landbruget bedre vilkår og indtjening. (højere vekselkurser for det engelske pund) På en del mindre ejendomme var der ikke fuld beskæftigelse hjemme, og det var nødvendigt at tjene en dagløn ude for at kunne eksistere.

Det blev meget sent før elektricitet nåede til „Søndergaard“ og „Tangesminde“, omk. 1939. Drivkraften var indtil da møllen, som blev brugt til at pumpe vand op; det blev så opbevaret i en stor muret vandbeholder med plads til en uges forbrug - man skulle være garderet i tilfælde af stille vejr. I forbindelse med møllen var der en stor stenkværn, som formalede kornet til svin, køer og heste, en hakkelsemaskine, til at skære kornneg og halm på til hestene, var også en del af mekaniseringen. Tærskningen af kornet var henlagt til vintertiden, også her gjorde møllen gavn som trækraft; det var nødvendigt med rimelig konstant vind ellers løb maskineriet løbsk eller blev ødelagt. En petroleumsmotor på en slæde blev også af og til taget i brug i forbindelse med tærskningen. Senere foregik tærskningen med et stort fælles tærskeværk, der havde et damplokomotiv som trækraft, men flytningen skulle ske med heste; det var så skik, at naboerne byttede arbejdskraft og hjalp hinanden. På „Søndergaard“ blev kornnegene kørt sammen i store stakke på gårdspladsen.

Indtil lige før anden verdenskrig klarede man belysningen med petroleum- og petromaks-lamper. Også inde havde man nogle flotte petroleumslamper, desuden lavede man stearinlys.

Karlekammeret på „Søndergaard“ var ovre i østlængen helt i nordenden med indgang gennem hughuset. Om vinteren var der is på væggene, musene søgte indendørs, så med halm i sengene var forholdene ideelle. De sanitære forhold var

57b. "Søndergaard", Østerengvej 13. Ca. 1997.

også ret primitive med et lille zinkvaskefad ovre i hestestalden, og skulle man barberes, kunne der allernådigst bevilges et par kopper varmt vand.

Arbejdsdagene var lange fra tidlig morgen til sen aften, fritid bestod i en søndag eftermiddag ca. hver tredje uge. Egentlig ferie var ikke almindelig, kun nogle få mærkedage og højhelligdage; især op til julen var skikken, at alting skulle gøres klart og nemt.

Folkene på gårdene var en integreret del af familien; på „Søndergaard“ var der en folkestue neden for køkkenet, hvor måltiderne blev indtaget og diskussionen formentlig gik livligt. Befordringsmulighederne var meget begrænsede, cykler var ikke hvermands eje - hestekøretøjer var den normale måde at komme frem på. Der var så staldplads rundt omkring, hvor der skulle gøres holdt. I Thisted og ved kirken samt andre samlingssteder, f.eks. ved Brund forsamlingshus var der staldplads til 8-10 heste. I starten af 30'erne begyndte de første biler at komme, P.S. var også her foran. Men ellers fortsatte alting som beskrevet til efter anden verdenskrig - der var ikke mulighed for de store ændringer. Anden verdenskrig var en hård periode med afleveringspligt af korn og med misvækst på grund af tørke, alt var der mangel på, så høstudbyttet var meget små, og det var i perioder nødvendig at hente lyng og rør som foder.

I 1949 solgte Poul Sønderkov „Søndergaard“ til Chr. M. Christensen. Det var starten på en periode, hvor „Søndergaard“ gik i forfald. Udtryk-

ket gårdslagtere, var den tids betegnelse for ejendomshandlere, der købte ejendomme med det ene formål at score en gevinst på at sælge alt af værdi, såvel løsøre som den jord, der var mulig at sælge til naboer. Dengang var det næsten utænkeligt at købe jord, der lå uden for rækkevidde.

Det blev så „Søndergaards“ skæbne.

Det første var et mageskifte med „Tangesminde“, så vejen ikke længere var skel. Begge gårde fik en lidt bedre arondering, samtidig blev der solgt ca. 10 tds. til „Tangesminde“ og ca. 4 tds. til nuværende Østerengvej 9. Derudover blev der solgt ca. 20 tds. til „Kronborg“. Der var så ca. 55 tds. til rest til „Søndergaard“.

Den del af besætningen, der var ved overtagelsen, blev solgt. Jorden blev tilsået med lejet hjælp, så da resterne skulle sælges, var der bygninger, der var middelmådigt vedligeholdt, meget få maskiner og en dårlig forberedt høstsæson.

I 1949 overtog Chr. Åge Christensen og hustruen Edith så resterne. De havde datteren Britta. Det var en umulig opgave; møllen blev taget ned og solgt, ligesom gulvet i karlekammeret blev brudt op og solgt for at hjælpe økonomien. Nordenden af vestlængen, hvor der var plads til 20 køer og roehus, blev fjernet for at give en pænere indkørsel, hvilket også var tiltrængt. Efter frasalg af jord var der rigeligt med bygninger.

I 1952 overtog Thomas Bugge og Maren „Søndergaard“. De fik drengene Kaj 1954 og Hans 1957. Det blev starten på en reetablering. Stuehuset blev gjort mere beboelig med indlagt vand, nyt køkken og badeværelse med toilet; det blev nu en hyggelig beboelse med kun een kakkelovn midt i huset, så der var en god varme i stuen.

Østlængen blev renoveret, så der blev en udmærket svinestald med plads til 80-100 fedesvin. Mod syd var der plads til ca. 400 æglæggende høns. I vestlængen blev der etableret en besætning på 12 SDM køer med god afstamning, i vestlængen var der også plads til 6-7 søer så en smågriseproduktion blev startet op. Vestlængen var i en dårlig forfatning - nærmest helt forfalden, men med en god tilrettelæggelse fungerede produktionen rimeligt; jorden kom igen i en god kultur - „Søndergaard“ var igen på vej.

I 1958 overtog Niels Vestergaard Tange „Søndergaard“ - gården kom igen i slægtens eje.

Forældrene Dagmar og Marthinus Tange flyttede ved overtagelsen ind i stuehuset og var en god hjælp for en nyopstartet landmand.

Bygninger er som overtaget fra Bugge og jordtilliggenet ca. 55 tds. Det startede med en besætning på 12 SDM malkekøer, 12 kvier og 7 tyrekalve. Svinebesætningen 8 søer, 0,5 orne, 80 svin og 350 æglæggende høns og som drivkraft 2 heste.

Af redskaber var der kun det allermest nødvendige. Nogle af redskaberne var fælleseje med 1/2 og 1/3 parter, men et godt naboskab til en hjælpsom broder på „Tangesminde“ var en god ballast for en nystartet landmand, ligesom velvillige kautionister var nødvendige. I 1959 blev den faldefærdige vestlænge fjernet til fordel for en ny og praktisk indrettet staldlænge med plads til 17 malkekøer + opdræt og en række farestier til søer; der var nu optimale produktionsforhold.

I 1960 nedbrændte alle udbygningerne til soklen; den nye længe, der var med brandsikker loft stod tilbage uden tag. Det blev således en hurtig start som nybegynder; der blev bygget svinestald og lade samt et helt nyt produktionsapparat i løbet af 2 år, men kautionisterne måtte indkaldes endnu engang.

Egentlig en start med mange udfordringer, som blev en god ballast fremover - en start på genopbygningen af „Søndergaard“. Mulighederne for at fortsætte kom, så det har været en 40 års periode med megen byggeaktivitet. Tilkøb af jord så en tid ud som en umulighed, men det blev muligt at købe den frijord, som Thistedes vognmænd havde, og desuden blev Karl Krabbes ejendom købt til deling mellem „Tangesminde“ og „Søndergaard“. Nu sidst efter en jordfordeling mellem „Kronborg“ og „Søndergaard“ er jordtilliggendet ca. 140 tds. Den jord, der blev solgt fra i 1949, er igen en del af „Søndergaard“. Besætningen er i 1998 70 køer + opdræt, 220 søer + smågrise og fedesvin.

I 1961 kom Bodil Østergaard Pedersen til „Søndergaard“. Vi blev gift og mine forældre flyttede i et nyt hus, som de byggede lige nord for „Søndergaard“.

At være husmor på „Søndergaard“ var en stor opgave med 2 fremmede karle på kost og logi og derudover ofte håndværkere til kaffe. Efterhånd-

den som børnene * kom til, blev det en stor husholdning. Derudover blev der tid til at virke som organist, først i landsbykirker senere i Thisted kirke.

* Jens Martin (1965) - Thomas (1970) - Maren Marie (1973).

At være betroet „Søndergaard“ over en periode på 40 år har været en spændende opgave fuld af indhold og udfordringer. Det har været nogle år, der startede efter anden verdenskrig, hvor strukturtilpasning og udvikling i det danske samfund især landbruget har gennemgået nogle meget store ændringer. Mekaniseringen og den teknologiske formåen med nye systemer og stalde har ændret arbejdsopgaverne og livsrytmen. ``Fra starten i 1958 med 2 heste som trækraft og hvor Peter Bojer med hans 2 gule nordbagger heste kørte mælken i 40 kg transportspande til Andelsmejeriet i Hillerslev, ja, man tror det næppe. ``

I 1997 køber Jens Martin Tange halvpert i „Søndergaard“ med forkøbsret til den sidste del. (Brund d. 3/1 1998 Niels Vestergaard Tange).

Vi søger slægtens spor i stort og småt,
i flinteoksen efter harvens tænder,
i mosefundets smykke, plunt og råt,
i kirkens kvadre, lagt af brede hænder.
Hvert skimlet skrift, hvert skjoldet alterbog
har gemt et gran af slægtens ve og våde;
nu skal de røbe mig, hvad vej jeg drog,
og løfte mig en flig af livets gåde.

(Jeppe Aakjær)

58. Østerengvej 5

Matr. 11a m. fl.

Oprindelse:

1802 solgte justitsråd Marcussen til Ullerupgård „Anders Thomsen Hvasses ifæstehavende gård i Brund, til kbmd. Jens Larsen i Thisted. Hk. 6.5.3.2.

Herfra sælges 1 td. hartkorn (senere no 11): Hillerslev Herreds skøde og panteregister 1823-46 f. 122 1804 2.6. skøde fra kbmd. Jens Larsen til Mads Jensen, 1 td. hartkorn.

1828 31.1. Auktionsskøde til Christen Jacobsen på Mads Jensens sted i Brund hk. 1.0.0.0 og et engskifte i Kåstrup.

1827 28.12. skøde Christen Jacobsen til Jens

58a. Jørgen Spanggaard, Østerengvej 5. Ca. 1990.

Chr. Jepsen, samme ejendom.

(brandforsikret: et hus i øst-vest, 11 fag, 10 alen dyb, dels grundmur, dels fyrre undertømmer, m. klinede vægge, fyrre overtømmer, stråtag. Indretter til 2 stuer, kammer, køkken, bryggers, samt lo, lade, fæ og fårehus. Over 5 fag er loft samt fornødne døre og vinduer, 1 bilægger kakkellov og indmuret kobberkedel 1/4 tønne. forsikringssum 200 rdl.).

1835 18.12. Skifteekstrakt efter Jens Chr. Jepsens hustru, for børnenes sikkerhed i hk. 1.0.

1843 27.10. Skifteekstrakt e. Jens Chr. Jepsen, adkomst for enken Mette Jensdatter, til gl. hartkorn 1.0. samt eng i Kåstrup.

1847 29.6. Attest freml., enken er gift med Niels Jensen Munk, hans adkomst til huset ny matr. hk. 0.6.3.1. + engskifte 2 3/4 alb.

Forts. f. 98j:

1850 21.2. skifteekstr. efter Niels Jensen Munk, adkomst for enken Mette Helene Jensdt. på

a. et hus 1 td, hk., ny hk. 0.6.3.1. b. parcel no 6, hk. 0.1.3.2½.

c. Eng i Kåstrup 2 3/4 alb.

1852 15.1. Attest, enken Mette Jensdt. ~ Niels Pedersen, hans adkomst.

1852 10.1. Skøde Niels Pedersen til Jens Chr. Pedersen på:

a. huset, hk. 0.6.3.1. - f. 908 solgt hk. 0.1.1.2. resten 0.5.1.2. f. 454.

58 b. Jørgen Spanggaard, Østerendgvej 5. Ca. 1945.

b. parcel no 6 hk. 0.1.3.2½.

(brandforsikret 1852, ejes og bruges af Jens Chr. Pedersen Bojer, før Jens Chr. Jepsen. Stuehus ø - v, nu 21 fag, 10 al. dyb. Fyrre over og undertømmer, dels murede, dels klinede vægge. Loft o. 9 fag, stråtag. Indrettet storstue, gang, dagligstue, køkken, skorsten, ovn og loft, tørveplads, stald, lade. Nu taks. 600 rdl. før 200, rest 400 rdl.)

Folketælling 1860, Brund, 1 hus:

Jens Chr. Pedersen 45 år ~ f. i Kåstrup.

Sofie Katrine Thomasdt. 62 ~ f. i Rær.

Kirsten Pedersdt. 19 ug f. i sognet, dt.

Else Sofie Pedersdt. 22 ug do.

Sm. kilde f. 454.

no 11a, hk. 0.5.1.2. no 7q, hk. 0.1.2.2 1/4. no 13f, Kåstrup, 1 1/4 alb.

(Nyt reg. f. 677).

1875 16.8. skøde Jens Christian Pedersen Bojer til Christen Pedersen.

a. huset 11a m. tiender.

b. lodden 7q m. tiender.

Ps. må ikke sælges uden tilladelse fra Sophie Katrine Thomasdatter - udsl. 1890.

(Sophie Katrine Thomasdt. var ~ 1.g. m. Peder Pedersen Korsgård, død 1843 og ~ 2. g. m. Jens Christian Pedersen Bojer) (Chr. Pedersen ~ Kirstine Pedersdt., en dt. af Peder Pedersen Korsgård og Sophie Katrine).

Folketæll. Brund 1880, et hus.

Kristen Pedersen 32 år ~ f. Nors.

Kirstine Katrine Pedersdt. 38 ~ f. i sognet.

Jens Kr. Kristensen 9 do.

Kristen Hølgaard Kristensen 6 do.

Peder Kr. Korsgaard 3 do.

Skøde og panteregister 1846 - 1974 f. 677.

No 11a 0.5.1.2. no 7q 0.1.2.2 1/4. no 10k Kjelstrup 0.1.1.1 3/4.

Adkomster:

1. som ovennævnte 1875.

2. 1890 5.12. Mageskifteskøde Christian Pedersen til Lars Monn Larsen, sm. ejendom.

3. 1905 26.8. do. Lars Monn Larsen til J. C. Lauritzen sm. ejendom.

4. 1905 29.8. do. J. C. Lauritzen til Carl Larsen Bunch, sm.ejendom.

5. 1907 10.4. læst 1909, skøde Carl Larsen Bunch til Laurits Jensen Spanggaard, sm. ej. m. tiender - pantegæld 4600 overtages.

6.a. 1941 24.3. Skifteudskrift, adkomst for enken Nikoline Spanggaard f. Jensen.

6.b. 1951 5.11. skøde H. Hvelplund til Nikoline Spanggaard, no 10h, Kjelstrup.

Nikoline (19) (1880-1963) og Laurids Spanggaard (1873-1938).

Børn: Jørgen (58) (købte 1907 - ombygget 1914 - 17 t. sæde).

Maja (1917 -) og Jørgen Spanggaard (1916-1991) (købte i 1962).

Børn: Birthe - Tage (40) - Ebbe - Grethe.

Ejendommen kan føres tilbage til 1802. I 1907 køber Laurits Spanggaard ejendommen. Den var da kørt helt ned økonomisk og han overtog en pantegæld på 4600 kr.

Bygningerne var meget forfaldne, derfor var det nødvendigt at bygge op fra grunden. Først stald og lade i 1914, senere stuehuset i røde sten. Efter den tid et rummeligt hus med 2 stuer og stort soveværelse, som også fungerede som opholdsstue med lang bæk langs væggen og stort spisebord. Der var 2 kakkellovne, den ene i soveværelset. Lyskilde var petroleumslamper og i stalden flagermuslygter. Sådan fungerede det til 1943, hvor

vi fik elektrisk lys. Det var krigen fra 1940-45 medvirkende til, da petroleum var rationeret og en mangelvare.

Laurits Spanggaard er født i Skyum d. 26-8-1873, søn af Amalie og Jørgen Spanggaard og kom som lille i pleje hos sin morbroder Lars Bunk, „Gammeltorp“ ved Hanstholm. Efter konfirmationen blev han hjemme nogle år, indtil han fik plads på herregården „Nørre Vosborg“ i Vestjylland. Senere begyndte han dagvognskørsel fra Ulfborg til Ringkøbing. Målet var at spare sammen, så han kunne få en ejendom og vende tilbage til Thy, hvilket lykkedes for ham i 1907 - 34 år gammel.

Som husbestyrerinde får han Nicoline Jensen. Hendes hjem var Brundvej 5 (19), født 9-1-1880. De bliver gift og får sønnen Jørgen. Laurits dør d. 14. maj 1938 af et hjerteslag, kun 66 år gammel. Da var besætningen 2 små heste, 5 køer, 3 ungkvæg, 6 svin og en snes høns. Æggene skulle helst betale købmandsregningen.

Jørgen er født d. 5-10-1916. Han går i den lille 2-klassede skole i Brund. Efter konfirmationen får han forskellige pladser på egnen, blandt andre hos Niels Chr. Sørensen i Hillerslev, hvor hans interesse for kvægavl bliver vakt. I 1937 bliver Jørgen elev på „Store Restrup Husmandsskole“, hvor han får et meget lærerigt ophold, der giver ballast for resten af livet. Jørgen vil gerne uddanne sig videre og får plads på Statens forsøgsstation „Studsgaard“ ved Herning, som han kort efter må afbryde på grund af sin fars pludselige død.

Dermed er en ung landmands uddannelse foreløbigt afbrudt. Jørgen er da 22 år og må flytte hjem til sin mor som karl. Det er han, til hun afstår til ham i 1962, det vil sige i 22 år. I 1940 gifter Jørgen sig med Maja Jensen, Klim, født 27-12-1917.

Jeg flytter ind som „ung kone“, og vi bor sammen til Nicolines død i 1963. Der bliver købt jord til både mark og eng. Nu er der 30 tdr. sæde. Der blev bygget kostald til 10 køer + opdræt. Besætning „Rød Dansk Malkerace“. Der blev solgt enkelte tyrekalve til udlandet til avl. Bygget hønsehus med salg af rugeæg „Hvide Italiener“, senere blev huset brugt til slagtekyllinger. I 1963 blev der bygget svinestald og 1974 en mere. Køerne blev sat ud og stalden indrettet til søer. Vi har prøvet flere spændende specialafgrøder, men

det blev skalotteløg, der slog an og gav en masse håndarbejde, gode udflugter, men dårlig økonomi. Jørgen sad i andelsselskabet „Kraka Løg“s bestyrelse en del år.

Udlændinge

I 1954 havde vi en ung inder fra Bombay, der gerne ville lære lidt om dansk landbrug. Han havde først været en tid på Malling Landbrugsskole. Efter tiden hos os startede han på Landbohøjskolen. Vi var glade for Agaram.

I 1959 kom Kato fra Japan. Der var lidt sprogproblemer. Han talte kun tysk, så der blev kontakt med lærer Poulsen i Kjelstrup, der både var god til tysk og skak, så det blev til lutter glæde for os alle. I 1966 kom Choi fra Seoul, Korea.

En flok på 5 kom til egnen efter 1 måned på Malling Landbrugsskole. De skulle foruden landbrug og andelsbevægelsen også lære det danske sprog. Hos os var det lige på i modsætning til de hjem, hvor de kunne engelsk, men da de rejste var Choi den, der talte bedst dansk.

Det var rige år på oplevelser. Jørgen var meget udadvent, blandt andet havde gymnastikken hans store interesse helt fra de unge år. Allerede i 1933-34 var han med i gymnastikforeningens arbejde. I 1954 blev Jørgen æresmedlem af Brund Gymnastikforening, hvis formand han var i mange år.

Det var også i de år, der hvert år d. 3.-4. januar blev holdt højskoledage i forsamlingshuset med gode foredragsholdere. Nogle blev gengangere, blandt andre Poul Grosbøl fra Støvring Højskole. Senere kom der mange elever herfra til hans skole til glæde for mange. Også højskoleforstander Folke Trier fra Abild var her mange gange. Ja, han blev så glad for Thy, at han flyttede til Hundborg, hvor de fik mange gode år, men det er en hel anden historie.

Jørgen kom også med i kvægavlsforeningens arbejde, hvis formand han var en tid. Det var R.D.M., der havde hans store interesse. Inden for husmandsforeningerne lagde han et stort arbejde. Begyndte i bestyrelsen for Hillerslev Husmandsforening og blev senere formand - kom i Nordthy Husmandskreds bestyrelse - var med til sammenlægning af alle de små lokale foreninger til en stor,

hvis formand han blev i mange år. Var foreningsvejleder med meget mere. I 1987 fik han humørlegat som tak for sit arbejde i husmandsforeningens tjeneste, medfølgende et årskrus med inskription. Ved den lejlighed blev der læst et digt af Kumbel:

Du skal plante et træ.
Du skal gøre en gerning,
som skal leve, når du går i knæ.
En ting, som skal vare
og være til lykke og læ.

Selv om Jørgen var meget udadvendt, var hans bedste dage nok herhjemme med familien, landbruget, naboerne, ja alt det han holdt så meget af.

Jørgen døde d. 4-11-1991 - en måned efter sin

75 års fødselsdag.

Jeg blev boende der i 7 år indtil november 1998, hvor jeg flyttede til Thisted for at nyde mit otium her.

Den 15. august 1998 overtog mit barnebarn Jørgen Spanggaard ejendommen på Østerengvej 5, og den fortsætter i familiens eje til stor glæde for mig.

Slægt skal følge
slægters gang.

(Maja Spanggaard)

Landsbyen

For eftertiden kunne det måske være interessant at se, hvordan udviklingen eller måske nærmere

Et damptærskværk hos Chr. Frandsen Kloster, Brund, først i tyverne. Nr. 1 fra venstre er fyrbøder og værkfører Niels Jensen, Villerslev, nr. 2 smedemester Jens Bojsen Jensen, Brund, nr. 3 ukendt, nr. 4 Harry Pedersen, Brund (også spillemænd), nr. 5 og 6 ukendte, nr. 7 Jens Madsen, Brund, nr. 8 Søren Nielsen (bette Søren), nr. 9 Karl Andersen, Brund, nr. 10, Lars Peter Larsen, Brund, senere Kjelstrup (Lars Tange), nr. 11 Chr. Frandsen Kloster, Brund, nr. 12 ukendt. Siddende foran: Kresten Nørgaard, Kjelstrup, og de fire brødre som hørte til på ejendommen, Frands, Niels, Jens og Alfred Frandsen Kloster, som blev bosat henholdsvis i Ranum, Tilsted, Brund og Ørsbjerg på Fyn. Oplysninger fra Niels Frandsen Kloster, Tilsted. Fotograf: Svend Jensen, Thisted.

afviklingen har set ud i en landsby som Brund i dette århundrede.

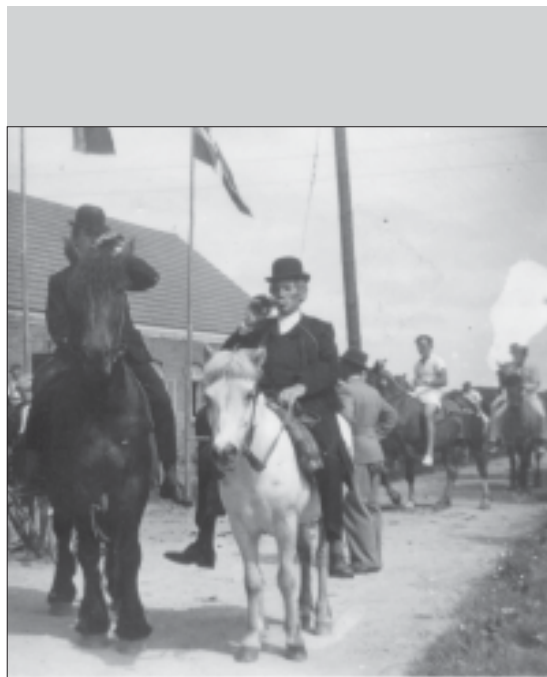
I begyndelsen af dette århundrede blev der udstykket en hel del ejendomme fra de større gårde. Mange af disse landbrug var på omkring 10 hektar og derunder (1 hektar = 2,5 tønder sæde). Hvor utroligt det end lyder i dag kunne mange af disse landbrug føde en familie med en flok børn. Nogle havde endog karl eller pige - d.v.s. ofte en konfirmeret dreng eller pige. I midten af århundredet bestod op til halvdelen af ejendommene i Brund af sådanne husmandsbrug. Man kan stadig se dem rundt omkring som „et krumt sted“ - d.v.s. ejendommen er bygget i vinkel.

På ca. halvdelen af disse husmandsbrug, hvor jordbruget var noget mindre, havde manden ofte et bijob. Dem var der mange af. De kunne være heltids, deltids eller sæsonbetonet. Nogle af disse i Brund var: mælkekusk, mureroppasser, daglejere, uldhandler, slagter, fiskehandler, køre rundt med hingst og mælkesalg i Thisted fra hestevogn. Disse bijobs medførte, at konen ikke blot måtte tage sig af børnene og det huslige, hvor der ellers var nok at se til på den tid, hvor man ikke havde de moderne hjælpemidler, der findes i vor tid. Når manden ikke var hjemme, måtte hun ud at hjælpe til. Så måtte hakkelseskassen eller et tomt „svinebøvl“ fungere som kravlegård, mens hun tog sig af staldarbejdet. Desuden var hun også med, når der skulle hakkes roer, eller høet og kornhøsten skulle bjerges.

Gårdene på den tid syntes vi var store. Jeg tror „Østergård“ (32) var den største i Brund på 92 td. sæde. I dag vil nogle påstå, at en gård af den størrelse kan man ikke leve af. Det kunne man den gang. De havde 2-3 karle og 1 pige ansat og var storleverandører til Brund Gymnastikforenings pige -og karlehold.

Betragter man Brund i dag, vil man opdage, at de fleste af de bijobs, der er nævnt ovenfor, er borte. Endvidere findes ikke længere: mølleri og foderstof, maskinstation, murer, købmand, tømrer, kogekone, central, skole og gymnastikforening. Tilbage er dog smedien, og så er der kommet et par nye virksomheder: Vognmandsforretning og autoværksted.

Mange håndværksvirksomheder var ganske små, men man kunne leve af dem. Til eksempel

Ringridning i Brund ca. 1946. Højt til hest sidder købmand Søren Dige. Forsamlingshusets formand, Jens Østergaard, rider på den lille islandske hest.

kan nævnes tømrer Kristian Andersen (44). Hans værksted var stuehusets loft, og alt hvad han skulle lave hjemme måtte slæbes op ad trappen i bryggerset. Der var ganske vist et lille udhus, men der havde de hønsene og et lille rum til cyklerne. Alt var håndlavet, for der var ingen elektrisk drevne maskiner. Derfor foregik det meste arbejde ude hos folk, hvadenten det var byggeri eller reparationsarbejde. Bil havde han ikke, så al transport foregik på cykel. Værktøjet havde han i en kasse på ryggen, og skulle han have brædder eller andet materiale med, blev det også transporteret på cyklen.

I nutiden tales der meget om at komme hinanden ved. I midten af århundredet i Brund talte man ikke om den slags. Da gjorde man noget ved det. Det var skik og brug, at man samlede sin omgangskreds mindst en gang om året til kaffegilde. Omgangskredsen var ikke en udvalgt vennekreds, som nok er mest almindeligt i dag. Nej, omgangskredsen var de mennesker, der boede inden for en cirkel med større eller mindre radius, og uanset stand og kald var alle med, som boede inden for dette område.

I en årrække var der søndagsskole hver anden

Fra opførelsen af "Nye Mænd" af Morten Kirk. Fra venstre: Frands Kloster, Erna Christensen, Ellen Christoffersen (Østergaard), Charles Pedersen, Frank Frandsen, Dagmar Østergård (Frandsen), Jørgen Spanggaard, fru Hede, Erik Jensen, Morten Kirk, Henry Hede, Eva Kristensen.

søndag, som familien Dorthea og Niels Krabbe (42) og senere sønnen Carl og Emilie tog sig af. De var medlem af baptistmenigheden i Thisted. Mange af landsbyens skolebørn mødte op både til dette og de årlige udflugter og juletræer. Endvidere blev der afholdt teltmøder hos Carl Krabbe, hvor mange af de voksne troppede op. Carl var også i en årrække leder af karleholdet i Brund Gymnastikforening og deltog gerne i de arrangementer, der foregik der. Dog blev han vist nok siddende, når der blev spillet op til dans.

Til Indre Mission hørte et par familier. Også her holdtes teltmøder, hvor en hel del mødte op. Men jeg tror dog ikke, at hverken Indre Mission eller Baptistmenigheden fik øget medlemstallet i Brund.

Den overvejende del af befolkningen havde uden tvivl tilhørsforhold til det grundtvigske. Her var det, Brund Gymnastikforening gjorde sig gældende. Foruden børne-, pige- og karlegymnastik var der folkedans, hvor de ulønnede ledere udførte et stort arbejde. Det foregik i forsamlingshuset, hvor der til opvarmning kun var en kakk-

ovn, men der var sjældent tændt op, så det kunne ofte være ret koldt om vinteren. Som afslutning på sæsonen, var der altid gymnastikopvisning, og det var noget, folk så hen til. Af fester kan nævnes „amatøraftener“, hvor dansen af og til blev afbrudt af små sketcher, der blev opført af gymnasterne. Vinteren igennem var der foredrag, hvor folk måtte tage til takke med lange skamler som siddeplads. Senere fik man anskaffet bænke med rygstød. Lige efter nytår var der „højskoledage“. Det var lørdag-søndag, hvor der var 5-6 foredrag af kendte højskolefolk eller præster. Disse dage havde stor interesse, ofte var der næsten fuldt hus.
(Tage Jensen)

Husmandskonen

Hvem er hun? I de fleste beskrivelser af landbrugs-ejendomme er hun kun nævnt som den, der er gift med ejeren af landbruget. Som oftest førte hun en anonym tilværelse, selv om hun nok almindeligvis var den, der var centrum i hjemmet.

Dagen startede med, at hun og manden omkring kl. 5 måtte ud og malke køerne. Spandene skulle

Høstarbejde. Carl Krabbe med fork og Henry Jensen i læsset samt en ferie pige.

være ved vejen mellem kl. 6 og 7, alt afhængig af hvor på mælkeruten, de boede. Når det var overstået, måtte hun skynde sig ind og få børnene op. På landet var de fleste skoler 2-klassede (bette og stur kla's). Om sommeren gik de store kun 2 halve dage fra kl. 7-12, så der var travlhed, hvis der var flere om vask og morgenmaden. Badeværelse var der ikke noget af. Tvætningen foregik ved en balje i bryggersets vask.

Når børnene var sendt af sted, måtte hun i gang med rengøring, og hvad der ellers lå for. Vandhaner fandtes ikke, vandet måtte hun hente i en spand ude ved vandpumpen. Det varme vand kunne derfor heller ikke hentes fra vandhanerne, men fra vandgryden i komfuret. Når der blev tændt op i komfuret, kunne det om vinteren give en dejlig varme i køkkenet, for centralvarme kendte man heller ikke. Det var et helt kapitel for sig at holde ilden vedlige, for man brugte mest grankvas, pind og tørv, så der skulle jævnligt fyldes på, uden at det blev for meget, for så kunne komfuret næsten blive rødglødende. Man kan vist godt forestille sig, hvor svært det var at bage i sådan en ovn, der

ikke kunne indstilles på varmegrader. Det må også nævnes, at komfuret var noget helt specielt. Det skulle sværtes og helst være blankpoleret. Desuden skulle komfurets messingstang være blankpudset. Når folk kom indenfor, gled øjnene uvægerligt hen mod komfuret og køkkenbordet, for her kunne man bedømme, hvordan konen var som husmoder.

Storvasken foregik i bryggerset, hvor tøjet gerne stod i blød et døgn tid i forvejen. Det blev kogt i gruekedlen og kom over i et kar, hvor det så blev gnubbet imod et vaskebræt. Senere fik man en „sluntmaskine“, som blev vugget fra side til side eller en håndrevet vaskemaskine med fire tapper som et hold „kopatter“, der roterede frem og tilbage nede i tøjet. Efter skylninger blev det vredet op i hænderne eller kom igennem en håndreven vridemaskine og blev hængt ud.

De daglige måltider må heller ikke glemmes, for dem var der mange af. Der var morgenmad, formiddagskaffe, middagsmad, eftermiddagskaffe, aftensmad og aftenkaffe eller „nætter“, som det også kaldtes. Jeg husker, at en skoleklasse fra

Ved starten af løg-sektionen "Kraka Løg". Fra venstre: Jørgen Spanggard, postbud Bertelsen, Østerild, Chr. Overgaard, konsulent Ejlsing, Kristian Klim. Bagest: Søndergaard Kilsgaard og Osvald Brandi

Jødebørn i Brund vinteren 1939.

København efter en uges landbrugspraktik havde den bemærkning, at det, der undrede dem mest, var, at det var utroligt, som de landboere kunne æde. Man kunne ikke gå i supermarkedets køle-disk, så det meste måtte hun selv frembringe. Tø-jet skulle også vedligeholdes med reparationer, stopning, syning og strikning. Var der lidt ekstra tid om eftermiddagen specielt om vinteren eller om aftenen, når aftensmaden og opvasken var overstået, så man hende altid med strikkepindene i hånden.

Foruden hendes husmoderlige pligter hjalp hun også til i stalden. Det kunne være lidt eller meget

afhængig af, om mandens udearbejde var heltids eller sæsonbetonet, og om det var sommer eller vinter. Man kan vist godt forestille sig besværlighederne, når der var små børn, der skulle pas-ses samtidigt. Om sommeren var hun med, når roerne skulle hakkes. Mange steder blev runkel-roerne hakket i buske, hvorefter man kravlede og lugede dem. Når høsten kom, skulle der høstes fra hele vejen rundt om alle stykkerne. Det fore-gik på den måde, at manden slog et skår med sin „hylli“, og bagefter gik konen og samlede kornet sammen i neg, der blev bundet med en visk korn-strå. Når selvbinderen derefter havde høstet kor-net, hjalp de hinanden med at rejse negene i „kjær“, der stod i lange rækker, som helst skulle være lige. Senere hjalp hun til med at køre kornet hjem, hvor det som oftest blev sat i stakke.

I almindelighed var konen alene om de små børns pleje og pasning, hvadenten det gjaldt mad-ning eller bleskift. Mandens eneste kendskab til bleer var synet af dem, når de var hængt til tørre på tørresnoren. Men trods alt var de fælles om hjemmet og børneopdragelsen, og når børnene blev større, kom de tidligt med i pasning af be-driften. Spørgsmålet er, om opvæksten i sådan et hjem ikke står fuldt på højde med i dag, hvor det meste af opvæksten og opdragelsen ofte foregår i vuggestuer, børnehaver og fritidshjem.

(Tage Jensen)

Fremmede på egnen

Thy har fra gammel tid været et upåagtet hjørne af landet - med stor gæstfrihed over for fremmede, og stort samkvem og handel med hele det nordat-lantiske område. - Fra vikingetogt til skuddefart.

Gennem hele min barndom har jeg minder om udlændinge, der kom til egnen for kort eller lang tid.

Folk i nød

Under jødeforfølgelserne i Tyskland i 30'erne kom en del unge tyske jøder til egnen, formidlet af Landøkonomisk Rejsebureau. De skulle lære et erhverv - mest landbrug - med henblik på at rejse til Palæstina og være med til at opbygge en isra-elsk stat. Det var engelsk myndighed, der på det tidspunkt gav indrejsetilladelse til Palæstina.

Hjemme på Tovsgård fik vi brev fra Kurt og

Brund skole 1939. 1. række: Else Lauge, Hillerslev, Gudrun Dige, Anne Marie Bunch, Hillerslev, Jens Jensen, Gudrun Gravesen, Hillerslev, Gerda Rægaard og Anders Larsen. 2. række: Herman Dahl Jensen, Henning Nielsen, Leo Larsen, Evald Dahl Jensen, Gunhild Jensen, Lilly Larsen, Signe Frandsen Kloster, Robert Nielsen, Niels Hundahl Gravesen, Hillerslev. 3. række: Lilly Dige, Elly Dahl Jensen, Ellen Aggerholm, Hillerslev, Rigmor Nielsen, Anna Jensen, Ellen Damsgaard, Anna Knudegård Jensen, Hillerslev og Ellen Larsen. 4. række: Viggo Larsen, Verner Dige, Svend Aage Aggerholm, Hillerslev, Holger Pedersen, Børge Klit, Harald Pedersen, Tage Jensen, Egon Gravesen og Kristian Tange.

Bianca, at de var nået frem i god behold, efter at have arbejdet hos os i et par år.

Senere lykkedes det - med stor ildhu og lodder og trisser - for „Kvindernes Liga for Fred og Frihed“ at få 300 børn fra 12 til 16 år til Danmark med samme formål. Vores Wolfgang blev efter afrejsen taget af tyskerne. Vi hørte aldrig fra ham.

En barsk historie om kollektiv umenneskelighed.

Af de 7-8 jødebørns „plejeforældre“ på egnen var en del på genvisit i Israel efter krigen. Udover rejsen var alt givet som udtryk for stor taknemmelighed.

Efter krigen kom der „sultne“ børn på ferie fra Norge, Holland, Sydslesvig og Østrig. Lidt at sammenligne med københavnerbørns ferie på landet,

dog med den forskel, at udover underernæring havde nogle af de udenlandske børn været lidt for tæt på krigens gru.

Nogle børn kom flere år, og der er knyttet mange personlige tråde til familier i andre folkeslag - med breve og genvisitter.

Folk, der vil lære af danske forhold

Danmark står i det meste af omverdenen som et foregangsland. Det gælder folkestyre, samfundsopbygningen, låneforhold, teknik, arbejdsliv og lønniveau, frie skoler og måske mest landbrugets organisering med andelsbevægelse. Det har efter krigen her på egnen bevirket en strøm af udlændinge fra Japan, Korea, Indien, Mellemøsten, Polen, Ungarn, Rusland, de baltiske lande og fra sta-

ter i Afrika og Sydamerika. Dertil kommer på det sidste flygtninge fra uroområder - vel især Bosnien, Libanon, Iran og Sri Lanka.

Der har i mange tilfælde været forståelsesproblemer, både sprogligt og kulturelt. Men jeg tror, at reglen har været en udvidet forståelse for det fællesmenneskelige - på trods af alle forskelle. En forståelse for, at musikken bliver bedre, når orkestret består af mange forskellige instrumenter. Måske vi også bliver bedre til at håndtere vort tilhørsforhold i det lokale og nationale ved at opleve andre folkeslags bundethed til deres.

En modvægt til racisme.

(Tom Kirk)

Oldtidsfund

Her i vestbyen i Brund er der på tre nabo-ejendomme på Ballerumvej 45, 49 og 51 gjort nogle oldtidsfund inden for de sidste årtier.

På nr.45 stødte Hans J. Lukassen under pløj-

ning i 1997 på marken sydvest for ejendommen på nogle kampesten, og ved optagningen af disse, en 6-8 stk. der stod i en mindre rundkreds på under 1 m i diameter, stødte man ude i siden på et lerkar, der målte 14 cm i diameter og 8cm i højden og næsten ingen udsmykning.

Det er et såkaldt hankekar med øre. Det dateres til perioden Yngre Jernalder fra år 0-100 e. kr., altså for ca. 2000 år siden. En gravsætning kan være een mulighed.

Hos Niels E. Gravesen på nr. 49 er der under pløjning over de sidste 20 år fundet 3 kværnsten og et sæt drejekværnsten. Kværnsten er blevet brugt lige så længe, der har været korndyrkning her og går tilbage til ca. 4000 år f. kr. og bliver brugt til helt op i vikingetiden.

Drejekværnstenene, der udgør et par i brug, måler 30 cm i diam. og med et rundt hul på 4 cm i midten. Der blev så sat en træpind i hullet til at dreje skiven rundt med og malede herved kornet.

Elever og lærere ved Brund skole omkring 1959. Forrest fra venstre: Grethe Spanggaard, Inger Overgaard, Hanne Jensen, Johanne Andersen, lærer Andersen, Sonja Larsen, Inger-Marie Bjerg, Anne-Lise Overgaard, Nanny Børgaard. 2. række fra venstre: Børge Kristensen, Egon Bøjer, Jens Madsbøl, Birgit Sunesen, Mary Madsbøl, Birthe Spanggaard, Kirsten Andersen, Hanne Kristensen, Niels Jørgen Andersen, Per og Ove Krabbe. Øverste række fra venstre: Tage Spanggaard, Anders Kresten Bøjsen, Henry Bøjer, Kurt Sørensen, Henning Sæe og Niels Ole Bak.

Ved indvielsen af sportspladsen i 1947. Flaget hejses af en gymnast og Karl Krabbe, der var formand for arbejdsudvalget.

Det er her forløberen for vor tids kværnprincip. På ydersiden er de to drejeskiver tilhugget i halvkugleform. Et gedigent stykke granitarbejde med datidens redskaber i sten og jern.

Drejekværnstenene er fra 400 år e. kr. og opefter. 1 eksemplar af en oval skålformet kværnsten, der måler 30-50 cm indvendig i skålen, er også fundet her længere tilbage. Stenenes fundsted er på den ager længst over mod M. Fuglsangs skel og inden for ca. 100 m fra Skinnerup skel. Hele vejen over på den ager går ploven altid imod sten.

Ved Mads Fuglsang på nr. 51 blev der i 1992 fundet et sæt drejekværnsten nordvest for ejendommen og ca. 2-300 m fra Skinnerup skel. Der går altså en næsten lige linie i nord-syd for de tre fundsteder. Først linjen herfra og op til Brund Mølle, ligger her et pragtstykke af en kværnsten af anseelig størrelse fundet ved den gamle mølle. Der siges at være længere imellem bopladssstederne i Thy end andre steder. Men her er altså et af dem.

(Dorte Gravesen)

